

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

PLAN ROZWOJU

MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO ZDUŃSKA WOLA – KARSZNICE

**MIEJSKI OBSZAR
FUNKCJONALNY
ZDUŃSKA WOLA
KARSZNICE**

na lata

2014 - 2020

Projekt pn. „Wyznaczenie miejskiego obszaru funkcjonalnego o charakterze transportowo-przemysłowym na terenie Powiatu Zduńskowolskiego i Powiatu Łaskiego wokół węzła drogi ekspresowej S8 Zduńska Wola Karsznice oraz magistrali kolejowej Śląsk – Porty” jest realizowany w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007 – 2013, przy współfinansowaniu ze środków Unii Europejskiej w ramach „Konkursu dotacji na działania wspierające jednostki samorządu terytorialnego w zakresie planowania miejskich obszarów funkcjonalnych” ogłoszonego przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego

Lider projektu:

Powiat Zduńskowolski

Partnerzy projektu:

Powiat Łaski

Miasto Zduńska Wola

Gmina Zduńska Wola

Gmina Sędziejowice

Zduńska Wola, dn. 23.01.2014 r.

SPIS TREŚCI

Wstęp	6
1. Podsumowanie uwarunkowań rozwoju	15
2. Stan istniejący – analiza i diagnoza	17
2.1. Podstawowe informacje	17
2.1.1. Położenie i powierzchnia	20
2.1.2. Rys historyczny i kulturowy	22
2.1.3. Środowisko przyrodnicze	26
2.1.3.1. Klimat	27
2.1.3.2. Wody	28
2.1.3.3. Gleby i rzeźba terenu	31
2.1.3.4. Lasy	32
2.1.3.5. Ludność	33
2.2. Zagospodarowanie przestrzenne	35
2.2.1. Infrastruktura techniczna	35
2.2.1.1. Transport i systemy komunikacji	39
2.2.1.2. Gospodarka wodno-kanalizacyjna	51
2.2.1.3. Gospodarka odpadami	53
2.2.1.4. Zaopatrzenie w gaz, energię elektryczną, ciepło	55
2.2.2. Zabytki	59
2.2.3. Ochrona środowiska (w tym poziom zanieczyszczenia)	63
2.2.4. Infrastruktura społeczna	66
2.2.4.1. Sytuacja demograficzna i społeczna (wielkość populacji, wiek, wykształcenie)	66
2.2.4.2. Rynek pracy (stopa bezrobocia, główni pracodawcy, zatrudnienie w sektorach)	67
2.2.4.3. Oświata i edukacja	72
2.2.4.4. Sport i rekreacja	78
2.2.4.5. Kultura	79
2.2.4.6. Ochrona zdrowia	81
2.2.4.7. Pomoc społeczna	82
2.2.5. Bezpieczeństwo (porządek publiczny i ochrona p.poż.)	83
2.3. Sytuacja ekonomiczna i gospodarcza	84
2.3.1. Przemysł, przedsiębiorczość i struktura podmiotów gospodarczych	84
2.3.2. Rolnictwo	90
2.3.3. Turystyka	91
2.3.4. Atrakcyjność inwestycyjna	95
2.3.5. Sytuacja finansowa partnerów projektu (MOF)	101
2.4. Sondaż opinii społecznej	106
2.4.1. Wyniki badania ankietowego z mieszkańcami	106
2.4.2. Wyniki wywiadów	117

2.4.3. Konsultacje społeczne	118
2.5. Analiza SWOT	120
2.5.1. SWOT- obszar MOF	120
2.5.2. SWOT- obszar bezpośredniego oddziaływania MOF	121
2.5.3. SWOT - obszar pośredniego oddziaływania MOF	122
3. Opracowanie celów strategicznych, głównych kierunków rozwoju planowanych do osiągnięcia w wyniku poszczególnych inicjatyw inwestycyjnych	123
3.1. Wizja i misja oraz strategiczne kierunki rozwoju	123
3.2. Strategiczne oraz operacyjne cele MOF Zduńska Wola - Karsznice:	124
3.2.1. Cel A Zagospodarowanie obszaru transportowo-przemysłowego i stworzenie centrum logistycznego	125
3.2.2. Cel B MOF Zduńska Wola – Karsznice ważnym partnerem sfery biznesu i promotorem przedsiębiorczości	130
3.2.3. Cel C Nauka i innowacja impulsem rozwoju MOF Zduńska Wola – Karsznice	134
3.2.4. Cel D Region MOF Zduńska Wola – Karsznice przyjazny dla mieszkańców i środowiska naturalnego	138
3.2.5. Cel E MOF Zduńska Wola – Karsznice partnerstwem na rzecz rozwoju samorządów	140
3.3. Katalog projektów kluczowych	143
3.4. Sposoby i źródła finansowania działań	151
4. Powiązanie planu rozwoju z innymi dokumentami strategicznymi wyższego rzędu	143
5. Wdrażanie, monitorowanie i ewaluacja planu rozwoju	164
5.1. Wdrażanie strategii	164
5.2. Monitorowanie planu rozwoju	164
5.3. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć i ewaluacja strategii	165
Bibliografia	123
Spis tabel i rysunków	167
Załącznik	169

SŁOWNICZEK

Miejski Obszar Funkcjonalny Zduńska Wola Karsznice (MOF) – obszar realizacji inwestycji o charakterze transportowo – przemysłowym, położony na styku odrębnych jednostek administracyjnych Powiatu Zduńskowolskiego i Powiatu Łaskiego – przy czym rdzeń MOF wyznaczają lokalizacja magistrali kolejowej Śląsk – Porty, węzeł drogi S8 – węzeł Karsznice oraz teren potencjalnej realizacji Portu Multimodalnego.

Łącznik drogowy S8 – planowana na obszarze MOF Zduńska Wola – Karsznice droga zapewniająca połączenie komunikacyjne pomiędzy węzłem drogi S8 a DK 12/14 (wg kategorii drogi na dzień przystąpienia do projektu).

Obszar bezpośredniego oddziaływania Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego – obszar strefy bezpośrednio wspomagającej funkcjonowanie MOF, dla której rozwój MOF będzie znacznym czynnikiem rozwoju. Strefa wyznaczona została jako obejmująca Miasto Zduńska Wola, część Gminy Zduńska Wola oraz znaczną część Powiatu Łaskiego (głównie miejscowości Bilew, Marzenin, Wrzesiny).

Obszar pośredniego oddziaływania Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego – obszar, na funkcjonowanie którego MOF może mieć znaczny wpływ, obejmujący ośrodki Województwa Łódzkiego, w tym Sieradz i Łask.

Odnawialne Źródła Energii (OZE) – źródła energii, których wykorzystywanie nie wiąże się z długotrwałym ich deficytem, ponieważ ich zasób odnawia się w krótkim czasie (takie jak wiatr, promieniowanie słoneczne, geotermia i inne).

Port Multimodalny (PM) – port przeładunkowy związany z obsługą transportu multimodalnego.

Transport multimodalny – (Multimodal Transport) przewóz towarów przy użyciu co najmniej dwóch gałęzi (rodzajów) transportu. ¹

Transport intermodalny – (Intermodal Transport) przewóz towarów w jednej i tej samej jednostce ładunkowej (naczyniu transportowym) zwanej Intermodalną Jednostką Ładunkową (UTI – franc. Unite de transport Intermodal) zamiennie (ITU – ang. Intermodal Transport Unit) bez przeładunku samych towarów w zmieniających się gałęziach transportu. ²

Transport kombinowany – (Combined Transport) transport intermodalny z zawężeniem na to, że główna droga przewozu realizowana jest przez kolej, żeglugę śródlądową bądź transport morski. Natomiast dowóz oraz odwóz do punktów styku poszczególnych gałęzi transportu realizowany jest przez transport drogowy. Przy założeniu żeby droga dowozu/odwozu była jak najkrótsza. ³

¹ Podręcznik spedytora. Transport-spedycja-logistyka, Polska Izba Spedycji i Logistyki, Gdynia 2011,

² j/w

³ Dyrektywa 92/106/EWG z dnia 7 grudnia 1992 r. w sprawie ustanowienia wspólnych zasad dla pewnych rodzajów kombinowanego transportu drogowego rzeczy pomiędzy państwami członkowskimi

WSTĘP

Dokument przygotowany został przez konsorcjum firm Łódzką Agencję Rozwoju Regionalnego S.A. oraz Pheno Horizon (marka Mconnection Sp. z o.o.) na zlecenie Powiatu Zduńskowolskiego – Lidera projektu „Wyznaczenie miejskiego obszaru funkcjonalnego o charakterze transportowo – przemysłowym na terenie Powiatu Zduńskowolskiego i Powiatu Łaskiego wokół węzła drogi ekspresowej S8 Zduńska Wola Karsznice oraz magistrali kolejowej Śląsk - Porty”. Realizacja niniejszego projektu jest możliwa dzięki współpracy kilku samorządów:

- Powiatu Zduńskowolskiego,
- Powiatu Łaskiego,
- Miasta Zduńska Wola,
- Gminy Zduńska Wola
- Gminy Sędziejowice.

Projekt jest realizowany w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007 – 2013, przy współfinansowaniu ze środków Unii Europejskiej w ramach „Konkursu dotacji na działania wspierające jednostki samorządu terytorialnego w zakresie planowania miejskich obszarów funkcjonalnych” ogłoszonego przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego. Celem projektu jest przede wszystkim wyznaczenie zintegrowanego przestrzennie i funkcjonalnie obszaru oraz takie określenie kierunków jego rozwoju, które przyczynią się do zwiększenia spójności terytorialnej wszystkich jednostek samorządu terytorialnego biorących udział w projekcie. W wyniku projektu planuje się opracowanie dokumentów studyjno – koncepcyjnych (Plan Rozwoju i Koncepcja Zagospodarowania) oraz dokumentów wykonawczych (studium wykonalności, dokumentacja budowlana – wykonawcza wybranych inicjatyw inwestycyjnych). Okres realizacji projektu to lata 2013 – 2014, a jego wartość to blisko 1 500 000,00 zł przy dofinansowaniu ze środków EFRR i budżetu państwa na poziomie 90% kosztów kwalifikowanych.

Plan Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Zduńska Wola – Karsznice (MOF) jest dokumentem kierunkowym, który określa nadrzędne cele długoterminowe, priorytety rozwoju oraz możliwe kierunki działań władz samorządów skupionych w partnerstwie projektowym. Wyznacza stan, do którego powinny dążyć samorządy w kolejnym okresie planowania Unii Europejskiej, przyjmując **perspektywę na lata 2014 – 2020**. Dokument zarysowuje ramy działań prowadzących do osiągnięcia wyznaczonych celów oraz prezentuje przykłady inicjatyw jakie można podjąć w ramach każdego strategicznego kierunku rozwoju.

Przyjęcie Planu Rozwoju nie zamyka możliwości wprowadzania zmian, prowadzenia konsultacji społecznych i składania propozycji działań inwestycyjnych, zgodnie z pojawiającymi się uzasadnionymi potrzebami lokalnymi. Jest narzędziem, które wyznacza ogólne ramy racjonalnego gospodarowania posiadanymi zasobami oraz stanowi kluczowy element planowania rozwoju lokalnego.

W trakcie opracowywania dokumentu przeprowadzone zostały rozmowy z reprezentantami wszystkich partnerskich samorządów, a w celu zebrania opinii od mieszkańców i kluczowych interesariuszy (radnych, przedsiębiorców, przedstawicieli instytucji i jednostek) przeprowadzone zostały ankiety, wywiady indywidualne (w tym telefoniczne) oraz konsultacje społeczne.

Plan Rozwoju składa się z **pięciu rozdziałów** oraz **bibliografii**.

We **wstępie** przedstawiono cel i strukturę dokumentu oraz zastosowane podejście metodologiczne wraz z opisem procesu delimitacji MOF Zduńska Wola Karsznice.

Rozdział pierwszy obejmuje krótkie podsumowanie uwarunkowań rozwoju oraz tabelę z opisanymi w części trzeciej celami.

Rozdział drugi przedstawia opis stanu obecnego jednostek skupionych w projekcie. Zawiera diagnozę ich zasobów pod kątem informacji na temat zagospodarowania przestrzennego oraz sytuacji gospodarczej, której podsumowaniem jest analiza SWOT, czyli wskazanie mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń dla rozwoju MOF Zduńska Wola – Karsznice, obszaru jego bezpośredniego i pośredniego oddziaływania. W końcowej części tego rozdziału zawarto wyniki badania sondażowego przeprowadzonego wśród mieszkańców oraz wyniki wywiadów przeprowadzanych z jej kluczowymi interesariuszami. Analizy zasobów dokonano w oparciu o informacje uzyskane z samorządów, dane Głównego Urzędu Statystycznego oraz ogólnie dostępne źródła informacji wymienione w bibliografii dokumentu.

W **rozdziale trzecim** zdefiniowano misję i wizję MOF Zduńska Wola – Karsznice, wskazano główne kierunki jej rozwoju stanowiące zarówno wyraz aspiracji samorządów, jak i pozostałych interesariuszy. Nakreślono cele strategiczne, które posłużyły jako konstrukcja realizacji celów operacyjnych, zaprezentowano przykładowe działania, jakie mogą zostać w ich ramach podjęte oraz katalog projektów kluczowych. W końcowej części rozdziału zawarto opis możliwych do pozyskania źródeł finansowania na zadania zdefiniowane w ramach Planu Rozwoju.

Ostatnia część dokumentu – **rozdział czwarty i piąty** – to powiązanie zapisów Planu Rozwoju z dokumentami wyższego rzędu oraz opis procesu wdrażania i monitorowania, zawierający przykłady wskaźników efektywności procesu realizacji wytycznych zawartych w niniejszym dokumencie.

Bibliografia - zawiera spis dokumentów i materiałów wykorzystanych przy opracowaniu tekstu.

Dokument ten powstał w oparciu o najlepsze praktyki w zakresie tworzenia planów strategicznych, przy wykorzystaniu adekwatnych metodyk i narzędzi analitycznych. Kluczowe przy opracowaniu niniejszego Planu Rozwoju było pozyskanie opinii i akceptacji głównych interesariuszy dokumentu, jak również zapewnienie jego zgodności z istniejącymi dokumentami o charakterze strategicznym na poziomie regionalnym oraz krajowym.

Na potrzeby niniejszego dokumentu zostały wykorzystane dane i informacje przekazane przez Partnerów projektu.

PROCES DELIMITACJI

Połączenie uwarunkowań i wiedzy na temat poszczególnych obszarów nie tylko w ich granicach administracyjnych, ale przede wszystkim w granicach funkcjonalnych (wyłonionych geograficznie, na podstawie spójnego profilu cech społeczno-gospodarczych i przestrzennych), pozwala określić działania lepiej dostosowane do specyfiki danego miejsca. Ponadto, systematyczny monitoring rozwoju obszarów funkcjonalnych tworzy odpowiednie warunki dla trafniejszego uwzględnienia w polityce regionalnej zróżnicowań przestrzennych i dla działań „szytych na miarę” dla każdego obszaru. Dzięki patrzeniu na kwestie rozwojowe przez pryzmat powiązań funkcjonalnych, cele i instrumenty polityki rozwoju mogą być bardziej zróżnicowane i lepiej dostosowywane do specyfiki poszczególnych obszarów poprzez lepsze wykorzystanie ich potencjału i bardziej precyzyjne identyfikowanie barier rozwoju. Planowanie i prowadzenie działań rozwojowych na obszarach funkcjonalnych musi być tym samym platformą współpracy różnych jednostek i poziomów zarządzania. Współpraca różnych partnerów działających na terenie obszarów funkcjonalnych jest niezbędna dla kompleksowego, spójnego, bardziej skoordynowanego i skoncentrowanego działania prorozwojowego oraz rozwiązywania konfliktów. Tak rozumianą kwestię obszarów funkcjonalnych ujęto m.in. w dwóch strategicznych dla rozwoju Polski dokumentach – Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju (KPZK) 2030 oraz Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego (KSRR). W KPZK 2030 wskazano m.in. typy obszarów funkcjonalnych oraz określono dalsze kroki na drodze do większej terytorializacji polskiej polityki rozwoju. Przyjęcie tego dokumentu przez Radę Ministrów (13 grudnia 2011 r.) w konsekwencji wyznacza tryb pracy i kolejne kroki na drodze do wbudowania pojęcia „obszar funkcjonalny” w krajowy system programowania i wdrażania polityki regionalnej. (**Kryteria Delimitacji Miejskich Obszarów Funkcjonalnych Ośrodków Wojewódzkich**, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, luty 2013).

Zgodnie z przyjętymi przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego w lutym 2013 roku kryteriami delimitacji Miejskich Obszarów Funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich określone zostały następujące wskaźniki:

- wskaźnik funkcjonalny,
- wskaźnik społeczno – gospodarczy,
- wskaźnik morfologiczny.

Z uwagi na fakt, iż prace nad metodologią delimitacji ośrodków funkcjonalnych innych niż ośrodki wojewódzkie nie zostały jeszcze zakończone, a wyniki prac nie zostały opublikowane w formie wytycznych – poniżej opisana metodyka procesu jest jedynie częściowo oparta na dostępnych wynikach badań. Jej główną cechą jest dostosowanie do charakteru obszaru oraz dostosowanie narzędzi badawczych do aktualnie zastanych danych.

Dla obszarów o innej charakterystyce niż wojewódzkie niestety nie można użyć tych samych parametrów procesu. Podstawowym tego powodem jest przyjęcie przez autorów metodologii wskaźników liczonych do średniej wojewódzkiej. Dlatego opracowując ofertę na realizację tego zadania przygotowano autorską metodę delimitacji, która została zastosowana do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Zduńska Wola – Karsznice, składającą się z 4 wymiarów :

WYMIAR FUNKCJONALNY
WYMIAR SPOŁECZNY
WYMIAR GOSPODARCZY
WYMIAR PRZESTRZENNY

1. WYMIAR FUNKCJONALNY

Wskaźniki oraz kryteria oparte o funkcjonalne powiązania rdzenia MOF Zduńska Wola – Karsznice z ośrodkami przylegającymi, tj.:

- kryterium realizacji podstawowych założeń projektu pn. „Wyznaczenie miejskiego obszaru funkcjonalnego o charakterze transportowo – przemysłowym na terenie Powiatu Zduńskowolskiego i Powiatu Łaskiego wokół węzła drogi ekspresowej S8 Zduńska Wola – Karsznice oraz magistrali kolejowej Śląsk – Porty” – w tym w oparciu o informacje zaprezentowane na konferencji poświęconej inauguracji projektu w dniu 12.09.2013 z udziałem m.in. przedstawicieli Rządu RP (Minister Rozwoju Regionalnego, Podsekretarz Stanu Ministerstwa Transportu), przedstawicieli władz wojewódzkich (Marszałek Województwa Łódzkiego), przedstawicieli środowiska naukowego (Uniwersytet Łódzki), środowiska przedsiębiorców, przedstawicieli władz jednostek samorządowych – Lidera Projektu (Powiat Zduńskowolski), Partnerów Projektu (Miasto Zduńska Wola, Gmina Zduńska Wola, Powiat Łaski, Gmina Sędziejowice), oraz liderów społeczności lokalnej,
- kryterium potencjału ludnościowego oraz szacunek liczby potencjalnych użytkowników,
- kryterium możliwości funkcjonalnego połączenia rdzenia ze strefą zewnętrzną,
- kryterium możliwości zapewnienia funkcjonalnego zaplecza niezbędnego do funkcjonowania Portu Multimodalnego (kolejowo – drogowego portu przeładunkowego),
- kryterium możliwości realizacji funkcjonalnego zaplecza wzmacniającego funkcjonowanie Portu Multimodalnego (dot. potencjału rozwojowego),
- kryterium zasadności nadania danego kierunku rozwoju (w granicach MOF Zduńska Wola – Karsznice),
- analizy dokumentów strategicznych dotyczących danego obszaru.

Dokonano analizy możliwości realizacji kluczowego projektu – Portu Multimodalnego. Zbadano kierunki rozwoju funkcjonalnego obszaru – wynikające z dokumentów strategicznych wyższego rzędu. Przeanalizowano potencjalny sposób funkcjonowania rdzenia MOF Zduńska Wola – Karsznice (Port Multimodalny) – wyznaczono strefy inwestycji niezbędnych do jego funkcjonowania oraz stanowiących jego uzupełnienie. Zbadano możliwości zagospodarowania obszaru stanowiącego „strefę przejściową” – pomiędzy obszarami już funkcjonującymi a mającymi powstać w wyniku realizacji inwestycji.

2. WYMIAR SPOŁECZNY

Wskaźniki oraz kryteria mierzące społeczny aspekt urbanizacji:

- kryterium potrzeb i możliwości budowania infrastruktury społecznej,
- kryterium wzajemnych zależności obszarów,
- wpływ charakteru obszaru na budowanie/wzmacnianie tożsamości miejsca,
- potrzeba regeneracji społecznej.

Przeanalizowano dążenia i oczekiwania społeczne dotyczące wizji rozwoju obszaru, gotowość grup społeczeństwa do uczestniczenia w procesach rozwojowych, mobilność mieszkańców. Zbadano stopień przyzwolenia społecznego na nowy kierunek rozwoju gmin.

3. WYMIAR GOSPODARCZY

Wskaźniki oraz kryteria mierzące gospodarczy aspekt urbanizacji:

- kryterium spójności celów rozwojowych,
- kryterium posiadanego potencjału do specjalizacji terytorialnej (tereny, które mogą wnieść wartość do MOF Zduńska Wola – Karsznice),
- kryterium struktury i liczby podmiotów gospodarczych,
- kryterium potrzeb społeczno – gospodarczego zaplecza Portu Multimodalnego,
- kryterium zakresu dostępności istniejącej infrastruktury technicznej oraz określenie ekonomicznej zasadności jej rozwoju.

Analizę przeprowadzono pod kątem wskazanych kierunków rozwoju obszaru wynikających z dokumentów strategicznych oraz realnego rozwoju gospodarczego obszaru. Zbadano obszar możliwości realizacji inwestycji – także w ramach uzupełnienia inwestycji już istniejących. Wskazano obszary inwestycji mogących się wzajemnie uzupełniać i wzbogacać.

4. WYMIAR PRZESTRZENNY

Wskaźniki oraz kryteria morfologiczne służące ocenie:

- kryterium ciągłości przestrzennej MOF Zduńska Wola – Karsznice, stopień zaawansowania procesów urbanizacyjnych z oceną możliwości urbanizacji, średnia gęstość zaludnienia,
- kryterium wspólnych dla MOF Zduńska Wola – Karsznice barier rozwoju przestrzennego,
- kryterium wspólnych dla MOF Zduńska Wola – Karsznice możliwości rozwoju przestrzennego,
- kryterium uwarunkowań planistycznych (np. klasa gleb a tereny inwestycyjne, możliwości zmiany itd.),
- kryterium możliwości minimalizacji za pomocą ustaleń planistycznych konfliktów przestrzennych,
- kryterium przestrzennych potrzeb Portu Multimodalnego,
- realizacja zasady preferencji regeneracji (odnowy) w miejsce zagospodarowania nowych obszarów,
- analizy obowiązujących we wskazanym obszarze dokumentów o charakterze planistycznym.

Przeanalizowano stan zainwestowania obszaru – pod kątem obiektów już funkcjonujących i mogących podlegać rozwojowi. Wskazano obszary powiązane przestrzennie lub mogące podlegać powiązaniu z rdzeniem MOF Zduńska Wola – Karsznice

(Port Multimodalny w powiązaniu z magistralą kolejową i siecią dróg), gdzie prowadzenie inwestycji jest możliwe. Wskazano bariery i ograniczenia rozwoju przestrzennego. Dokonano analizy uwarunkowań planistycznych obszaru. Wskazano obszary wymagające ochrony. Przyjęte kryteria delimitacji stworzone zostały m. in. w oparciu o dokumenty:

- "Koncepcję Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030" (KPZK 2030) przyjęta przez Radę Ministrów 13 grudnia 2011r.,
- "Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich", Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 2013r.,
- Ryś R., Miejskie obszary funkcjonalne w polityce spójności 2014 – 2020, prezentacja ze spotkania minister Elżbiety Bieńkowskiej z przedstawicielami województw i miast na prawach powiatu w dniu 24 stycznia 2013 r. w Warszawie,
- Śleszyński P., Czapiewski K., "Znaczenie ośrodków miejskich oraz ich hierarchicznych powiązań dla regionalnego i lokalnego rozwoju ekonomicznego i społecznego Polski Wschodniej" – ekspertyza wykonana na zlecenie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego na potrzeby aktualizacji Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020, Warszawa, 2011 r., s. 59 – 91.

Zaprezentowana metodologia delimitacji w procesie badania pozwoliła na precyzyjne wyznaczenie **3 obszarów** w oparciu o teren Powiatu Zduńskowolskiego, Powiatu Łaskiego, Miasta Zduńska Wola, Gminy Zduńska Wola oraz Gminy Sędziejowice:

- obszar Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego (z rdzeniem – terenem realizacji Portu Multimodalnego w powiązaniu z magistralą kolejową i siecią dróg,
- obszar bezpośredniego oddziaływania Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego,
- obszar pośredniego oddziaływania Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Na podstawie wytycznych KPZK 2030 dla realizacji celów koncepcji wyznaczono obszary funkcjonalne ze wskazaniem ich typów. Zbiór obszarów funkcjonalnych jest zbiorem otwartym – liczba i zasięg geograficzny takich obszarów zależy od celu, jakemu delimitacja ma służyć.

Dla realizacji celów KPZK 2030 wyznaczono obszary funkcjonalne, które będą delimitowane na różnych poziomach zarządzania: krajowym, regionalnym, funkcjonalnym). Można je podzielić na cztery podstawowe typy:

- określone w odniesieniu do całego systemu osadniczego, wyznaczone na podstawie stopnia urbanizacji, obejmujące obszary miejskie – rdzenie i ich strefy funkcjonalne i obszary funkcjonalne wiejskie,
- wyznaczone na podstawie typu potencjału rozwojowego ze względu na występowanie szczególnego zjawiska z zakresu gospodarki przestrzennej i warunków dla polityki rozwoju w skali makroregionalnej,
- wyznaczone ze względu na możliwość wystąpienia konfliktów przestrzennych związanych ze sposobem wykorzystania ich potencjału przyrodniczego i kulturowego,
- wymagające restrukturyzacji i rozwoju nowych funkcji przy użyciu instrumentów właściwych polityce regionalnej. Na tych obszarach dochodzi do kumulacji problemów o charakterze społeczno – gospodarczym, co staje się barierą dla osiągnięcia spójności przestrzennej kraju.

Powyższa metodologia, cytując Przemysława Śleszyńskiego, powinna jako idea Funkcjonalnych Obszarów Miejskich zasadać się na dążeniu do uzyskania obszarów spójnych pod kilkoma względami.

Rekomendowane są 4 wymiary: funkcjonalny, społeczny, gospodarczy oraz przestrzenny, które zostały szerzej opisane powyżej. Polegając na zaleceniach sugeruje się traktowanie przedstawionej delimitacji, jako minimalnego obowiązującego zasięgu MOF. Jego granice mogą być poszerzone przez samorządy w uzasadnionych przypadkach.

Miejski Obszar Funkcjonalny Zduńska Wola – Karsznice to obszar wyznaczony na podstawie typu potencjału rozwojowego ze względu na występowanie szczególnego zjawiska z zakresu gospodarki przestrzennej. Kryterium, które uznane zostało w procesie delimitacji jako taki właśnie typ to realizacja podstawowych założeń projektu – czyli uruchomienie Portu Multimedialnego oraz Strefy Gospodarczej wokół oraz przeprowadzenie inwestycji uzupełniającego funkcjonowanie układu komunikacyjnego obszaru – budowa łącznika pomiędzy drogą ekspresową S8 a DK12/14.

Poniższa tabela, stworzona zgodnie z założeniami badawczymi I etapu procesu delimitacji, ma na celu zebranie czynników, które wpływają na wyznaczenie obszaru. Na ich podstawie w II etapie wskazane zostaną główne kryteria delimitacji. Badanie kryterium polega na określeniu występuje / nie występuje.

Tabela 1. Rozkład poszczególnych wskaźników wymiarów delimitujących

Wymiary delimitacji	Zakres wpływu na obszar MOF		
	MOF	MOF strefa bezpośredniego oddziaływania	MOF strefa pośredniego oddziaływania
Wymiar funkcjonalny			
1	możliwość zapewnienia siły roboczej wymaganej do funkcjonowania MOF	•	•
2	możliwość funkcjonalnego połączenia rdzenia z MOF (infrastruktura)	•	
3	możliwość budowy zaplecza niezbędnego do funkcjonowania rdzenia MOF	•	
4	możliwość uzupełnienia zaplecza związanego z funkcjonowaniem rdzenia MOF	•	•
5	zasadność obranego kierunku rozwoju MOF w odniesieniu do zastanych uwarunkowań	•	•
6	wytyczne wynikające z dokumentów strategicznych przyjętych przez JST zlokalizowane wokół MOF	•	•
Wymiar społeczny			
1	możliwość rozbudowania struktur społecznych	•	•
2	występowanie wzajemnych zależności między grupami mieszkańców	•	•
3	budowanie oraz wzmacnianie tożsamości wśród mieszkańców wokół rdzenia MOF	•	•
4	potrzeba regeneracji społecznej	•	•
5	wola polityczna/decyzja inicjująca rozwój MOF	•	•
Wymiar gospodarczy			
1	spójność celów rozwoju wokół potencjału MOF	•	•
2	posiadanie potencjału do specjalizacji terytorialnej (tereny, które mogą wnieść wartość do MOF)	•	•
3	struktura i liczba podmiotów gospodarczych	•	•
4	występowanie dodatkowego zaplecza produkcyjno-usługowego dla potrzeb MOF	•	•
5	dostępność istniejącej infrastruktury technicznej związanej z rdzeniem MOF	•	
6	Inicjowanie nowych projektów związanych gospodarczo z MOF	•	•
Wymiar przestrzenny			
1	ciągłość przestrzenna MOF - występowanie procesów urbanizacyjnych	•	•
2	występowanie barier rozwoju przestrzennego dla MOF	•	•
3	wspólne dla MOF możliwości rozwoju przestrzennego	•	
4	występowanie uwarunkowań planistycznych dla rozwoju MOF o danym charakterze	•	
5	występowanie konfliktów przestrzennych	•	
6	kryterium przestrzennych potrzeb działania i rozwoju MOF	•	•
7	realizacja zasady preferencji regeneracji (odnowy) w miejsce zagospodarowania nowych obszarów	•	•

Źródło: opracowanie własne

W zależności od ilości występowania kryteriów wyszczególniamy :

- obszar Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego – spełnienie kryteriów z min. 4 wymiarów,
- obszar bezpośredniego oddziaływania Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego – spełnienie kryteriów z min. 3 wymiarów,
- obszar pośredniego oddziaływania Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego – spełnienie kryteriów z min. 1 wymiaru.

W wyniku przeprowadzonego procesu delimitacji, prowadzonego etapowo, wyznaczono następujące obszary związane z rozwojem Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Zduńska Wola – Karsznice:

1. Obszar Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Centrum obszaru stanowi teren na obszarze miasta Zduńska Wola – przy terenie wskazywanym jako miejsce realizacji Portu Multimodalnego. Obszar MOF położony na styku jednostek administracyjnych: Miasta Zduńska Wola i Gminy Zduńska Wola (Powiat Zduńskowolski) oraz Gminy Sędziejowice (Powiat Łaski), od północy ograniczony pasem zabudowy położonej na północ od DK12/14, na wschodzie granica przebiega po gruntach Gminy Zduńska Wola (obszar umożliwiający realizację inwestycji drogowej – drogi powiatowej), na południu – granica inwestycji – drogi ekspresowej S8, od zachodu ul. Karsznicka i grunty bezpośrednio do niej przyległe.

2. Obszar bezpośredniego oddziaływania Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego.

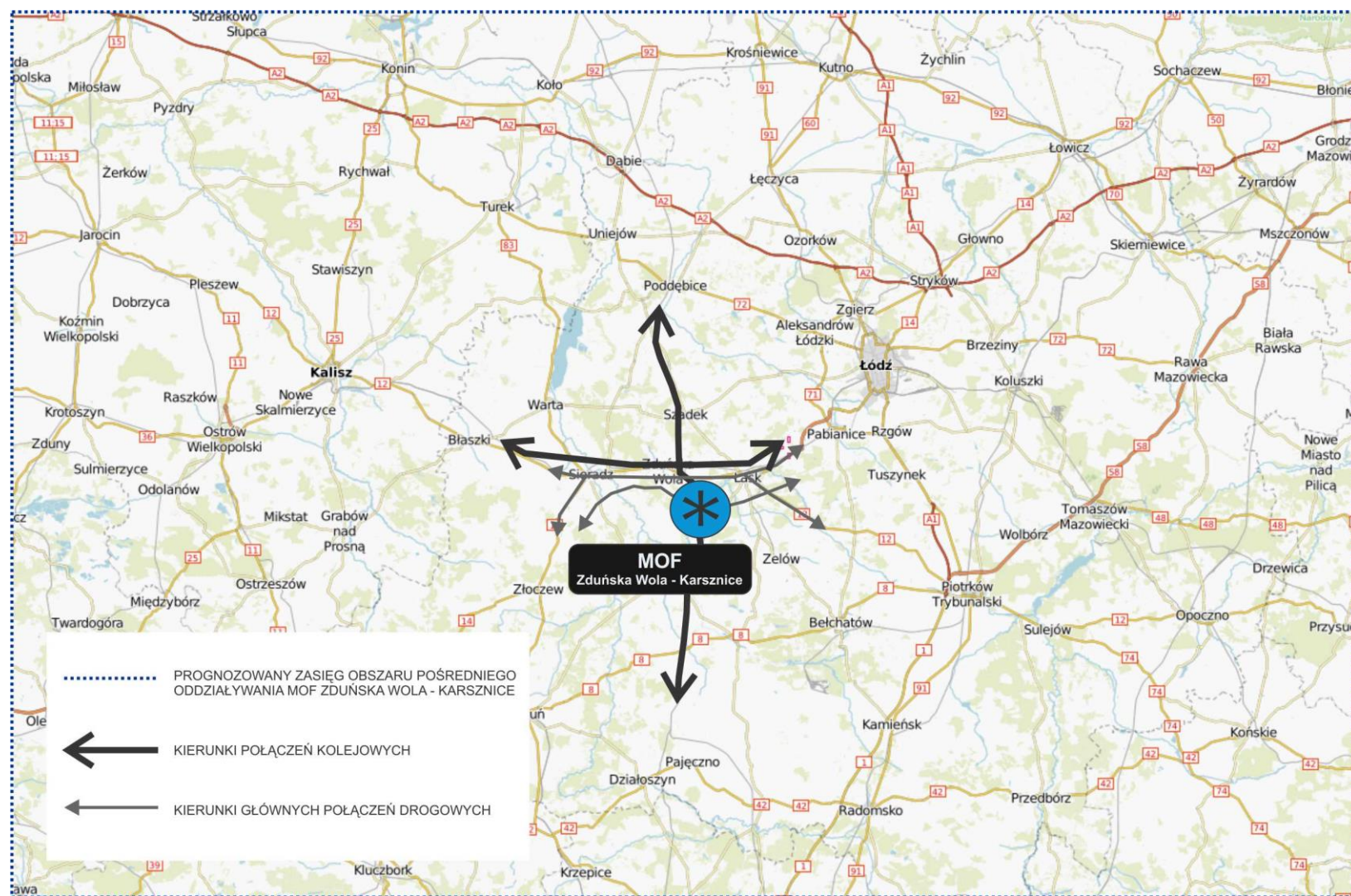
Obszar strefy bezpośrednio wspomagającej funkcjonowania MOF, dla której rozwój MOF będzie znacznym czynnikiem rozwoju. Strefa wyznaczona została jako obejmująca Miasto Zduńska Wola i znaczną część Powiatu Łaskiego (głównie miejscowości Bilew, Marzenin Wrzesiny).

3. Obszar pośredniego oddziaływania Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Obszar, na funkcjonowanie którego MOF może mieć znaczny wpływ, obejmujący m.in. takie ośrodki miejskie jak Sieradz i Łask.

Wyznaczone obszary Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Zduńska Wola – Karsznice zostały ujęte na rysunku nr 1 oraz na mapie stanowiącej załącznik nr 1 do niniejszego Planu Rozwoju.

Rysunek 1. Zasięg strefy pośredniego oddziaływania Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Zduńska Wola – Karsznice

Źródło: opracowanie własne

1. PODSUMOWANIE PLANU ROZWOJU

Plan Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Zduńska Wola – Karsznice na lata 2014 – 2020 jest opracowaniem, które wyznacza długofalowe cele i priorytety rozwoju MOF oraz proponowane kierunki działań.

Misja i wizja porządkują przyszłość Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Zduńska Wola - Karsznice, wyznaczają ramy, w których ma być realizowana strategia oraz stanowią wzorzec określający jej tożsamość, charakter oraz sposób postępowania. Określenie misji i wizji przedsięwzięcia pozwala stworzyć fundamenty dla zamierzonych działań i opcji.

Celem wyznaczenia wizji i misji jest określenie zoptymalizowanego kierunku rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Zduńska Wola – Karsznice. Wizja określa stan docelowy – idealny obraz MOF Zduńska Wola – Karsznice w przyszłości, zaś misja opisuje sposób, w jaki zamierza się go osiągnąć.

WIZJA

Wizją Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Zduńska Wola - Karsznice, która opiera się na perspektywie czasowej lat 2014 - 2020 jest:

Miejski Obszar Funkcjonalny Zduńska Wola – Karsznice kluczowym centrum logistycznym i inwestycyjnym na szlaku komunikacyjnym korytarza transeuropejskiego Bałtyk – Adriatyk.

MISJA

Najbardziej pożądanym scenariuszem zrealizowania tak zdefiniowanej wizji jest:

Stworzenie i rozwój Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Zduńska Wola – Karsznice, konkurencyjnego na polskim rynku centrum logistyczno – inwestycyjnego, dzięki wykorzystaniu atutów sfery gospodarczej oraz jednoczesnym wsparciu dla sfery społecznej i środowiskowej.

Wizja i misja uwzględniają zasadę zrównoważonego rozwoju, przy jednoczesnym zapewnieniu realizacji innych polityk horyzontalnych Unii Europejskiej, w tym równości szans, konkurencyjności i rozwoju społeczeństwa informacyjnego.

CELE STRATEGICZNE I CELE OPERACYJNE

W celu realizacji wizji i misji MOF Zduńska Wola – Karsznice, zdefiniowany został katalog kluczowych dla jej rozwoju celów strategicznych i służących ich osiągnięciu celów operacyjnych. W sumie wypracowane zostało **5 celów strategicznych** oraz przyporządkowane im **12 celów na poziomie operacyjnym**. Zaprezentowane zostały one w poniższej tabeli:

Tabela 2. Podsumowanie celów strategicznych i celów operacyjnych

	CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE
A	ZAGOSPODAROWANIE OBSZARU TRANSPORTOWO - PRZEMYSŁOWEGO I STWORZENIE CENTRUM LOGISTYCZNEGO	A.1 Poprawa dostępności komunikacyjnej
		A.2 Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej dla strefy gospodarczej
		A.3 Spójna infrastruktura techniczna
		A.4 Stworzenie Portu Multimodalnego, jako drogowo - kolejowego centrum logistycznego
B	MOF ZDUŃSKA WOLA – KARSZNICE WAŻNYM PARTNEREM SFERY BIZNESU I PROMOTOREM PRZEDSIĘBIORCZOŚCI	B.1 Platforma współpracy podmiotów branży logistycznej
		B.2 Wzmocnienie sfery lokalnej przedsiębiorczości
C	NAUKA I INNOWACJA IMPULSEM ROZWOJU MOF ZDUŃSKA WOLA – KARSZNICE	C.1 MOF Zduńska Wola – Karsznice partnerem ośrodków akademickich i naukowych w dziedzinie B+R
		C.2 Konkurencyjne kadry dla MOF (szkolnictwo techniczne, zawodowe, kształcenie ustawiczne)
D	REGION MOF ZDUŃSKA WOLA – KARSZNICE PRZYJAZNY DLA MIESZKAŃCÓW I ŚRODOWISKA NATURALNEGO	D.1 Zagospodarowanie przestrzeni publicznej, poprawa warunków życia mieszkańców MOF i jego otoczenia
		D.2 Wzmacnianie potencjału kulturowego i lokalnej tożsamości
E	MOF ZDUŃSKA WOLA – KARSZNICE PARTNERSTWEM NA RZECZ ROZWOJU SAMORZĄDÓW	E.1 Wzmocnienie partnerstwa lokalnych samorządów i wypracowanie modelu sprawnego zarządzania MOF Zduńska Wola – Karsznice
		E.2 MOF Zduńska Wola – Karsznice wspólną marką promocji lokalnych samorządów

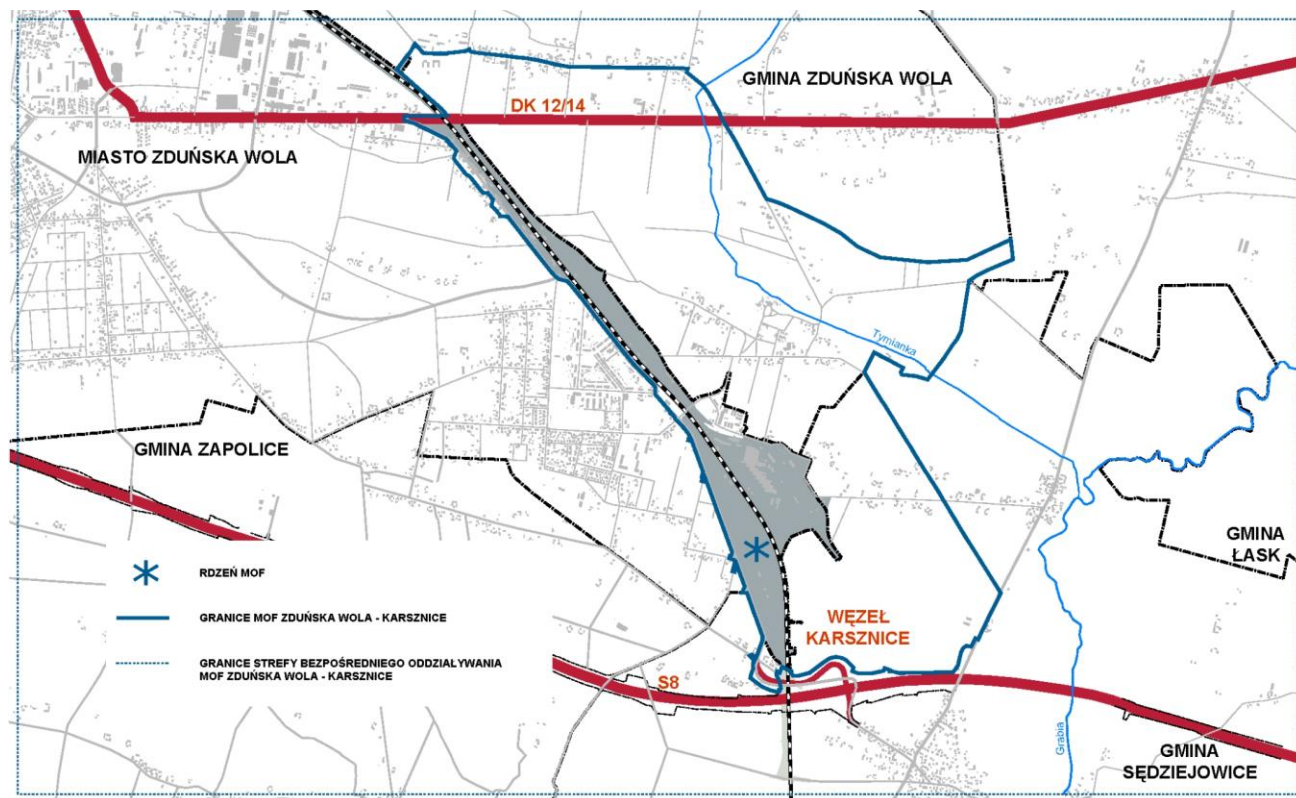
Źródło: Opracowanie własne

2. STAN ISTNIEJĄCY – ANALIZA I DIAGNOZA

2.1. PODSTAWOWE INFORMACJE

Miejski Obszar Funkcjonalny Zduńska Wola – Karsznice położony jest na styku kilku jednostek administracyjnych: Powiatów Zduńskowolskiego i Łaskiego, Gmin Sędziejowice i Zduńska Wola oraz Miasta Zduńska Wola.

Rysunek 2. Schemat MOF Zduńska Wola – Karsznice na tle szlaków komunikacyjnych oraz podziału administracyjnego

Źródło: Opracowanie własne

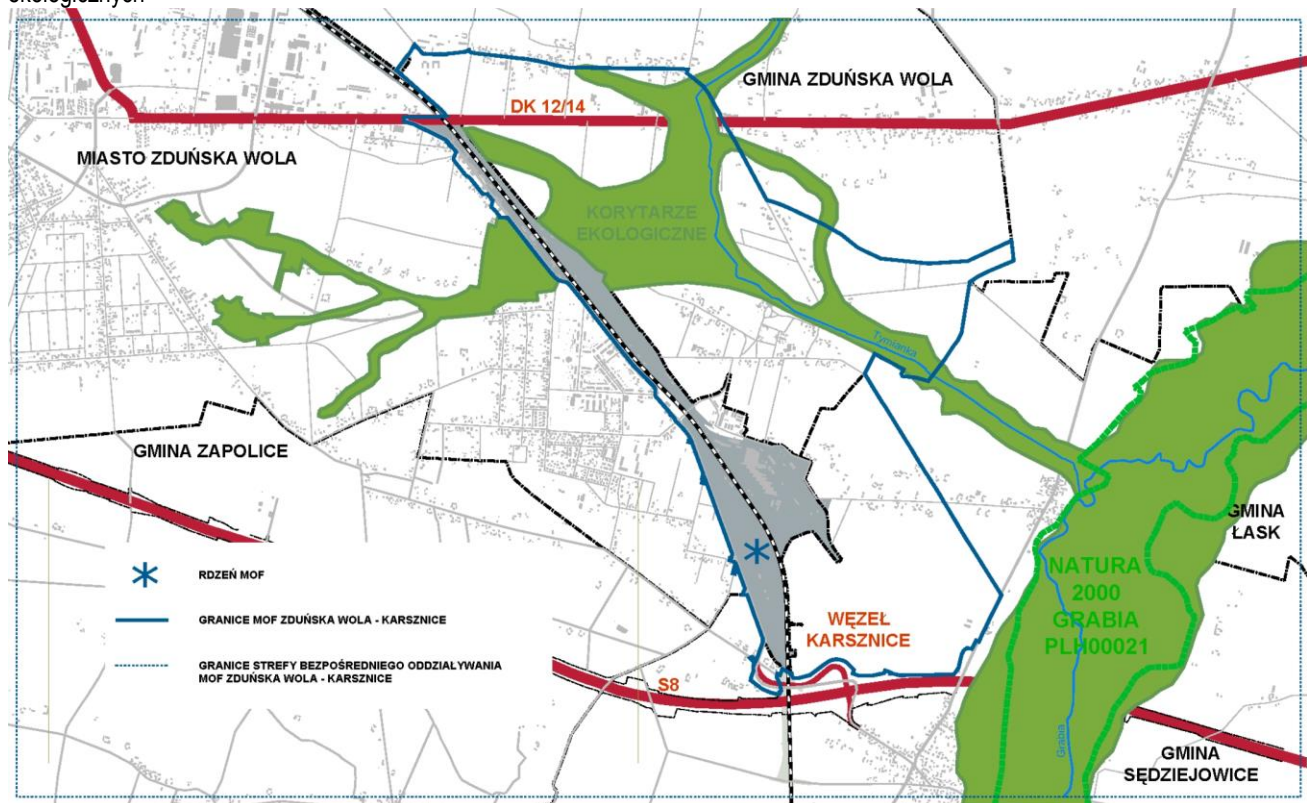
Jest to w znacznej mierze obszar otwarty (częściowo użytkowany rolniczo, częściowo zaś porośnięty roślinnością łąkową). Gleby dobrych klas – II i III zajmują nie więcej niż 2% powierzchni obszaru i występują głównie w jego północnej części (bezpośrednio na południe od DK12/14). W przypadku prowadzenia inwestycji na obszarze występowania tych gleb, konieczne będzie uzyskanie zgody na wyłączenie ich z produkcji rolnej – na mocy obowiązujących przepisów.

Na wyznaczonym terenie nie występują większe grupy zieleni leśnej – nieruchomości zalesione i zadrzewione zajmują jedynie ok. 1% powierzchni. We wschodniej części obszaru głównym czynnikiem kształtującym jego wyjątkowy charakter, stanowiąc jednocześnie ograniczenie rozwoju urbanizacji jest dolina rzeki Tymlanki. Około 30% powierzchni, w północnej części Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego, jest obszarem zmeliorowanym. W przypadku prowadzenia inwestycji należy zatem zwrócić szczególną uwagę na zapewnienie właściwego odwodnienia gruntu.

Przez południową część strefy bezpośredniego oddziaływania Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Zduńska Wola – Karsznice przebiegają korytarze ekologiczne, zapewniające naturalne przewietrzanie obszaru i będące ważnym elementem funkcjonowania ekosystemu. Jeden z korytarzy ekologicznych obejmuje dolinę rzeki Grabi usytuowaną na południowy wschód od MOF, drugi zaś przebiega przez północną część Gminy Zapolice. Bezpośrednio na terenie MOF, w jego północnej części

wzdłuż rzeki Tymianki, znajduje się korytarz ekologiczny⁴ o charakterze ponadlokalnym, należy jednak podkreślić, że nie występuje tutaj żadna forma ochrony przyrody w rozumieniu odrębnych przepisów prawa. Z ogólnej liczby ok. 3800 ha, które obejmuje obszar bezpośredniego oddziaływania MOF, obszary Natura 2000 (Dolina rzeki Grabi) zajmują ok. 230 ha. Realizacja inwestycji związanych z przemysłowo – transportowym charakterem obszaru wymagać może szczegółowych analiz ich wpływu na środowisko oraz podjęcia działań mających na celu zminimalizowanie ingerencji inwestycji w istniejące zasoby środowiskowe.

Rysunek 3. Schemat MOF na tle układu komunikacyjnego, podziału administracyjnego oraz obszarów Natura 2000 i korytarzy ekologicznych

Źródło: Opracowanie własne

Podstawowym atutem Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Zduńska Wola – Karsznice jest jego położenie, które zapewnia możliwość obsługi obszaru z dróg krajowych – za pośrednictwem sieci dróg powiatowych i gminnych. Układ dróg zapewnia możliwość rozwoju i usprawnienia funkcjonowania sieci drogowej. Jedną z głównych inwestycji zapewniających efektywne funkcjonowanie MOF jest realizacja łącznika pomiędzy drogami krajowymi DK12/14 oraz S8. Jego realizacja przyczyni się do możliwości jeszcze bardziej ekonomicznego zagospodarowania obszaru – m.in. w obliczu potencjalnej inwestycji budowy Portu Multimodalnego.

Na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Zduńska Wola – Karsznice zlokalizowany jest zarówno dworzec, jak i przystanek PKP. Ponadto w strefie bezpośredniego oddziaływania znajduje się dworzec PKS, który zgodnie z ideą Łódzkiej Kolei Aglomeracyjnej planuje się przenieść bliżej torów kolejowych trasy Łódź – Sieradz.

Z tego też względu **perspektywiczne szanse rozwoju w regionie to przede wszystkim transport i spedycja. Dodatkowo w związku z funkcjonowaniem, na terenie bezpośredniego oddziaływania, podstrefy ekonomicznej**

⁴ Dz.U. 2004 Nr 92 poz. 880, art.5

oraz wolnych terenów inwestycyjnych, rozwijać się mogą także inne branże, które związane będą bezpośrednio z potencjałem reprezentowanym przez inwestorów.

Dobre zaplecze zarówno pod względem społecznym, jak i infrastrukturalnym stanowi dla rozwoju MOF bliskość Miasta Zduńska Wola. Przez teren Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Zduńska Wola – Karsznice, wzdłuż jego zachodniej granicy przebiega główna sieć wodociągowa. Zlokalizowana tam jest również pompownia i ujęcie wody o wydajności eksploatacyjnej powyżej 10 m³/h. Należy jednak zaznaczyć, iż teren MOF jest jedynie w niewielkiej części skanalizowany (zarówno pod względem kanalizacji sanitarnej, jak i deszczowej) podobnie jak osiedle Karsznice znajdujące się w strefie bezpośredniego oddziaływania. Sieć kanalizacyjna prowadzi do biologiczno – chemicznej oczyszczalni ścieków w miejscowości Tymienice (strefa pośredniego oddziaływania), obecnie modernizowanej przez zarządzającego – Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp z o.o. w Zduńskiej Woli (własność – Miasto Zduńska Wola). Przebudowa obejmuje m.in. budowę biogazowni oraz budowę Zamkniętych Basenów Fermentacji. Inwestycja współfinansowana jest ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Oczyszczalnia posiada duże możliwości rozwojowe, docelowe RLM⁵ wynosić ma 85519⁶.

Na terenie PKP Cargo znajduje się natomiast przemysłowa oczyszczalnia ścieków. Miejski Obszar Funkcjonalny, który aktualnie stanowi obszar głównie otwarty (poza skupiskami zabudowy – wieś Karsznice, wieś Bilew oraz Michałów), po wskazaniu kierunków zagospodarowania i wyznaczeniu głównych kierunków rozwoju inwestycji w oparciu o analizy funkcjonalne gospodarcze, wymagać będzie rozbudowy sieci kanalizacyjnej i wodociągowej adekwatnej do potrzeb poszczególnych inwestycji. Realizacja inwestycji będzie również wiązała się ze zwiększeniem produkcji odpadów, a co za tym idzie uwzględnienia tego problemu w gospodarkach odpadami lokalnych samorządów.

Zaopatrzenie w energię obecnie zapewnia biegnąca wzdłuż zachodniej granicy Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego linia energetyczna średniego napięcia. W odległości ok. 1 km umiejscowiona jest linia energetyczna wysokiego napięcia znajdująca się na południe od południowo – zachodniej granicy obszaru (Gminy Sędziejowice, Gminy Zapolice, Miasta Zduńska Wola). Warunkiem realizacji inwestycji na terenie MOF będzie więc rozbudowa sieci elektroenergetycznej w zależności od zapotrzebowania na moc poszczególnych odbiorców i w oparciu o sieci istniejące. Na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Zduńska Wola – Karsznice brak jest obecnie sieci gazowniczej, jednak w planach Miasta Zduńska Wola przewidziane jest poprowadzenie gazociągu średniego napięcia wzdłuż zachodniej granicy MOF. Obecnie najbliższy gazociąg wysokiego ciśnienia DN300 przebiega ok. 2 km na północ od granicy MOF na terenach należących do Gminy Zduńska Wola. Możliwe jest zatem zapewnienie zaopatrzenia w gaz terenów przyszłych inwestycji – pod warunkiem zgłoszenia zapotrzebowania i opłacalności ekonomicznej przedsięwzięcia.

Zarówno w Powiecie Zduńskowolskim, jak i Łaskim odnaleźć można wiele interesujących obiektów o charakterze zabytkowym, stanowiących niewątpliwą atrakcję turystyczną, wymagających jednocześnie szczególnej ochrony w perspektywie planowanych działań inwestycyjnych.

W pierwszym rozdziale przedstawione zostaną podstawowe informacje dotyczące poszczególnych podmiotów biorących udział w projekcie „Wyznaczenie miejskiego obszaru funkcjonalnego o charakterze transportowo - przemysłowym na terenie Powiatu Zduńskowolskiego i Powiatu Łaskiego wokół węzła drogi ekspresowej S8 Zduńska Wola – Karsznice oraz magistrali kolejowej

⁵ RLM: Równoważna Liczba Mieszkańców. Jest to parametr projektowy, wyrażający wielkość ładunku w ściekach używany w szacowaniu wielkości biologicznych oczyszczalni ścieków. Reprezentuje ona wielokrotność ładunku biologicznego oczyszczanych ścieków w stosunku do wzorcowego jednostkowego ładunku ścieków pochodzących z gospodarstw domowych odprowadzanych przez statystycznego mieszkańca w ciągu doby.

⁶ Źródło informacji: Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Zduńskiej Woli Sp. z o.o.

Śląsk - Porty” tj. położenie, wielkość, zasoby ludzkie, przyrodnicze, kulturowe, zagospodarowanie przestrzenne, infrastruktura społeczna, ekonomiczna i gospodarcza. Zgromadzone informacje posłużą do szczegółowej i precyzyjnej analizy celów i planu rozwoju dla analizowanego obszaru.

2.1.1. POŁOŻENIE I POWIERZCHNIA

Liderem projektu pn. „Wyznaczenie miejskiego obszaru funkcjonalnego o charakterze transportowo – przemysłowym na terenie Powiatu Zduńskowolskiego i Powiatu Łaskiego wokół węzła drogi ekspresowej S8 Zduńska Wola Karsznice oraz magistrali kolejowej Śląsk – Porty”, którego efektem jest m.in. opracowanie niniejszego dokumentu, jest Powiat Zduńskowolski. Jako jednostka samorządu terytorialnego zajmuje powierzchnię 369,2 km² i położony jest w zachodniej części Województwa Łódzkiego. W centralnej części Powiatu nad rzeką Pichną – prawym dopływem Warty – położone jest Miasto Zduńska Wola (ok. 25 km²) oraz otaczająca ją od zachodu i północy Gmina Zduńska Wola. Gmina ma charakter wiejski i pod względem powierzchni (ok. 111 km²) stanowi drugą co do wielkości jednostkę administracyjną w Powiecie Zduńskowolskim.

Od wschodu Powiat graniczy z Powiatem Łaskim, który pod względem powierzchni (ok. 618 km²) jest największym partnerem projektu.

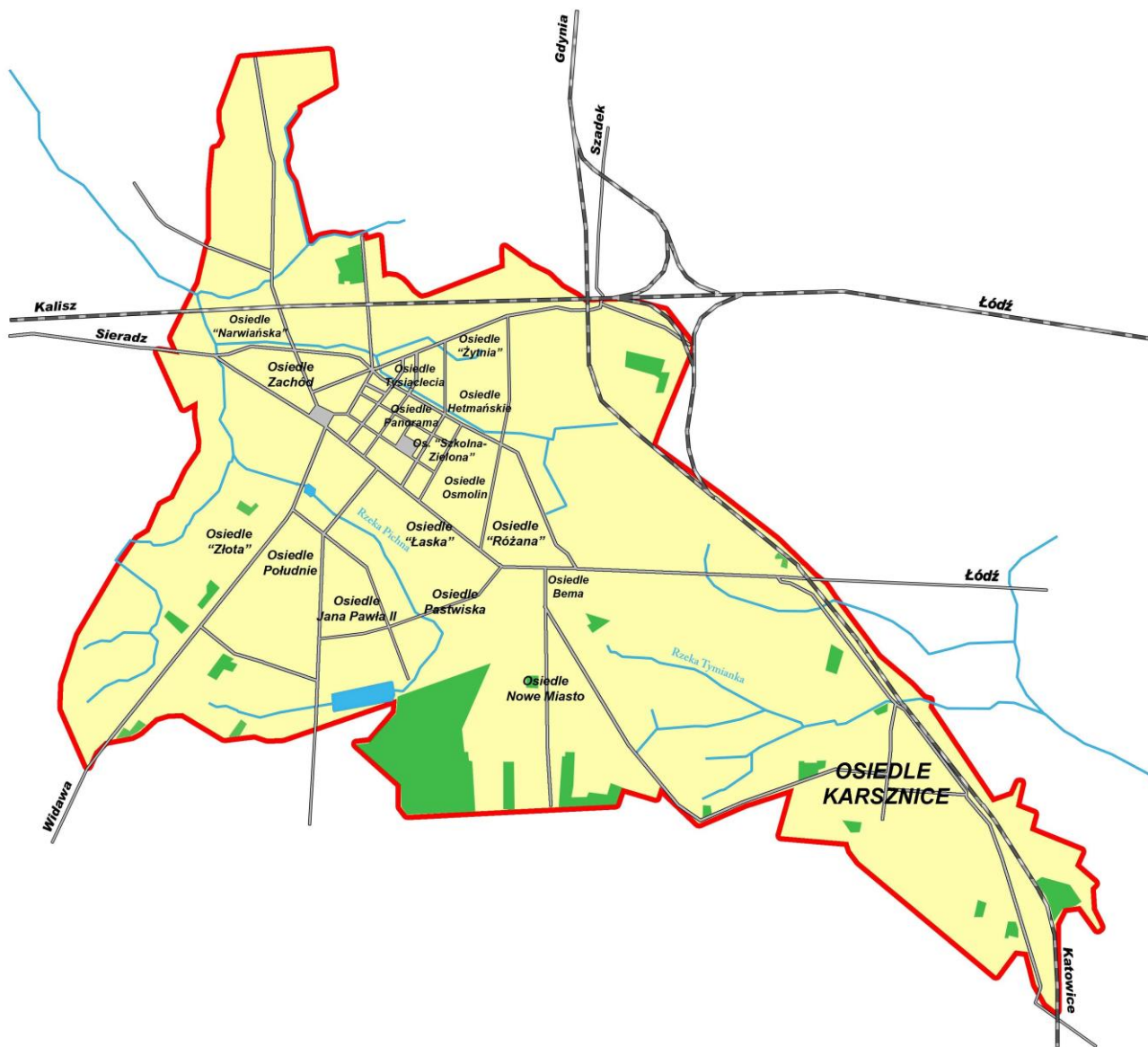
Obszar MOF Zduńska Wola – Karsznice położony na styku jednostek administracyjnych usytuowanych na granicy Powiatu Zduńskowolskiego i Łaskiego zlokalizowany jest w odległości 50 – 70 km od stolicy Województwa.

Rysunek 4. Mapa Powiatu Zduńskowolskiego oraz Powiatu Łaskiego z podziałem na gminy

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 5. Plan Miasta Zduńska Wola

Źródło: http://pl.wikipedia.org/wiki/Zdu%C5%84ska_Wola

2.1.2. RYS HISTORYCZNY I KULTUROWY

Powiat Zduńskowolski jako jednostka administracyjna swój początek znalazł dopiero w 1999 roku po reformie administracyjnej z 1998 roku. Wcześniej ziemie obecnego Powiatu Zduńskowolskiego znajdowały się w większości w granicach Powiatu Sieradzkiego i częściowo (Gmina Zapolice) w Powiecie Łaskim. W związku z tym, historia tych terenów bardziej skupiała się wokół Miasta i Gminy Zduńska Wola oraz pozostałych gmin obecnego Powiatu.

Zduńska Wola jest stosunkowo młodym miastem. Prawa miejskie zostały jej nadane w 1825 roku, jednakże pierwsze informacje o niej pojawiły się w tzw. „Tekach Pstrokońskiego” z 1394 roku. Od tego czasu Zduńska Wola rozwijała się bardzo szybko i w II poł. XVIII wieku pełniła funkcję lokalnego centrum gospodarczego.

Na początku XIX w. za sprawą ówczesnego właściciela tych terenów Stefana Prawdzic Złotnickiego nastąpił masowy napływ tkaczy, nie tylko z terenów Województwa Poznańskiego czy Śląskiego, ale również Czech, Saksonii i Prus. Początkowo ich działalność opierała się na drobnej wytwórczości osadniczej, później stopniowo wypierana przez manufaktury. Przez lata głównym motorem rozwoju Miasta był przemysł włókienniczy, a od lat 20-tych XX wieku Zduńska Wola rozwijała się również jako węzeł kolejowy będący częścią Magistrali Węglowej. Śladami tych przeobrażeń na przestrzeni lat są liczne zabytki m.in. domy tkackie, Dwór Stefana Prawdzic Złotnickiego oraz ciekawe eksponaty związane z historią kolei w Skansenie Lokomotyw w Karsznicach, szerzej opisane w podrozdziale 2.2.2.

Miasto Zduńska Wola do 1956 roku położone było na terenie Powiatu Sieradzkiego. W latach 1956 – 1975 stanowiło miasto wydzielone na prawach powiatu (powiat grodzki). W 1973 roku w granice miasta włączono osiedle Karsznice, które wcześniej przynależało do Powiatu Sieradzkiego. W 1975 roku w granice miasta włączono również wsie Nowe Miasto i Swędzieniejewice Kolonia, które wcześniej przynależały do Gminy Zapolice w Powiecie Łaskim.

Na terenie **Gminy Zduńska Wola** odnaleźć można liczne stanowiska archeologiczne, datujące się od wczesnej epoki kamienia (neolitu) po okres nowożytny. Najczęstsze znaleziska związane są z kręgiem kultury łużyckiej (VII - IV w. p.n.e.) oraz kultury przeworskiej z okresu rzymskiego (I - IV w. n.e.).

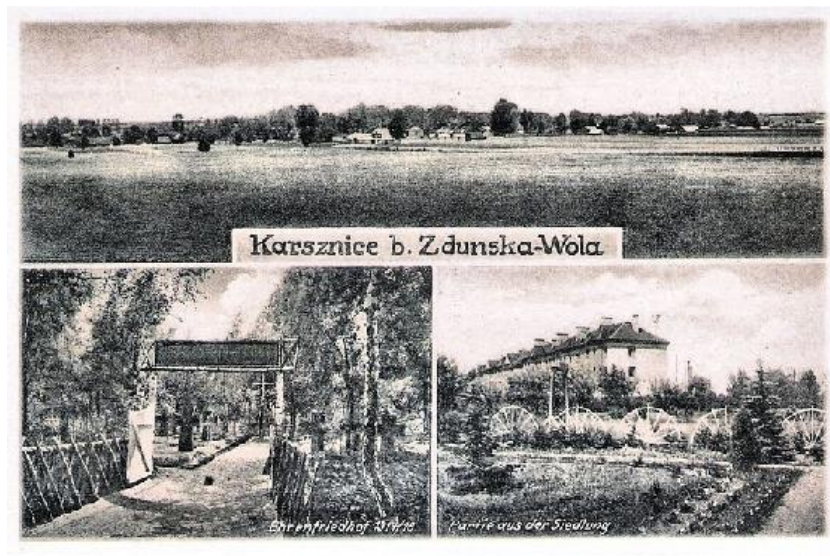
Rysunek 6. Widokówka przedstawiająca rynek w Zduńskiej Woli z początku XX wieku

Źródło: <http://zdunska-wola-w-objektywie.pl/tl>

Ciekawą historię mają również **Karsznice**. Obecnie jest to nazwa sołectwa w Gminie Zduńska Wola. Część historycznych Karsznic jest dzisiaj częścią Miasta Zduńska Wola. Naukowcy przypuszczają, iż nazwa ta pochodzi od słowa karśniawy, czyli leworęki. Pierwsza wzmianka datowana na rok 1386, mówi o Mikołaju (Nicolaus) de Karsnicze, Carsnicz. W zapiskach z 1398 roku występuje właściciel wsi Olbracht de Karsznice. Pozostałością po nim była rola o nazwie Olbrachty, jako tzw. przyległość występująca jeszcze w XIX w. W dokumentach z 1552 roku funkcjonowała nazwa Karsznicze. W XVI w. teren ten zamieszkiwali Karszniccy herbu Jastrzębiec, którzy z czasem podzielili się na dwie gałęzie: o przydomku Sasin z Karsznic Wielkich i Fundament z Karsznic Młodszych. W 1827 roku było tu 8 domów, w których zamieszkiwało 106 mieszkańców. Folwark zajmował powierzchnię 689 mórg, a w jego skład wchodziło 6 domów murowanych, 9 drewnianych, budynki gospodarcze oraz park wraz ze stawem. Ok. XVIII w. na skutek małżeństwa Franciszki Karśnickiej z Zygmuntem Jaksą Dobkiem dobra zmieniły właściciele. Córka Barbara wyszła za mąż za Juliana Malczewskiego i urodziła syna Franciszka Walezego. Zygmunt Dobek herbu Gryf był skarbnikiem sieradzkim, a później w latach 1778 – 1793 pełnił funkcję miecznika sieradzkiego. Ostatnim właścicielem Karsznic, aż do wybuchu II wojny światowej, był Wierzchlejski herbu Berszten II. W 20 – leciu międzywojennym ta niewielka miejscowość zyskała ogólnopolską sławę dzięki budowie linii kolejowej Śląsk – Pomorze zwaną Magistralą Węglową. 17 lutego 1928 roku ówczesny Prezydent Rzeczypospolitej Ignacy Mościcki wydał decyzję, która upoważniała rząd do budowy pierwszorzędnej, normalnotorowej kolei użytku publicznego od stacji kolejowej Herby przez Zduńską Wolę do stacji Inowrocław o ogólnej długości około 255 km. Decyzja ta związana była z faktem „wojny celnej” (1925 – 1931) i blokady transportów surowca przez terytorium Niemiec. W poszukiwaniu nowego rozwiązania powstała koncepcja budowy linii północ – południe, która pozwoliłaby ominąć węzły kolejowe w Fosowskich (Woj. Opolskie, Powiat Strzelecki, Miasto Kolonowskie) i Kluczborku znajdujące się na terytorium państwa niemieckiego. Budowę linii rozpoczęto w 1928 roku, a w 1930 oddano do użytku linię Herby Nowe (na ówczesnej linii z Tarnowskich Gór do Wielunia) – Karsznice (dzisiejsza stacja węzłowa Zduńska Wola Karsznice). Pierwszy pociąg ze Śląska dotarł do Karsznic 8 listopada 1930 roku. Tego samego dnia w Karsznicach otwarto stację kolejową. W 1933 roku do użytku oddano kolejny odcinek od Inowrocławia do Karsznic. W tym samym czasie zakończono również budowę parowozowni, a rok później uruchomiono ujęcie wody na rzece Grabi w Bilewie. Ponadto wybudowano istniejące do dziś osiedle mieszkaniowe dla 1300 kolejarzy. Niedługo przed wybuchem II wojny światowej zakończono budowę linii kolejowej łączącej magistralę z Częstochową, przez Brzeźnicę i Pajęczno - obecną linię 146 (Wyczerpy – Chorzew Siemkowice). Niemalże równocześnie do użytku oddano drugi tor odcinka Karsznice – Siemkowice o długości 44 km. Ze względu na strategiczne znaczenie uruchomionych połączeń kolejowych, wydarzenia te były niezwykle istotne dla rozwoju całej Magistrali Węglowej. Po wybuchu II wojny światowej prace związane z rozbudową węzła kolejowego w Karsznicach prowadzili Niemcy. Wybudowano drugi tor na odcinku Herby Nowe – Siemkowice o długości 55km oraz Karsznice – Inowrocław o długości 156 km. W czasie wojny swoją siedzibę miała tutaj Samodzielna Placówka Kolejowa ZWZ – AK, która prowadziła działalność wywiadowczą i sabotażową. W czasie II wojny światowej linia straciła na znaczeniu, ponieważ władze okupacyjne zainteresowane były jedynie głównymi liniami magistralnymi wschód – zachód służącymi transportowaniu surowców i żywności na zachód do Rzeszy oraz zaopatrzenia wojskowego na front wschodni. Po wojnie nastąpił czas stopniowego odbudowywania zniszczeń infrastruktury magistrali i jej rozbudowa. W roku 1966 zakończył proces elektryfikacji całej Magistrali Węglowej, który równocześnie uznany jest za koniec epoki jej rozkwitu.

Rysunek 7. Widokówka przedstawiająca panoramę Karsznic, cmentarz wojenny z okresu I wojny światowej oraz osiedle kolejarskie z czasów II wojny światowej

Źródło: <http://zdunska-wola-w-objektywie.pl/tl>

Powiat Łaski utworzono w 1867 roku, już 3 lata później liczył 1405 km² powierzchni i obejmował 5 miast: Łask, Pabianice, Lutomiersk, Szczerców i Widawę oraz 18 gmin: Bałucz, Buczek, Chociw, Dąbrowę Rusiecką, Dąbrowę Widawską, Dłutów, Dzbanki, Górkę Pabianicką, Lutomiersk, Łask, Pruszków, Widzew, Wodzierady, Wolę Wężykową, Wymysłów, Wygietłów, Zapolice, Zelów. W roku 1870 Pabianice, Lutomiersk, Widawa straciły prawa miejskie i stały się jedynie osadami miejskimi. W okresie I wojny światowej Powiat Łaski przestał istnieć z uwagi na nowy podział administracyjny, którego dokonały władze państw okupacyjnych. Powiat został podzielony pomiędzy zaborców na linii Dłutów – Ldzań – Buczek – Marzenin – ujście Widawki. Część północna Powiatu Łaskiego została wcielona do Powiatu Łódzkiego pod okupację niemiecką, część południowa trafiła pod okupację austrowęgierską do Powiatu Piotrkowskiego. Po wojnie Powiat Łaski znalazł się w granicach nowo utworzonego Województwa Łódzkiego. Powierzchnia całkowita powiatu nie uległa zmianie. Różnice dotyczyły jedynie terytoriów poszczególnych gmin, ich nazwy oraz statusów np.: do Pabianic wcielono część gminy Górka Pabianicka, osadą miejską stał się Zelów, a Gmina Wola Wężykowa została nazwana Sędziejowicami. Ostatecznie na terenie Powiatu znalazły się dwa miasta Łask i Pabianice oraz 18 gmin: Bałucz, Buczek, Chociw, Dąbrowa Rusiecka (siedziba Rusiec), Dłutów, Dobroń, Górka Pabianicka (siedziba Pabianice), Lutomiersk, Łask, Pruszków, Sędziejowice, Szczerców, Widawa, Widzew, Wodzierady, Wygietłów, Zapolice, Zelów. W latach 1927 - 1928r. na mapie Powiatu pojawiła się nowa osada o charakterze letniskowym „Miasto – Las Kolumna”. W czasie II wojny światowej władze okupacyjne wprowadziły nowy podział administracyjny i do 1941 roku Powiat Łaski należał do tzw. Kraju Warty w okręgu rejencyjnym Kalisz, zaliczony później do nowego okręgu Litzmanstadt (Łódź). Każda rejencja (największa jednostka administracyjna nowego podziału) dzieliła się na landraty, czyli powiaty, a te na obwody. W ramach landraty znalazły się 3 miasta: Pabianice, Bełchatów oraz Łask, który stał się jej siedzibą i 7 mniejszych jednostek administracyjnych.

Po wojnie z granic Powiatu wydzielone zostały jedynie Pabianice, a granice i podział na gminy został przedwojenny. Powiat powrócił do podziału na 18 gmin, które w myśl „Wielkiej Reformy” z 1954 roku przekształcano na gromady. Kiedy dwa lata później okazało się, że gromady są za małe, ponownie łączono je w większe jednostki. W tym czasie zmieniła się wielkość Powiatu. Wyłączono dawne gminy Lutomiersk i częściowo Widzew oraz Szczerców i Dąbrowę Rusiecką. W zamian dołączono jedynie niewielki teren okolicznych wsi Kociszewa położonych na wschód od Zelowa. Ostatecznie Powiat Łaski liczył 1160 km²

z Łaskiem i Zelowem jako miastami, osadą Kolumna oraz 26 gromadami. W 1973 roku wrócono do podziału powiatów na gminy. W 1975 roku kiedy utworzono nowe województwa, Powiat Łaski włączono do 3 województw sieradzkiego, piotrkowskiego i łódzkiego. W 1990 roku utworzono Urząd Rejonowy z siedzibą w Łasku i tym samym zyskał status ponadgminnego. Oprócz Gminy Łask, Urząd Rejonowy obejmował Gminy Widawa, Sędziejowice, Buczek, Wodzierady, Dobroń i Lutomiersk. Ostateczny podział administracyjny, który trwa do dzisiaj został przeprowadzony w 1999 roku. W wyniku tej reformy mimo powiązań historycznych i kulturowych z Powiatu wyłączony został Dobroń, co skutkowało znacznym okrojeniem jego terytorium.

Łask jako miasto powiatowe ma również dość bogatą historię, której początek datuje się na XI wiek. Głównym czynnikiem założenia osady, był fakt położenia na przecięciu szlaków tranzytowych z Lutomierska do Piotrkowa oraz z Pabianic do Szadku i Sieradza. Ponadto dolina Grabi stwarzała bardzo dogodne warunki dla rozwoju rzemiosła, rolnictwa i ogrodnictwa. Kolejnym etapem rozwoju obecnego Miasta było założenie Wsi Łask w XIV wieku przez Jana Korabitę – chorążego sieradzkiego, który należał do drugiego pokolenia rodu Łaskich. Ojciec chorążego Jana przybył do Łasku z wsi Krowica (koło Opatówka) i przybrał nazwisko od nazwy osady, do której przybył. Osada otrzymała prawa miejskie 2 września 1422 roku od króla Władysława Jagiełły. Od tej chwili w mieście odbywały się cotygodniowe targi poniedziałkowe oraz coroczne jarmarki w dzień św. Franciszka (4 października). Ludność, która napływała do miasta w większości była narodowości polskiej. Duże grupy stanowili również Żydzi i Niemcy. Osadnicy posiadali wyjątkowe umiejętności rzemieślnicze, które rozślawiły miasto na przełomie XV i XVI w. Pierwsze wzmianki o istniejącej w Łasku grupie rzemieślników (dokument Jana z Łasku dla wójty Krówki) pochodzą z 1424 r. Natomiast bezpośrednie wzmianki o zawodach uprawianych w Łasku (rybak, młynarz, szewc, krawiec) pojawiają się dopiero w dokumentach z połowy XV w. Wiek ten można nazwać złotym okresem w historii miasta. Dzięki trosce i funduszom prymasa Jana Łaskiego w latach 1517 – 1523 wzniesiono w mieście okazały, murowany kościół w stylu późnogotyckim. W 1525r. erygowano przy nim kapitułę kolegiacką. Najcenniejszym skarbem w kolegiacie jest alabastrowa płaskorzeźba Matki Boskiej z Dzieciątkiem. Najprawdopodobniej dzieło to ofiarował Łaskiemu papież Leon X podczas wizyty prymasa w Rzymie. Na przestrzeni lat Łask często zmieniał właścicieli. Ostatnim z rodu Łaskich był Jan Olbracht, z rąk którego Miasto przeszło w posiadanie Samuela Nadolskiego. Po jego śmierci, żona Anna Nadolska zapisała dobra łaskie Hieronimowi Wierzbowskiemu. W okresie oświecenia Łask należał do rodziny Załuskich, którzy z kolei sprzedali miasto w 1798r. A. Wyganowskiemu. Po Powstaniu Kościuszkowskim Łask znalazł się w zaborze pruskim, w granicach departamentu piotrkowskiego, w prowincji zwanej Prusami Południowymi. W okresie Księstwa Warszawskiego Miasto przeszło w ręce innego zaborcy – carskiej Rosji. Historia Miasta niestety nie jest pozbawiona tragicznych w skutkach wydarzeń. Wielokrotnie na przestrzeni lat Miasto trawił pożar, a jego mieszkańców dotykały śmiertelne epidemie (zarazy – 1660/61 r., cholery – 1847/48 r. oraz w 1866 r.). W XVII wieku, takie właśnie względy zapoczątkowały upadek znaczenia Miasta, jako ośrodka rzemiosła i handlu. Pierwszy pożar za czasów świetności Miasta wybuchł w 1523 r., kolejne w 1624, w 1749 roku oraz w 1856 roku. Pomimo tak drastycznych wydarzeń mieszkańcy Łasku brali czynny udział w walkach powstańczych przeciw zaborcy, a w kolejnych latach równie mocno zaznaczyli swój patriotyzm biorąc udział w II wojnie światowej. Wszystkie te przykre doświadczenia nie były przeszkodą dla stopniowego rozwoju Miasta. Szybko również odbudował się po II wojnie światowej, zarówno gospodarczo, jak i pod względem infrastruktury Miasta, która doznała szczególnych zniszczeń. Po wojnie powstawały zakłady pracy, placówki oświatowe oraz kulturalne. Ważnym wydarzeniem dziejów najnowszych było powiększenie granic Łasku o dzielnicę – Kolumna.

Spośród omawianych do tej pory podmiotów najwcześniej na kartach historii zapisała się Gmina Sędziejowice. Pierwsze wzmianki na jej temat pojawiają się już w 1136 roku w Bulli Gnieźnieńskiej. Początkowo była własnością książąt, później przeszła w posiadanie Biskupa Gnieźnieńskiego. Początki osady nie są do końca znane, ale przypuszcza się, że sięgają one

XII wieku. W bliżej nie określonym czasie uformował się kompleks dóbr arcybiskupa, którego ośrodkiem stały się Sędziejowice. Otrzymał on nazwę klucza, bądź tenuty Sędziejowickiej. Zachował się dokument arcybiskupa Wincentego Kota z 1438 roku informujący o sprzedaży przez niego sołectwa w Sędziejowicach szlachcicowi Przemysławowi Pomianowi. Tzw. Klucz Sędziejowicki pozostał w rękach kościoła aż do czasów rozbiorów, kiedy to przeszły na własność Rosji. W 1842 roku otrzymał je od cara Mikołaja I generał Łazunów. Najbardziej znanym wydarzeniem tego terenu jest bitwa pod Sędziejowicami z 1863 roku, gdzie oddziały powstańcze pod wodzą gen. Taczanowskiego walczyły z wojskami rosyjskimi. Miejscowa ludność w przeszłości wykazywała się ogromnym patriotyzmem. Świadectwem walk na tych terenach są liczne miejsca pamięci m.in.: mogiła powstańców z 1863 r. na cmentarzu w Sędziejowicach, groby żołnierzy rosyjskich i niemieckich z czasów I wojny światowej na cmentarzach w Marzeninie i Sędziejowicach, miejsca pamięci z okresu II wojny światowej w Emilianowie i Woli Marzeńskiej oraz mogiły żołnierskie na cmentarzach w Grabnie i Marzeninie.

2.1.3. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Pod względem morfologicznym obszar Powiatu Zduńskowolskiego położony jest w makroregionie Niziny Południowopolskiej, na obszarze którego rozpościerają się 4 mezoregiony. Największa część Powiatu położona jest w granicach mezoregionu Wysoczyzny Łaskiej. Należy do niej środkowa część Powiatu, a więc również Miasto i Gmina Zduńska Wola. Ponadto występuje Wysoczyzna Poddębicka obejmująca północną część Gminy Szadek, Kotlina Sieradzka obejmująca zachodnią część Gminy Zapolice oraz Kotlina Szczercowska obejmująca południową część Gminy Zapolice.

Powiat Łaski również usytuowany jest w makroregionie Niziny Południowopolskiej, w mezoregionach: Wysoczyzny Łaskiej, która obejmuje ok. 70% obszaru Powiatu na zachód od strefy wododziałowej Wisły i Warty oraz Kotliny Szczercowskiej, do której należy pozostała południowa część Powiatu (obszar Gminy Widawa).

Gmina Sędziejowice, podobnie jak większość Powiatu Łaskiego, znajduje się w obszarze Wysoczyzny Łaskiej.

Wysoczyzna Łaska, która obejmuje również większą część powierzchni Powiatu Zduńskowolskiego, jest zdenudowaną równiną morenową, otoczoną niemal ze wszystkich stron kotlinami. Budują ją gliny moreny dennej oraz żwiry i piaski wodnolodowcowe typu sandrowego, zlodowacenia środkowopolskiego stadiu Warty. Ważną formą rzeźby terenu są wydmy i równiny eoliczne, występujące głównie w okolicach miejscowości Teodory, Gucin i Brodnia. W północnej części Gminy Łask występują równiny sandrowe, a koło Ulejowa wysokie pagórki kemowe.

Wyżej wymienione formy tworzą największe wysokości bezwzględne dochodzące do 211 m n.p.m. (wydma pod Teodorami), czy 203 m n.p.m. (pagór kemowy koło Ulejowa). Rzędne terenu wahają się w granicach od 169,0 m n.p.m. do 164,7 m n.p.m. (obniżenie dolinne rzeki Grabi). Pagórki mają niewielkie spadki od 5 -10 %, a wysokości względne dochodzą maksymalnie do 10 m. Powierzchnię wysoczyzny urozmaicają rozcięcia dolinne Grabi, Pisi, Końskiej, Czajki, Niecieczy i Chrzęstawki oraz nieliczne pagórki wydymowe.

Kotlina Szczercowska, która rozpościera się na południowej części Powiatu Zduńskowolskiego i Powiatu Łaskiego jest równiną o charakterze misy końcowej lodowca warciańskiego z koncentrycznie wykształconą siecią rzeczną. Obszar ten budują głównie piaski akumulacji rzecznej i lodowcowej oraz łąki zastoiskowe. Terasy i wysoczyzny urozmaicone są wydmami i polami piasków eolicznych, występujących głównie między korytem Warty a Widawą oraz między korytem Chrzęstawski a miejscowością Patoki. Znaczną powierzchnię Kotliny Szczercowskiej zajmują pagórki kemowe, skoncentrowane głównie na południowy zachód od Widawy, tworzące równocześnie największe wysokości bezwzględne z kulminacją 188,7 m n.p.m.

Mniejsze wysokości bezwzględne to północne krańce kotliny, w dolinach rzecznych Warty i Widawki, osiągające 140 m n.p.m. Dno martwej doliny Niecieczy (Ochle - Siemiechów) oraz większe doliny starorzecza, leżące u podnóży stoków zajmują równiny torfowe.

W Kotlinie Szczercowskiej na terenie Powiatu Łaskiego, między Żarem i Grabnem oraz Ruścem i Zborowem zachowały się stare odcinki pradolin, będące śladami migracji wód podczas zanikania lobu Widawki zlodowacenia warciańskiego. Pradolina między Żarem i Grabnem wysłana jest osadami organicznymi o znacznej miąższości.

Miejski Obszar Funkcjonalny to w znacznej mierze obszar otwarty – częściowo użytkowany rolniczo, częściowo zaś porośnięty roślinnością łąkową. W jego wschodniej części głównym czynnikiem kształtującym jego wyjątkowy charakter, stanowiąc jednocześnie ograniczenie rozwoju urbanizacji, jest dolina rzeki Tymianki. Północna część obszaru w granicach MOF to miejsce występowania gleb murszowo – mineralnych i mineralnych warunkujących sposób posadowienia obiektów. Około 30% powierzchni, w północnej części Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego, to obszar zmeliorowany. W przypadku prowadzenia inwestycji należy zatem zwrócić szczególną uwagę na zapewnienie właściwego odwodnienia gruntu oraz ustalenie, jaki wpływ na posadowienie tych inwestycji będzie miał charakter gleb występujących na terenie MOF.

2.1.3.1. KLIMAT

Zarówno Powiat Zduńskowolski, jak i Łaski położone są w strefie klimatu przejściowego, charakterystycznego dla całego Województwa Łódzkiego. Ma to związek ze ścieraniem się strefy kontynentalnej i oceanicznej oraz wpływów morza Bałtyckiego. W związku z powyższym klimat Województwa Łódzkiego cechuje duża zmienność czynników meteorologicznych w przebiegu dobowym i rocznym, natomiast mała w przestrzeni. Wyjątkiem są opady, które w analizowanym obszarze wynoszą około 550 mm rocznie, podczas gdy w całym Województwie wahają się od 500 do 650 mm. Im bliżej stolicy Województwa Łódzkiego tym roczny poziom opadów wzrasta. Przyczyną tego jest duża kondensacja pary wodnej w Mieście Łodzi. Kolejną charakterystyczną cechą omawianego obszaru, właściwą także dla całego Województwa Łódzkiego jest małe średnioroczne wahanie temperatur, które wynosi 7,6 – 8,0°C. Wiatry w tym rejonie mają charakter równoleżnikowy. Średnia prędkość wiatru na wysokości 20 m n.p.g.⁷ wynosi 4,5 – 5 m/s. Warunki wiatrowe panujące w Województwie Łódzkim, są bardzo dogodne dla rozwoju OZE w postaci farm wiatrowych. Obszar pośredniego wpływu MOF to obszar korzystny dla realizacji inwestycji w elektrownie wiatrowe. Największe ich zagęszczenie widoczne jest w Gminie Szadek, Gminie Zapolice i Gminie Sieradz (razem kilkadziesiąt elektrowni wiatrowych, w tym kilkanaście o dużej mocy). Potencjał i rozwój tego źródła energii odnawialnej został szerzej opisany w podrozdziale 2.2.1.4.

W obszarze wyznaczonego **Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego** główny wpływ na kształtowanie mikroklimatu ma jego położenie przy dolinie rzeki Tymianki oraz wynikające z tego ukształtowanie terenu. Z uwagi na brak znaczących barier przestrzennych kierunki ruchu mas powietrza nie są tu zaburzone względem obszaru opisanego powyżej.

⁷ n.p.g. – nad poziomem gruntu

2.1.3.2. WODY

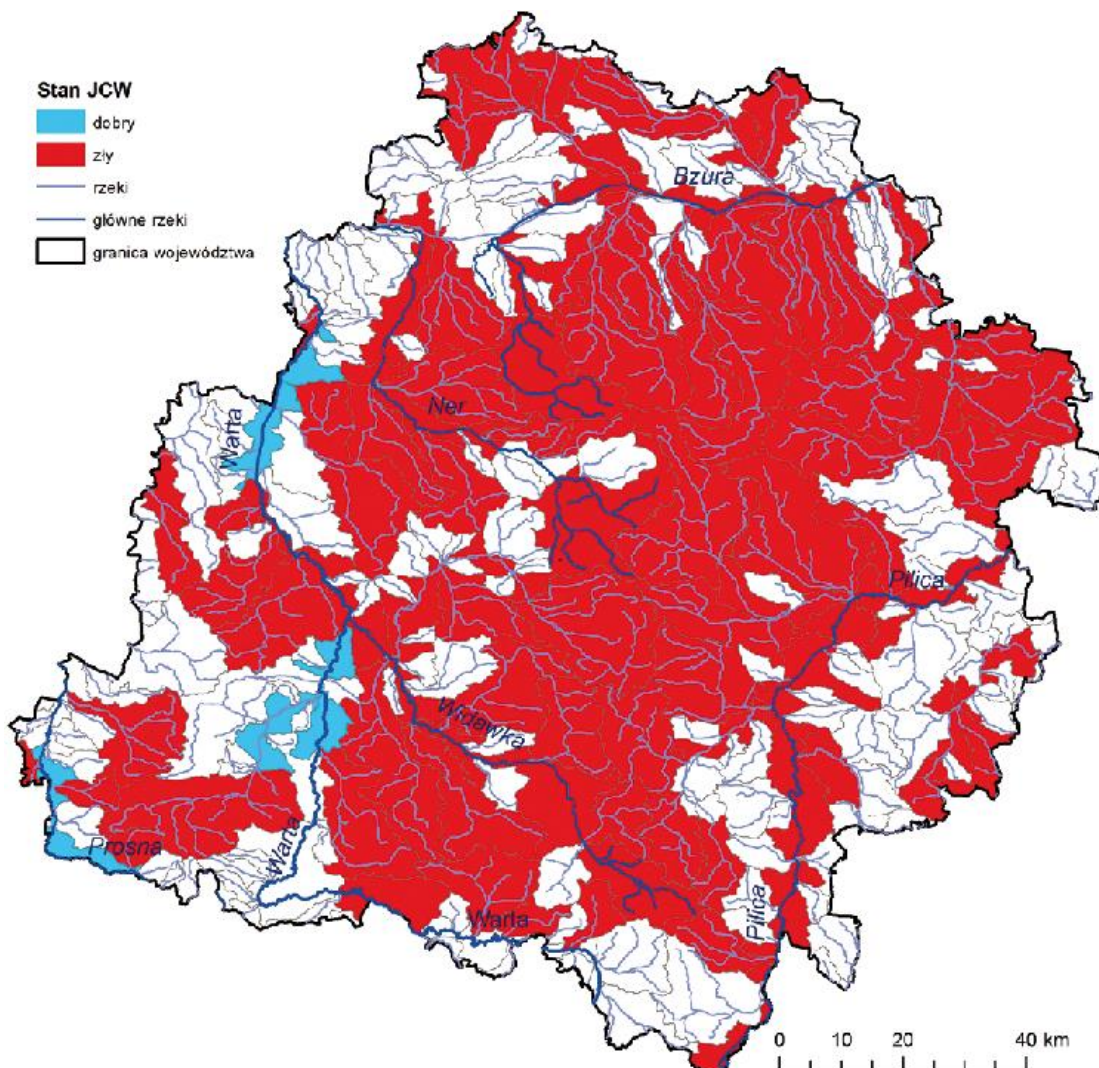
WODY POWIERZCHNIOWE

Oba omawiane Powiaty położone są w dorzeczu rzeki Warty. Jest to największa rzeka Województwa Łódzkiego przechodząca przez teren Powiatu Zduńskowolskiego krótkimi odcinkami w jego południowo – zachodniej części. Sieć hydrologiczną Powiatu ponadto tworzą rzeki Widawka, Pichna, Pichna z Szadkowic, Pisia, Tymianka, Grabia oraz zbiornik retencyjny „Kępina”. Biorąc pod uwagę zapotrzebowanie wody należy podkreślić, iż zasoby wód powierzchniowych w Powiecie są dość małe. Wyżej wymienione rzeki stanowią odwodnienie dla całego obszaru Powiatu w tym: Miasto Zduńska Wola w 82% odwadniane jest przez rzekę Pichnę, pozostała część przez rzekę Tymiankę. Ponadto obie rzeki odwadniają również Gminę Zduńska Wola. Powiat Łaski również położony jest w większej części w dorzeczu rzeki Widawki, która jest jednym z dopływów rzeki Warty. Dopływami rzeki Widawki, przebiegającymi przez teren Powiatu Łaskiego, są z kolei rzeki: Krasówka, Nieciecz, Grabia, Chrzastawka. Przez teren Powiatu przepływa również Ner, który jest dopływem rzeki Warty. Większa część Powiatu, w tym Gmina Sędziejowice odwadniana jest przez Grabię. Pozostałą część Gminy Łask oraz całą północną część Powiatu odwadnia rzeka Pisia, która jest dopływem Neru. Resztę Powiatu, czyli jego południowo - zachodnią część odwadniają bezimienne cieki wpływające do Warty. W Powiecie Łaskim znajduje się jeden zbiornik retencyjny na rzece Grabi. Funkcje retencyjne pełnią również spiętrzenia wody, które znajdują się w Gminie Łask m.in. na rzece Grabi w miejscowości Zielęcice oraz na rzece Pisia w Łasku. Funkcję zbiorników retencyjnych pełnią także dwa stawy na dopływach Grabi. Na całym obszarze Powiatu, nie tylko w dolinach rzek, ale również poza nimi bardzo licznie występują stawy. Ich powstanie związane jest z wyrobiskami powstającymi w wyniku wydobywania kruszywa. Tereny po zakończonym wydobyciu zostały zalane i przekształcone w większości w stawy hodowlane. Sytuacja taka ma miejsce w gminach Łask i Buczek. Zasoby wód powierzchniowych w Powiecie Łaskim również są dość małe. Deficyt ten próbuje się niwelować poprzez retencję wód, która pozwala regulować obieg wody w środowisku.

W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska realizowane są badania elementów biologicznych, fizykochemicznych i chemicznych. Wody powierzchniowe zostały podzielone na jednolite części wód, czyli jednorodne pod względem hydromorfologicznym i biologicznym oddzielne i znaczące części wód, dla których prowadzone są analizy presji antropogenicznych i opracowywane programy wodno – środowiskowe. Program badań poszczególnych jednolitych części wód jest uzależniony od charakterystyki zagrożeń i funkcji jakie pełnią. Na stan jednolitej części wody wpływ mają ocena stanu/potencjału ekologicznego, ocena stanu chemicznego i ocena spełnienia wymagań dodatkowych dla obszarów chronionych. Podstawową zasadą na wszystkich etapach oceny jest decydująca rola elementu o najniższej klasyfikacji. W latach 2010 – 2012 przebadano łącznie 113 jednolitych części wód rzecznych i zbiorników zaporowych w 130 punktach pomiarowo kontrolnych. Na podstawie badań oceniono 109 jednolitych części wód (JCW), a 98 z nich nadano stan JCW. Jednym z najważniejszych elementów oceny jest analiza występującego w jednolitych częściach wód życia biologicznego i warunków ekologicznych do jego rozwoju. Warunki te dla naturalnych części wód określa się mianem stanu ekologicznego, dla wód silnie zmienionych i sztucznych – potencjałem ekologicznym. Według dokonanych pomiarów w większości rzek obu Powiatów stan/potencjał JCW powierzchniowych został oceniony jako umiarkowany i słaby, jedynie stan/potencjał ekologiczny JCW powierzchniowych rzeki Tymianki zakwalifikowano jako dobry. Ogólny stan wód powierzchniowych w obu Powiatach nie jest najlepszy, jednakże pod tym względem nie odbiega od ogólnej jakości wód w Województwie Łódzkim.⁸

⁸Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2012 r., cz. II Wody

Rysunek 8. Ocena stanu jednostkowych części wód badanych na terenie Województwa Łódzkiego w latach 2010-2012

Źródło: Raport o Stanie Środowiska Województwa Łódzkiego w 2012 roku (cz. II Wody)

Stałymi zagrożeniami powodziowymi objęte są tereny doliny rzeki Grabi. Na pozostałych obszarach podtopienia mają charakter okresowy. Na terenie Powiatu Łaskiego występują 2 rodzaje wzebrzań powodziowych: powodziowe roztopowe występujące głównie w marcu i kwietniu spowodowane tajaniem pokrywy śnieżnej oraz powódzie opadowo - rozlewowe występujące w lipcu i sierpniu związane z silnymi opadami deszczu. Zgodnie z Programem Małej Retencji dla Województwa Łódzkiego na terenie Miasta Łask projektuje się utworzenie zbiornika retencyjnego, który przede wszystkim miałby na celu retencję wód z terenu zlewni. W tym celu planowany jest zbiornik retencyjny „Kolumna” na rzece Grabi, u ujścia rzeki Pałusznicy, o powierzchni 17ha i pojemności 204 tys m³.

WODY PODZIEMNE

Powiat Zduńskowolski jest zaopatrywany z zasobów wód podziemnych pochodzących z osadów czwartorzędowych i kredowych. Osady kredowe charakteryzują się napiętym lustrem wody. Na terenie Powiatu są miejsca, gdzie te dwa osady łączą się w jeden. Wody podziemne osadów czwartorzędowych charakteryzują się podwyższoną zawartością żelaza, manganu, siarczanów, chlorków oraz wysoką mineralizacją. Najbardziej skażone są osady czwartorzędowe w obrębie Miasta Zduńska Wola.⁹

Zgodnie z Raportem Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska z 2012 roku¹⁰ szacunkowe wielkości ustalonych eksploatacyjnych zasobów punktowych wód podziemnych pokładów czwartorzędowych wynoszą 64463,56 m³/h, a kredowych – 60751,22 m³/h. Teren Województwa Łódzkiego charakteryzuje się znaczną zasobnością wód podziemnych w pokładach jurajskich, kredowych trzecio- i czwartorzędowych. Określa się, iż łącznie ogólne zasoby wód podziemnych w Województwie wynoszą 227870,51 m³/h czyli 5468892,24 m³/dobę. Odnotowano nawet przyrost zasobów w stosunku do stanu z dnia 31.12.2011 o 2018,31 m³/h (48439,44 m³/dobę). Stacja pomiarowo – kontrolna na terenie Powiatu Zduńskowolskiego znajduje się w miejscowości Gajewniki. Badania realizowane są w ramach krajowego monitoringu wód podziemnych i wykonywane przez Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie na zlecenie GIOŚ oraz w ramach regionalnego monitoringu, który realizowany jest przez WIOŚ. Według ostatnich badań zasób wód podziemnych Powiatu zakwalifikowano do II klasy czystości. Należy zaznaczyć, iż zgodnie z przyjętą klasyfikacją od I – III klasy czystości stan chemiczny wód określa się jako dobry.

Zasoby wód podziemnych, które zaopatrują mieszkańców Powiatu Łaskiego pochodzą również w większości z osadów czwartorzędowych i górnokredowych, w mniejszym stopniu pochodzą z osadów jurajskich. Osady czwartorzędowe i górnokredowe w Powiecie Łaskim charakteryzują się dużymi współczynnikami filtracji i wysoką wydajnością jednostkową. Są to wody miękkie lub średniotwarde. Na terenie Powiatu również prowadzone są badania w ramach regionalnego monitoringu wód podziemnych w 7 stacjach pomiarowych: Bałusz, Gorczyn, Buczek, Pruszków, Górki Grabińskie i 2 stacje w Chociwiu. W większości odnotowano II klasę czystości. W stacji pomiarowej – Buczek zanotowano wysoką I klasę, a III jedynie w jednej ze stacji w Chociwiu. **Według danych Raportu WIOŚ jakość wód podziemnych analizowanych Powiatów jest lepsza od ogólnej jakości wód podziemnych w Polsce, gdzie w większości stacji pomiarowych w ramach krajowego monitoringu wód podziemnych, zasoby zakwalifikowano do III klasy.**

Przez teren **Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Zduńska Wola Karsznice** przepływa rzeka Tymianka, natomiast w jego strefie bezpośredniego oddziaływania znajduje się rzeka Grabia. Rzeki te w podstawowy sposób kształtują stosunki wodne obszaru stanowiąc naturalną barierę rozwoju, jednocześnie podnosząc jego walory krajobrazowe, mogą wymuszać podejmowanie działań melioracyjnych umożliwiających regulację stosunków wodnych w glebie.

⁹ Strategia Rozwoju Powiatu Zduńskowolskiego, aktualizacja 2011 r., str. 17 – 18

¹⁰ Raport o stanie środowiska w Województwie Łódzkim w 2012 r., cz. II Wody

2.1.3.3. GLEBY I RZEŻBA TERENU

Przeważającą formą ukształtowania terenu zarówno Powiatu Zduńskowolskiego, jak i Łaskiego jest równina. Takie ukształtowanie terenu jest charakterystyczne dla Województwa Łódzkiego. Północno - środkową część Powiatu Zduńskowolskiego w zdecydowanej większości zajmuje płaska równina moreny dennej o wysokości od 160 – 180 m n.p.m. Najwyżej położony punkt Powiatu to stoliwo kemowe znajdujące się we wsi Mostki na terenie Gminy Zduńska Wola, liczące 192,5 m n.p.m. Na obszarze Powiatu występują piaski, gliny, żwiry i ropy, jednak złoża tych kopalin nie mają większego znaczenia dla jego rozwoju gospodarczego.

Najwyższe punkty Powiatu Łaskiego również tworzą pagórki kemowe i wydmy. Przykładami są tutaj wydma pod Teodorami – 211 m n.p.m. oraz pagór kemowy koło Ulejowa – 203 m n.p.m. Należy podkreślić, iż spadki występujących pagórków wahają się od 5 – 10 %, a ich względna wysokość nie przekracza 10 m.

Z uwagi na fakt, iż Gmina Sędziejowice położona jest również w Wysoczyźnie Łaskiej, jej ukształtowanie terenu jest dokładnie takie jak pozostałej części omawianego obszaru. Z wysoczyzną graniczy Kotlina Szczercowa, gdzie pagórki kemowe także stanowią ważny element ukształtowania terenu. Obszary te głównie zbudowane są z piasków i ropy.

Bezpośredni związek z rodzajem podłoża mają typy i rodzaje gleb. Na glinach i zaglinionych piaskach wytworzyły się najlepsze gleby w Powiecie Łaskim. Są to występujące sporadycznie gleby brunatne (największy zwarty kompleks występuje na zachód od Widawy) oraz znajdujące się na dużym obszarze gleby płowe (pseudobielicowe). Na piaskach luźnych i słabo zagnilonych wykształciły się słabe gleby bielicowe i rdzawe. Fragmentarycznie występują w dolinach rzecznych gleby glejowe, murszowe i mady oraz inne związane z bardzo wilgotnym podłożem osadów rzecznych. W okolicy Brzykowa w Gminie Widawa, występują związane z podłożem wapiennym ropy. Gleby lepsze tworzą kompleksy: żytńi bardzo dobry i dobry (występujące na terenie Gminy Buczek i Sędziejowice). Słabsze gleby kompleksu żytńskiego słabego dominują w centrum i na północy Powiatu.

W Powiecie Zduńskowolskim występują gleby bielicowe właściwe, gleby pseudobielicowe wytworzone na piaskach gliniastych i glinach zwałowych, gleby brunatne właściwe i wylugowane, czarne ziemie zdegradowane, gleby bagienne (torfowe, murszowo – torfowe, mursze na podłożu mineralnym i murszastym) oraz glejowe i mady. Jak widać z danych zawartych w tabeli numer 3 w Powiecie Zduńskowolskim przeważają klasy III i IV i V.

Tereny rolne znajdują się również w granicach Miasta Zduńska Wola, zajmują 373 ha i stanowią 15,2% obszaru Miasta. Znajdują się tutaj również gleby wysokiej klasy bonitacyjnej. Ponadto należy zaznaczyć, iż znajdują się one na pograniczu Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Zduńska Wola – Karsznice, w okolicach ulicy Łanowej i pozostają w bezpośredniej strefie jego oddziaływania. Na terenie Miasta funkcjonuje także strefa ochrony ekologicznej, która swym obszarem obejmuje 323, 1 ha powierzchni Miasta.

Według danych Powiatu Łaskiego użytki rolne zajmują 43064 ha, co stanowi aż 70% jego powierzchni. Niestety w większości są to gleby o niskiej klasie bonitacyjnej. Należy zaznaczyć, iż gleby II klasy znajdują się w miejscowości Wrzesiny, pozostającej w strefie bezpośredniego oddziaływania Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Zduńska Wola – Karsznice. Struktura klas bonitacyjnych Gminy Sędziejowice przedstawiona w tabeli 3 jest charakterystyczna dla całego Powiatu.

Tabela 3. Struktura klas bonitacyjnych gleb w Powiecie Zduńskowolskim i Gminie Sędziejowice (udział %)

Klasa	Powiat Zduńskowolski	Gmina Sędziejowice
I	0	0
II	0,6	0
III	27	22,2
IV	32,6	34,9
V	24,9	23,4
VI	14,9	19,4

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Zduńskowolskiego z 2004 roku oraz Program Ochrony Środowiska Gminy Sędziejowice

Rzeźba terenu w granicach MOF oraz strefy jego bezpośredniego oddziaływania wynika głównie z położenia w dolinach rzek – ukształtowanie dolinne zapewnia naturalny spływ wód (wschodnia granica obszaru). Ukształtowanie terenu w części zachodniej wynika z działań antropogenicznych – zachodnią granicę stanowi bowiem czytelny w terenie nasyp kolejowy.

W obszarze Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego nie wskazuje się barier rozwojowych wynikających z występowania znacznych połąci gleb wysokich klas bonitacyjnych. Gleby dobrych klas – II i III zajmują nie więcej niż 2% powierzchni obszaru i występują głównie w północnej części obszaru (bezpośrednio na południe od DK12/14). W przypadku prowadzenia inwestycji, na obszarze występowania tych gleb, konieczne będzie uzyskanie zgody na wyłączenie ich z produkcji rolnej – na mocy obowiązujących przepisów. Nie występują tu większe grupy zieleni leśnej – nieruchomości zalesione i zadrzewione zajmują jedynie ok. 1% powierzchni.

2.1.3.4. LASY

Lesistość Powiatu Zduńskowolskiego kształtuje się na poziomie 22,4% jego powierzchni. Są to wartości zbliżone do poziomu zalesienia Województwa Łódzkiego, który w 2012 roku wyniósł 21,2%. Ilość gruntów prywatnych od 2009 roku utrzymuje się na niezmiennym poziomie i wynosi 2695 ha, co stanowi 31,97% powierzchni Powiatu. Najniższym poziomem zalesienia charakteryzują się tereny w Mieście Zduńska Wola jedynie 120,4ha, co stanowi 4,9%. Z kolei stan gruntów leśnych w Gminie Zduńska Wola kształtuje się na poziomie 29,4%, a więc jest wyższy niż w Województwie Łódzkim. Zarówno w Gminie, jak i w Mieście Zduńska Wola utrzymuje się wysoki odsetek prywatnych gruntów leśnych, które stanowią odpowiednio 42,29% i 42,19% wszystkich gruntów leśnych. Fakt ten ma również związek z małą wydajnością gleb na tych terenach.

Według najbardziej aktualnych danych statystycznych ogólna powierzchnia gruntów leśnych w Powiecie Łaskim wynosi 13 320 ha, co stanowi 21,3% jego powierzchni i tym samym nie odbiega od ogólnej normy zalesienia dla Województwa Łódzkiego. Najbardziej zalesioną gminą w Powiecie Łaskim jest Gmina Sędziejowice. Grunty leśne stanowią 28,2% ogólnej powierzchni Gminy. W Gminie Sędziejowice obserwujemy również znaczącą przewagę lasów państwowych nad prywatnymi, co jest charakterystyczne dla całego Powiatu. Wyjątek stanowi Gmina Widawa, w której lasy prywatne w 2012 roku stanowiły 64,5% ogólnej powierzchni lasów w Gminie. Fakt ten można powiązać z bardzo słabymi glebami w tym rejonie, co skłania prywatnych właścicieli do zalesiania swoich działek.

W granicach obszaru **Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego** nie odnotowano występowania większych skupisk roślinności wysokiej, czyli terenów zalesionych i zadrzewionych. Niewielkie skupiska występują w północnej części obszaru. Z uwagi na ich położenie w naturalnym korytarzu ekologicznym inwestycje prowadzone w ramach MOF nie powinny stanowić zagrożenia dla ich funkcjonowania.

2.1.3.5. LUDNOŚĆ

Przestrzeń czasowa, w której zdiagnozowane zostały zjawiska dotyczące demografii obejmuje lata 2002 – 2012, z uwagi na istotny fakt, jakim jest wstąpienie Polski do UE w 2004 roku. O ile wydarzenie to nie wpłynęło w zdecydowany sposób na liczbę ludności w analizowanych jednostkach samorządu terytorialnego, o tyle miało ono znaczący wpływ na zjawisko i skalę bezrobocia, szerzej opisaną w rozdziale 2.2.4.

Analizując dane z rysunku numer 9 nie widać trwałych i zdecydowanych tendencji wzrostu, bądź spadku liczby ludności w Powiecie Zduńskowolskim. Jedyny znaczny wzrost liczby mieszkańców o 639 osób w stosunku do roku poprzedniego nastąpił w 2010 roku i wyniósł 68227 osób – najwięcej w analizowanym okresie. W pozostałych latach wahania liczby ludności wynoszą maksymalnie ok. 150 osób. Istotne jest, iż spadek liczby ludności w stosunku do początku analizowanego okresu wynosi jedynie 139 osób.

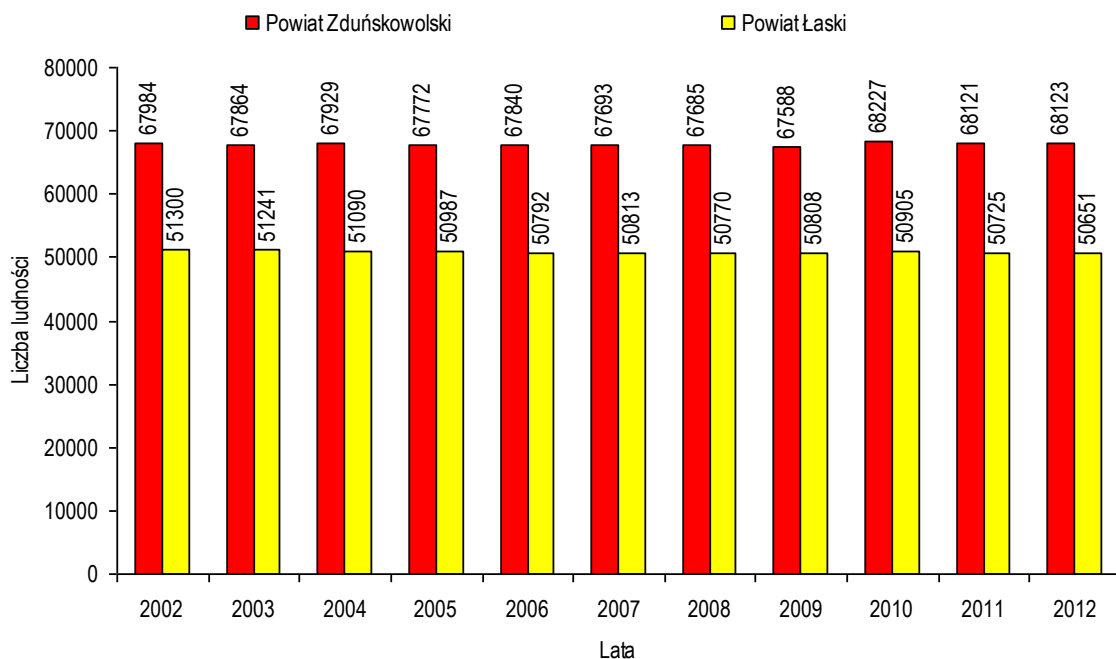
W Mieście Zduńska Wola w badanym okresie odnotowano ogólny spadek liczby ludności o 1028 osób w stosunku do 2002 roku i w 2012 liczba mieszkańców wyniosła 43920 osób.

Zupełnie inaczej wygląda sytuacja w Gminie Zduńska Wola, gdzie obserwujemy trwały wzrost liczby mieszkańców począwszy od roku 2002, co daje bardzo dobre perspektywy na przyszłość. W analizowanym okresie liczba ludności wzrosła o 987 i w 2012 roku wyniosła 11840 osób. Analizując zjawisko wzrostu liczby ludności w Gminie Zduńska Wola i spadku w Mieście oraz biorąc pod uwagę brak wyraźnych tendencji zmiany ogólnej liczby mieszkańców Powiatu stwierdzić można, iż jest to związane ze zjawiskiem suburbanizacji. Jest to jedna z faz rozwoju miasta polegająca na migracji ludności z centrum do strefy podmiejskiej, przy równoczesnym zachowaniu dotychczasowego miejsca pracy.

Powiat Łaski w 2012 roku zamieszkiwało 50651 osób. Analizując dane z rysunku numer 9 można zaobserwować, iż tendencje spadkowe liczby ludności w badanym okresie przerywane były czasowymi niewielkimi wzrostami. Ostatecznie liczba ludności w badanym okresie zmalała o 649 osób. W analizowanych latach najwięcej osób zamieszkiwało Powiat w 2010 roku.

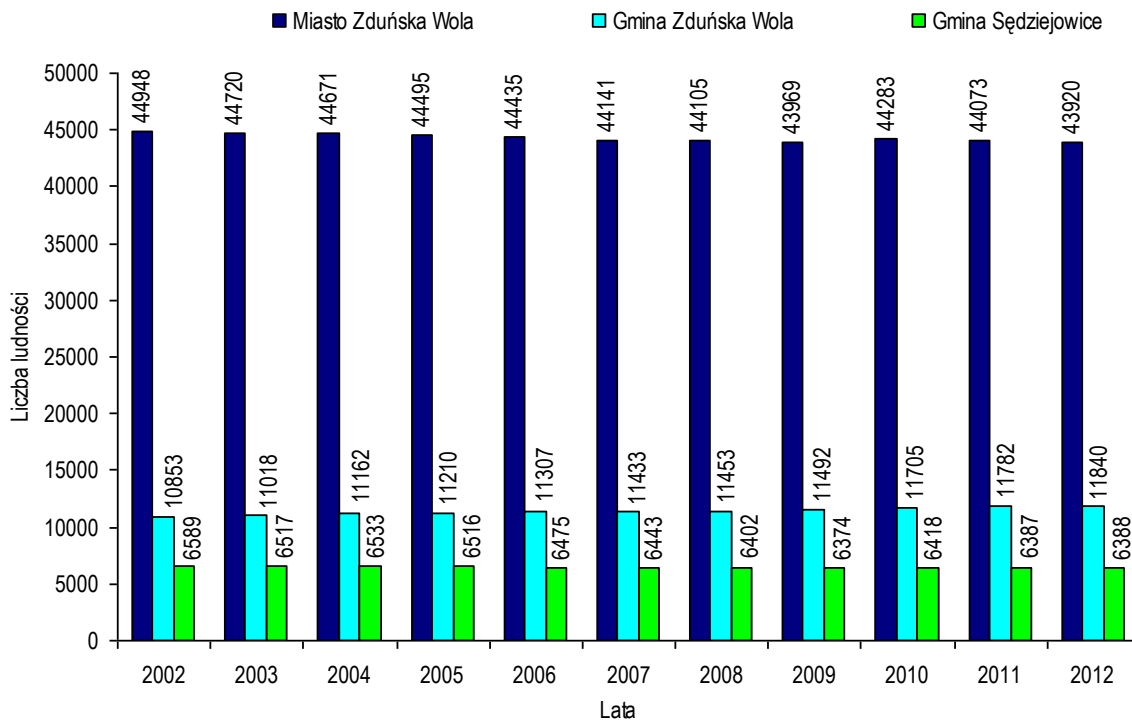
Ogólna liczba mieszkańców Gminy Sędziejowice w 2012 roku wyniosła 6388 co stanowi jedynie 12,61% wszystkich mieszkańców Powiatu Łaskiego. Jednostka ta również odnotowała spadek liczby ludności ok. 200 osób w stosunku do początku badanego okresu. Analizując dane dotyczące urodzeń i zgonów wyłania się dość niepokojące zjawisko ujemnego przyrostu naturalnego. Według stanu na 31.12.2011 Powiat Łaski znalazł się wśród 30 powiatów w Polsce o najniższym przyroście naturalnym na 1000 mieszkańców.

Rysunek 9. Liczba ludności w Powiatach Zduńskowolskim i Łaskim w latach 2002 – 2012

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Rysunek 10. Liczba ludności w Mieście i Gminie Zduńska Wola oraz Gminie Sędziejowice w latach 2002 – 2012

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Podsumowując cały omawiany obszar należy podkreślić, iż pod względem zasobów ludzkich odpowiada on ogólnym tendencjom występującym w Województwie Łódzkim. Na omawianych obszarach w strukturze ludności w 2012r. występowała niewielka przewaga kobiet (nieco ponad 50% w ogólnej liczbie mieszkańców), co jest charakterystyczne dla Województwa Łódzkiego. Wyjątek stanowi jedynie Gmina Zduńska Wola, w której odnotowano przewagę mężczyzn.

Tabela 4. Przyrost naturalny w latach 2002 – 2012. Stosunek urodzeń żywych do zgonów na 1000 mieszkańców

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Powiat Zduńskowolski	22	-2	-93	-88	3	-88	-30	-25	65	-44	-20
Miasto Zduńska Wola	35	28	-73	-6	47	-39	11	-24	69	-6	-6
Gmina Zduńska Wola	-2	4	19	-37	-11	1	-13	21	5	13	-7
Powiat Łaski	-88	-146	-115	-198	-112	-97	-66	-96	-56	-151	-65
Gmina Sędziejowice	-2	-22	-14	-40	-31	-28	-31	-17	-14	-50	-11

Zródło: Opracowanie własne według danych GUS

W 2012 roku na całym obszarze oddziaływania **Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Zduńska Wola – Karsznice** odnotowano ujemny przyrost naturalny, który uwzględnia liczbę urodzeń i liczbę zgonów w analogicznym okresie. Ujemne wartości przyrostu naturalnego charakterystyczne są dla całego Województwa Łódzkiego. Nie ma jednakże wyraźnej tendencji wzrostowej bądź malejącej. Liczby urodzeń i zgonów niemal się równoważą. Bardziej złożona analiza struktury demograficznej poszczególnych jednostek samorządowych omówiona została w rozdziale 2.2.4.

2.2. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

W tej części diagnozy społeczno - gospodarczej Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Zduńska Wola - Karsznice omówiony zostanie obecny stan ładu przestrzennego każdego z partnerów projektu ze szczególnym uwzględnieniem infrastruktury technicznej oraz uwarunkowań ochrony środowiska.

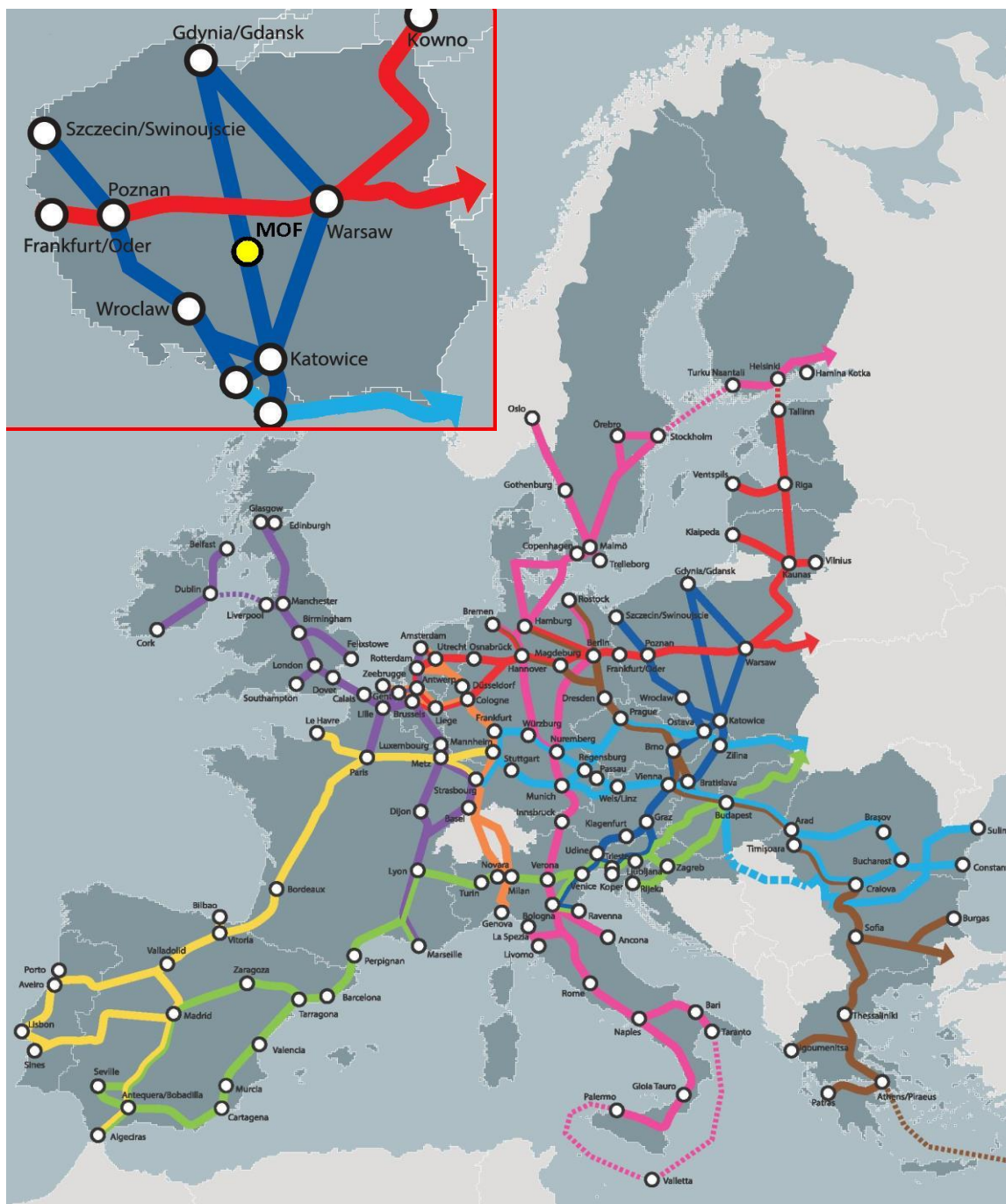
2.2.1. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Rozpoczynając analizę infrastruktury technicznej należy bezwzględnie podkreślić szczególne i wyjątkowe położenie Powiatu Zduńskowolskiego i Miasta Zduńska Wola w układzie transeuropejskich sieci transportowych TEN – T.

Program sieci transeuropejskich zakłada wspieranie połączeń transportowych oraz wzmacnianie współdziałania operacyjnego sieci krajowych. Istotnym celem programu Unii Europejskiej jest ponadto konieczność połączenia regionów peryferyjnych, zamkniętych z centralnymi regionami UE.

W pobliżu Zduńskiej Woli krzyżują się dwa korytarze paneuropejskie Warszawa – Berlin – Amsterdam – Liverpool ukierunkowany wschód – zachód, oraz korytarz Bałtyk – Adriatyk ukierunkowany północ – południe. W ramach pierwszego korytarza elementami bazowymi są linie kolejowe E – 20 i E – 75, połączenie drogowe E 30 i realizowana autostrada A2 oraz linie kolejowe (nr 2, nr 3 i nr 6). W skład drugiego korytarza wchodzi porty morskie w Gdańsku i Gdyni, magistralne połączenia kolejowe linia E 65 (nr 4 i 9), magistrala węglowa Śląsk – Porty linia EC65 (nr 131) oraz międzynarodowa droga kołowa E75 (autostrada A1).

Rysunek 11. Mapa korytarzy transeuropejskich TEN – T

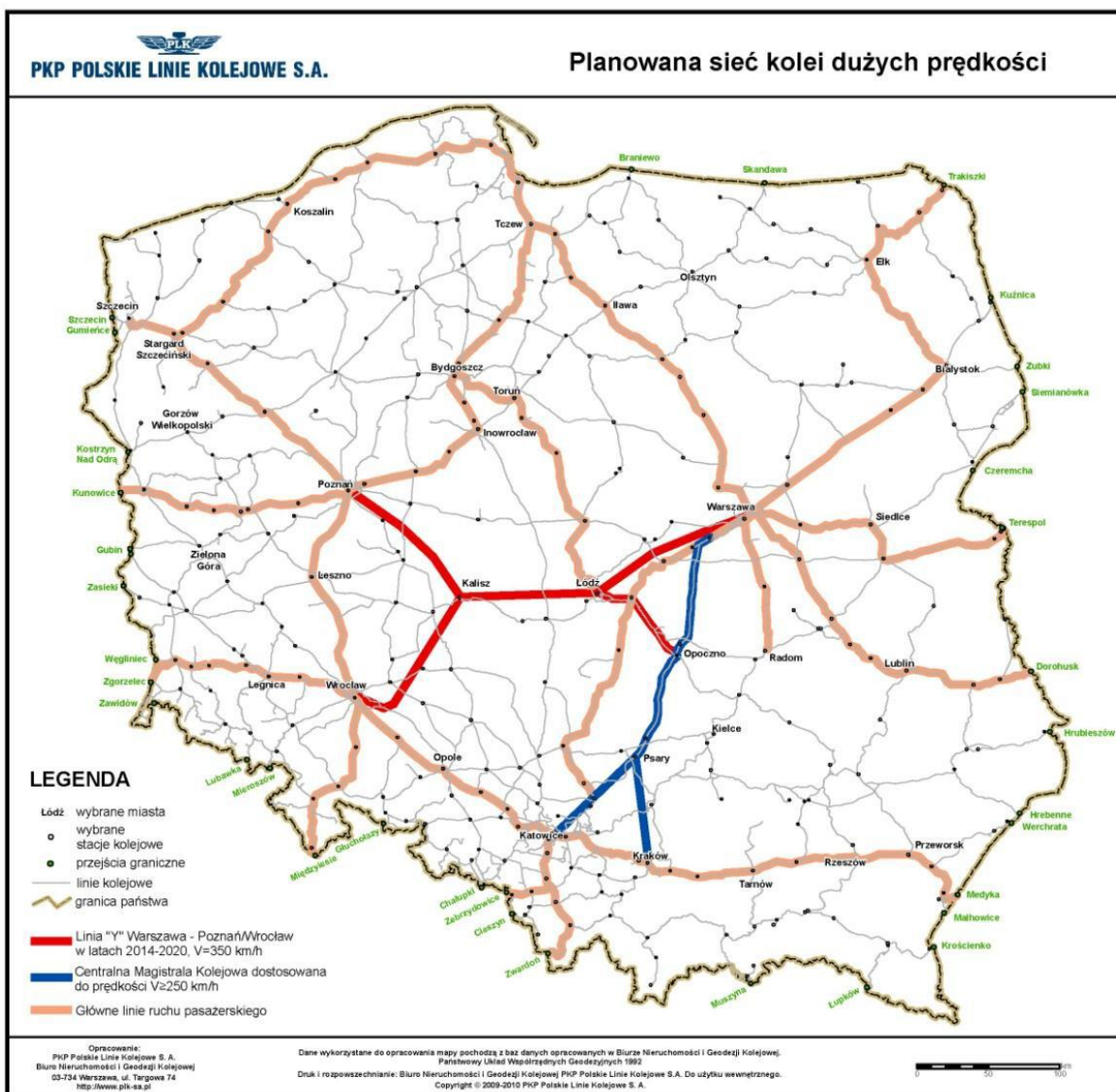
Źródło: Opracowanie własne na podstawie mapy TEN-T <http://ec.europa.eu/transport/themes...r-map-2013.pdf>

W dniu 19 grudnia 2008 r. uchwałą Rady Ministrów Nr 276/2008 przyjęto dokument strategiczny „Programu budowy i uruchomienia przewozów kolejami dużych prędkości w Polsce”, który zakłada realizowanie połączeń pasażerskich z prędkością przekraczającą nawet 300 km/h. Pierwsza linia ma przebiegać na trasie Warszawa – Łódź – Kalisz – Poznań i Wrocław ze stacją węzłową w Kaliszu tzw. linia Y. Trasa ta wpisuje się będzie w linię połączeń II korytarza sieci transeuropejskich. Na zlecenie PKP Polskie Linie Kolejowe S.A powstało już „Studium wykonalności dla budowy linii dużych prędkości Warszawa – Łódź – Poznań/Wrocław”. Prace nad projektem są mocno zaawansowane, w dniu 22 marca br. zakończono nieformalne konsultacje społeczne. Przedsięwzięcie to zostało uwzględnione w wizji kształtowania podstawowych elementów sieci kolejowej w perspektywie do 2030 roku ujętej w „Przestrzennej Koncepcji Zagospodarowania Kraju 2030”.

Głównym celem jest stworzenie nowoczesnego systemu pasażerskiego transportu kolejowego oraz likwidacja barier transportowych pomiędzy Wrocławiem, Poznaniem, Łodzią i Warszawą.

Likwidacja barier ma umożliwić skrócenie czasu przejazdu, poprawę komfortu podróży pomiędzy głównymi aglomeracjami w kraju, a przez to podnieść spójność gospodarczą, przestrzenną i społeczną. Skrócenie czasu podróży przyczyni się do wzrostu atrakcyjności kolejowej oferty przewozowej w porównaniu do transportu samochodowego i lotniczego. Długość linii Kolei Dużych Prędkości (KDP) to około 455 km, a łącznie z odcinkiem łączącym KDP z Centralną Magistralą Kolejową około 525 km.

Rysunek 12. Planowany przebieg Kolei Dużych Prędkości w Polsce

Źródło: <http://www.kdp-konsultacje.pl/dokumenty/Streszczenie-NTS-KDP.pdf>

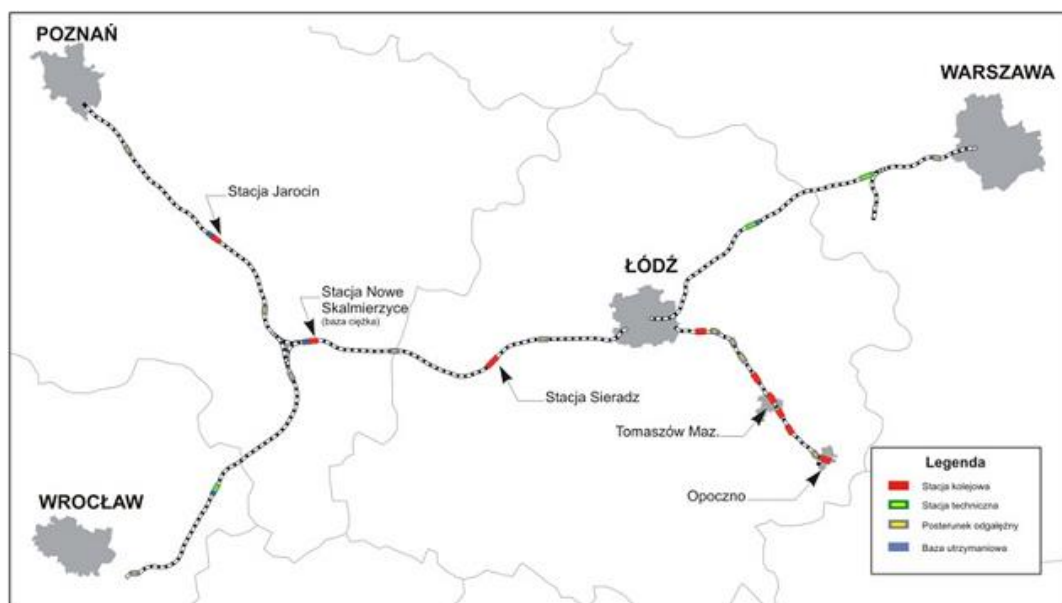
W projektach przedsięwzięcia przewiduje się:

- budowę dwutorowej linii KDP na odcinku Warszawa – Łódź – Poznań/Wrocław, z rozgałęzieniem linii w kierunku Wrocławia i Poznania w okolicy Nowych Skalmierzyc, w tym budowę łącznika głównej linii z Centralną Magistralą Kolejową na odcinku Jaktorów – Korytów. Standard techniczny będzie pozwalał na poruszanie się pociągów z prędkością do 350 km/h,
- modernizację łącznika planowanej linii KDP z Centralną Magistralą Kolejową na odcinku Łódź – Opoczno do standardu technicznego umożliwiającego poruszanie się pociągów z prędkością do 160 km/h. W zakresie tego zadania znajduje się modernizacja istniejącej, konwencjonalnej linii kolejowej nr 25 na długości ok. 65 km oraz budowa dwóch nowych odcinków: odcinek od stacji Łódź – Andrzejów do stacji Bedoń (ok. 2 km) oraz odcinek od modernizowanej linii 25 do linii CMK na odcinku Słomianka – Opoczno Płd. (ok. 4 km),
- budowę trzech pasażerskich stacji kolejowych: w Sieradzu, Nowych Skalmierzycach i Jarocinie. Zakres budowy obejmuje: budynki dworców, perony, parkingi, wraz z niezbędną infrastrukturą i zagospodarowaniem terenu,
- budowę obiektów inżynierskich, takich jak: wiadukty, mosty, estakady, przejścia pod torami, przepusty, tunele, przejścia dla zwierząt i urządzenia ochrony środowiska,
- budowę niezbędnej infrastruktury, m.in.: drogi serwisowe, instalacje techniczne, cztery bazy utrzymania linii, budynki techniczne dla urządzeń sterowania ruchem, budynki obsługi energetycznej linii, budynki biurowe,
- przebudowę skrzyżowań z drogami, liniami kolejowymi i infrastrukturą techniczną (gazociągi, wodociągi, kanalizacja itp.), kolidującymi z linią KDP.

Przedsięwzięcie nie obejmuje torów dojazdowych i innych obiektów w głównych miastach tj. w: Warszawie, Łodzi, Poznaniu i Wrocławiu, gdyż stacje te obecnie funkcjonujące, będą modernizowane w ramach osobnych przedsięwzięć, poddawanych ocenie oddziaływania na środowisko niezależnie od budowy linii KDP.

Na rysunku 13 zaznaczono schematycznie przebieg planowanej linii na tle granic województw. W analizowanym obszarze Kolej Dużych Prędkości przechodzi przez Powiat Łaski (Wodzierady) i Powiat Zduńskowski (Szadek, Zduńska Wola).

Rysunek 13. Schemat linii KDP i jej połączeń z Centralną Magistralą Kolejową (CMK)

Źródło: www.kdp-konsultacje.pl

Zaznaczona na rysunku numer 13 Stacja Sieradz to stacja planowana do realizacji w miejscowości Czartki położonej na granicy Powiatu Sieradzkiego i Zduńskowolskiego. Odległość od stacji do stolic powiatów jest zbliżona, tak więc w przyszłości może ona pełnić kluczową funkcję dla ich rozwoju.

Z uwagi na politykę transportową Unii Europejskiej zakładającą promowanie ekologicznego i efektywnego energetycznie transportu, połączenia kolejowe w nowej perspektywie budżetowej na lata 2014 – 2020 mogą okazać się efektywniejsze i tańsze w porównaniu do pozostałych środków transportu.¹¹ Z uwagi na to lokalne samorządy podejmują działania w celu zmiany nazwy figurującej w dokumentach planistycznych PKP na Stacja Sieradz – Zduńska Wola.

W wyniku połączenia linii KDP w węzłach aglomeracyjnych oraz połączeniu z Centralną Magistralą Kolejową powstanie nowoczesna infrastruktura kolejowa, która służyć będzie również mieszkańcom regionów oddalonych od trasy jej przebiegu.

Przewiduje się, że w normalnych warunkach eksploatacji, linia KDP będzie przeznaczona wyłącznie dla ruchu pasażerskiego. Nie przewiduje się przewozów towarowych po liniach KDP, a w szczególności przewozów substancji niebezpiecznych.

Bezpośrednio przez obszar **Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Zduńska Wola – Karsznice** w jego północnej części przebiegają drogi krajowe 12/14 ukierunkowane na linii wschód – zachód. W południowej części obszaru bezpośredniego oddziaływania, na granicy MOF budowana jest droga ekspresowa S8 wraz z węzłem komunikacyjnym Zduńska Wola Karsznice, który obsługiwał będzie transport kołowy kierujący się w obszar MOF.

Z perspektywy rozwoju MOF Zduńska Wola – Karsznice, Kolej Dużych Prędkości stanowić może doskonały środek transportu w ruchu pasażerskim pomiędzy MOF a największymi ośrodkami miejskimi pod względem gospodarczym w Polsce (Warszawa, Łódź, Poznań, Wrocław).

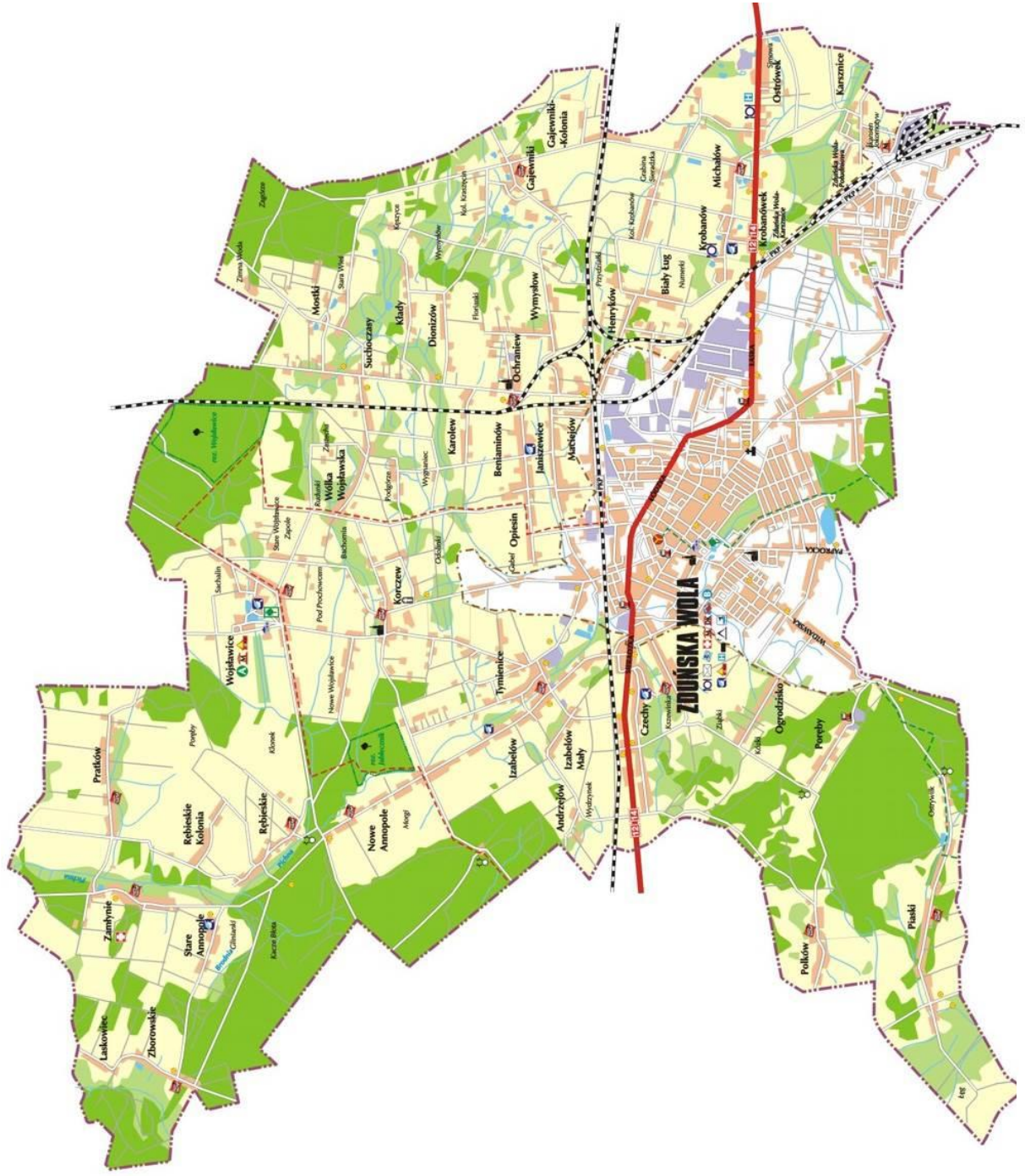
2.2.1.1. TRANSPORT I SYSTEMY KOMUNIKACJI

Na terenie Powiatu Zduńskowolskiego występuje dobrze rozwinięta sieć komunikacyjna, której podstawą jest droga krajowa nr 12 relacji Zduńska Wola – Łask – Piotrków Trybunalski łącząca się swym przebiegiem z drogą krajową nr 14 Łódź – Wrocław. Dodatkowo przez Powiat przebiega ciąg dróg o statusie wojewódzkich tj. droga nr 473 Łask – Zygyry, droga nr 710 Szadek – Błaszki, droga nr 473 Szadek – Łask. Zarząd Powiatu Zduńskowolskiego administruje siecią 197 km dróg powiatowych. Ponadto, sieć dróg w powiecie tworzą drogi gminne (272,71 km), w tym zlokalizowane na terenie Miasta Zduńska Wola - 117,5 km. Rozpatrując układ drogowy Miasta należy zwrócić uwagę na prostokątne ułożenie ulic w centrum i promieniście odchodzące od nich drogi wylotowe, co ilustruje rysunek numer 14.

Drogi krajowe nr 12 i 14 na obszarze Powiatu Zduńskowolskiego nakładają się na siebie i na terenie Miasta Zduńska Wola tworzą jeden ciąg komunikacyjny, a dochodzące do nich drogi powiatowe i miejskie tworzą układ drogowy obsługujący zarówno lokalny ruch kołowy, jak i tranzyt. Z tego względu drogi nie tylko w Zduńskiej Woli, ale i w całym Powiecie są mocno przeciążone, co przekłada się na potrzebę systematycznej ich modernizacji. W takiej sytuacji krystalizuje się pomysł budowy południowej obwodnicy Miasta, która wyprowadziłaby ruch poza centrum. Powiat Zduńskowolski podejmuje działania polegające na poprawie stanu sieci dróg, wykorzystując w tym celu dostępne fundusze UE oraz krajowe (Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych i Autostrad).

¹¹ DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY 2009/33/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania ekologicznie czystych i energooszczędnych pojazdów transportu drogowego.

Rysunek 14. Mapa Gminy Zduńska Wola

Źródło: <http://www.ugw.com.pl/zdjecia/banery/mapa.aspx>

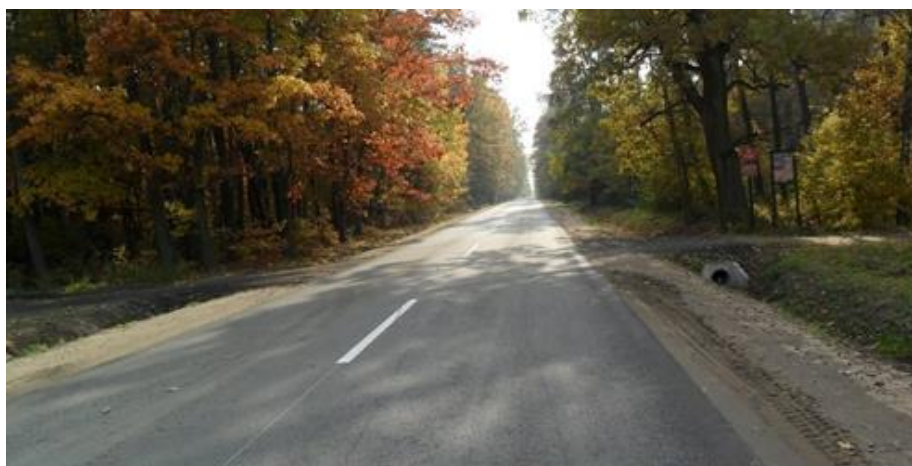
Niezwykle istotna dla funkcjonowania Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Zduńska Wola – Karsznice, ulica Karsznicka, została całkowicie wyremontowana ze środków Unii Europejskiej. Wykonano chodniki i ścieżki rowerowe. Zakres prac obejmował: ułożenie nowych warstw konstrukcyjnych nawierzchni na szerokości 6,0 mb, wykonanie ciągów pieszych (szer. 1,5 mb) z kostki betonowej na całej długości drogi, wykonanie pełnego oznakowania pionowego i poziomego, przebudowę wszystkich istniejących prawnie wjazdów, usunięcie części drzew, których stan oraz umiejscowienie uzasadnia ich usunięcie, roboty ziemne, umocnienie poboczy destruktem i remont przepustów poprzecznych.¹²

Rysunek 15. Ulica Karsznicka w Zduńskiej Woli - I etap po przebudowie

Źródło: www.powiatzdunskowolski.pl

Rysunek 16. Przebudowa drogi powiatowej Nr 4915E Zduńska Wola - Ptaszkowice do granic powiatu

Źródło: www.powiatzdunskowolski.pl

¹² www.powiatzdunskowolski.pl

Rysunek 17. Wyremontowana ulica Zielona w Zduńskiej Woli

Źródło: Urząd Miasta Zduńska Wola

Tabela 5. Inwestycje w obszarze infrastruktury drogowej realizowane przez partnerów projektu

Lp	Nazwa inwestycji	Realizator projektu	Wartość w PLN	Źródło finansowania	Okres realizacji
Powiat Zduńskowski					
1.	Poprawa dostępności komunikacyjnej województwa łódzkiego poprzez przebudowę infrastruktury transportowej Północ – Południe w powiecie zduńskowskim i łaskim	Powiat Zduńskowski Miasto Zduńska Wola Powiat Łaski	72 239 007,00	- środki UE - środki: Powiatu Zduńskowskiego Powiatu Łaskiego, Miasta Zduńska Wola, Gminy Zduńska Wola, Gminy Zapolice, Gminy Widawa	2009 – 2012
2.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 4915E na odcinku Zduńska Wola – Ptaszkowice do granic powiatu	Powiat Zduńskowski	4 401 442,00	- środki UE - środki Gminy Zapolice - środki Powiatu Zduńskowskiego	2009 – 2010
3.	Przebudowa ulicy Karsznickiej – droga powiatowa w Zduńskiej Woli	Powiat Zduńskowski	5 680 251,00	- środki UE - środki GDDKiA - środki Powiatu Zduńskowskiego	2012 – 2013
4.	Przebudowa ciągu komunikacyjnego ul. Getta Żydowskiego Nr 4918E w zakresie drogi krajowej Nr 12(14) do ul. Tymienickiej oraz ul. Tymienickiej z odcinkiem drogi Zduńska Wola – Tymienice Nr 4905E	Powiat Zduńskowski	4 116 540,00	- środki budżetu państwa (Narodowy Program Budowy Dróg Lokalnych) - środki Miasta Zduńska Wola - środki prywatne - środki Powiatu Zduńskowskiego	2009
5.	Przebudowa dróg powiatowych Nr 4914E na odcinku Czechy – Izabelów – Annapole Nowe i Nr 4930E na odcinku Izabelów – Tymienice. Etap I i II Przebudowa dróg powiatowych Nr 4914EE Izabelów-Annapole Nowe i Nr 4903E Izabelów Tymienice	Powiat Zduńskowski	3 001 594,00	- środki budżetu państwa (Narodowy Program Budowy Dróg Lokalnych) - środki Gminy Zduńska Wola - środki Powiatu Zduńskowskiego	2010
6.	Przebudowa drogi powiatowej Nr 4914E na odcinku Czechy – Izabelów od km 0+000 do km 1+200	Powiat Zduńskowski	1 444 401,00	- środki budżetu państwa (Narodowy Program Budowy Dróg Lokalnych) - środki Gminy Zduńska Wola - środki Powiatu Zduńskowskiego	2011
7.	Remont ul. Dąbrowskiego w Zduńskiej Woli na odcinku od ul. Łaskiej do ul. Szadkowskiej	Powiat Zduńskowski	1 286 909,00	- środki budżetu państwa (Narodowy Program Budowy Dróg Lokalnych) - środki Gminy Zduńska Wola - środki Powiatu Zduńskowskiego	2012
8.	Remont drogi powiatowej Nr 3715E na odcinku od drogi wojewódzkiej nr 473 do granicy lasu (ul. Przedmieście Grabowiny)	Powiat Zduńskowski	770 787,00	- środki Powiatu Zduńskowskiego - środki Gminy i Miasta Szadek - środki Województwa Łódzkiego	2012

Lp	Nazwa inwestycji	Realizator projektu	Wartość w PLN	Źródło finansowania	Okres realizacji
9.	Przebudowa drogi Nr 4917E Rembieszów – Branica – Ptaszkowice na odcinku Rembieszów – Branica	Powiat Zduńskowski	978 322,00	- środki Powiatu Zduńskowskiego - środki Województwa Łódzkiego - środki Gminy Zduńska Wola	2012
10.	Przebudowa chodników w ul. Kilińskiego wraz z remontem – odnową nawierzchni skrzyżowania ul. Łaskiej i Kilińskiego i przebudową odcinka kanalizacji deszczowej w ul. Łaskiej w Zduńskiej Woli	Powiat Zduńskowski	1 340 568,00	- środki budżetu państwa (Narodowy Program Budowy Dróg Lokalnych) - środki Miasta Zduńska Wola - środki Powiatu Zduńskowskiego	2009
11.	Remont ul. Getta Żydowskiego Nr 4918E, w zakresie od drogi krajowej Nr 12(14) do Placu Wolności w Zduńskiej Woli oraz przebudowa drogi Nr 4905E w zakresie wykonania ciągu pieszo - rowerowego w istniejącym pasie drogowym w miejscowości Tymienice – jako rozszerzenia zadania realizowanego w ramach Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych	Powiat Zduńskowski	730 268,00	- środki budżetu państwa (Narodowy Program Budowy Dróg Lokalnych) - środki Powiatu Zduńskowskiego	2009
12.	Remont nawierzchni ul. Kilińskiego Nr 4920E na odcinku od drogi krajowej Nr 12(14) do ul. Łaskiej i nawierzchni ul. Łaskiej Nr 4929E na odcinku od ul. Kilińskiego do Placu Wolności w Zduńskiej Woli – jako rozszerzenie zadania realizowanego w ramach Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych	Powiat Zduńskowski	1 059 399,00	- środki budżetu państwa (Narodowy Program Budowy Dróg Lokalnych) - środki Powiatu Zduńskowskiego	2009
13.	Przebudowa drogi powiatowej nr 4904E Korczew – Annapole Nowe	Powiat Zduńskowski	645 428,00	- środki Województwa Łódzkiego (Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych) - środki Gminy Zduńska Wola, - środki Powiatu Zduńskowskiego	2009
Gmina Zduńska Wola					
1	Przebudowa ciągu komunikacyjnego dróg gminnych we wsiach Opiesin, Janiszewice, Maciejów, Beniaminów w Gminie Zduńska Wola	Gmina Zduńska Wola	3 526 671,85	Budżet Gminy Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych 2008-2011	2009
2	Przebudowa ciągu komunikacyjnego dróg we wsiach Michałów i Krobanów	Gmina Zduńska Wola	2 471 254,34	Budżet Gminy Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych 2008-2011	2010
3	Rozbudowa drogi gminnej Wojsławice – Wólka Wojsławska	Gmina Zduńska Wola	955 967,00	Budżet Gminy Budżet Województwa Łódzkiego,	2010
4	Rozbudowa drogi gminnej Biały Ług – Kolonia Krobanów	Gmina Zduńska Wola	372 964,50	Budżet Gminy	2010
5	Rozbudowa drogi gminnej Karolew – Podgóry – Suchoczasy	Gmina Zduńska Wola	839 220,06	Budżet Gminy	2010
6	Remont drogi dojazdowej ul. Kosynierów w Karsznicach, gmina Zduńska Wola	Gmina Zduńska Wola	85 965,59	Budżet Gminy	2012
7	Rozbudowa drogi gminnej w Mostkach	Gmina Zduńska Wola	191 500,00	Budżet Gminy Budżet Województwa Łódzkiego,	2013
Miasto Zduńska Wola					
1	Rozbudowa ulicy Zielonej na odcinku od ul. Dąbrowskiego do ul. Kilińskiego	Urząd Miasta Zduńska Wola	2 797 810,50	Narodowy program przebudowy dróg lokalnych – Etap II Bezpieczeństwo – Dostępność – Rozwój	2013
2	Poprawa dostępności komunikacyjnej do terenów Gminy Zduńska Wola oraz terenów rozwojowych Miasta Zduńska Wola poprzez przebudowę ulicy Klonowej	Urząd Miasta Zduńska Wola	2 825 063,93	Regionalny Program Operacyjnego Województwa Łódzkiego	2012 – 2013
3	Przebudowa ciągu komunikacyjnego ulic na Osiedlu „Pastwiska” - ul. Orione i ul. Łąkowa	Urząd Miasta Zduńska Wola	3 666 270,66	Narodowy program przebudowy dróg lokalnych	2010
4	Przebudowa ciągu komunikacyjnego ulic na Osiedlu „Pastwiska” - ul. Sokola i ul. Boczna	Urząd Miasta Zduńska Wola	1 456 776,14	Narodowy program przebudowy dróg lokalnych	2011
5	Przebudowa ulic dojazdowych: Kanałowej i Lipowej do terenów położonych w Łódzkiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Zduńskiej Woli	Urząd Miasta Zduńska Wola	1 360 134,42	ŁSSE	2012 – 2013
6	Połączenie sieci dróg dojazdowych Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Zduńskiej Woli z ulicą Przemysłową oraz ulicą Łódzką	Urząd Miasta Zduńska Wola	369 741,40	-	2013

Lp	Nazwa inwestycji	Realizator projektu	Wartość w PLN	Źródło finansowania	Okres realizacji
7	Poprawa dostępności komunikacyjnej województwa łódzkiego poprzez przebudowę infrastruktury transportowej Północ – Południe w powiecie zduńskowolskim i łaskim	Urząd Miasta Zduńska Wola	71 780 693,25 z tego udział Miasta Zduńska Wola to 37 121 457,00 środki z budżetu Miasta na realizację tego zadania wynoszą 11 777 848,00	Regionalny Program Operacyjnego Województwa Łódzkiego	2009 – 2012
8	Poprawa dostępności komunikacyjnej do terenów przemysłowych Miasta Zduńska Wola poprzez przebudowę ulicy Struga	Urząd Miasta Zduńska Wola	2 400 099,00	Regionalny Program Operacyjnego Województwa Łódzkiego	2009 – 2010
9	Przebudowa ulicy Dojazd	Urząd Miasta Zduńska Wola	3 582 942,37	Narodowy program przebudowy dróg lokalnych	2009
Powiat Łaski					
1	„Przebudowa drogi powiatowej Nr 1765E Pstrokonie – Widawa”. Rozpoczęcie zadania realizowanego jako Projekt Partnerski pn „Poprawa dostępności komunikacyjnej województwa łódzkiego poprzez przebudowę infrastruktury transportowej Północ – Południe w powiecie zduńskowolskim i łaskim”. Lider – Powiat Zduńskowolski	Powiat Łaski	1 227 506,60 ogółem zrealizowane wydatki przez Powiat Łaski 13 057 640,43	Ministerstwo Transportu i Budownictwa Rezerwa subwencji ogólnej Gmina Widawa środki własne	2007 2007 – 2012
2	„Przebudowa drogi powiatowej Łask – Wodzierady, chodnik ul. Konstantynowska”	Powiat Łaski	68 124,94	środki własne	2007; 2009
3	„Przebudowa drogi powiatowej Nr 2323E ,ul. Zielona”	Powiat Łaski	99 202,00	środki własne	2007
4	Przebudowa drogi powiatowej Nr4906E Zduńska Wola – Borszewice”	Powiat Łaski	94 920,00	środki własne	2007
5	„Przebudowa drogi powiatowej Nr 2301E Buczek – Malenia”	Powiat Łaski	364 845,16	Ministerstwo Transportu i Budownictwa Rezerwa subwencji ogólnej Gmina Buczek środki własne	2007; 2010
6	„Przebudowa drogi powiatowej Nr 4911E Chorzyszów – Julianów”	Powiat Łaski	195 225,76	Gmina Wodzierady środki własne	2007; 2008; 2010
7	„Przebudowa drogi powiatowej Nr1907E Kalinowa – Żagliny”	Powiat Łaski	263 952,85	środki własne	2008
8	„Przebudowa drogi powiatowej Nr2304E Pruszków – Dobra – Żagliny”	Powiat Łaski	201 831,01	Gmina Sędziejowice środki własne	2008
9	„Przebudowa drogi powiatowej Nr2301E Sędziejowice – Buczek – Malenia”	Powiat Łaski	141 860,99	środki własne	2008
10	„Przebudowa chodnika , ul. Warszawska”	Powiat Łaski	120 000,00	Gmina Łask środki własne	2008
11	„Przebudowa mostu w ciągu drogi powiatowej nr 1765E Pstrokonie –Widawa przez rzekę Widawkę w m. Podgórze”	Powiat Łaski	2 443 158,57	Ministerstwo Infrastruktury Rezerwa subwencji ogólnej udział własny	2008
12	Przebudowa drogi powiatowej Nr 2308E Rogóźno – Józefów – Patoki”	Powiat Łaski	70 270,37	Gmina Widawa środki własne	2008
13	„Przebudowa drogi powiatowej Nr 3706E w m. Kwiatkowie”	Powiat Łaski	104 688,93	środki własne	2008
14	„Przebudowa chodnika i miejsc parkingowych przy ul. Warszawskiej i 9-go Maja”	Powiat Łaski	216 021,83	Gmina Łask środki własne	2009
15	Remont chodnika w m. Kwiatkowie, ul. Szkolna”	Powiat Łaski	95 378,18	Gmina Wodzierady środki własne	2009 – 2010
16	„Przebudowa drogi powiatowej Nr 3706E Kwiatkowie – Wola Czarnyska”	Powiat Łaski	231 268,33	środki własne	2009; 2010
17	„Przebudowa mostu przez rz. Grabię w m. Zamość”	Powiat Łaski	1 206 153,39	Ministerstwo Infrastruktury Rezerwa subwencji ogólnej gmina Sędziejowice środki własne	2009

Lp	Nazwa inwestycji	Realizator projektu	Wartość w PLN	Źródło finansowania	Okres realizacji
18	„Przebudowa drogi Nr 2304E Czeszków B – Pruszków-Dobra – Żagliny na odcinku Pruszków –Dobra Żagliny”	Powiat Łaski	1 036 991,70	NPPDL „Schetyńówka” Gmina Sędziejowice środki własne	2008; 2009
19	„Przebudowa drogi powiatowej Nr 2309E Brzyków – Zborów –Chociw na odcinku od km 0+000 do km 0+620 Etap I”	Powiat Łaski	78 758,47	Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego „FOGR” środki własne	2009
20	"Przebudowa dróg powiatowych nr 2327E ul. Stefana Żeromskiego od km 0+000 do km 0+234 i, nr 2324E ul. M. Konopnickiej od km 0+000 do km 0+198 w Łasku"	Powiat Łaski	413 028,23	NPPDL „Schetyńówka” Gmina Łask środki własne	2009 – 2010
21	„Przebudowa mostu przez rz. Grabiew w m. Marzenin w ciągu drogi powiatowej nr 2302E Zduńska Wola – Pruszków wraz z dojazdami”	Powiat Łaski	1 712 004,34	Ministerstwo Infrastruktury Rezerwa subwencji ogólnej Gmina Sędziejowice środki własne	2010
22	" Remont drogi powiatowej nr 2321E Borszewice – Bałucz – Anielin na odcinku od km 0+000 do km 1+085 – Etap I".	Powiat Łaski	530 554,39	Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego „FOGR” Gmina Łask środki własne	2010 – 2013
23	„Remont przepustu w ciągu drogi Bałusz – Okup Wielki –Marzenin Nr 2300E w m. Marzenin”	Powiat Łaski	41 929,62	Łódzki Urząd Wojewódzki „likwidacja szkód powodziowych” środki własne	2010
24	„Przebudowa chodników w ciągu ul. 9-go maja, Południowej, Jana Pawła II i ul.1 – go Maja”	Powiat Łaski	567 335,18	Gmina Łask środki własne	2010
25	„Remont chodnika w m. Wodzierady”	Powiat Łaski	28 654,43	Gmina Wodzierady środki własne	2010
26	„Remont drogi powiatowej Nr 4910E Kwiatkowie – Przyrownica”	Powiat Łaski	51 183,77	Gmina Wodzierady środki własne	2010
27	„Przebudowa drogi Nr 4906E Okup Wielki – Borszewice od km 0+000 do km 2+150”	Powiat Łaski	378 035,02	Urząd Marszałkowski w Łodzi „modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych” FOGR środki własne	2009 – 2011
28	Przebudowa drogi powiatowej Nr 4910E Lichawa – Przyrownica - Kwiatkowie	Powiat Łaski	319 237,84	Gmina Wodzierady środki własne	2011; 2013
29	"Remont drogi powiatowej nr 2301E Brzeski – Sędziejowice – Buczek w Sędziejowicach na dwóch odcinkach, tj. 190 mb i 50 mb" oraz "Remont drogi Podule-Kozuby nr 1907E w m. Sędziejowice na odcinku o długości 200mb i 300 mb”	Powiat Łaski	406 015,54	Łódzki Urząd Wojewódzki „likwidacja szkód powodziowych” środki własne	2011
30	Remont drogi powiatowej Nr 2306E Górki Grabieńskie – Siedlce na długości 3390 m”	Powiat Łaski	1 014 274,19	Łódzki Urząd Wojewódzki „likwidacja szkód powodziowych” środki własne	2012
31	„Odbudowa mostu w m. Czeszków w ciągu drogi powiatowej Nr 2304E Czeszków-Pruszków – Żagliny”	Powiat Łaski	989 857,37	Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej Rezerwa subwencji ogólnej Gmina Buczek środki własne	2011 – 2012
32	„Przebudowa drogi powiatowej Nr 4917E Ptaszkowice-Sędziejowice od km 0+000 do km 1+368”	Powiat Łaski	289 588,78	Urząd Marszałkowski w Łodzi „modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych” FOGR środki własne	2012
33	"Remont drogi Grabia – Sędziejowice Nr 4917E na długości od km 2+580 do km 3+280 w m. Grabia, Brody Emilianów (gm. Sędziejowice),	Powiat Łaski	357 729,80	Łódzki Urząd Wojewódzki „likwidacja szkód powodziowych” środki własne	2013
34	"Przebudowa drogi powiatowej Wronowice – Kolumna	Powiat Łaski	182 038,68	środki własne	2013
35	„Przebudowa drogi powiatowej Nr 2301E , Buczek ul. Zielona”	Powiat Łaski	242 597,70	Gmina Buczek środki własne	2013
36	"Przebudowa drogi Nr 2319E Łask, ul. Batorego"	Powiat Łaski	990 504,03	Gmina Łask środki własne	2008 – 2013

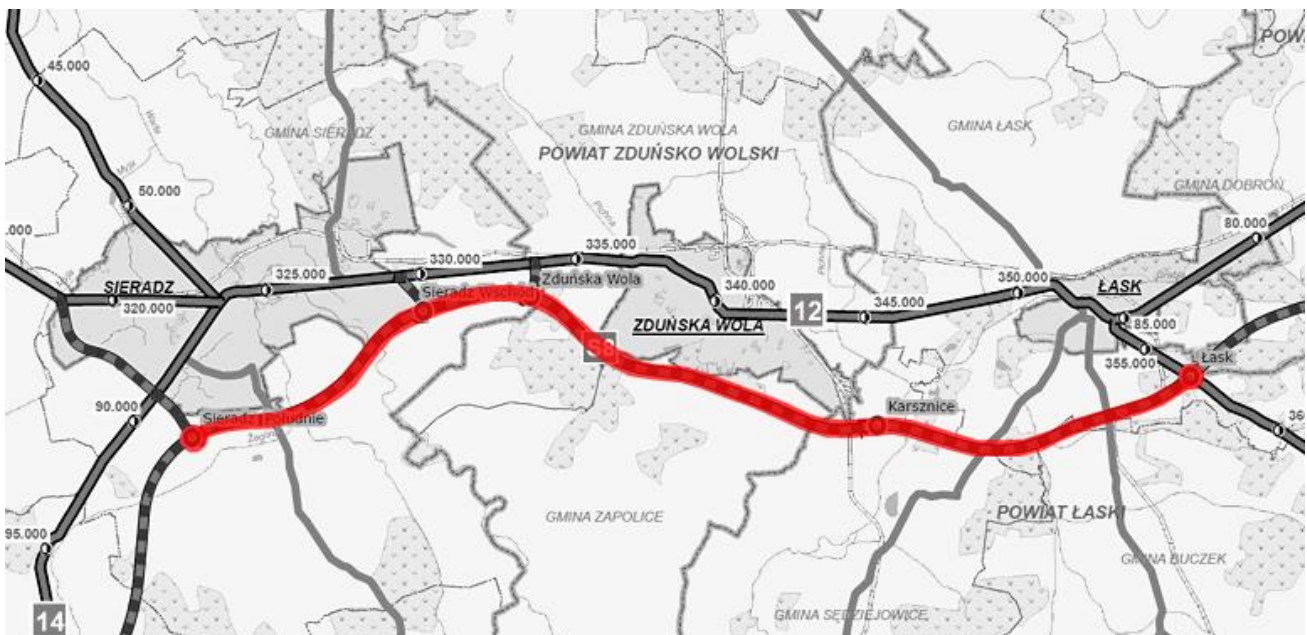
Źródło: Powiat Zduńskowolski

Obecny układ drogowy, gdzie brak jest obwodnic głównych miast omawianego regionu Zduńskiej Woli i Łasku, nie spełnia wymogów funkcjonowania obszarów, powodując utrudnienia dla lokalnych społeczności. Istnieje konieczność wyprowadzenia części ruchu kołowego poza obrzeża miast w celu ich udrożnienia.

W tej sytuacji ogromną szansą jest budowana obecnie droga ekspresowa S8. Przebiega ona od węzła Łódź – Walichnowy przez Łask – Zduńską Wolę – Sieradz do Wrocławia. Na omawianym obszarze planowane są 3 zjazdy: węzeł Łask, węzeł Karsznice i węzeł Zduńska Wola, którymi będzie można dostać się do dróg krajowych nr 12 i 14 oraz zjechać na pozostałe drogi lokalne. Droga ekspresowa S8 będzie budowlą liniową przeznaczoną do szybkiego przemieszczania się wyłącznie pojazdów samochodowych, nie obsługującą przyległego terenu. Dojazd do terenów i działek przeciętych trasą drogi ekspresowej S8 będzie zapewniony poprzez system projektowanych dróg dojazdowych klasy D.

Schemat zamieszczony na rysunku 17 ilustruje przybliżony przebieg drogi S8 oraz wstępne założenia przebiegu łącznika. Prace przy budowie drogi ekspresowej S8 są mocno zaawansowane. Planowane otwarcie odcinka 5 od Sieradza do Łasku planowane jest na koniec 2014 roku.

Rysunek 18. Przebieg drogi ekspresowej S8 przez Powiaty Zduńskowolski i Łaski

Źródło: <http://www.s8-droga.pl/> (aktualizacja 20.12.2013r.)

Według opracowania pt. „*Polityka miejska w aktywizacji obszarów peryferyjnych*” dr inż. Jacka Sołtysa, przedstawionego na konferencji „*Polityka miejska wyzwania, doświadczenia, inspiracje*”, która odbyła się w Warszawie w dniach 25 – 26.06.2013 roku, drogi ekspresowe mają ogromną siłę oddziaływania na otoczenie. Zasięg wpływu drogi ekspresowej na rozwój lokalnej gospodarki wynosi do 25 – 35 km. W takim obrębie dokonują się wszelkie pozytywne zmiany. Ludzie skłonni są dojeżdżać do pracy do 30 km, w obrębie 5 km od węzłów drogowych rozlokowują się wszelkie zakłady i firmy, do 10 km natomiast lokują się duże zakłady przemysłowe. Wszystko to powoduje lokalny wzrost zatrudnienia oraz rozwój egzogenicznych działalności lokalnych i centralnych w miastach i ich otoczeniu, co z kolei prowadzi do wzrostu dochodu zarówno pracodawców, jak i pracowników. Przekładając powyższą teorię na drogę ekspresową S8 i uwzględniając siłę oddziaływania MOF należy spodziewać się jeszcze większego i bardziej zintensyfikowanego wpływu obszaru na rozwój społeczno – gospodarczy regionu. Liczne elementy sieci makrologistycznej na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego tworzą węzły, które sprzyjają lokalizacji przedsiębiorstw zajmujących się magazynowaniem, kompletacją produktów i ich transportem. Sieć połączeń jest nieodzowna

do wymiany towarów między przedsiębiorstwami oraz ich klientami i determinuje w bezpośredni sposób możliwości rozwoju firm znajdujących się w zasięgu infrastruktury.

Kolejnym atutem podnoszącym jakość połączeń komunikacyjnych w regionie jest projekt Łódzkiej Kolei Aglomeracyjnej (ŁKA), która swoim zasięgiem obejmuje wszystkie Powiaty na linii Łódź – Sieradz. Linią kolejową nr 14 można będzie dostać się z Łodzi Kaliskiej do Zduńskiej Woli przez Pabianice i Łask. 13 listopada 2013r. podczas Europejskiego Forum Gospodarczego w Łodzi zostało podpisane porozumienie pomiędzy ŁKA a samorządami, dotyczące integracji ŁKA z transportem lokalnym. Sygnatariusze porozumienia zobowiązali się do działań na rzecz dostosowania rozkładów jazdy oraz trasy przejazdu środków komunikacji miejskiej do ŁKA. Komunikacja lokalna ma za zadanie doprowadzić pasażerów do przystanków obsługiwanych przez ŁKA. Wszystko po to, aby jak najlepiej wykorzystać potencjał kolei i dostosować ją do potrzeb pasażerów. Władze samorządów, przez teren których przebiegać ma Łódzka Kolej Aglomeracyjna, wyrazili chęć przystąpienia do projektu Wspólnego Biletu Aglomeracyjnego. Według planów kolej ma ruszyć w przyszłym roku na linii nr 14, która przebiega przez Zduńską Wolę oraz Łask i kończy się w Sieradzu.

Rysunek 19. Plan tras linii Łódzkiej Kolei Aglomeracyjnej

Źródło: <http://lka.lodzkie.pl/projekt/Aktualnosci/>

Ważnym węzłem komunikacyjnym jest Powiat Łaski, który ułatwia połączenia między Łodzią a Wielunem i Opolem, a także między Dolnym Śląskiem i Kaliszem a stolicą Województwa. Wspomniane wcześniej drogi krajowe przebiegają przez Powiat i krzyżują się w Łasku. Na tą sieć połączeń nakładają się drogi wojewódzkie: droga nr 473 Łask – Koło; droga nr 483 Łask – Częstochowa i droga nr 481 Łask – Wieluń. Długość dróg krajowych na terenie Powiatu wynosi 24km, a dróg wojewódzkich 83km. Ponadto siatkę połączeń drogowych w Powiecie tworzą drogi powiatowe, których jest 229km, drogi miejskie 28,5km oraz gminne 437,1km.

Okolo 90% dróg powiatowych posiada nawierzchnię bitumiczną pozostała część to drogi gruntowe. Stan dróg oceniony został dostatecznie, wiele z nich wymaga remontu. Gorzej sytuacja kształtuje się jeśli chodzi o system odwodnienia dróg z uwagi na niedrożność rowów i przepustów. Ma to ogromny wpływ na trwałość nawierzchni drogowej. Dużym problemem dróg powiatowych jest ich nośność i przepustowość. Większość infrastruktury drogowej powstała w latach 70 tych i nie jest w stanie poradzić sobie ze wzrostem ruchu kołowego, który trwa od lat 90-tych.

Na terenie Powiatu Łaskiego znajduje się lotnisko wojskowe – 32. Baza Lotnictwa Taktycznego, która usytuowana jest na południowy – wschód od Łasku i w 90% położona na terenie Gminy Buczek. Została powołana 1.01.2001 roku w oparciu o zlikwidowany wcześniej 10. Pułk Lotnictwa Myśliwskiego oraz wybudowane w 1957 lotnisko wojskowe. 32. Baza Lotnicza stanowiła część 2. Skrzydła Lotnictwa Taktycznego z dowództwem w Poznaniu. Zadaniem tej jednostki było zabezpieczanie szkoleń oraz działań bojowych w systemie obronnym NATO i Polski, zwłaszcza stacjonującej w bazie 10. Eskadry Lotnictwa Taktycznego. Z dniem 1 stycznia 2010 roku obie jednostki, zarówno 32. Baza Lotnicza, jak i 10. Eskadra Lotnictwa Taktycznego, zostały przekształcone w 32. Bazę Lotnictwa Taktycznego. 19 września 2006 roku na polecenie Ministra Obrony Narodowej lotnisko zostało wpisane do rejestru lotnisk wojskowych otrzymując numer 6030. Głównym wojskowym użytkownikiem lotniska stała się Jednostka Wojskowa Nr 1158. Lotnisko jest przeznaczone do stacjonowania i serwisowania samolotów bojowych F – 16, jako druga baza w kraju obok lotniska w Krzesinach, a także szkoleń pilotów i pod tym kątem jest rozbudowywane. W „*Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego*” w rozdziale 3 Wzmocnienie i rozwój systemu powiązań lotniczych zasygnalizowano ewentualną możliwość przystosowania lotniska wojskowego w Łasku do pełnienia funkcji cargo-mix, warunkowane udostępnieniem lotniska wojskowego do celów cywilnych (w tym celu konieczna zmiana rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2008 r. w sprawie wykazu lotnisk wojskowych, które mogą być wykorzystane na potrzeby lotnictwa cywilnego).

Jednym z ważniejszych elementów sieci drogowej w Gminie Sędziejowice jest droga wojewódzka nr 481 Łask – Widawa – Wieluń, z którą ściśle łączą się drogi gminne i powiatowe. Spis dróg powiatowych na terenie Gminy obrazuje tabela poniżej.

Tabela 6. Lista dróg powiatowych w Gminie Sędziejowice

Nr Drogi	Przebieg
1907E	Kalinowa – Żagliny
2300E	Bałucz – Okup Wielki – Marzenin
2301E	Brzeski – Sędziejowice – Buczek
2302E	Zduńska Wola – Pruszków
2303E	od drogi wojewódzkiej 481 – Rososza – do drogi 2302E
2304E	Czestków – Pruszków – Żagliny
2306E	Górki Grabińskie – Siedlce – Emilianów
4915E	Zduńska Wola – Podule
4917E	Ptaszkowice – Sędziejowice

Źródło: *Strategia Rozwoju Gminy Sędziejowice na lata 2012 - 2020*

W Powiecie Zduńskowolskim zapewnione są połączenia komunikacji wszystkich Gmin ze stolicą Powiatu i Województwa. Obsługę pasażerów na terenie Powiatu prowadzi Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacji Sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej Zduńska Wola Sp. z o.o. oraz PKP Przewozy Regionalne Spółka z o.o.

MPK Sp. z o.o. w Zduńskiej Woli na terenie Miasta obsługuje 10 linii komunikacyjnych. Ponadto realizuje 4 połączenia w Gminie Zduńska Wola (wszystkich dostępnych jest 6 połączeń), 1 połączenie w Gminie Sędziejowice, 2 połączenia na terenie Miasta i Gminy Szadek, 3 połączenia w Gminie Zapolice. Spółka realizuje również 2 połączenia międzymiastowe do Sieradza.

Komunikacją zbiorową zajmuje się również Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej Zduńska Wola Sp. z o.o. Prowadzi ono obsługę 5 linii gminnych, 7 linii powiatowych, 22 linie wojewódzkie oraz 1 linię międzywojewódzką. Dzięki usługom spółki, Zduńska Wola ma bezpośrednie połączenia z miejscowościami tj. Bełchatów, Karpacz, Kudowa Zdrój, Lublin, Łask, Warszawa, Łowicz, Łódź, Opole, Piotrków Tryb., Poddębice, Poznań, Radom, Sieradz, Szadek, Świeradów Zdrój, Warszawa, Widawa, Wałbrzych, Wieluń, Wrocław. Ponadto w sezonie wakacyjnym: Jędrzejów, Kielce, Kołobrzeg, Międzywodzie, Piła, Kalisz, Gniezno.

Sposób wyznaczenia **Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego** zapewnia możliwość obsługi obszaru z dróg krajowych – za pośrednictwem sieci dróg powiatowych i gminnych. Układ dróg zapewnia możliwość rozwoju i usprawnienia funkcjonowania sieci drogowej. Jedną z głównych inwestycji zapewniających funkcjonowanie MOF jest realizacja łącznika pomiędzy drogami krajowymi: S8 oraz DK 12/14. Jego realizacja przyczyni się do możliwości jeszcze bardziej ekonomicznego wykorzystania potencjału obszaru – w obliczu planowanej do realizacji inwestycji – budowy Portu Multimodalnego.

Na Terenie Powiatów Zduńskowolskiego i Łaskiego PKP Przewozy Regionalne Sp. z o.o. realizują połączenia na następujących trasach :

- Łódź – Zduńska Wola – Sieradz – 21 pociągów REGIO na dobę,
- Sieradz – Zduńska Wola – Łódź – 19 pociągów REGIO na dobę,
- Wrocław – Zduńska Wola – 3 pociągi REGIO na dobę,
- Poznań – Zduńska Wola – 4 pociągi REGIO na dobę,
- Zduńska Wola – Kalisz – Wrocław - 6 pociągów REGIO na dobę,
- Zduńska Wola – Kalisz – Poznań – 3 pociągi REGIO na dobę.

Na trasie Łódź – Zduńska Wola – Sieradz – Poznań/Wrocław usługi świadczy również sieć TLK (Twoje Linie Kolejowe), oferująca pięć połączeń w obu kierunkach w ciągu dnia¹³. Częstotliwość połączeń kolejowych w ciągu doby z uwzględnieniem tzw. godzin szczytu powoduje dobre uzupełnienie lokalnego układu komunikacyjnego.

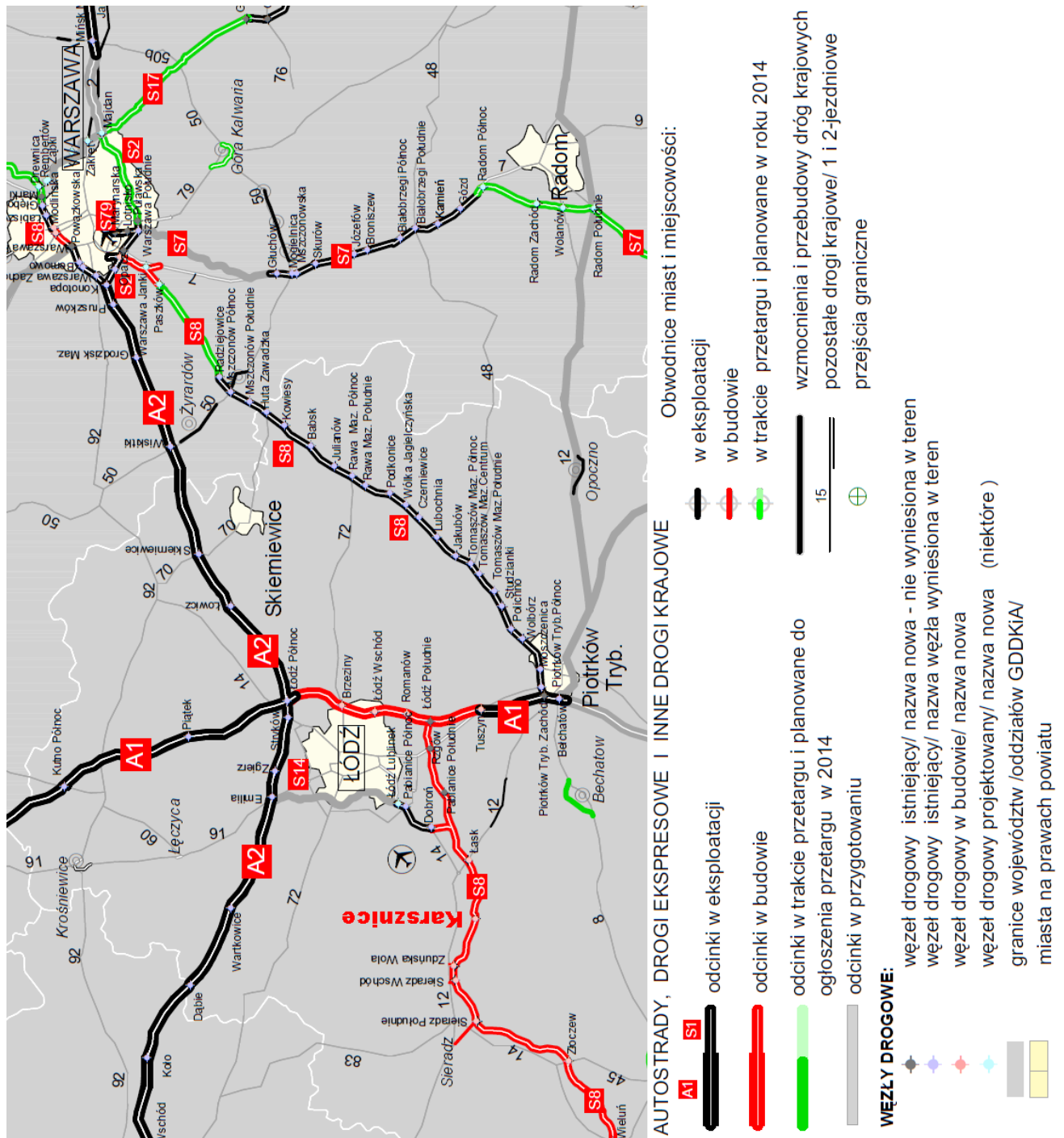
Obecnie na terenie Powiatu Łaskiego realizowane są regularne przewozy osób w krajowym transporcie drogowym na dwóch liniach komunikacyjnych (PKS Zduńska Wola Sp. z o.o.):

- linia nr 97011 Łask - Kwiatkowice o dł. 35km, na której realizowanych jest 10 kursów na dobę w systemie tam i z powrotem. Linię obsługuje 8 autobusów o zdolności przewozowej 51 miejsc,
- linia nr 97028 Łask - Widawa o długości 29km, na której realizowanych jest 17 kursów na dobę w systemie tam i z powrotem. Linię obsługuje 8 autobusów o zdolności przewozowej 51 miejsc.

¹³ Stan na 30.12.2013 r. <http://intercity.pl/pl/site/pociagi-ic/tlk/o-marce-tlk.html>

Lokalne połączenia komunikacyjne na terenie Miasta i Gminy Łask realizuje również Zakład Komunikacji Miejskiej w Łasku. W ramach zawartych umów z Gminami ościennymi tj. Żelów, Buczek, Dobroń, Pabianice prowadzi obsługę transportu zbiorowego również na ich terenach (7 linii). Przez teren Powiatu Łaskiego przebiega wiele innych linii komunikacyjnych transportu kołowego. Połączenia te realizują np.: PKS Wieluń, PKS Częstochowa, PKS Wrocław, PKS Sieradz, PKS Zduńska Wola, PKS Belchatów, PKS Łódź, PKS Pabianice, PKS Kruszwica oraz wspomniane wcześniej MPK Zduńska Wola Sp. z o.o.

Rysunek 20. Układ drogowy – autostrady, drogi ekspresowe i inne drogi krajowe

Źródło: GDDKiA

Na terenie **Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Zduńska Wola – Karsznice** zlokalizowany jest zarówno dworzec, jak i przystanek PKP. Ponadto w strefie bezpośredniego oddziaływania znajduje się dworzec PKS, który zgodnie z wspomnianą wcześniej ideą Łódzkiej Kolei Aglomeracyjnej planuje się przenieść bliżej torów kolejowych trasy Łódź – Sieradz.

Z *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego* jednoznacznie wynika, że cały region łódzki ma bardzo korzystną sytuację, która będzie sprzyjała rozwojowi gospodarczemu. Podstawowe elementy infrastruktury drogowej to autostrady A1 i A2 oraz drogi szybkiego ruchu S8, S12, S14 i S74. Dodatkowo sieć kolejowa pozwala na powstanie terminali, z których najważniejszy jest umiejscowiony w centrum Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego – Karsznicach. Istotne znaczenie ma także lotnisko w Łasku. Tak liczne elementy sieci makrologistycznej tworzą węzły, które sprzyjają rozwojowi gospodarczemu i lokalizacji przedsiębiorstw zajmujących się magazynowaniem, kompletacją produktów i transportem. Do najważniejszych węzłów na obszarze funkcjonowania MOF należą m.in.:

- węzeł w okolicach Łasku (powstały w wyniku oddziaływania drogi ekspresowej S8 i lotniska),
- węzeł w okolicach Zduńskiej Woli – Karsznice (utworzony przez drogę ekspresową S8 i terminal kolejowy).

Ten bardzo sprzyjający układ węzłów będzie oddziaływał na powiaty, miasta i gminy wchodzące w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego leżące w bezpośrednim sąsiedztwie węzłów, w których wystąpią sprzyjające warunki do prowadzenia działalności wytwórczej i usługowej. Dla rozwoju gospodarczego w tych lokalizacjach ważne jest dobre połączenie z węzłem komunikacyjnym lub kilkoma węzłami jednocześnie. Dla Powiatów Zduńskowolskiego i Łaskiego ten warunek zapewnia droga szybkiego ruchu S8.

Węzły komunikacyjne (bezpośrednia bliskość drogi, lotniska i terminala kolejowego) na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego to kluczowe czynniki, które będą decydować o wyborze lokalizacji inwestycji i prowadzenia działalności gospodarczej przez potencjalnych inwestorów.

2.2.1.2. GOSPODARKA WODNO-KANALIZACYJNA

W Powiecie Zduńskowolskim ogólna długość sieci wodociągowej wynosi 491,9 km. Podobnie jak w sąsiednim Powiecie Łaskim, sieć zasilana jest wyłącznie z ujęć głębinowych. W 2011 roku ogółem 93,5% ludności korzystało z sieci wodociągowej. Wartość ta w miastach wynosi ok. 96%, natomiast na terenach wiejskich kształtuje się na poziomie 88,2%.

Długość sieci wodociągowej Miasta Zduńska Wola, której właścicielem jest Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. wynosi 117,3 km. W okresie od 2006 do 2012 roku pojawiła się tendencja spadkowa zużycia wody. Od 2006 roku zużycie wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca spadło z 29m³ do 27,4m³ w 2012 roku. Ma to prawdopodobny związek z opomiarowaniem odbiorców indywidualnych.

Gmina Zduńska Wola na swoim terenie posiada 130,2 km sieci wodociągowej i zaopatruje w wodę nieco ponad 92% swoich mieszkańców. Analizując zużycie wody w ciągu ostatnich lat widać zupełnie odwrotną tendencję niż w przypadku Miasta. Od 2006 roku zużycie wody wzrosło z 23,3m³ na 1 mieszkańca do 27,4m³ w 2012 roku. Podobnie jak w Powiecie Łaskim sytuacja ta ma związek ze znaczną rozbudową sieci wodociągowej na obszarach wiejskich. Powyższe tendencje są właściwe dla całego obszaru Powiatu, gdzie na obszarach wiejskich średnie zużycie wody rośnie, a w miastach powiatu maleje.

Obecnie ogólna długość sieci wodociągowej w Powiecie Łaskim wynosi 727,3 km. Sieć zasilana jest wyłącznie z ujęć głębinowych. W ciągu ostatnich lat liczba osób korzystająca z sieci stale rosła i w 2011 roku wynosiła 40895 osób. Ogółem w Powiecie ok. 81% ludności korzysta z sieci wodociągowej.

W Gminie Sędziejowice w 2012 roku długość sieci wodociągowej wynosiła 143,1 km, korzystało z niej zaś 4874 osób. Gmina zajmuje 2. miejsce w Powiecie pod względem długości linii wodociągowej, wyprzedza ją jedynie Łask. W Gminie 76,3%

ludności korzysta z wodociągów. Woda do mieszkań i instytucji dostarczana jest z 3 ujęć: stacja uzdatniania wody w Pruszkowie, Sędziejowicach i Siedlcach. Należy również zwrócić uwagę na poziom średniego zużycia wody, który w 2006 roku wynosił 21,8m³ na 1 mieszkańca a w 2012 roku już 27,7m³. W tym przypadku wzrost związany jest z rozbudową sieci.

Oba analizowane Powiaty reprezentują bardzo wysoki poziom zwodociągowania. Nieco inaczej wygląda system skanalizowania. Na terenie Powiatu Zduńskowolskiego, według danych GUS w roku 2012, długość sieci kanalizacyjnej wyniosła 143,4 km. Ogółem 70,6% ludności korzysta z kanalizacji na terenie Powiatu, a ścieki odprowadzane są do trzech oczyszczalni. W Mieście i Gminie Zduńska Wola długość sieci kanalizacyjnej wynosi 145 km, z której korzysta ok. 90% ogółu mieszkańców miasta i 40,1% mieszkańców gminy.¹⁴

W granicach Miasta nie ma oczyszczalni ścieków. Zarówno Miasto, jak i Gmina Zduńska Wola odprowadzają swoje ścieki do Miejskiej Oczyszczalni Ścieków w Tymienicach koło Zduńskiej Woli o przepustowości 15000 m³/dobę¹⁵. Oczyszczalnia ma charakter mechaniczno – biologiczny z podwyższonym usuwaniem biogenów. Należy wspomnieć o oddanej pod koniec października 2013 roku biogazowni. Inwestycja pn. „Beztlenowa stabilizacja osadów z wykorzystaniem biogazu na terenie Oczyszczalni Ścieków dla Miasta Zduńska Wola” zrealizowana była przy Miejskiej Oczyszczalni Ścieków. W ramach zadania wybudowano zagęszczacz grawitacyjny do zagęszczania osadów wstępnych, komorę fermentacyjną oraz instalację i sieć biogazu z elementami utylizacji zanieczyszczeń. Dzięki tym innowacjom otrzymywany biogaz po oczyszczeniu będzie spalany w kotłach i w agregacie kogeneracyjnym. Wytworzona w ten sposób energia ma być wykorzystywana na własne potrzeby oczyszczalni, zaś nadwyżka oddawana do sieci zewnętrznej. Energia cieplna w postaci gorącej wody zostanie również wykorzystana. W wyniku tej inwestycji znacznie zmniejszyło się odczuwanie przykrego zapachu w obrębie oczyszczalni, na który wcześniej skarżyli się okoliczni mieszkańcy.

Oprócz oczyszczalni ścieków w Tymienicach Gmina Zduńska Wola korzysta z oczyszczalni we wsi Wojsławice o przepustowości 74 m³/dobę¹⁶. W najbliższych latach planuje się dalszą rozbudowę sieci kanalizacyjnej – wykonanie w miejscowości Ogródzisko¹⁷.

W Powiecie Łaskim długość sieci kanalizacyjnej wynosi 132,2 km sieci, co zapewnia dostęp 42% ogółu ludności Powiatu. Nieco gorzej wygląda to w Gminie Sędziejowice, gdzie długość sieci kanalizacyjnej wynosi zaledwie 22,09 km i obsługuje 26% mieszkańców Gminy.

Na terenie Powiatu Łaskiego funkcjonuje 9 biologicznych oczyszczalni ścieków, w tym 3 z funkcją podwyższonego usuwania biogenów. W sumie z oczyszczalni ścieków korzysta 23198 mieszkańców Powiatu. Ponadto w Powiecie Łaskim działają 4 przyzakładowe oczyszczalnie ścieków.

W Gminie Sędziejowice, gdzie długość sieci kanalizacyjnej wynosi 22,1 km i obsługuje 26,3% ogółu ludności, wszystkie ścieki komunalne odprowadzane są do 2 oczyszczalni ścieków: w Brodach i Marzeninie. W Gminie funkcjonuje jeszcze jedna oczyszczalnia przy Zakładzie Wędliniarskim W. Gabrysiak w Lichawie. Jest to oczyszczalnia mechaniczno – biologiczna odprowadzająca oczyszczone ścieki do rowu w ilości 64m³/dobę. Na terenach nie skanalizowanych mieszkańcy zagospodarowują ścieki we własnym zakresie. Bardzo powszechne jest odprowadzanie ścieków do betonowych szamb przydomowych, które niestety często są nieuszczelnne, co powoduje zanieczyszczenie wód zarówno powierzchniowych, jak i podziemnych.

Przez teren **Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Zduńska Wola – Karsznice** wzdłuż jego zachodniej granicy przebiega główna sieć wodociągowa. Zlokalizowana tam jest również pompownia i ujęcie wody o wydajności eksploatacyjnej powyżej 10 m³/h. Należy zaznaczyć, iż teren MOF jest jedynie w niewielkiej części skanalizowany, podobnie jak osiedle Karsznice

¹⁴ Dane uzyskane z Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Zduńskiej Woli Sp. z o.o. z dnia 20.12.2013 r.

¹⁵ <http://www.ugzw.com.pl/Infrastruktura/Wodociagi.aspx>

¹⁶ <http://www.ugzw.com.pl/Infrastruktura/Wodociagi.aspx>

¹⁷ Dane uzyskane z Urzędu Gminy Zduńska Wola z dnia 23.12.2013 r.

znajdujące się w strefie bezpośredniego oddziaływania. Na terenie PKP Cargo znajduje się również przemysłowa oczyszczalnia ścieków.

Miejski Obszar Funkcjonalny, który aktualnie stanowi obszar głównie otwarty (poza skupiskami zabudowy – wieś Karsznice, wieś Bilew oraz Michałów), po wskazaniu kierunków zagospodarowania i wyznaczeniu głównych kierunków rozwoju inwestycji, w oparciu o analizy funkcjonalne i gospodarcze, wymagać będzie rozbudowy sieci kanalizacyjnej i wodociągowej adekwatnej do potrzeb poszczególnych inwestycji. Sieć kanalizacyjna prowadzi do biologiczno – chemicznej oczyszczalni ścieków w miejscowości Tymienice (strefa pośredniego oddziaływania), obecnie modernizowanej przez zarządzającego – Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Zduńskiej Woli Sp z o.o. (własność – Miasto Zduńska Wola). Remont obejmuje m.in. budowę biogazowni oraz budowę Zamkniętych Basenów Fermentacji. Inwestycja współfinansowana ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Oczyszczalnia posiada duże możliwości rozwojowe, docelowe RLM¹⁸ wynosić ma 85519¹⁹.

2.2.1.3. GOSPODARKA ODPADAMI

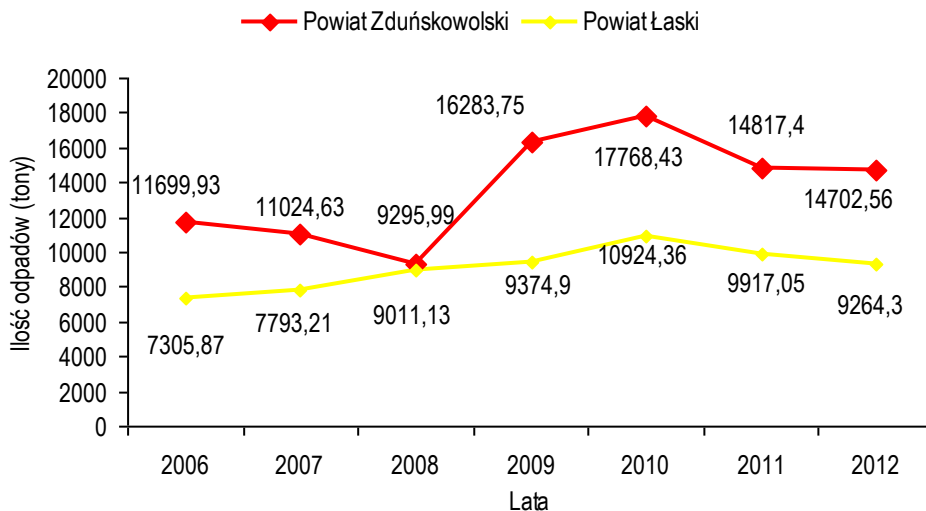
Analizując gospodarkę odpadami na badanym obszarze należy podkreślić, iż z dniem 1 stycznia 2012 r. weszła w życie Ustawa z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r., poz. 391). Gminy zaczęły realizować postanowienia ustawy od 1 lipca 2013 roku. Dotychczasowy sposób gospodarowania odpadami został całkowicie zmieniony. Do tej pory to mieszkańcy byli zobowiązani zawierać umowy z firmami odbierającymi odpady. Od dnia 1 lipca 2013r. ciężar zawierania umów na usługi odbierania odpadów spadł na gminy. Nowe przepisy promują segregację odpadów. Gminy zobowiązane były do tworzenia na swoim terenie punktów selektywnej zbiórki odpadów, do których mieszkańcy będą mogli dostarczać posegregowane odpady w celu jego składowania bądź powtórnego przetworzenia. Obecny system gospodarowania odpadami działa dopiero od kilku miesięcy i jest jeszcze zbyt wcześnie aby zebrać miarodajne i rzetelne dane na temat jego funkcjonowania.

Na uwagę zasługuje fakt, iż w okresie od 2006 do 2008 roku produkcja odpadów w Powiecie Zduńskowolskim spadała. Produkcja odpadów wyniosła wówczas 9 295,9 ton i była bardzo zbliżona do produkcji odpadów Powiatu Łaskiego przy dużo większej liczbie ludności. Fakt ten doskonale obrazuje rysunek numer 20. Od 2008 roku ilość odpadów zaczęła rosnąć i najwyższą wartość osiągnęła w roku 2010, w którym wyprodukowano 17768,43 tony. W kolejnych latach natomiast odnotowujemy duży spadek, w 2012 roku liczba odpadów wyniosła 14702,56 ton (z czego aż 10803,15 ton pochodzi z gospodarstw domowych).

¹⁸ RLM: Równoważna Liczba Mieszkańców. Jest to parametr projektowy, wyrażający wielkość ładunku w ściekach używany w szacowaniu wielkości biologicznych oczyszczalni ścieków. Reprezentuje ona wielokrotność ładunku biologicznego oczyszczanych ścieków w stosunku do wzorcowego jednostkowego ładunku ścieków pochodzących z gospodarstw domowych odprowadzanych przez statystycznego mieszkańca w ciągu doby.

¹⁹ Źródło informacji: Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Zduńskiej Woli Sp. z o.o.

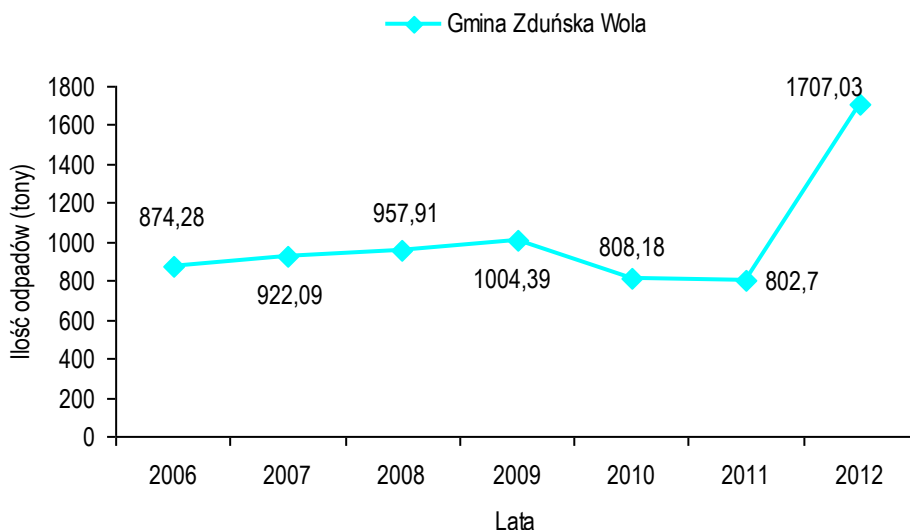
Rysunek 21. Produkcja odpadów w Powiatach Zduńskowolskim i Łaskim w latach 2006 – 2012

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Na dzień 31 grudnia 2012 roku na terenie Powiatu Zduńskowolskiego zlokalizowano 200 dzikich wysypisk śmieci, z których zlikwidowano tylko dwa. W obrębie Powiatu, w Gminie Zduńska Wola, w miejscowości Mostki znajduje się wysypisko śmieci o powierzchni 10ha. Składuje się tu odpady inne niż niebezpieczne i obojętne z uregulowanym stanem prawnym. Właścicielem składowiska jest Miasto Zduńska Wola. Niestety nie ma ono uregulowanej sytuacji prawnej. Miasto wypowiedziało umowę dzierżawy firmie „Eko – System” i obecnie trwa spór sądowy o wydanie nieruchomości, na której znajduje się składowisko²⁰. Na terenie Miasta Zduńska Wola w 2012 roku zebrano 11521,51 ton śmieci, z których 8237,60 ton wyprodukowano w gospodarstwach domowych.

Rysunek 22. Produkcja odpadów w Gminie Zduńska Wola w latach 2006 – 2012

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

W analizowanym okresie systematycznie do 2010 roku wzrastała także produkcja odpadów w Powiecie Łaskim. Następnie analogicznie do tendencji sąsiedniego Powiatu zaczęła spadać osiągając w 2012 roku 9264,3 ton odpadów.

²⁰ Dane uzyskana z Urzędu Miasta Zduńska Wola z dnia 23.12.2013 r.

Na jednego mieszkańca przypada 133,9 kg wyprodukowanych odpadów w ciągu roku. Z ogólnej liczby - 6785,74 ton to odpady z gospodarstw domowych. Stanowią one aż 73,25% ogólnej liczby odpadów. Powiat Łaski nie posiada czynnych wysypisk śmieci, a w ciągu ostatnich 3 lat rokrocznie likwidowano po kilka nielegalnych składowisk zlokalizowanych na jego terenie.

Udział Gminy Sędziejowice w ogólnej produkcji odpadów w Powiecie to zaledwie 5,7%. W 2012 roku wyprodukowano ich 528,16 ton w tym 377,56 ton w gospodarstwach domowych. Na jednego mieszkańca Gminy przypada 59,2 kg rocznie.

Inwestycje realizowane w ramach **Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Zduńska Wola – Karsznice** przyczynią się znacznie do zwiększenia produkcji odpadów na obszarze każdego z Powiatów i wymagać będą indywidualnej analizy ilości produkowanych odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych, wymagających postępowania zgodnie z regulacjami wynikającymi z przepisów odrębnych w tym zakresie. Powoduje to konieczność zaplanowania i wdrażania wspólnych przedsięwzięć w obszarze gospodarki odpadami.

2.2.1.4. ZAOPATRZENIE W GAZ, ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, CIEPŁO

ENERGIA ELEKTRYCZNA

Zaopatrzeniem w energię elektryczną Powiatu Zduńskowolskiego i Łaskiego zajmuje się PGE Dystrybucja S.A. Oddział Łódź – Teren Rejon Energetyczny Sieradz. Energia do odbiorców Powiatu Zduńskowolskiego dostarczana jest przez 3 Główne Punkty Zasilające 110/15 kV: GPZ Zduńska Wola znajdującego się przy ulicy Przemysłowej w Zduńskiej Woli (zasilany liniami 110 kV z czterech kierunków od GPZ Złota, Szadek, Łask 1, Kozuby), GPZ Złota znajdującego się przy ulicy Grzybowej w Zduńskiej Woli (połączony liniami 110 kV z GPZ Zduńska Wola i Sieradz), GPZ Szadek znajdującego się na terenie Szadku (połączony liniami 110 kV z GPZ Zduńska Wola i Poddębice). Całkowita zainstalowana moc w Głównych Punktach Zasilających wynosi 102 MVA.

Biorąc pod uwagę potrzeby Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Zduńska Wola – Karsznice oraz perspektywę lokalizacji nowych przedsiębiorstw obecny stan infrastruktury energetycznej i jej możliwości przesyłu mogą okazać się niewystarczające stąd planowane inwestycje związane z infrastrukturą drogową powinny również uwzględniać modernizację i rozwój infrastruktury energetycznej i gazowej.

Jeśli chodzi o zasilanie Powiatu Łaskiego to wyjątkiem jest jedynie Gmina Widawa, którą zaopatruje PGE Dystrybucja S.A. Oddział Łódź- Teren Rejon Energetyczny Bełchatów. Teren Powiatu Łaskiego zasilają 3 stacje elektroenergetyczne 110/15 kV. Są to „Łask – 1”, „Łask – 2” zlokalizowane w Łasku oraz stacja „Kozuby” znajdująca się w Gminie Sędziejowice. Wszystkie stacje połączone są systemem energetycznym 110 kV liniami 110 kV: „Łask – 2 Pabianice”, „Łask – 2 – Łask – 1 – Zduńska Wola”, „Kozuby – Zduńska Wola”, oraz „Kozuby – Rusiec”. W ww. stacjach moce zainstalowanych transformatorów są następujące: „Łask – 1” - 1x 16 MVA, „Łask – 2” – 1x 16 MVA, „Kozuby” – 2x 10 MVA. Gmina Sędziejowice zasilana jest liniami 15 kV „Łask – Kozuby”, „Kozuby – Żelów”, „Kozuby – Zduńska Wola” Według danych zawartych w Strategii Rozwoju Powiatu Łaskiego na lata 2007 – 2013 wykorzystanie mocy kształtuje się na poziomie ok. 40%. Rezerwy mocy pozwalają na dwukrotny wzrost energii elektrycznej, co daje możliwość lokalizowania dużych odbiorców przemysłowych na terenie Powiatu i bezpośredniego zasilania ich z sieci 110 kV. Ponadto przez teren Gminy Wodzierady przebiega linia 220 kV z Adamowa do Rypultowic koło Pabianic.

Przez **Miejski Obszar Funkcjonalny Zduńska Wola – Karsznice**, wzdłuż jego zachodniej granicy, przebiega linia energetyczna średniego napięcia 15 kV. Linia energetyczna wysokiego napięcia 110 kV przebiega na południe od południowo – zachodniej granicy MOF przez obszar Gminy Sędziejowice – Gminę Zapolice – Miasto Zduńska Wola, w odległości ok. 1 km.

Ponadto projektowana jest linia 400 kV, która przebiegać ma na wschód od MOF na obszarze Powiatu Łaskiego w strefie bezpośredniego oddziaływania MOF. Warunkiem realizacji większości inwestycji na terenie MOF będzie rozbudowa sieci elektroenergetycznej w zależności od zapotrzebowania na moc poszczególnych odbiorców i w oparciu o sieci istniejące. W związku z planowanym rozwojem Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego warto rozważyć możliwość wykorzystania wolnych zasobów energetycznych Powiatu Łaskiego.

GAZ

Długość czynnej sieci gazowej Powiatu Zduńskowolskiego wynosi 39374 m. Sieć zasila tylko Miasto Zduńska Wola oraz dwóch przedsiębiorców przemysłowych w Tymienicach i Janiszewicach. Przez Powiat Zduńskowolski przebiega gazociąg przesyłowy DN 300, łączący także sąsiednie Powiaty Łaski i Sieradzki.

W Zduńskiej Woli w sąsiedztwie ul. Getta Żydowskiego znajduje się stacja redukcyjna stanowiąca początek gazociągu rozdzielczego średniego ciśnienia na terenie Miasta. Jej przepustowość nominalna wynosi 12000m³/h, a maksymalne ciśnienie wlotowe 0,5 MPa.

Tabela 7. Długość sieci gazowniczej w Powiecie Zduńskowolskim w latach 2006 – 2012

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Długość sieci gazowniczej (m)	31506	33807	33946	34414	34583	38251	39374
Liczba odbiorców	86	103	112	115	131	145	168

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

W analizowanym okresie w Powiecie Zduńskowolskim przybyło 8 kilometrów sieci gazowniczej, wobec podwojenia się liczby odbiorców gazu. Dalszy rozwój sieci gazowniczej uzależniony jest od uzyskania odpowiednich wyników ekonomicznych wynikających z wielkości sprzedaży gazu w obszarach dotychczas zgazyfikowanych. Powiat Łaski posiada 30 965 m sieci gazowniczej, z której korzysta zaledwie 578 mieszkańców Powiatu. Gmina Sędziejowice nie posiada sieci gazowniczej.

Miejski Obszar Funkcjonalny Zduńska Wola – Karsznice nie posiada sieci gazowniczej. Według zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Zduńska Wola - Energetyka, telekomunikacja z 30.10.2012 roku gazociąg średniego napięcia projektowany jest wzdłuż zachodniej granicy MOF. Najbliższy gazociąg wysokiego ciśnienia DN300 przebiega ok. 2 km na północ od granicy MOF na terenie Gminy Zduńska Wola.

Zgodnie ze Studium Gminy Zduńska Wola (uchwalone w sierpniu 2013r.) zaplanowano odgałęzienia od gazociągu wysokiego ciśnienia, przebiegające na południe od gazociągu wysokiego ciśnienia - przez miejscowości Czechy, Ogrodzisko oraz na północ od gazociągu wysokiego ciśnienia - na wysokości miejscowości Wymysłów. Możliwe jest zatem zapewnienie zaopatrzenia w gaz terenów przyszłych inwestycji – pod warunkiem zgłoszenia zapotrzebowania i opłacalności ekonomicznej przedsięwzięcia.

CIEPŁOWNICTWO

Na terenie Powiatu Zduńskowolskiego sieci ciepłownicze na szeroką skalę występują tylko w Mieście Zduńska Wola. Największym producentem ciepła na potrzeby mieszkańców Miasta Zduńska Wola jest Elektrociepłownia Zduńska Wola sp. z o.o. Zakład wykorzystuje 3 kotły parowe o wydajności 32 t/h i mocy cieplnej 24,6 MW (30 MWt) każdy oraz kocioł gorącej wody o mocy 29 MW (35,4 MWt). Maksymalna moc elektrociepłowni 104 MW pary i gorącej wody.²¹ Elektrociepłownia w 90% dostarcza ciepło do Miejskich Sieci Ciepłych sp. z o.o. oraz do zakładów przemysłowych, gdzie dostarcza także parę technologiczną. Możliwe jest zatem zapewnienie zasilenia w ciepło nowych obiektów na obszarze MOF pod warunkiem zgłoszenia zapotrzebowania i opłacalności ekonomicznej przedsięwzięcia. Kolejnym producentem ciepła na terenie Miasta jest kotłownia należąca do PKP Cargo S.A. w osiedlu Karsznice. Zaopatruje ona w ciepło zakład oraz okoliczne osiedla mieszkaniowe. Jest to kotłownia składająca się z trzech kotłów wodnych o łącznej mocy ok. 15 MW. Obecnie wykorzystywana przez Zakład Taboru w minimalnej mocy ok 30%. Ponadto istnieją kotłownie w Szadku i Zapolicach oraz na osiedlu Karsznice, które lokalnie dostarczają ciepło do tamtejszych bloków mieszkalnych. Na obszarze Powiatu obserwuje się zjawisko likwidacji lokalnych kotłowni tj. kotłownie przyszkolne, które powodują duże zanieczyszczenia powietrza. Innym powiązaniem zjawiskiem jest stopniowa termomodernizacja budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej, modernizacja urządzeń grzewczych i sieci ciepłych. Wszystkie te rozwiązania proekologiczne mają na celu ograniczenie strat ciepła oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń. W tym celu również Elektrociepłownia Zduńska Wola Sp. z o.o. poszukuje nowych rozwiązań, które pozwolą „wytwarzać” czystsza energię cieplną w bardziej oszczędny sposób. Nie są to jedynie własne zapatrywania, ale konieczność wynikająca z prawodawstwa Unii Europejskiej nakładającego na kraje członkowskie, w tym Polskę, coraz większych restrykcji w zakresie emisji zanieczyszczeń i wykorzystania odnawialny źródeł energii. Nadzieją są odnawialne źródła energii, ich wykorzystanie widać również na terenie Powiatu np. elektrownie wiatrowe.

Energetyka wiatrowa wysunęła się na pierwsze miejsce w Polsce wśród alternatywnych źródeł energii. Według Urzędu Regulacji Energetyki łączna moc oddanych do użytku elektrowni wiatrowych wynosiła na koniec września 2010 roku 1 096 MW. Najkorzystniejsze warunki do budowy farm wiatrowych znajdują się w województwach zachodniopomorskim, wielkopolskim, kujawsko – pomorskim i pomorskim oraz łódzkim. Według stanu na dzień 30.09.2010 roku w Polsce funkcjonowało 378 elektrowni wiatrowych. Województwo Łódzkie z liczbą 57 znajdowało się na 2. miejscu pod względem liczby elektrowni, z łączną mocą na poziomie 58,4 MW²². Znaczny wzrost liczby farm wiatrowych w Województwie Łódzkim nastąpił w latach 2010 – 2012, kiedy to zgodnie z wykazem farm wiatrowych (według stanu na dzień 31 grudnia 2013 r.) uzgodniono lokalizację 451 turbin wiatrowych o maksymalnej łącznej mocy 995 MW. W tym na terenie Powiatu Łaskiego uwzględniono działanie 19 turbin wiatrowych (Gmina Buczek – 10, Gmina Sędziejowice – 5, Gmina Łask – 3, Gmina Widawa – 1), a na terenie Powiatu Zduńskowolskiego 10 turbin (Gmina Zduńska Wola – 5, Gmina Zapolice – 3, Gmina Szadek – 2)²³. Łączna maksymalna moc turbin w Powiecie Zduńskowolskim wyniosła 14 MW, zaś w Powiecie Łaskim 18 MW.

²¹ Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Zduńska Wola, grudzień 2012

²² Raport TPA Horwath Energetyka Wiatrowa w Polsce – listopad 2010

²³ <http://lodz.rdos.gov.pl>

Rysunek 23. Farmy wiatrowe uzgodnione w Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Łodzi zlokalizowane w Powiecie Zduńskowolskim i Powiecie Łaskim (stan na dzień 31.12.2013)

Źródło: www.lodz.rdos.gov.pl

Innym alternatywnym źródłem energii są złoża wód geotermalnych, które według wstępnych analiz znajdują się na obszarze Miasta Zduńska Wola na niewielkiej głębokości. Według dokumentu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego „Energia geotermalna województwa łódzkiego – Studium przypadku”, Powiat Zduńskowolski położony jest w dwóch okręgach jeśli chodzi o występowanie wód geotermalnych: pseudosudecko – północnoświętokrzyskim oraz w mniejszej części w szczecińsko – łódzkim. Z opracowania wynika, iż w Powiecie Zduńskowolskim występują jedne z najcieplejszych wód geotermalnych, których temperatury sięgają 50 – 70° C. Podobna sytuacja występuje w Powiecie Łaskim. Wartości potencjalnych wydajności studni warstw wodonośnych możliwych do osiągnięcia w obu Powiatach wahają się w granicach 100 – 150 m³/h. Z powyższego opracowania wynika, iż w obu Powiatach istnieje jeden z najwyższych wskaźników potencjału wykorzystania źródeł geotermalnych w Województwie Łódzkim. Są to jednak dane szacunkowe i jakiegokolwiek działania, mające na celu wykorzystanie źródeł geotermalnych, powinny być poprzedzone odpowiednimi odwiertami pomiarowymi.

Tabela 8. Sprzedaż energii cieplnej wg rodzaju odbiorców w latach 2006 – 2012 w Powiecie Zduńskowolskim (Jednostka miary –GJ)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Ogółem (GJ)	297364,8	276961,8	277272,1	276371	304405	304350	312740
Budynki mieszkalne (GJ)	288703,7	268439,9	267561,4	263211	293661	243480	250192
Urzędy i instytucje (GJ)	8661,1	8521,9	9710,7	13160	10744	60870	62548

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Analizując powyższą tabelę widać w ostatnich latach wzrost odbiorców energii ciepłej z sieci miejskiej, zarówno w grupie odbiorców indywidualnych, jak i instytucji użyteczności publicznej.

Powiat Łaski nie posiada jednolitego systemu ciepłownictwa. System grzewczy oparty jest na indywidualnych paleniskach, z wykorzystaniem paliw stałych.

W zależności od rodzaju inwestycji planowanych w **Miejskim Obszarze Funkcjonalnym Zduńska Wola – Karsznice** możliwa jest rozbudowa istniejącej sieci ciepłowniczej na tym terenie.

2.2.2. ZABYTKI

Na terenie Powiatu Zduńskowolskiego znajduje się 35 zabytków zarówno o charakterze świeckim, jak i sakralnym. Dla zwiedzających dostępne są następujące obiekty muzealne:

- Muzeum Historii Miasta w Zduńskiej Woli – gromadzi ok. 10 tys. eksponatów głównie poświęconych dziejom Miasta,
- Muzeum Domu Urodzenia Św. Maksymiliana Marii Kolbe – typowy dom tkaczy, ponieważ zarówno jego dziadkowie, jak i rodzice trudnili się tkactwem. W związku z tym, iż Zduńska Wola ma bardzo silne tradycje tkackie, to istotnym elementem muzeum jest tzw. izba tradycji Miasta, w której oglądać można krosna, kołowrotki, czółenka, zwijarki do nici, stemple do tkanin oraz kupony utkanych materiałów. W muzeum znajdują się eksponaty związane z misją Kolbego w Japonii oraz dokumenty opisujące jego męczeńską śmierć w obozie koncentracyjnym w Auschwitz. Muzeum, z uwagi na rozpoznawalność swojego bohatera i duchowy charakter miejsca, stanowi istotny walor historyczno – zabytkowy na mapie zarówno Zduńskiej Woli, jak i całego Powiatu,
- Muzeum Dziejów Zgromadzenia Księża Orionistów w Polsce – zgromadzone eksponaty dotyczą historii formacji Orionistów, którzy swój dom w Polsce otworzyli w Mieście Zduńska Wola,
- Skansen Lokomotyw w Zduńskiej Woli (Karsznice) – otwarty 1 listopada 1993 roku. Swoją siedzibę ma na terenie Zakładu Taboru Kolejowego w Zduńskiej Woli. Do skansenu należy Izba Historii, która gromadzi dokumenty na temat działalności Zakładu Taboru Kolejowego. Swoją siedzibę ma na terenie Zakładu Taboru Kolejowego w Zduńskiej Woli. Izbę Historii działającą przy skansenie lokomotyw ulokowano w wyremontowanym wcześniej i zaadaptowanym na jego potrzeby, budynku olejarni Zakładu Taboru. Wielu dawnych kolejarzy przekazywało liczne dokumenty i eksponaty dotyczące kolei, będących w ich posiadaniu. Izba w swych zbiorach przedstawia historię tego zakładu i ludzi z nim związanych, jak również wszystkich stowarzyszeń i placówek przy nim działających. Ponadto w zasobach Izby znajdują się zdjęcia wszystkich parowozów, które jeździły na polskich kolejach. Prace przygotowawcze przed otwarciem obejmowały również wydzielenie i przygotowanie torów, na których miały stanąć parowozy. Pierwszy eksponat to parowóz Ty23 – 273, który został sprowadzony na platformach ze stacji Medyka – Żurawica w maju 1990 roku. Obecnie znajduje się tu 14 lokomotyw z początku XX w., pług wirowy produkcji niemieckiej, dźwig parowy samojedźny armii amerykańskiej z 1942 r. oraz kolejka liniowo – terenowa na Gubałówkę. Z urządzeń kolejowych w skansenie są m.in.: wagon towarowy kryty, generator prądotwórczy, silnik spalinowy "Perłom" i dwie sprężarki powietrzne²⁴. W listopadzie 2013 roku świętowano 80 – lecie Magistrali Węglowej Łódź – Porty oraz 20 – lecie Skansenu Lokomotyw. W związku z tym kolej uruchomiła specjalny pociąg (parowóz Ty24 – 107 wraz z wagonami retro m.in. Salonka Gomółki), który przejechał trasę Tarnowskie Góry – Karsznice. Aby zachować świetność skansenu został złożony wniosek do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego na jego rewitalizację. W ramach projektu "Rewitalizacja Skansenu Lokomotyw w Zduńskiej Woli" założono odnowienie 33 eksponatów muzealnych, przywrócenie sprawności technicznej parowozu oraz zakupienie sprzętu multimedialnego.

²⁴ <http://www.zdunskawola.pl/www/portal?id=60888>

Lokalizacja skansenu pozwala na uzupełnienie go o zaplecze edukacyjno – rozrywkowe zwiększające jeszcze atrakcyjność i znaczenie obiektu w skali regionu a nawet całego kraju.

Rysunek 24. Parowóz Towarowy Ty246

Źródło: <http://www.zdunskawola.pl/www/porta?id=60888>

Oprócz obiektów muzealnych na terenie Powiatu odnaleźć można zabytkowe nekropolie np. założony w 1828 roku Cmentarz Żydowski, będący dziś jedynym śladem mówiącym o istnieniu kultury żydowskiej w Zduńskiej Woli, choć w okresie przedwojennym Żydzi stanowili aż 1/3 liczby ludności. Na cmentarzu znajduje się około tysiąca macew z płaskorzeźbami i inskrypcjami w języku hebrajskim. Na uwagę zasługuje tu również obelisk z tablicami ku czci Żydów pomordowanych w czasie likwidacji getta w 1942 roku. Od lat cmentarz stanowi ważny punkt corocznych wycieczek do Polski młodzieży izraelskiej.

Zbiory związane z kulturą ludową regionu sieradzkiego, w tym dotyczące Powiatu Zduńskowolskiego gromadzone są w Izbie Regionalnej udostępnione do zwiedzania przy Zespole Szkół Rolniczych Centrum Kształcenia.

Niewątpliwie do najcenniejszych zabytków znajdujących się na terenie Powiatu Zduńskowolskiego należą:

- dworek Złotnickich w stylu klasycystycznym wraz z parkiem usytuowany w centrum Zduńskiej Woli. Dworek należał do założyciela miasta Stefana Złotnickiego. Nad głównym wejściem do dworu znajdują się herby założyciela miasta i jego żony w formie płaskorzeźb. Obecnie budynek jest siedzibą Urzędu Miasta,
- kościół p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Zduńskiej Woli – ma charakter neobarokowy, niestety po pożarze w 1921 roku jego konstrukcja została zmieniona – dobudowano jedną kondygnację z zegarem. Najciekawszymi elementami świątyni są: barokowy ołtarz główny z XVII w. Wyjątkowość miejsca podkreśla fakt, iż chrzest otrzymał tu Święty Maksymilian Kolbe,
- kościół Ewangelicko – Augsburski wraz z pastorówką i domem służby kościelnej w Zduńskiej Woli będący świadectwem wielokulturowej i wielowyznaniowej tradycji regionu. Historia parafii luterańskiej sięga przełomu XVIII/XIX w. i jest związana ze wspomnianym już wcześniej osadnictwem na terenach obecnej Zduńskiej Woli. Osadnicy pochodzący głównie z Czech i Saksonii osiedlali się w dobrach należących do Stefana Złotnickiego – założyciela Miasta. Założyciele parafii silnie angażowali się w życie lokalnej społeczności m.in. poprzez otwarcie ochotniczej straży ogniowej, a także inicjatywy skierowane na pomoc sierotom i osobom ubogim.

Ponadto w sąsiednich gminach odnaleźć można ciekawe zabytki architektury sakralnej z XIII (Strońsko) i XIV w. (Szadek) oraz zabudowę dworską m.in. Prusinowice, Rzepisze, Kalinowa, Pstrokonie, Wojsławice. Turyści mogą zwiedzać region korzystając z trzech szlaków:

- oznaczony kolorem zielonym pieszy szlak turystyczny „Wokół Zduńskiej Woli”, pozwalający zapoznać się zarówno mieszkańcom, jak i turystom z najważniejszymi zabytkami Miasta i okolic. Trasa rozpoczyna się w Zduńskiej Woli, gdzie oglądać można wspomniane wcześniej: dworek Złotnickiego, dom urodzin Św. M.M. Kolbego, park miejski. Dalej szlak prowadzi do Karsznic i Skansenu Lokomotyw, następnie przez Paprotnię i jej zespół pałacowo – parkowy. Kolejne miejscowości na zielonym szlaku to Świerzyny, Zapolice, Strońsko z kościołem romańskim pw. Św. Urszuli, Bieleń i Piaski. Szlak kończy się w miejscowości Poręby. Poruszając się szlakiem w okolicach Strońska można podziwiać rozległą dolinę Warty, a nieco dalej na odcinku Strońsko – Bieleń zobaczyć można bunkry z II Wojny Światowej. Cały szlak ma długość 22 km,
- oznaczony kolorem czerwonym rowerowy szlak turystyczny „Uroczysk i rezerwatów”. Trasa prowadzi przez Męcą Wole – uroczysko „Woźniki” – uroczysko „Andrzejów” – rezerwat „Jabłecznik” – Wojsławice – rezerwat „Wojsławice” – Wólka Wojsławska – Opiesin – Zduńska Wola. Cały szlak ma długość 16 km,
- oznaczony kolorem niebieskim rowerowy szlak turystyczny „W środku Polski ziemia znana i nieznaną”. Trasa rozpoczyna się w Zduńskiej Woli od zwiedzania Karsznic i Skansenu Lokomotyw, a następnie do wsi Karsznice. Dalej szlak prowadzi przez: Michałów – Gajewniki – Zimną Wodę – Dziadkowice – Szadek – Tarczówek – Ieśniczówkę – rezerwat "Jamno" – Grzybów – Prusinowice – Rduchów – Zborowskie – Annapole Stare – Prątków – Wojsławice – Korczew i kończy się ponownie w Zduńskiej Woli (PKP). Cały szlak ma długość 61 km.

Tradycje i historię związaną z terenami Powiatu Łaskiego poznać można m.in. dzięki ekspozycjom:

- izby muzealnej Muzeum Historii Łasku, mieszczącej się w pomieszczeniach Biblioteki Publicznej im. Jana Łaskiego Młodszego, zebrane zbiory dotyczą historii i kultury ziemiańskiej,
- filii Muzeum Archidiecezji Łódzkiej w Łasku (Muzeum parafialne w kolegiacie łaskiej oraz muzeum parafialne w Widawie), gdzie udostępnione są zbiory o charakterze sakralnym.

Nieopodal terenów Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Zduńska Wola – Karsznice w Gminie Sędziejowice zlokalizowane są następujące zabytki:

- dwór w stylu neoklasycyźnym wybudowany I połowie XIX wieku, który jest własnością Powiatu Łaskiego,
- park dworski w Pruszkowie o charakterze krajobrazowym założony w XIX wieku,
- ruiny dworu obronnego w Woli Wężykowej z XVI wieku,
- drewniany młyn wodno – elektryczny z dębową turbiną w Woli Marzeńskiej wybudowany w XIX wieku,
- kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Marzeninie wybudowany w latach 1370 – 1372 w stylu romańskim, którego późniejsze przebudowy spowodowały utratę pierwotnego charakteru.

W katalogu zabytków należących do pozostałych terenów Powiatu Łaskiego znajdują się dodatkowo:

- kościół parafialny p.w. Świętego Stanisława Biskupa i Świętego Mikołaja Biskupa w Borszewicach – wybudowany w latach 1894 – 1902 w stylu neogotyckim wg projektu Kornela Szretera,
- kościół parafialny p.w. św. Jana Chrzciciela (Gmina Buczek) wybudowany na przełomie XV i XVI wieku,
- kościół parafialny p.w. św. Mikołaja i św. Doroty, w Kwiatkowicach (Gmina Wodzierady) ufundowana w 1606 roku przez Annę i Kacpra Puczków z Sarnowa, wewnątrz świątyni ma charakter neobarokowy,
- dzwonnica przy kościele parafialnym p.w. św. Mikołaja i św. Doroty z XVII w. (Gmina Wodzierady),

- kościół parafialny p.w. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny i Św. Michała Archanioła wybudowany w latach 1517 – 1523 w stylu gotyckim, ufundowany przez arcybiskupa gnieźnieńskiego Jana Łaskiego (Łask),
- kościół garnizonowy p.w. Świętego Ducha budowla drewniana w stylu barokowym wzniesiona w 1666 r. z inicjatywy kanonika łaskiego Macieja Szklarskiego przez rzemieślników łaskich (Łask),
- dawny magistrat, wybudowany w 1909 roku, obecnie pełni funkcję mieszkalno – handlowo – usługową (Łask),
- kamienice na Placu 11 – go Listopada wybudowane w XIX wieku obecnie pełnią funkcję mieszkalno – handlowe,
- relikwiarz dworu murowanego w stylu neoklasycyzm z XIX wieku w Karszewie (Gmina Łask),
- park dworski obecnie miejski o charakterze krajobrazowym powstał na przełomie XVIII i XIX wieku (Łask),
- relikwiarz dworu obronnego z okresu renesansu w Łopatkach wybudowany w I połowie XVI wieku (Gmina Łask),
- dwór w stylu eklektycznym w Ostrowie wybudowany w XIX wieku (Gmina Łask) – własność Powiatu Łaskiego,
- dwór w stylu neoklasycyzm w Woli Bałuckiej wybudowany ok. roku 1810 (Gmina Łask),
- kościół p.w. Świętego Marcina i Świętej Małgorzaty wybudowany w 1440 – 1464 r. w stylu gotyckim przez Habdanków Widawskich, po późniejszych przebudowach utracił swój pierwotny styl (Gmina Widawa),
- drewniany młyn wodno – elektryczny w Zborowie wybudowany w 1917 roku (Gmina Widawa),
- kościół p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego w zespole klasztornym bernardynów wybudowany latach 1678 – 1709 (Gmina Widawa),
- kopiec ziemny z XVII w. usytuowany przy głównej drodze w Widawie (Gmina Widawa),
- drewniany dwór wybudowany na przełomie XVIII i XIX wieku (Gmina Wodzierady),
- klasztor – obecnie plebania – w zespole klasztornym bernardynów wybudowany na przełomie XVII i XVIII wieku.

Obiekty zabytkowe wymagające ochrony wynikającej z przepisów odrębnych na obszarze bezpośredniego oddziaływania MOF to obiekty wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków – w Gminie Zduńska Wola:

- Karsznice – park w zespole dworsko – parkowym XIX/XX w (Gmina Zduńska Wola),
- Karsznice – dwór w zespole dworsko – parkowym XIX/XX w (Gmina Zduńska Wola),
- Swędzieniejewice cmentarz wojenny (Gmina Zapolice).

Obiekty objęte ochroną konserwatorską:

- Karsznice – zespół dworsko – parkowy (Gmina Zduńska Wola),
- osiedle Karsznice (Miasto Zduńska Wola).

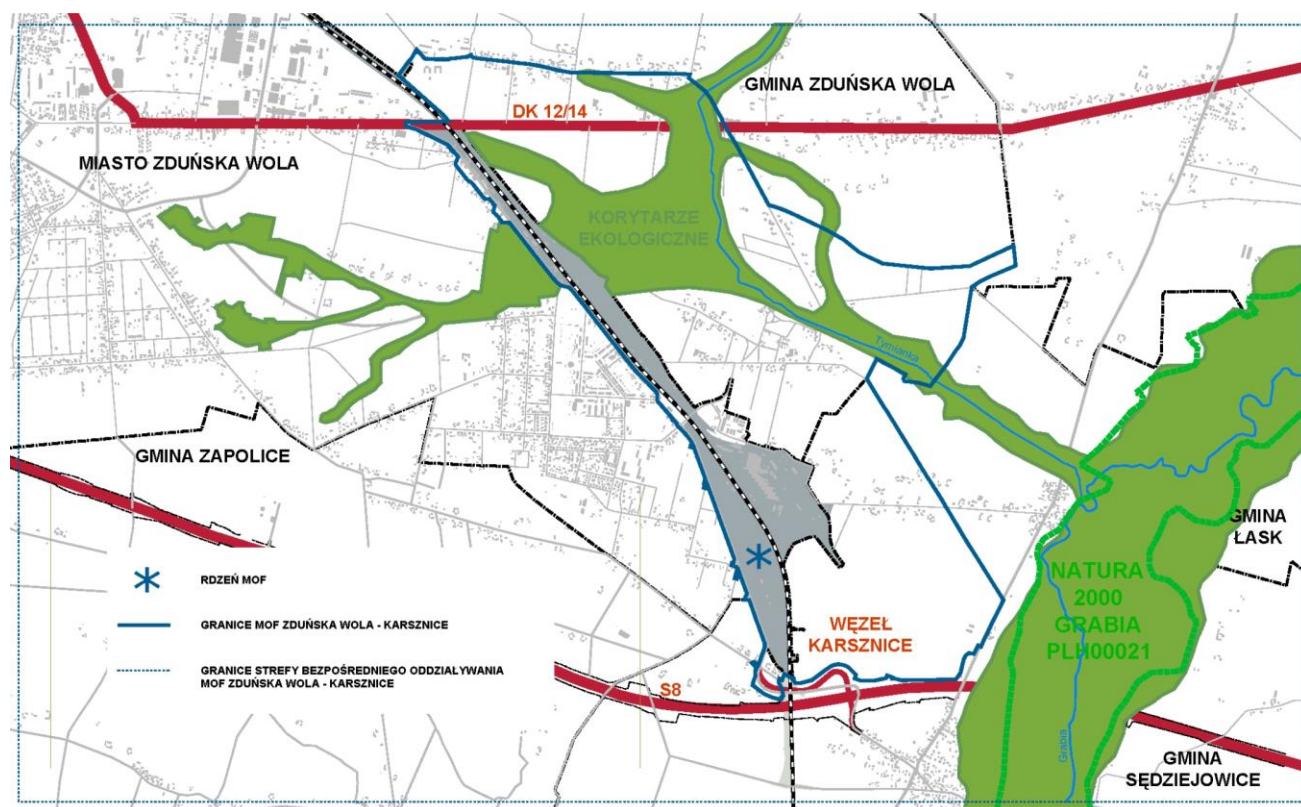
Według Studium zmiany uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Zduńska Wola jego północno – zachodnia część, będąca w strefie bezpośredniego oddziaływania MOF, objęta jest ochroną archeologiczną. Ochrona taka występuje również bezpośrednio na obszarze MOF, obejmując jego północno – wschodnią część (miejscowość Karsznice i tereny na północ od niej) oraz rozpościerając się dalej w tym samym kierunku na obszar bezpośredniego oddziaływania. Na ww. obszarze odnotowano również stanowiska archeologiczne.

Mając na uwadze dziedzictwo historyczne regionu, działania ukierunkowane na rozwój Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego nie powinny negatywnie wpływać na jego strukturę. W związku z powyższym podejmowane inicjatywy powinny mieć charakter komplementarnych projektów rewitalizacyjnych, zawierających zarówno zadania techniczne, jak i społeczne i gospodarcze.

2.2.3. OCHRONA ŚRODOWISKA (W TYM POZIOM ZANIECZYSZCZENIA)

Program Natura 2000 jest najmłodszą, ale równocześnie najbardziej ambitną inicjatywą, która ma na celu ochronę dziedzictwa naturalnego Europy. Program skupia 28 państw UE, które współpracują w zakresie ochrony najbardziej cennych gatunków i siedlisk na całym obszarze ich występowania w Europie. Głównym celem programu jest stworzenie ekologicznej sieci obszarów znanej pod nazwą „Sieć Natura 2000”. Należy podkreślić, iż na omawianym obszarze w Gminie Sędziejowice występuje obszar chroniony Natura 2000. Jest to jednocześnie obszar doliny rzeki Grabi objęty ochroną w formie Obszaru Chronionego Krajobrazu, który bliżej został przedstawiony w dalszej części strategii.

Rysunek 25. Natura 2000 na obszarze MOF

Źródło: opracowanie własne

Park Krajobrazowy Międzyrzecza Warty i Widawki, funkcjonujący już od 1989 roku, utworzony uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Sieradzu. Park obejmuje powierzchnię 25330 ha. Na terenie Powiatu Łaskiego położony jest w Gminach Widawa (9754,7 ha, co stanowi 54,7% obszaru gminy) i Sędziejowice (1321,9 ha co stanowi 11%). W Powiecie Zduńskowolskim zajmuje część Gmin Zapolice i Zduńska Wola. Ponadto jego tereny rozpościerają się na obszar Gminy Rusiec w Powiecie Bełchatowskim, Gmin: Osjaków, Konopnica i Ostrówek w Powiecie Wieluńskim oraz Gminę Burzenin w Powiecie Sieradzkim. Park został utworzony aby ochronić ważny węzeł hydrologiczny tworzony przez rzeki Grabię, Widawkę i Nieciecz. Atrakcyjność i wyjątkowość tych obszarów podkreślają liczne wypływy wód podziemnych w postaci wysięków, młak, starorzecza, doliny poboczne, wydmy i torfowiska. Na terenie parku dominują lasy sosnowe. Park jest ostoją bardzo różnorodnych gatunków ptaków często będących pod ochroną. Wyjątkowym walorem przyrodniczo – krajobrazowym są okolice Szykielowa, gdzie znajduje się rozległe torfowisko sąsiadujące z wydumą śródlądową. Lasy stanowią tylko 25% obszaru parku. Przeważają tutaj sztucznie wprowadzone zbiorowiska borowe. Na terenie Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki stwierdzono występowanie ponad 600 gatunków roślin naczyniowych. Należy podkreślić, iż na obszarze Parku stwierdzono występowanie ok. 60 gatunków chronionych, w tym 30 całkowicie. Rośliny rzadkie w skali kraju stanowią 20% całej flory.

Formy ochrony przyrody w Powiecie Zduńskowolskim:

Rezerваты przyrody (obejmują obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, zwierząt i grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi). Wszystkie występujące w Powiecie rezerваты położone są poza strefą bezpośredniego oddziaływania MOF:

- Rezerwat Jamno – rezerwat leśny o powierzchni 22,35 ha położony na terenie Gminy Szadek. Wykształcił się tu rzadko spotykany w środkowej Polsce zespół grądu wysokiego typowego z jodłą,
- Rezerwat Jablecznik – rezerwat leśny o powierzchni 47,29 ha położony na terenie Gminy Zduńska Wola nad drogą krajową 12/14 w okolicach Wojśławic i Korczewa. Występują tu trzy główne zespoły roślinne: grąd jodłowy, bór mieszany z jodłą oraz subsceniczny bór świeży,
- Rezerwat Wojśławice – rezerwat leśny o powierzchni 96,69 ha położony na terenie Gminy Zduńska Wola. Wyróżniono na tym terenie trzy zbiorowiska leśne: grąd z jodłą, łąg olszowo – jesionowy z jodłą oraz bór mieszany z jodłą,
- Rezerwat Korzeń – rezerwat torfowiskowo – leśny o powierzchni 34,93 ha położony w Gminie Zapolice. Na terenie rezerwatu znajdują się dobrze zachowane fitocenony olsu torfowcowego i porzeczkowego.

W Powiecie Zduńskowolskim znajduje się część Nadwarciańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Jego powierzchnia całkowita wynosi 101 090 ha z czego 94 ha położone są na terenie Gminy Zduńska Wola. Według Ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku, obszar chronionego krajobrazu to tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Ponadto na obszarze Powiatu znajduje się 6 użytków ekologicznych, definiowanych jako zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nie użytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania: 4 w Gminie Zapolice (bagna) i 2 w Gminie Zduńska Wola (wąwóz oraz zbiornik wodny) łącznie zajmując 46,9 ha. Ponadto, na terenie Powiatu Zduńskowolskiego, znajdują się 94 pomniki przyrody – pojedyncze lub grupowe twory przyrody żywej i nieożywionej o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej bądź historycznej.

Formy ochrony przyrody w Powiecie Łaskim:

Na terenie Powiatu znajdują się 3 rezerваты przyrody, z których najbliższej MOF położony jest Rezerwat Jodły Łaskie i oddalony od centrum MOF o 9 km. Rezerwat leśny położony jest w Gminie Sędziejowice i zajmuje powierzchnię 59,9 ha. W Powiecie podziwiać można jeszcze dwa inne rezerваты:

- Rezerwat Grabica – rezerwat leśny położony w Gminie Sędziejowice przy Woli Wężykowej o pow. 8,26 ha,
- Rezerwat Winnica – rezerwat stepowy położony w Gminie Widawa o pow. 1,54 ha.

Ponadto na terenie Powiatu znajduje się 81 pomników przyrody oraz 2 aleje drzew. Najwięcej pomników przyrody znajduje się w Gminach Sędziejowice i Łask.

Występują 2 obszary chronionego krajobrazu:

- Obszar Chronionego Krajobrazu Środkowej Grabi – położony w Gminach Buczek i Łask o łącznej powierzchni 3 120 ha. Obszar ten jest niezwykle cenny z uwagi na liczne starorzecza i niewielkie naturalne zbiorniki eutroficzne. Ze względu na te typy siedliskowe obszar objęty został Programem Natura 2000,
- Chrząstawsko – Widawski Obszar Chronionego Krajobrazu położony częściowo w Gminie Widawa o całkowitej powierzchni 4194 ha.

W Powiecie Łaskim występują również 2 zespoły przyrodniczo – krajobrazowe (Są to fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe i estetyczne.):

- Zespół Przyrodniczo – Krajobrazowy „Dolina rzeki Grabi” w większej części położony w Powiecie Łaskim (3596 ha) o powierzchni całkowitej 4007 ha,
- Zespół Przyrodniczo – Krajobrazowy w Leśnictwie Sędziejowice położony w Gminie Sędziejowice o powierzchni 13,4 ha.

Tworzenie obszarów chronionych ma na celu zachowanie naturalnych walorów środowiska poprzez wprowadzanie pewnych ograniczeń co do sposobu ich wykorzystania. Ochrona walorów przyrodniczych i coraz większa świadomość ludzi dotycząca racjonalnego gospodarowania zasobami przyrodniczymi z pewnością służyć będzie poprawie stanu środowiska na omawianym obszarze.

Analizując zanieczyszczenie powietrza należy wskazać, iż Województwo Łódzkie podzielono na 2 strefy oceny jakości powietrza tj. Aglomeracja Łódzka oraz Strefa Łódzka. W skład Aglomeracji Łódzkiej wchodzi 13 miast: Łódź, Pabianice, Zgierz, Aleksandrów Łódzki, Ozorków, Łask, Konstantynów Łódzki, Głowno, Koluszki, Brzeziny, Tuszyn, Stryków, Rzgów, oraz gminy: Andrespol, Brójce, Dłutów, Dobroń, Ksawerów, Lutomiersk, Nowosolna. Pozostała część Województwa Łódzkiego wchodzi w skład Strefy Łódzkiej. W ramach stref zdefiniowane są 2 klasy. Klasa A skupiająca tereny, w których stężenia zanieczyszczeń są poniżej dopuszczalnego poziomu stężenia oraz klasa C obejmująca obszary powyżej dopuszczalnego poziomu stężenia.

W Województwie Łódzkim został stworzony Program Ochrony Powietrza, który ma na celu poprawę jakości powietrza w obszarach, gdzie ogólny poziom zanieczyszczeń został przekroczony. Program skupia 48 obszarów zanieczyszczonych. Zostało nim objęte Miasto Zduńska Wola, jego centrum oraz zachodnia część. W sumie 5,7 ha powierzchni Miasta, na której zamieszkuje 28,9 tys. osób. Obszar ten został objęty programem z uwagi na przekroczenia pyłu PM10 w pomiarze 24 godzinnym. Ma to związek z działalnością Elektrociepłowni Zduńska Wola S.A., która w 2011 roku wyemitowała 416,4 Mg/r. Spowodowało to, iż została ona zakwalifikowana przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska na 7. miejscu w rankingu największych emitentów zanieczyszczeń Województwa Łódzkiego (lista 30 największych emitentów wśród zakładów produkcyjnych Województwa Łódzkiego). Na pozostałych obszarach Powiatu Zduńskowolskiego i Łaskiego dopuszczalny poziom zanieczyszczeń powietrza nie został przekroczony.

Analizując badany obszar należy bezwzględnie podkreślić, iż w południowej części strefy bezpośredniego oddziaływania **Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Zduńska Wola – Karsznice** na terenie Gminy Zapolice znajduje się korytarz ekologiczny, umożliwiający migrację zwierząt, roślin lub grzybów. Jeden z korytarzy ekologicznych obejmuje dolinę rzeki Grabi usytuowaną na południowy wschód od MOF w strefie bezpośredniego oddziaływania. Pomimo, iż bezpośrednio na terenie MOF, w jego północnej części, wzdłuż rzeki Tymianki przebiega korytarz ekologiczny o charakterze ponadlokalnym, to należy podkreślić, iż nie występuje tutaj żadna forma ochrony przyrody w rozumieniu odrębnych przepisów prawa. Z ogólnej liczby ok. 3800 ha, który obejmuje obszar bezpośredniego oddziaływania MOF, obszar Natura 2000 (Dolina rzeki Grabi) zajmuje

ok. 230 ha. Realizacja inwestycji związanych z przemysłowo – transportowym charakterem obszaru wymagać będzie szczegółowych analiz wpływu tych inwestycji na środowisko oraz podjęcia działań mających na celu zminimalizowanie ingerencji inwestycji w istniejące zasoby środowiskowe.

2.2.4. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

2.2.4.1. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I SPOŁECZNA (WIELKOŚĆ POPULACJI, WIEK, WYKSZTAŁCENIE)

Według danych GUS Powiat Zduńskowolski w 2011 roku, z liczbą 184 osób na km², znalazł się na 6. miejscu w Województwie Łódzkim pod względem liczby ludności na 1 km², zaś Powiat Łaski miejsce 13 (82 osoby na km²). Miasto Zduńska Wola uplasowało się aż na 3. miejscu wśród wszystkich gmin w Województwie z wynikiem 1794 osób na km², natomiast Gmina Zduńska Wola zajęła miejsce 31. (106 osób na km²). Mniejszą gęstością zaludnienia charakteryzuje się Gmina Sędziejowice, w której w 2011 roku na jeden km² przypadało jedynie 53 mieszkańców (105. miejsce w Województwie).

Analizując liczbę mieszkańców w wieku produkcyjnym, zauważyć można w ostatnich latach jej spadek zarówno w Powiecie Zduńskowolskim, jak i Łaskim. Jednocześnie biorąc pod uwagę dane dotyczące części jednostek wchodzących w skład powiatów odnotowano, iż w zarówno w Gminie Zduńska Wola, jak i Gminie Sędziejowice, wzrosła ogólna liczba mieszkańców, towarzyszył wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym.

Tabela 9. Liczba ludności w wieku produkcyjnym w latach 2002 – 2012

Liczba ludności	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Powiat Zduńskowolski											
Ogółem	42084	42446	42978	43246	43289	43226	43307	43278	43666	43395	43043
Kobiety	20548	20704	20981	21186	21018	20901	20880	20765	20697	20550	20331
Mężczyźni	21536	21742	21997	22060	22271	22325	22427	22513	22969	22845	22712
Miasto Zduńska Wola											
Ogółem	28555	28691	28967	29069	28970	28711	28674	28514	28660	28276	27824
Kobiety	14359	14391	14541	14604	14444	14239	14174	14001	13899	13692	13451
Mężczyźni	14196	14300	14426	14465	14526	14472	14500	14513	14761	14584	14373
Gmina Zduńska Wola											
Ogółem	6397	6583	6739	6833	6899	7045	7104	7171	7318	7393	7417
Kobiety	2941	3050	3133	3219	3217	3270	3293	3322	3335	3369	3365
Mężczyźni	3456	3533	3606	3614	3682	3775	3811	3849	3983	4024	4052
Powiat Łaski											
Ogółem	31201	31569	31843	32046	32004	32174	32198	32343	32480	32315	32153
Kobiety	14927	15041	15185	15306	15203	15215	15151	16163	15103	14981	14903
Mężczyźni	16274	16528	16658	16740	16801	16959	17047	17179	17377	17334	17250
Gmina Sędziejowice											
Ogółem	3845	3840	3861	3923	3921	3948	3950	3950	3988	3995	4007
Kobiety	1774	1767	1755	1797	1771	1799	1789	1798	1821	1833	1843
Mężczyźni	2071	2073	2106	2126	2150	2149	2161	2152	2167	2162	2164

Źródło: Opracowanie własne według danych GUS

We wszystkich badanych jednostkach samorządu terytorialnego stosunek osób w wieku produkcyjnym do ogólnej liczby mieszkańców kształtował się w granicach 62 – 63%. Największy odsetek osób w wieku produkcyjnym w 2012 roku odnotowano w Powiecie Łaskim – 63,47%, zaś najmniejszy w Gminie Zduńska Wola 62,64%. Ponadto analizując strukturę osób w wieku produkcyjnym w poszczególnych jednostkach samorządowych, zauważyć można, iż przewagę stanowią mężczyźni, co oddaje tendencje charakterystyczne dla Województwa Łódzkiego.

Tabela 10. Struktura ludności w latach 2002 – 2012

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Powiat Zduńskowolski											
wiek przedprodukcyjny	15672	15103	14697	14225	13955	13618	13295	13022	12980	12720	12685
wiek produkcyjny	42084	42446	42978	43246	43289	43226	43307	43278	43666	43395	43043
wiek poprodukcyjny	10228	10315	10254	10301	10596	10849	11083	11288	11581	12006	12395
Miasto Zduńska Wola											
wiek przedprodukcyjny	10029	9563	9276	8926	8738	8453	8226	8058	7994	7827	7827
wiek produkcyjny	28555	28691	28967	29069	28970	28711	28674	28514	28660	28276	27824
wiek poprodukcyjny	6364	6466	6428	6500	6727	6977	7205	7397	7629	7970	8269
Gmina Zduńska Wola											
wiek przedprodukcyjny	2752	2739	2713	2672	2664	2634	2590	2548	2564	2516	2523
wiek produkcyjny	6397	6583	6739	6833	6899	7045	7104	7171	7318	7393	7417
wiek poprodukcyjny	1704	1696	1710	1705	1744	1754	1759	1773	1823	1873	1900
Powiat Łaski											
wiek przedprodukcyjny	11705	11249	10833	10551	10219	9965	9719	9487	9358	9133	8920
wiek produkcyjny	31201	31569	31843	32046	32004	32174	32198	32342	32480	32315	32153
wiek poprodukcyjny	8394	8423	8414	8390	8569	8674	8853	8979	9067	9277	9578
Gmina Sędziejowice											
wiek przedprodukcyjny	1543	1482	1491	1433	1385	1332	1282	1235	1232	1192	1155
wiek produkcyjny	3845	3840	3861	3923	3921	3948	3950	3950	3988	3995	4007
wiek poprodukcyjny	1201	1195	1181	1160	1169	1163	1170	1189	1198	1200	1226

Źródło: Opracowanie własne według danych GUS

Według danych GUS w 2012 roku w Powiecie Zduńskowolskim na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 58,3 osoby w wieku nieprodukcyjnym, w Mieście Zduńska Wola 57,8 osób, natomiast najwięcej osób w wieku nieprodukcyjnym przypadało w Gminie Zduńska Wola 59,6 osób. Jeśli chodzi o Powiat Łaski to współczynnik wynosił 57,5 osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym, a w Gminie Sędziejowice 59,4 osób – czyli był najwyższy ze wszystkich partnerów projektu Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego.

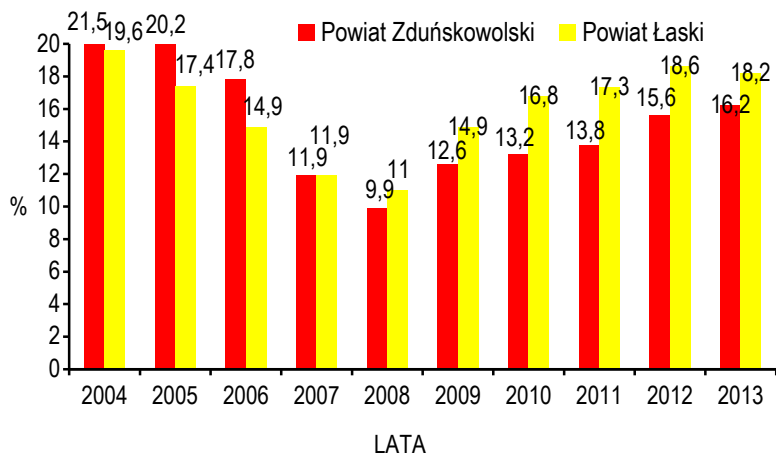
Należy zwrócić uwagę na fakt, iż choć w dalszym ciągu duży jest odsetek osób w wieku produkcyjnym, to sytuacja ta ulegnie zmianie, ponieważ maleje liczba osób w wieku przedprodukcyjnym. Szczególnie widoczny jest również systematyczny wzrost liczby oraz odsetka mieszkańców w wieku poprodukcyjnym.

2.2.4.2. RYNEK PRACY (STOPA BEZROBOCIA, GŁÓWNI PRACODAWCY, ZATRUDNIENIE W SEKTORACH)

Rysunek numer 25 wskazuje na zdecydowanie wyższy, w ostatnich czterech latach, współczynnik bezrobocia w Powiecie Łaskim, niż w Powiecie Zduńskowolskim, jak również stosunkowo szybciej pogłębiające się bezrobocie w pierwszym z nich. W 2012 roku stopa bezrobocia zarejestrowanego w Powiecie Zduńskowolskim wyniosła 15,6% i była wyższa w stosunku do

roku poprzedniego o 1,8 punktu procentowego, zaś a w stosunku do roku 2008 (charakteryzującego się najniższym poziomem bezrobocia) wzrosła o 5,8 punktu. W Powiecie Łaskim w połowie 2013 roku współczynnik bezrobocia wzrósł w stosunku do 2008 roku o 7,2 punktu procentowego, i choć w stosunku do roku 2012 zmalał o 0,4 punktu, wciąż pozostaje jednym z najwyższych wskaźników w Województwie.

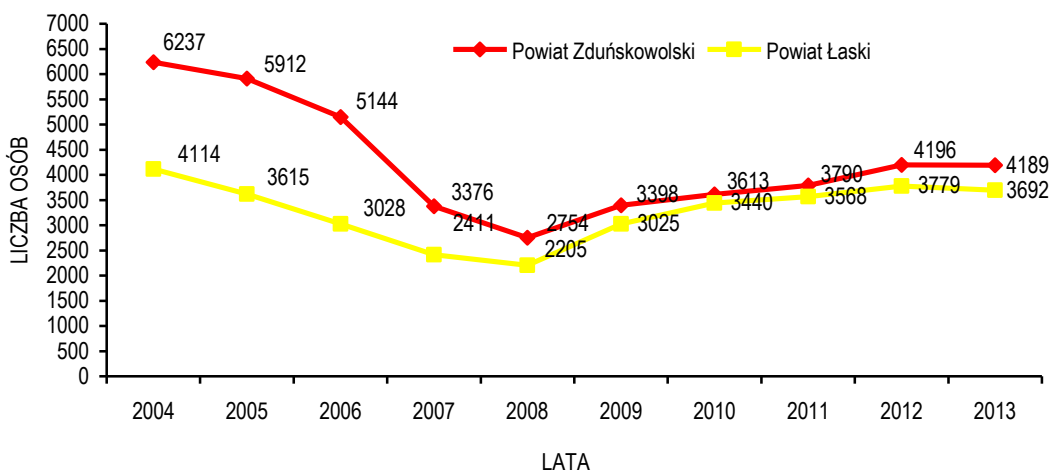
Rysunek 26. Stopa bezrobocia rejestrowanego w Powiatach Zduńskowolskim i Łaskim w procentach

Źródło: Opracowania własne na podstawie GUS²⁵

Od 2008 roku liczba osób bezrobotnych rosła z każdym rokiem, choć na szczęście daleko jeszcze do wysokiego poziomu jaki osiągało bezrobocie na tych terenach w latach 2004 – 2005. Porównując wartości z roku 2012 do roku 2011 w Powiecie Zduńskowolskim liczba bezrobotnych wzrosła o 406 osób, czyli o około 9,7%, natomiast w stosunku do 2008 roku wzrost ten wyniósł około 34%, czyli 1442 osoby. W analogicznych okresach w Powiecie Łaskim notuje się wzrost 5,6% oraz 42%. W pierwszym półroczu 2013 roku odnotowano na obszarze obu powiatów, po raz pierwszy od roku 2008, spadek liczby osób bezrobotnych.

Rysunek 27. Liczba bezrobotnych w Powiatach Zduńskowolskim i Łaskim od 2004 roku do października 2013

Źródło: Opracowania własne na podstawie danych GUS i PUP Zduńska Wola i PUP Łask

²⁵ Dane dot. roku 2013 obejmują pierwsze półrocze, podane na podstawie Obwieszczenia Prezesa GUS z dn. 26.09.2013 r.

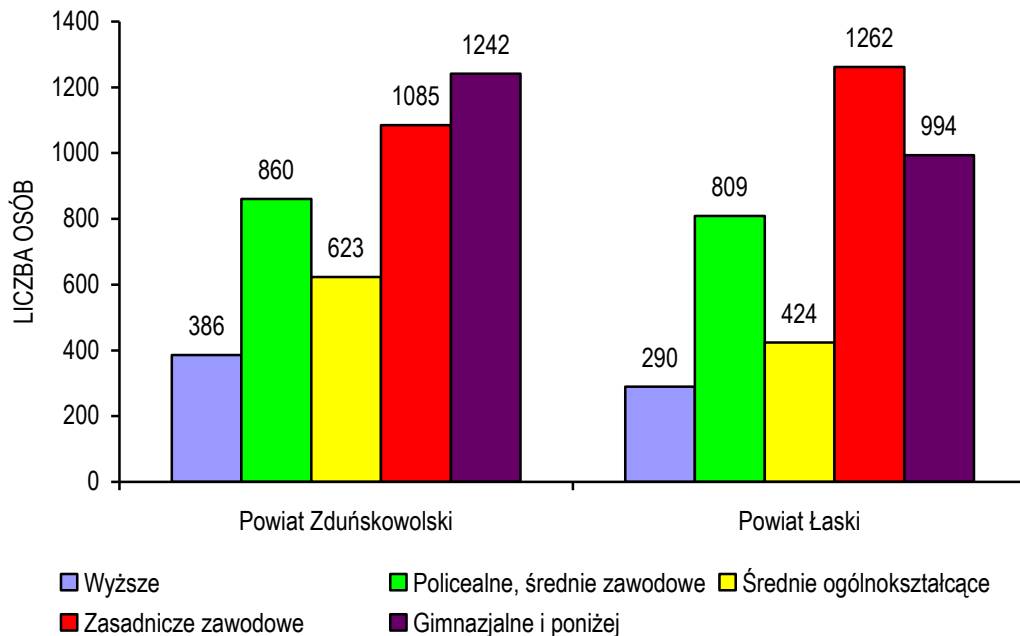
Tabela 11. Bezrobotni w Powiecie Zduńskowolskim i Łaskim w latach 2004 – 2012

	Powiat Zduńskowolski										Powiat Łaski									
	j.m.	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
Ogółem	osoba	6237	5912	5144	3376	2754	3398	3613	3790	4196	4114	3615	3028	2411	2205	3025	3440	3568	3779	
Mężczyźni	osoba	3286	2944	2455	1635	1270	1732	1794	1854	2107	2223	1895	1521	1187	1078	1537	1763	1766	1929	
Kobiety	osoba	2951	2968	2689	1741	1484	1666	1819	1936	2089	1891	1720	1507	1224	1127	1488	1677	1802	1850	
Bezrobotni zarejestrowani wg wieku																				
24 lata i mniej	osoba	1568	1463	1134	562	567	782	781	759	848	1108	935	667	466	458	658	829	823	808	
25 - 34	osoba	1659	1560	1318	848	692	899	955	1066	1202	1069	898	749	625	537	802	902	954	949	
35 - 44	osoba	1253	1175	985	659	498	622	651	706	762	786	674	529	399	379	550	610	634	727	
45 - 54	osoba	1484	1400	1327	983	723	756	828	805	846	957	868	810	658	586	698	710	708	784	
55 lat i więcej	osoba	273	314	380	324	274	339	398	454	538	194	240	273	263	245	317	389	449	511	
Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia																				
Wyższe	osoba	244	259	255	196	196	307	325	344	386	186	191	163	149	142	197	253	272	290	
Policealne, średnie zawodowe	osoba	1225	1128	1003	619	561	666	704	747	860	847	767	633	501	498	692	766	779	809	
Średnie ogólnokształcące	osoba	653	692	657	436	388	548	543	562	623	360	371	303	249	242	319	377	399	424	
Zasadnicze zawodowe	osoba	1886	1734	1432	914	684	849	951	1002	1085	1395	1160	949	743	671	953	1078	1148	1262	
Gimnazjalne i poniżej	osoba	2229	2099	1797	1211	925	1028	1090	1135	1242	1326	1126	980	769	652	864	966	970	994	
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg wykształcenia																				
Ogółem	%	14,5	13,7	11,9	7,8	6,4	7,9	8,3	8,7	9,7	12,9	11,3	9,5	7,5	6,8	9,4	10,6	11,0	11,8	
Wyższe	%	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5	0,7	0,7	0,8	0,9	0,6	0,6	0,5	0,5	0,4	0,6	0,8	0,8	0,9	
Średnie ogólnokształcące	%	1,5	1,6	1,5	1,0	0,9	1,3	1,2	1,3	1,4	1,1	1,2	0,9	0,8	0,8	1,0	1,2	1,2	1,3	
Zasadnicze zawodowe	%	4,4	4,0	3,3	2,1	1,6	2,0	2,2	2,3	2,5	4,4	3,6	3,0	2,3	2,1	2,9	3,3	3,6	3,9	

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

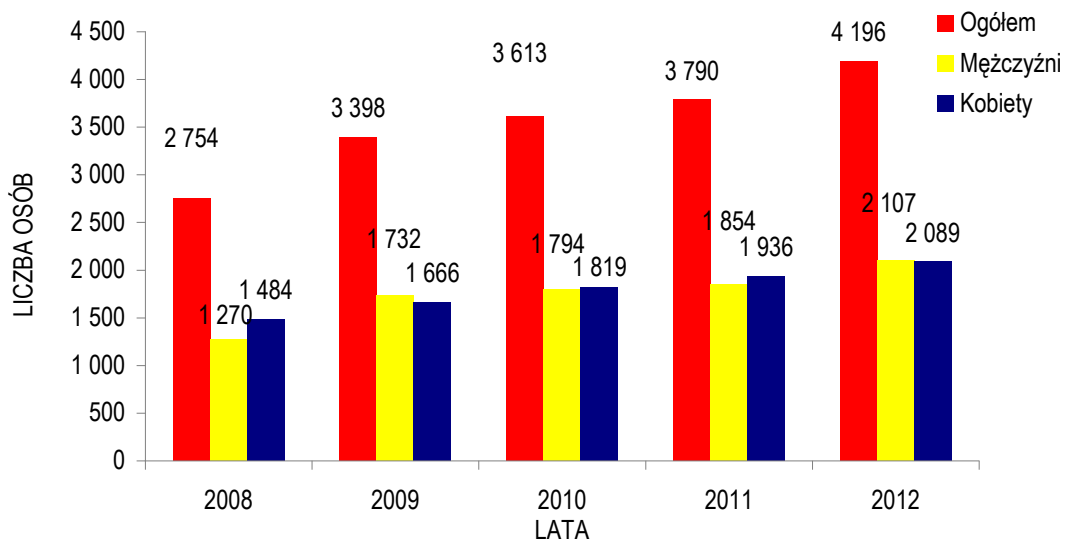
Analizując liczbę zarejestrowanych w latach 2008 – 2012 bezrobotnych mieszkańców obu powiatów, można zaobserwować, iż nie występuje przewaga kobiet lub mężczyzn w ogólnej liczbie bezrobotnych zarówno w Powiecie Zduńskowolskim, jak i Łaskim.

Rysunek 28. Bezrobotni zarejestrowani w 2012 roku wg wykształcenia w Powiatach Zduńskowolskim i Łaskim

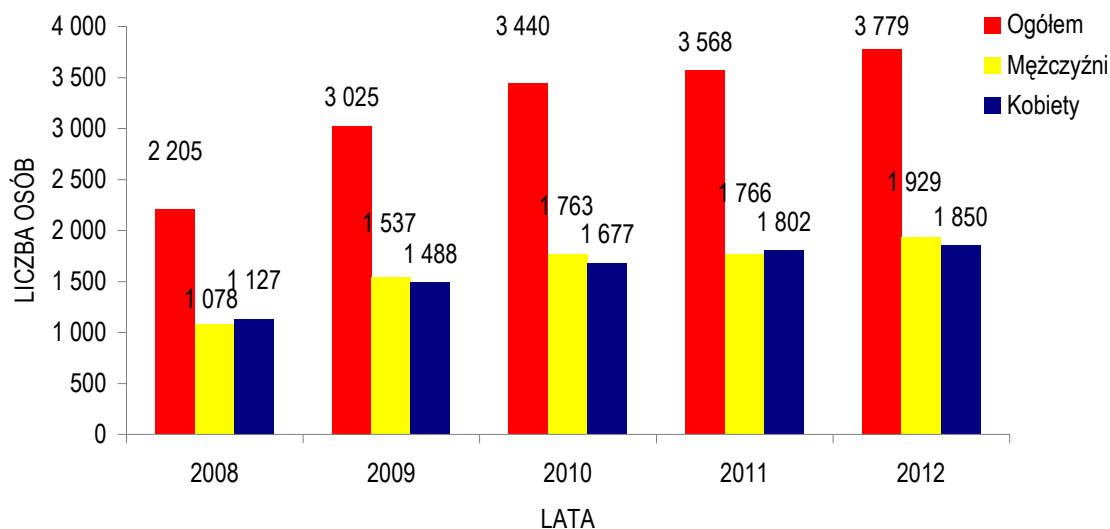
Źródło: Opracowania własne wg GUS

Rysunek 29. Bezrobotni zarejestrowani wg płci w Powiecie Zduńskowolskim

Źródło: Opracowania własne wg GUS

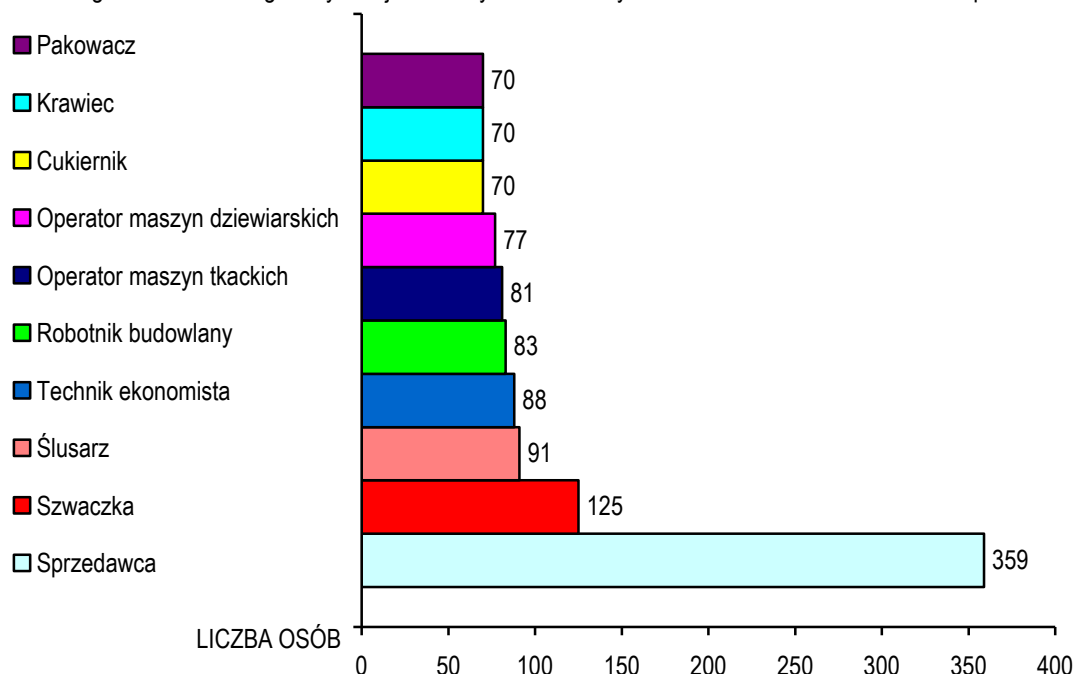
Rysunek 30. Bezrobotni zarejestrowani wg płci w Powiecie Łaskim

Źródło: Opracowania własne wg GUS

Z uwagi na tradycje Miasta Zduńska Wola związane głównie z przemysłem lekkim, wśród osób bezrobotnych dominują zawody charakterystyczne dla działalności szwalniczej. Są to przede wszystkim zawody szwaczki, operatora maszyn tkackich i dziewiarskich, krawca i pakowacza. Zdecydowanie najwięcej bezrobotnych występuje wśród osób deklarujących się jako posiadających kwalifikacje w zawodzie sprzedawcy.

Rysunek 31. Ranking zawodów według liczby zarejestrowanych bezrobotnych w Powiecie Zduńskowolskim w I półroczu 2013 roku

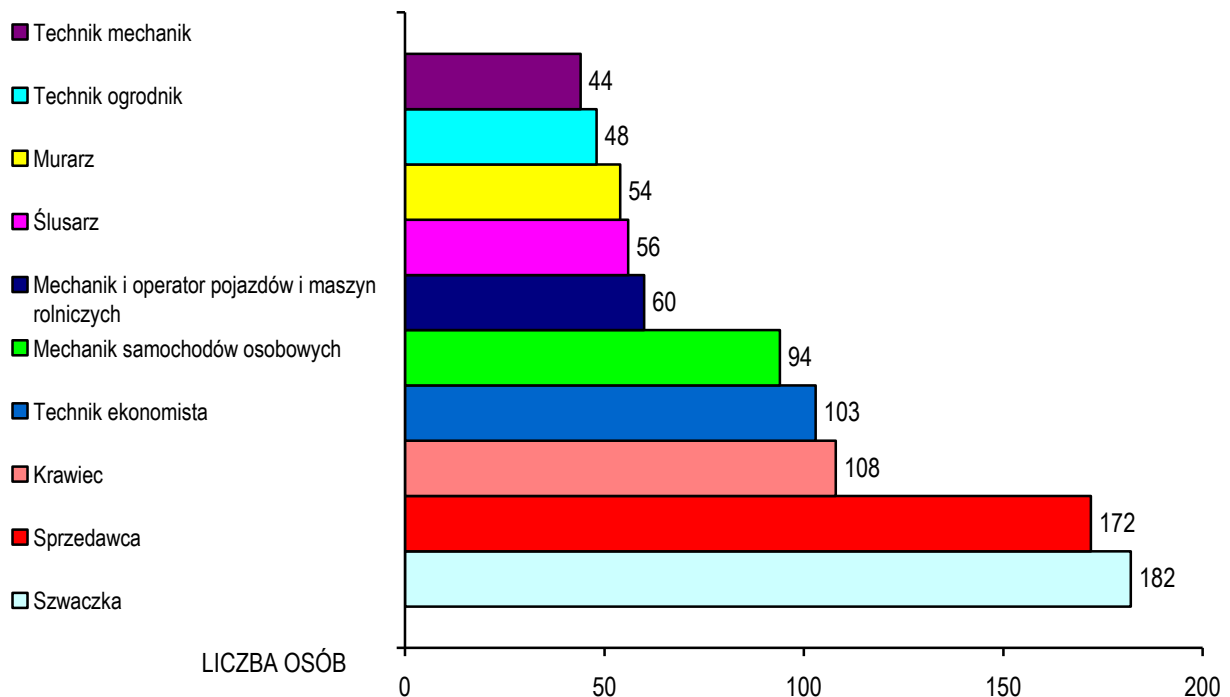

Źródło: PUP Zduńska Wola

W pierwszym półroczu 2013 roku w Powiecie Łaskim, podobnie jak w Zduńskowolskim, wśród osób bezrobotnych najczęściej pojawiali się reprezentanci zawodów z branży szwalniczej, takich jak szwaczka i krawiec oraz osoby wykonujące wcześniej

zawód sprzedawcy. Na 4. miejscu w rankingu zawodów wg liczby zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców, podobnie jak w Powiecie Zduńskowolskim, wymieniany jest technik ekonomista.

Rysunek 32. Ranking zawodów według liczby zarejestrowanych bezrobotnych w Powiecie Łaskim w I półroczu 2013 roku

Źródło: PUP Łask

Analizując ranking zawodów według liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych widać niewykorzystany potencjał kadrowy wśród przedstawicieli branży technicznej i mechanicznej.

2.2.4.3. OŚWIATA I EDUKACJA

Zarówno Powiat Łaski, jak i Zduńskowolski posiada stosunkowo bogatą ofertę edukacyjną na płaszczyźnie podstawowej, gimnazjalnej oraz szkolnictwa wyższego. Należy zwrócić uwagę na rozwinięte szkolnictwo zawodowe, kształcące młodzież w perspektywicznych, jeśli chodzi o utworzenie MOF, zawodach takich, jak logistyk, spedytor, ekonomista.

Na terenie Powiatu Zduńskowolskiego funkcjonują następujące szkoły i placówki oświatowo – wychowawcze:

- I Liceum Ogólnokształcące im. Kazimierza Wielkiego,
- II Liceum Ogólnokształcące im. Jana Pawła II,
- Zespół Szkół Elektronicznych im. Stanisława Staszica (Technikum nr 2 , II Liceum Profilowane, Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 2 Technikum Uzupełniające, Szkoła Policealna nr 2). Nauczanie w zawodach, takich jak technik elektronik i technik informatyk,
- Zespół Szkół Zawodowych nr 1 im. Obrońców Westerplatte ul. Żeromskiego 10, Zduńska Wola (Technikum nr 3, I Liceum Profilowane, Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 1, Technikum Uzupełniające nr 1, Szkoła Policealna dla Dorosłych nr 1, I Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych). Nauczanie w zawodach, takich jak technik logistyk, ekonomista,

handlowiec, mechanik samochodowy, technik organizacji reklamy, mechanik obróbki skrawaniem, mechanik monter maszyn i urządzeń,

- Zespół Szkół im. Kazimierza Kałużewskiego i Juliusza Sylły w Zduńskiej Woli (Liceum Ogólnokształcące o profilu wojskowym, III Liceum Profilowane, Technikum nr 3 technik hotelarskich i organizacji gastronomicznych, Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych, III Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych, Szkoła Policealna nr 3, Szkoła Policealna dla Dorosłych nr 3, Bursa Szkolna, Szkolne Schronisko Młodzieżowe nr 2),
- Zespół Szkół Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego w Wojsławicach (Liceum Profilowane, Technikum, Zasadnicza Szkoła Zawodowa, Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych, Technikum Uzupełniające dla Dorosłych, Szkoła Policealna, Szkoła Policealna dla Dorosłych). Nauczanie w zawodach, takich jak kucharz, rolnik, mechanik operator maszyn rolniczych,
- Zespół Szkół Specjalnych im. Marii Grzegorzewskiej w Zduńskiej Woli (Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna nr 5, Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy, Gimnazjum Specjalne nr 6, Szkoła Podstawowa Specjalna nr 14,- Przedszkole Specjalne),
- Centrum Kształcenia Ustawicznego w Zduńskiej Woli (II Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych, IV Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych, Szkoła Policealna dla Dorosłych nr 4),
- Powiatowe Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji w Zduńskiej Woli (Powiatowy Młodzieżowy Dom Kultury, Powiatowy Międzyszkolny Ośrodek Sportowy),
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Zduńskiej Woli.

Powiat Zduńskowolski dotuje również funkcjonowanie placówek niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych, do których należą:

- Zasadnicza Szkoła Wielozawodowa, organ prowadzący: Zakład Doskonalenia Zawodowego w Łodzi,
- Zaoczne Technikum Uzupełniające Samochodowe dla Dorosłych organ prowadzący: Zakład Doskonalenia Zawodowego w Łodzi,
- Policealna Szkoła Centrum Nauki i Biznesu "ŻAK".

Wykaz pozostałych placówek działających na terenie Powiatu Zduńskowolskiego należy uzupełnić również o:

- Liceum Plastyczne im. Katarzyny Kobro,
- Państwową Szkołę Muzyczną I i II stopnia,
- Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych,
- Społeczną Akademię Nauk Wydział Zamiejscowy w Zduńskiej Woli.

Zaplanowane w 2013 roku wydatki na oświatę wynosiły w Powiecie Łaskim 16.870.322 zł, wraz z subwencją oświatową – 16.078.459 zł, natomiast projekt planowanych wydatków na oświatę na rok 2014 zakłada na ten cel 15.554.021 zł, w tym subwencja oświatowa 15.165.343 zł.

Na bazę placówek oświatowo – wychowawczych w Powiecie Łaskim składają się:

- I Liceum Ogólnokształcące im. T. Kościuszki w Łasku,
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 w Łasku. Nauczanie w zawodach, takich jak technik spedytor, technik logistyk, technik ekonomista, technik organizacji reklamy, technik handlowiec,
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 im. Jana Łaskiego w Łasku. Nauczanie w zawodach, takich jak technik elektryk, technik teleinformatyk, technik informatyk, ślusarz, stolarz, mechanik samochodowy, blacharz, elektryk, piekarz, kucharz.
- Zespół Szkół Ogrodniczych w Ostrowie, Łask,

- Zespół Szkół Rolniczych im. Wł. Grabskiego w Sędziejowicach,
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Łasku,
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Łasku,
- Międzyszkolny Ośrodek Sportowy w Łasku z siedzibą w Sędziejowicach.

Istotne dla rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego mogą być szkoły kształcenia zawodowego i technicznego znajdujące się w sąsiednich powiatach, pozostające ciągle w niezbyt dalekiej od niego odległości i dogodnej dostępności komunikacyjnej:

- Zespół Szkół Zawodowych nr 1 w Pabianicach – kierunki kształcenia: technik mechanik, mechatronik, mechanik lotniczy (praktyki w Wojskowych Zakładach Lotniczych), operator obrabiarek skrawających, technik budownictwa oraz mechanik pojazdów samochodowych,
- Zespół Szkół Zawodowych nr 2 w Pabianicach – kierunki kształcenia: technik elektryk, elektronik, informatyk, teleinformatyk, urządzeń i systemów energii odnawialnej, analityk, technologii chemicznej, cyfrowych procesów graficznych,
- Zespół Szkół Zawodowych nr 3 w Pabianicach – kierunki kształcenia technik ekonomista, logistyk, handlowiec, spedytor,
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 w Sieradzu – kierunki kształcenia: technik informatyk, technik mechanik pojazdów samochodowych, liceum profilowane o kierunku mechatronik oraz spedycja – transport,
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 w Sieradzu – kierunki kształcenia: technik ekonomista, logistyk.

Biorąc pod uwagę specyfikę budżetu jednostek samorządu terytorialnego istotnym wydatkiem jest zawsze oświata i wychowanie. Zgodnie z danymi GUS, w 2011 roku wydatki na oświatę stanowiły blisko 1/3 wydatków budżetu całego Powiatu Zduńskowolskiego, na terenie którego w roku szkolnym 2011/2012 funkcjonowało 19 szkół podstawowych, w tym jedna szkoła specjalna, 12 gimnazjów, w tym jedno specjalne oraz 26 szkół ponadgimnazjalnych, w których uczyło się:

- 2037 uczniów w liceach ogólnokształcących,
- 1188 uczniów w technikach i ogólnokształcących szkołach artystycznych,
- 879 uczniów w szkołach policealnych,
- 346 uczniów w zasadniczych szkołach zawodowych,
- 22 uczniów w liceach profilowanych.

Powiat Zduńskowolski w 2011 roku na oświatę i wychowanie przeznaczył 31,2%, Miasto Zduńska Wola 42,3%, a Gmina Zduńska Wola 43,7% ogółu wydatków.

Jeśli chodzi o wydatki z budżetu na oświatę to w Powiecie Łaskim wyniosły one podobnie jak w Powiecie Zduńskowolskim 31%. Na jego terenie w roku szkolnym 2011/2012 znajdowało się 21 szkół podstawowych w tym jedna szkoła specjalna, 9 gimnazjów w tym jedno gimnazjum oraz 14 szkół, w których uczyło się:

- 751 uczniów w liceach ogólnokształcących,
- 672 uczniów w technikach i ogólnokształcących szkołach artystycznych,
- 309 uczniów w zasadniczych szkołach zawodowych.

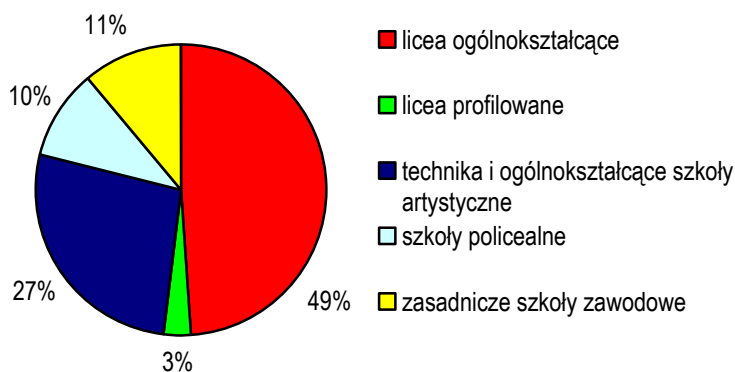
W obu Powiatach blisko połowę absolwentów szkół ponadgimnazjalnych stanowili uczniowie liceów ogólnokształcących, natomiast młodzież z techników oraz szkół artystycznych to nieco ponad 1/4 wszystkich absolwentów z Powiatu Zduńskowolskiego oraz ponad 1/3 z Powiatu Łaskiego.

Tabela 12. Edukacja w latach 2009 – 2012

	2009/10	2010/11	2011/12
Powiat Zduńskowolski			
Szkoły podstawowe	21	20	20
Szkoły gimnazjalne	12	13	13
Szkoły ponadgimnazjalne	41	31	28
Powiat Łaski			
Szkoły podstawowe	23	23	22
Szkoły gimnazjalne	9	9	9
Szkoły ponadgimnazjalne	15	14	14

Źródło: Opracowania własne wg danych GUS

Rysunek 33. Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych w Powiecie Zduńskowolskim

Źródło: Opracowania własne wg danych GUS

Rysunek 34. Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych w Powiecie Łaskim

Źródło: Opracowania własne wg danych GUS

Analizując poziom i strukturę wykształcenia na omawianym obszarze, pod względem możliwości jej wykorzystania dla MOF, warto również przywrócić się procesowi edukacji na niższych poziomach kształcenia, gdyż są one ze sobą powiązane w sposób jednoznaczny i bezpośredni. Tabela 13 przedstawia m.in. liczbę uczniów w placówkach edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej

Tabela 13. Edukacja w latach 2009 – 2012

	2009/10	2010/11	2011/12
Miasto Zduńska Wola			
Żłobki ogółem	1	1	1
Dzieci w żłobkach	36	33	31
Placówki wychowania przedszkolnego	14	14	15
Przedszkola	10	10	10
Szkoły podstawowe	8	8	8
Uczniowie szkół podstawowych	2467	2460	2470
Szkoły gimnazjalne	6	7	7
Uczniowie szkół gimnazjalnych	1546	1557	1570
Gmina Zduńska Wola			
Żłobki ogółem	-	-	-
Dzieci w żłobkach	-	-	-
Placówki wychowania przedszkolnego	10	12	12
Przedszkola	3	3	3
Szkoły podstawowe	6	6	6
Uczniowie szkół podstawowych	800	796	801
Szkoły gimnazjalne	3	3	3
Uczniowie szkół gimnazjalnych	428	380	361
Gmina Sędziejowice			
Żłobki ogółem	-	-	-
Dzieci w żłobkach	-	-	-
Placówki wychowania przedszkolnego	3	4	4
Przedszkola	2	2	2
Szkoły podstawowe	3	3	2
Uczniowie szkół podstawowych	399	382	392
Szkoły gimnazjalne	1	1	1
Uczniowie szkół gimnazjalnych	217	212	198

Źródło: Opracowanie własne według danych GUS

W celu zwiększenia efektywności kształcenia na poziomie ponadgimnazjalnym podejmowane były inicjatywy dotyczące wzbogacenia oferty edukacyjnej placówek, jak również stanowiące bezpośrednie wsparcie rozwoju szkół, projekty związane z modernizacją i rozbudową infrastruktury edukacyjno – dydaktycznej:

- **Edukacyjne Wrota Regionu Łódzkiego** (Projekt realizowany w latach 2013 i 2014 w partnerstwie z 45 JST z Województwa Łódzkiego, współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego WŁ na lata 2007 – 2013. Oś priorytetowa IV: Społeczeństwo Informacyjne, Działanie

IV.2: E – usługi publiczne. Całkowita wartość projektu wynosiła 22 902 270,00 zł, zaś wartość dofinansowania – 19 466 929,50 zł. Celem projektu jest rozwój w pełni z informatyzowanego systemu oświatowego, opartego o elektroniczne usługi edukacyjne. Projektem objętych jest 215 obiektów oświatowych z obszaru Województwa Łódzkiego, w których wdrożony zostanie m.in. elektroniczny system edukacyjny, wspomagający procesy dydaktyczne. To pierwsza na obszarze Województwa Łódzkiego inwestycja, która w sposób kompleksowy pozwoli zwiększyć wydajność, efektywność i jakość nauczania, monitoring postępów dydaktycznych poszczególnych uczniów oraz pracy administracji oświatowej, a tym samym umożliwi rozwój społeczeństwa informacyjnego.),

- **Poprawa efektywności energetycznej budynków I Liceum Ogólnokształcącego im. Kazimierza Wielkiego w Zduńskiej Woli poprzez ich termomodernizację** (W ramach projektu zrealizowano roboty termomodernizacyjne polegające na: wymianie stolarki okiennej i drzwiowej; dociepleniu ścian zewnętrznych; dociepleniu dachów i stropodachów oraz regulacji instalacji centralnego ogrzewania. Koszt całkowity projektu: 1 654 438,68 zł, przy 85% dofinansowaniu ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.),
- **Termomodernizacja budynków szkół ponadgimnazjalnych prowadzących kształcenie zawodowe w Zduńskiej Woli** (Od 2008 roku Powiat Zduńskowski realizuje projekt kompleksowej termomodernizacji budynków dwóch szkół ponadgimnazjalnych prowadzących kształcenie zawodowe: Zespołu Szkół Elektronicznych oraz Zespołu Szkół Zawodowych nr 1. Projekt obejmuje wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, ocieplenie ścian zewnętrznych i dachów oraz modernizację instalacji c.o. Środki na realizację projektu pozyskano z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego [blisko 3,5 mln zł] oraz z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej [niemal 600 tys. zł] – koszt całkowity to nieco ponad 5 mln zł.),
- **Termomodernizacja budynków Zespołu Szkół Specjalnych im. Marii Grzegorzewskiej w Zduńskiej Woli** (Inwestycja obejmowała docieplenia ścian zewnętrznych budynków, stropodachów budynku, sali gimnastycznej, łącznika, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej oraz modernizację systemu grzewczego. Projekt pn. "Termomodernizacja budynków Zespołu Szkół Specjalnych im. Marii Grzegorzewskiej w Zduńskiej Woli" jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz Powiat Zduńskowski. Koszt projektu, to 1 532 697,76 zł, z czego kwota 1 278 367,73 zł stanowiło dofinansowanie z Unii Europejskiej, a kwota 254 330,03 zł. to środki własne Powiatu Zduńskowskiego.),
- **Dobry uczeń – lepszy pracownik** (Realizowany w latach 2010 i 2011 w Powiecie Łaskim projekt oferował zajęcia wyrównawcze z języka polskiego, angielskiego, matematyki oraz zajęcia rozwijające - warsztaty cateringowe, kurs bukiciarstwa, warsztaty z ekologii, zajęcia z przedsiębiorczości i doradztwa zawodowego. Uzupełnieniem działań były wyjazdy edukacyjne.).

Kluczowa z punktu widzenia prawidłowego funkcjonowania MOF jest dostępność prawidłowo wykształconej kadry posiadającej wykształcenie wyższe. Województwo Łódzkie jest dobrze rozwiniętym ośrodkiem akademickim posiadającym uczelnie wyższe wszelkiego typu: humanistyczne: Uniwersytet Łódzki, techniczne – Politechnika Łódzka, medyczne - Uniwersytet Medyczny, artystyczne: Akademia Sztuk Pięknych, Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa Telewizyjna i Teatralna, Akademia Muzyczna i Wyższa Szkoła Sztuki i Projektowania). Według danych Narodowego Spisu Powszechnego w 2011 r. odsetek ludności z wykształceniem średnim i wyższym wyniósł w Województwie Łódzkim 49,3% (3. miejsce w kraju), podczas gdy średnia krajowa wynosi 48,5%.

Stosunkowo dobrze rozwinięta oferta edukacyjna jednostek samorządowych biorących udział w tworzeniu **Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Zduńska Wola – Karsznice**, ze szczególnym uwzględnieniem szkolnictwa zawodowego, stanowi bardzo dobre zaplecze oraz gwarancję wykształconej kadry dla MOF.

2.2.4.4. SPORT I REKREACJA

Baza sportowo – rekreacyjna Powiatu Zduńskowolskiego skupia się głównie w obrębie Miasta Zduńska Wola. Do najważniejszych obiektów należy zaliczyć Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji „Relaks” oraz Powiatowe Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji w Zduńskiej Woli. W jego skład wchodzi boiska wielozadaniowe, korty tenisowe, urządzenia lekkoatletyczne, baseny odkryte oraz stadion sportowy. Wśród wyróżniających się klubów sportowych znajduje się MGUKS Pogoń Zduńska Wola, która występuje w piłkarskiej IV lidze łódzkiej, a jego historia sięga 1995 roku oraz Kolejarski Klub Sportowy Olimpia Karsznice, przy którym znajduje się również syntetyczne boisko Orlik 2012. Na terenie Miasta funkcjonuje również hala sportowa przy Szkole Podstawowej nr 6, kryty basen przy Szkole Podstawowej nr 9, Powiatowy Międzyszkolny Ośrodek Sportowy (działający w ramach Powiatowego Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji), a także nowo wybudowane wielofunkcyjne boisko sportowe przy I Liceum Ogólnokształcącym oraz boiska Orlik 2012 przy II Liceum Ogólnokształcącym i przy ulicy Zielonej 45a. Ponadto w Mieście i Gminie Zduńska Wola działają około 22 kluby sportowe.

Bogate zaplecze bazy sportowej posiada również Gmina Zduńska Wola. Ostatnie lata to intensywna rozbudowa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej. Na terenie Gminy funkcjonują: boisko wielofunkcyjne w miejscowości Annapole Stare, boisko wielofunkcyjne w miejscowości Krobanów, kompleks sportowy „Orlik 2012” przy Zespole Szkół w Czechach, boiska trawiaste do piłki nożnej we wsiach Rębieszkie, Janiszewice i Wojsławice. Ponadto w latach 2011 – 2013 dla najmłodszych mieszkańców wybudowanych zostało 13 nowoczesnych i bezpiecznych placów zabaw.

Podobnie jak w przypadku Powiatu Zduńskowolskiego, Powiat Łaski większość swojego zaplecza sportowego skupia w granicach Miasta Łask. Wśród najważniejszych obiektów wymienić należy znajdujące się przy ulicy Armii Krajowej 5a w Łasku Centrum Sportu i Rekreacji, w skład którego wchodzi stadion miejski, boisko Orlik 2012 oraz kryta pływalnia. Na szczególną uwagę zasługuje również Międzyszkolny Ośrodek Sportowy w Sędziejowicach.

Pozostała baza sportowa zlokalizowana przy placówkach oświatowo wychowawczych:

- I Liceum Ogólnokształcące im. T. Kościuszki w Łasku, ul. Mickiewicza 1 (sala gimnastyczna, boisko wielofunkcyjne, siłownia),
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 w Łasku, ul. 9 Maja 28 (sala gimnastyczna pełnowymiarowa),
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 im. Jana Łaskiego w Łasku, ul. Warszawska 13 (hala sportowa, siłownia mała),
- Zespół Szkół Ogrodniczych w Ostrowie, Łask (sala gimnastyczna pełnowymiarowa, siłownia, pełnowymiarowe boisko szkolne),
- Zespół Szkół Rolniczych im. Wł. Grabskiego w Sędziejowicach (sala gimnastyczna pełnowymiarowa, siłownia),
- Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Łasku, ul. Mickiewicza 6 (sala ćwiczeń korekcyjnych, siłownia).

Mieszkańcy Powiatu Łaskiego zainteresowani sportem mają również okazję do zaangażowania się w działalność licznych klubów i stowarzyszeń o charakterze sportowo – rekreacyjnym, których jest około 19.

Jak wynika ze statystyk GUS – Banku Danych Lokalnych, na terenach jednostek biorących udział w tworzeniu Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego, występuje zainteresowanie sportem i rekreacją oraz istnieje tendencja wzrostowa jeśli chodzi o liczbę zaangażowanych mieszkańców oraz klubów sportowych

2.2.4.5. KULTURA

Podobnie jak w przypadku sportu, większość zduńskowolskich placówek kulturalnych znajduje się w powiatowym Mieście Zduńska Wola. Do najważniejszych ośrodków zaliczyć należy:

- Miejski Dom Kultury, przy którym działają m.in. zespoły muzyczne, taneczne i teatralne. Ponadto pełni on funkcję wychowawczą poprzez upowszechnianie kultury i edukacji oraz organizowanie koncertów, wystaw, zajęć językowych oraz spektakli teatralnych,
- Miejska Biblioteka Publiczna im. Jerzego Szaniawskiego. Jest to jednostka organizująca spotkania autorskie, odczyty oraz akcje promocyjne. Wśród jej zbiorów odnajdziemy ok. 140 tys. książek oraz 6 444 zbiorów audiowizualnych,
- Muzeum Historii Miasta Zduńska Wola. Zgromadzonych w nim jest ponad 10 000 eksponatów, w większości świadczących o bogatej historii Zduńskiej Woli i związanych z jej dziejami. Muzeum prowadzi zarówno wystawy czasowe, jak i stałe t.j. „Rodowód miejski przemysłowej Zduńskiej Woli”, „Salon mieszczański z przełomu XIX i XX wieku”, „Sylwetki niepospolitych zduńskowolan”, „W dawnej zduńskowolskiej aptece”. Placówka posiada własną serię publikacji „Zduńskowolska Biblioteka Historyczna”. Muzeum jest bardzo chętnie odwiedzane przez młodzież szkolną – w 2010 roku odwiedziło je ponad 2000 uczniów,
- Muzeum Pamięci Św. Maksymiliana Marii Kolbe – dom tkacki odremontowany według dawnych wzorów, w którym przyszedł na świat patron Miasta Zduńska Wola,
- Muzeum Orionistów upamiętniające pierwszy polski dom księży Orionistów, założony 1923 roku przez przybyłego do robotniczego, wieloetnicznego, wielokulturowego i wielowyznaniowego miasta ks. Aleksandra Chwiłowicza,
- Powiatowy Młodzieżowy Dom Kultury "Na Pięterku", prowadzone są w nim zajęcia plastyczne, wokalne, taneczne, teatralne, naukowe i inne, natomiast z oferty programowej placówki korzysta rocznie około 700 wychowanków stałych oraz 10 000 uczestników imprez i innych form zajęć,
- Dom Kultury "Lokator" - placówka kulturalna działająca na rzecz mieszkańców osiedli mieszkaniowych,
- Skansen Lokomotyw znajdujący się na terenie nieistniejącego już Zakładu Taboru PKP w Karsznicach, otwarty w 1993 roku,
- Bazylikę Mniejszą pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Zduńskiej Woli.

Zduńska Wola to miasto silnie identyfikujące się ze swoimi przemysłowymi tradycjami, posiadające kilka ciekawych zabytkowych zespołów przemysłowych, wśród których wymienić warto m. in. dawne fabryki włókiennicze (Sznajdera, J. Krentza z przełomu XIX i XX wieku wraz z budynkiem administracyjnym, ciągiem hal fabrycznych i magazynami, znajdującą się przy ulicy Dąbrowskiego). Oprócz ośrodków kulturalnych na terenie Zduńskiej Woli, ważnymi placówkami znajdującymi się w Powiecie są Miejsko - Gminny Ośrodek Kultury w Szadku oraz Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Zapolicach.

W Zduńskiej Woli jest organizowanych wiele imprez cyklicznych i festiwali, w tym również istotnych dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Zduńska Wola Karsznice, z których warto wymienić np.: Regionalną Wystawę Rolno – Przemysłową, imprezę cykliczną prezentującą osiągnięcia gospodarcze Powiatu, czy 3K Festiwal Trzech Kultur Zduńska Wola.

Należy również podkreślić, że na terenie osiedla Karsznice działają stowarzyszenia wspomagające rozwój wspólnot i społeczności lokalnych, takie jak **Spoleczne Stowarzyszenie "Wierzchlas" Osiedla Karsznice w Zduńskiej Woli** działające na rzecz osiedla Karsznice czy **Stowarzyszenie Miłośników Kolei w Zduńskiej Woli Karsznicach**, którego celem jest popularyzacja wiedzy o kolejnictwie, podejmowanie działań na rzecz pielęgnowania tradycji polskiego kolejnictwa oraz przemysłu związanego z kolejnictwem, popieranie działalności naukowej, naukowo-technicznej poświęconej tematyce kolejowej.

Życie kulturalne Gminy Sędziejowice koncentruje się wokół Gminnego Ośrodka Kultury, który oferuje m.in. naukę gry na instrumentach muzycznych, lektoraty językowe, naukę tańca ludowego, towarzyskiego i nowoczesnego, a także wyjazdy na przedstawienia teatralne, wycieczki i obozy turystyczne. Placówka ta słynie przede wszystkim z rozpowszechniania folkloru, głównie przez zespoły muzyczne i taneczne przy niej działające. Ważnym ośrodkiem kulturalnym jest również Gminna Biblioteka Publiczna, która posiada filie w Pruszkowie, Marzeninie i Siedlcach.

Główne imprezy kulturalne odbywające się na terenie pozostałych gmin Powiatu Łaskiego to:

- Wojewódzkie Święto Truskawki (Gmina Buczek) – dwudniowa impreza plenerowa z koncertami największych polskich gwiazd oraz wszystkimi możliwymi formami promocji truskawki i działalności związanej z jej uprawą,
- Jarmark Łaski (Gmina Łask) – wydarzenie wystawiennicze, połączone z szeroką gamą imprez kulturalno – rozrywkowych,
- Festiwal Róż (Gmina Łask) – impreza mająca na celu promocję Łasku, jako miasta róż. Liczne atrakcje kulturalne oraz elementy związane ściśle z hodowlą kwiatów,
- Dni Widawy, połączone ze zlotem motocyklowym (Gmina Widawa) – atrakcyjne koncerty estradowe oraz zlot fanów motocykli z całego Województwa.

Z uwagi na bogatą historię Sędziejowic, na jej terenie można odnaleźć wiele śladów kultury materialnej, w tym zabytków pochodzących nawet z czasów średniowiecza. Wśród najważniejszych zabytków wymienić należy między innymi:

- pochodzące z początku XVI w. freski w prezbiterium odkryte w kościele parafialnym w Marzeninie, przedstawiające sceny z życia św. Anny, Najświętszej Maryi Panny i Chrystusa,
- wzniesiony w 1372 r. murowany kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP w Marzeninie oraz przykościelny pomnik Tadeusza Kościuszki,
- relikty zespołu dworsko – parkowego w Sędziejowicach wraz z murowanym dworem klasycystycznym z poł. XIX w. Obecnie znajdują się tam pomieszczenia internatu Zespołu Szkół Rolniczych. Kontynuuje on tradycję Sejmikowej Szkoły Rolniczej, funkcjonującej w tej miejscowości od 1927 r. Zachował się również park, w którym podziwiać można aleję grabową oraz pomnikowe okazy dębów,
- ruiny XVI – wiecznego, renesansowego dworu murowanego – niegdyś głównej siedziby rodu Wężyków Widawskich w Woli Wężykowej oraz znajdujący się w pobliskim parku dawny dwór, który do 1939r. należał do rodziny Rogowskich.

Wśród organizacji trzeciego sektora funkcjonujących na jego terenie wymienić należy:

- Łaskie Towarzystwo Kulturalne w Łasku,
- Otwartą Pracownię Rozwijania Uzdolnień "Asymptota" w Łasku,
- Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze o/Łask,
- Szkolne Stowarzyszenie Integracji Europejskiej,
- Łaskie Bractwo Strzelców Kurkowych,
- Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Łaskiej,
- Stowarzyszenie "Las Kolumna",
- Stowarzyszenie Nauczycieli Języka Polskiego Powiatu Łaskiego "Równe Szanse",
- Niezależne Stowarzyszenie „Ikar” w Widawie.

2.2.4.6. OCHRONA ZDROWIA

Opiekę zdrowotną na terenie Powiatu Zduńskowolskiego zapewnia około 25 publicznych i niepublicznych zakładów opieki. Dodatkowo mieszkańcy mogą korzystać z usług Zduńskowolskiego Szpitala Powiatowego sp. z o. o. Powstał on 2 stycznia 2013 roku z przekształcenia Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Zduńskiej Woli i działa w oparciu o umowę podpisaną z Narodowym Funduszem Zdrowia.

Do najważniejszych placówek opieki zdrowotnej w Powiecie Łaskim należy Szpital w Łasku Centrum Dializ sp. z o. o. oraz Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Łasku utworzony przez Starostwo Powiatowe w Łasku, a także Samodzielny Publiczny Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Widawie wraz z Ośrodkiem Zdrowia w Chociwiu, SPZPOZ w Buczku i SPZPOZ w Wodzieradach. Na terenie Gminy Sędziejowice zakres świadczeń zdrowotnych zabezpiecza Samodzielny Publiczny Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Sędziejowicach, poprzez który działają dwie placówki: Wiejski Ośrodek Zdrowia w Marzeninie oraz Gminny Ośrodek Zdrowia w Sędziejowicach.

W obu Powiatach systematycznie z roku na rok zwiększa się liczba zakładów opieki zdrowotnej zarówno publicznych, jak i niepublicznych. Znacząco jednak spada liczba aptek: w porównaniu z rokiem 2008 w Powiecie Zduńskowolskim liczba aptek zmalała o 33% w 2012 roku, a w Powiecie Łaskim o 38%.

Tabela 14. Opieka zdrowotna w Powiecie Zduńskowolskim

	j.m.	2008	2009	2010	2011	2012
Powiat Zduńskowolski						
Zakłady opieki zdrowotnej						
ogółem	ob.	30	31	30	34	35
publiczne	ob.	8	7	7	9	-
niepubliczne	ob.	22	24	23	25	-
Apteki i punkty apteczne						
apteki	ob.	21	17	16	16	14
punkty apteczne	ob.	1	1	1	1	1
ludność na aptekę ogólnodostępną	osoba	3223	3976	4264	4258	4866
Powiat Łaski						
Zakłady opieki zdrowotnej						
ogółem	ob.	30	30	29	32	37
publiczne	ob.	17	15	15	17	-
niepubliczne	ob.	13	15	14	15	-
Apteki i punkty apteczne						
apteki	ob.	19	18	18	15	12
punkty apteczne	ob.	2	3	2	3	3
ludność na aptekę ogólnodostępną	osoba	2672	2823	2828	3382	4221

Źródło: GUS

2.2.4.7. POMOC SPOŁECZNA

Według statystyk GUS, w Powiecie Zduńskowolskim ze środowiskowej pomocy społecznej korzystało w 2012 roku 1 969 gospodarstw domowych, w których żyło 5 064 osób, co stanowi 7,4 % ogółu ludności. Należy zwrócić uwagę na fakt, że w ostatnich latach zarówno liczba osób, jak i gospodarstw domowych korzystających z pomocy stale rosła – od 2009 roku wzrosła o 12%.

Odwrotną tendencję zaobserwować można w Powiecie Łaskim. Porównując lata 2009 i 2012 widzimy duży, bo o około 32 %, spadek liczby gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. W 2012 roku korzystało z niej 3 983 osób żyjących w 1 527 gospodarstwach domowych, podczas gdy w 2009 roku było to 6 149 osób żyjących w 2 262 gospodarstwach.

Do najczęstszych powodów korzystania z pomocy społecznej należy zaliczyć bezrobocie, ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwałą chorobę oraz bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. Jednostki pomocy społecznej funkcjonujące na terenie Powiatu Zduńskowolskiego i świadczące pomoc osobom potrzebującym to:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zduńskiej Woli,
- Dom Pomocy Społecznej w Zduńskiej Woli,
- Dom Pomocy Społecznej w Przatówku,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Przatówku,
- Dom Dziecka im. św. Maksymiliana Marii Kolbego w Wojsławicach,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zduńskiej Woli.

W Mieście Zduńska Wola główną rolę w zakresie opieki społecznej spełnia Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – Centrum Opieki Socjalnej, znajdujący się przy ul. Getta Żydowskiego 21B. Udzielając pomocy osobom najbardziej potrzebującym, rozpoznaje najważniejsze potrzeby, a następnie udziela niezbędnych świadczeń

Do najważniejszych placówek na terenie Powiatu Łaskiego należą:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łasku - jednostka organizacyjna Powiatu, realizująca określone ustawami zadania własne Powiatu, zadania zlecone ustawowo z zakresu administracji rządowej, zadania określone uchwałami organu Powiatu oraz wynikające z przepisów prawa z zakresu: pomocy społecznej, rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Łasku,
- Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Łasku,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sędziejowicach,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Sędziejowicach.

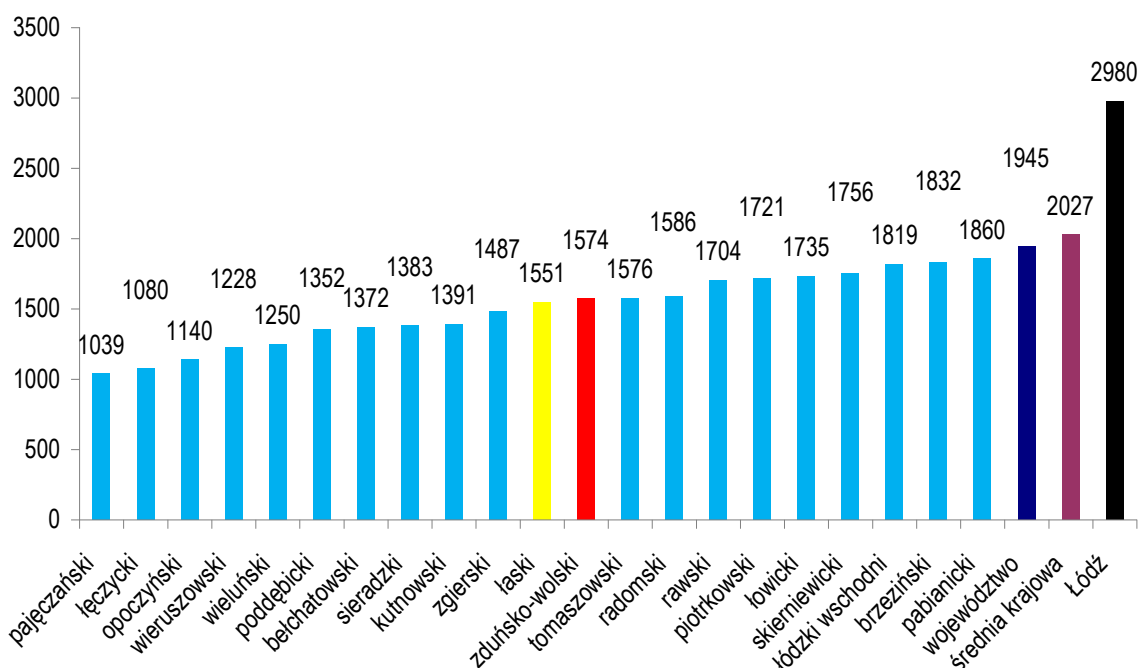
2.2.5. BEZPIECZEŃSTWO (PORZĄDEK PUBLICZNY I OCHRONA PPOŻ)

Na obszarze Powiatu Zduńskowolskiego zadania związane z bezpieczeństwem i ochroną przeciwpożarową realizuje Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Zduńskiej Woli. Straż realizuje zadania zgodnie z uprawnieniami i zasadami zawartymi w Ustawie z dn. 24.08.1991r. o Państwowej Straży Pożarnej oraz w Ustawie z dnia 24.08.1991r. o ochronie przeciwpożarowej. Wspólnie z Jednostką Ratowniczo Gaśniczą Komendy Powiatowej PSP w Zduńskiej Woli, działania ratowniczo gaśnicze prowadzą jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych. Spośród nich aż 9 jednostek OSP włączonych jest do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego. Ponadto na terenie Powiatu funkcjonuje 25 jednostek OSP typu „S”, posiadających co najmniej jeden samochód ratowniczo – gaśniczy oraz 4 jednostki OSP posiadające przynajmniej jedną motopompę. W samym Mieście Zduńska Wola występuje 1 jednostka OSP typu „S” – OSP Zduńska Wola, natomiast w Gminie Zduńska Wola występuje ich 11 oraz 3 włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego.

W Powiecie Łaskim zadania związane z bezpieczeństwem i ochroną przeciwpożarową realizuje Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Łasku oraz 42 jednostki OSP wspierające Komendę Powiatową PSP. Na terenie Gminy Sędziejowice występuje 11 jednostek OSP, z których 4 należą do KRSG.

Zadania związane z bezpieczeństwem i porządkiem publicznym realizują Komendy Powiatowe Policji w Zduńskiej Woli oraz Łasku wraz z podległymi im komisariatami w Szadku i Widawie.

Rysunek 35. Wskaźnik zagrożenia przestępczością kryminalną na 100 tys. mieszkańców w 2012 roku

Źródło: Komenda Wojewódzka Policji w Łodzi

W obydwu analizowanych Powiatach uwagę zwraca stabilizacja sytuacji w sferze bezpieczeństwa. Zarówno Powiat Łaski, jak i Zduńskowolski plasują się na środkowych miejscach rankingu zagrożenia przestępczością kryminalną ze wskaźnikami znacznie mniejszymi od średniej wojewódzkiej i krajowej.

Zgodnie z danymi przedstawionymi przez Komendy Powiatowe Policji w Zduńskiej Woli i Łasku, w ciągu ostatnich trzech lat odnotowano spadek liczby wypadków i kolizji drogowych oraz spadła także liczba zatrzymanych nietrzeźwych kierowców, co świadczy o poprawie bezpieczeństwa na terenie oddziaływania Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego.

2.3. SYTUACJA EKONOMICZNA I GOSPODARCZA

2.3.1. PRZEMYSŁ, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH

Miasto Zduńska Wola to najważniejszy ośrodek gospodarczy w Powiecie Zduńskowolskim. Dominują w nim mikroprzedsiębiorstwa z branży handlowo – usługowej oraz sektor małych i średnich przedsiębiorstw, co jest charakterystyczne dla struktury przedsiębiorstw w Polsce.

Podstawowe elementy infrastruktury drogowej (droga szybkiego ruchu S8) i kolejowej (Karsznice), jako funkcjonujące we wzajemnym połączeniu, sprzyjać będą rozwojowi przedsiębiorczości. Istotne znaczenie mają także lotniska: cywilne im. Władysława Reymonta w Łodzi i lotnisko wojskowe w Łasku. **Tak liczne elementy sieci makrologistycznej na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego tworzą węzły, które sprzyjają lokalizacji przedsiębiorstw zajmujących się magazynowaniem, kompletacją produktów i transportem.** Jest ona nieodzowna do wymiany towarów między przedsiębiorstwami oraz między nimi i ich klientami. Jej „ilość” i jakość determinują w bezpośredni sposób możliwości rozwoju firm znajdujących się w zasięgu tej infrastruktury. Bardzo ważną rolę w lokowaniu swoich działalności odgrywają węzły komunikacyjne. Powstają one w wyniku m.in.: krzyżowania się dróg lub w sytuacji bezpośredniej bliskości drogi i lotniska lub drogi i terminala kolejowego.

Do najważniejszych węzłów należą m.in.:

- węzeł w okolicach Łasku (powstały w wyniku oddziaływania drogi ekspresowej S8 i lotniska),
- węzeł w okolicach Zduńskiej Woli – Karsznice (utworzony przez drogę ekspresową S8 i terminal kolejowy).

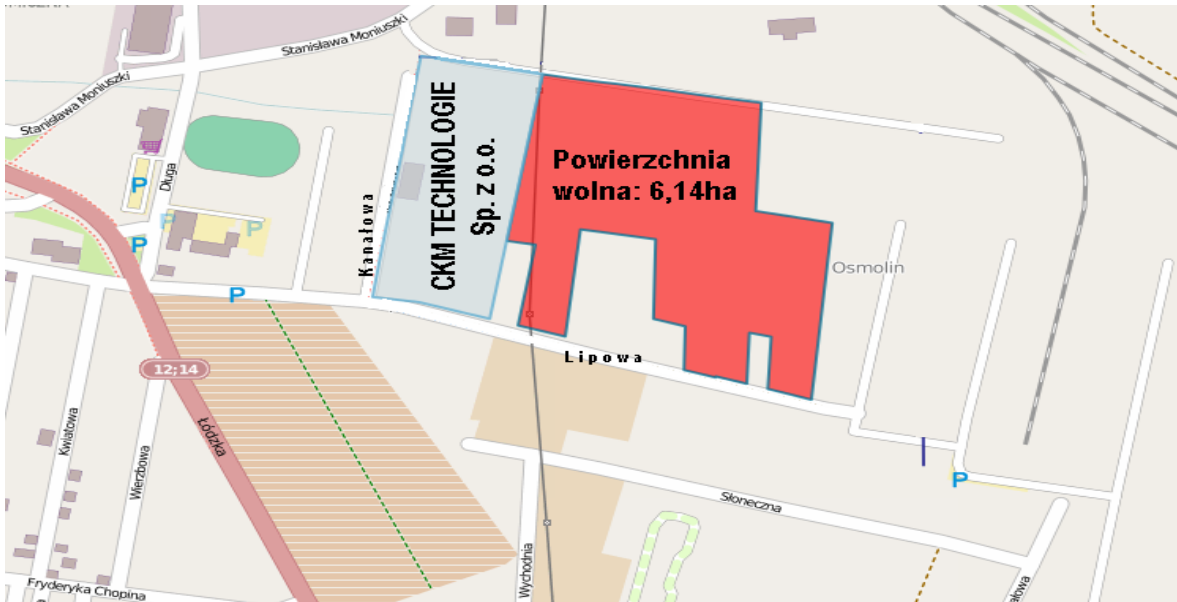
Ten bardzo sprzyjający układ węzłów będzie pozytywnie oddziaływał na przedsiębiorców funkcjonujących w ich bezpośrednim sąsiedztwie, tworząc sprzyjające warunki do prowadzenia działalności wytwórczej i usługowej. Dla rozwoju przedsiębiorstw w tych lokalizacjach ważne jest dobre połączenie z węzłem komunikacyjnym lub kilkoma węzłami jednocześnie. Dla Powiatów Zduńskowolskiego i Łaskiego ten warunek zapewnia droga szybkiego ruchu S8. Przedsiębiorstwa, które zajmują się magazynowaniem towarów, ich kompletacją dla klienta oraz transportem, wybierają na miejsce prowadzenia swojej działalności lokalizacje położone właśnie w pobliżu węzłów komunikacyjnych. Takie usytuowanie ma bezpośredni wpływ na koszty transportu, poziom obsługi klienta oraz koszty zapasów, co z kolei wpływa na konkurencyjność tych przedsiębiorstw we współczesnych systemach społeczno – gospodarczych.

Dostępność na terenie MOF transportu samochodowego i kolejowego, a w przyszłości również lotniczego, to jeden z kluczowych czynników decydujących o wyborze lokalizacji prowadzenia działalności gospodarczej.

Cechą wyróżniającą Powiat Zduńskowolski jest ilość podmiotów gospodarczych w porównaniu do liczby jego mieszkańców. Powiat zajmuje 7. miejsce w Województwie pod względem liczby podmiotów w rejestrze REGON na 10 tys. ludności. Na omawianym terenie w zdecydowanej większości dominują firmy polskie, ale funkcjonują tu również podmioty z udziałem kapitału zagranicznego (np. Borg Automotive, Systema Polska, ICOPAL S.A.). W gminach wiejskich Powiatu występuje przemysł o charakterze rolniczym z możliwością rozwoju bazy turystyczno – rekreacyjnej. Obserwuje się również wzrost

znaczenia przetwórstwa rolnego (owocowo – warzywnego) oraz produkcji wyrobów włókienniczych. Uwagę zwraca również silnie rozwinięty przemysł materiałów budowlanych oraz przemysł odzieżowy – umiejscowiony głównie w strefie przemysłowej, północno – wschodniej części Miasta. W Zduńskiej Woli znajduje się również podstrefa Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (o wolnej powierzchni 6,14ha), na terenie której obecnie funkcjonuje firma **CKM Technologie sp. z o. o.** zajmująca się produkcją innowacyjnych profili okiennych z PVC.²⁶

Rysunek 36. CKM Technologie Sp. z o. o. w podstrefie ŁSSE w Zduńskiej Woli

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://sse.lodz.pl/>

Wśród największych przedsiębiorstw w Powiecie Zduńskowolskim wymienić można:

BORG Automotive to europejska grupa przedsiębiorstw działająca na rynku wtórnym branży motoryzacyjnej w zakresie rozwoju i dystrybucji materiałów ciernych oraz regenerowanych części samochodowych. Obecnie BORG Automotive zatrudnia ponad 750 pracowników. Spółki BORG Automotive obecne są w Danii i Polsce. Zduńska Wola jest głównym miejscem regeneracji grupy BORG Automotive. Produkcja obejmuje regenerację grup produktów tj. rozruszniki, alternatory, A/C sprzężarek, zaciski hamulcowe.²⁷

Systema (Systema Polska) powstała w 1998 roku jako jedyny oddział posiadający własną linię produkcyjną. Firma produkuje promienniki rurowe, ceramiczne, konwektory gazowe, nagrzewnice powietrza oraz system rur promieniujących. W roku 2006 Systema Polska uruchomiła produkcję w nowo wybudowanej, nowoczesnej fabryce, usytuowanej w Zduńskiej Woli.

ICOPAL s.a. Grupa ICOPAL to lider w dziedzinie materiałów hydroizolacyjnych, działający na rynku budowlanym od roku 1876. Obecnie koncern posiada 39 zakładów produkcyjnych i 97 biur handlowych w 30 krajach świata oraz zatrudnia 3900 pracowników. Od roku 1999 koncern reprezentowany jest w Polsce przez Polską Grupę ICOPAL, w skład której obecnie wchodzi:

- ✓ Icopal s.a. Zduńska Wola wraz z zamiejscowym wydziałem produkcyjnym Bitumex w Dębowej k. Kędzierzyna Koźle,

²⁶ <http://ckmtechnologie.pl/>

²⁷ <http://www.borgautomotive.com/index.php?id=47&L=3>

- ✓ Awak sp. z o.o. z siedzibą w Buku k. Poznania,
- ✓ Vedag Sp. z oo. z siedzibą w Środzie Wielkopolskiej,
- ✓ Biuro handlowe w Kijowie.

ICOPAL s.a. (wcześniej Izolacja s.a. Zduńska Wola) jest od ponad 30 lat producentem systemów hydroizolacyjnych i termoizolacyjnych w Polsce.²⁸

Firma FERAX właściciel marki Gatta rozpoczęła działalność w 1993 roku. W Polsce produkty marki Gatta są dostępne w ponad 100 salonach firmowych w największych miastach. Oprócz rodzimego rynku sprzedawane są także w krajach Unii Europejskiej, na Ukrainie, w Rosji, jak również w Mongolii i Australii.²⁹

AVES sp. z o.o. – firma rodzinna z ponad 20 – letnią tradycją, specjalizująca się w produkcji przetworów drobiowych zarówno na rynek polski jak i zagraniczny³⁰.

AGROS – NOVA sp. z o.o. – jedna z wiodących firm branży przetwórstwa owocowo – warzywnego, właściciel wielu znanych marek w tej branży, należą do nich m.in. Kotlin, Łowicz, Garden, Tarczyn, Dr. Witt, Krakus, Pysio³¹.

Tinby sp. z o.o. – jest częścią duńskiego koncernu SP Group A/S, który działa w branży poliuretanów. Produkowane są tutaj elementy do systemów wentylacyjnych, maszyn graficznych i rentgenowskich, artykuły techniczne dla przemysłu medycznego. Ponadto firma wytwarza elementy z poliuretanu (rea – dan) do systemów wentylacyjnych, które mają również zastosowanie w rolnictwie i przemyśle³².

LOTOS – Kolej sp. z o.o. – wchodzi w skład Grupy Kapitałowej Grupy Lotos. Jej podstawową działalnością jest świadczenie usług przewozowych zarówno dla Grupy Lotos, jak i podmiotów zewnętrznych. Ponadto LOTOS – Kolej zajmuje się wynajmem taboru kolejowego, utrzymaniem infrastruktury kolejowej oraz obsługą bocznic³³.

PKP CARGO TABOR – Karsznice sp. z o.o. – zajmuje się naprawą taboru kolejowego oraz jego podzespołów. Swoje usługi oferuje wszystkim przewoźnikom kolejowym działającym na terenie kraju, ale głównym zleceniodawcą jest jej właściciel PKP CARGO S.A.³⁴.

”AGROMEX” Wojciech i Jacek Fraszka sp.j. – została założona w 1992 roku, działa w branży transportu międzynarodowego. Firma zajmuje się również serwisem samochodów ciężarowych³⁵.

Powiat Łaski pod względem zarejestrowanych w REGON podmiotów gospodarczych plasuje się na miejscu dziewiątym, czyli o dwie lokaty niżej niż Powiat Zduńskowolski. Zgodnie z rejestrem w Powiecie działa ponad 4 tys. podmiotów gospodarczych, z których około 95% to podmioty prywatne. Prężnie rozwijającą się i perspektywiczną sferą jest działalność handlowa i usługowa. Placówek o takim charakterze znajduje się tu odpowiednio około 1200 i 600. Z uwagi na bazę surowcową w Powiecie Łaskim, głównymi branżami są:

²⁸ <http://www.icopal.pl/index.php?page=o-firmie>

²⁹ <http://www.gatta.pl/PL/About/Default.aspx>

³⁰ <http://www.aves.pl/>

³¹ <http://www.agrosnova.pl/>

³² <http://www.tinby.pl/>

³³ http://www.lotos.pl/166/grupa_kapitalowa/nasze_spolki/lotos_kolej

³⁴ <http://www.tabor-karsznice.pl/>

³⁵ <http://www.agromex.eu/>

- spożywcza, w tym mięsno – wędliniarska, mleczarska oraz inne drobniejsze (przetwórstwo rybne, piekarstwo, wody i napoje chłodzące),
- drewno – meblarska, obejmująca wytwarzanie mebli, elementów budowlanych, budowę domków, stolarkę z udziałem tworzyw sztucznych,
- odzieżowo – dziewiarska (produkcja odzieży, bielizny, przędzy, tkanin itp.),
- materiałów budowlanych (materiały ścienne, stropowe, produkcja elementów betonowych itp.),
- chemiczno – farmaceutyczna (produkcja farb, płynów infuzyjnych, wyrobów z tworzyw sztucznych),
- opakowań (produkcja opakowań z papieru, tektury, tworzyw sztucznych, drewna).

Tabela 15. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
POWIAT ZDUŃSKOWOLSKI						
Ogółem	6290	5873	6153	6068	6133	6204
Sektor publiczny	175	175	174	174	183	-
Sektor prywatny	6115	5698	5979	5894	5950	-
Spółki prawa handlowego	241	257	265	277	289	309
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	40	41	40	40	41	-
Spółdzielnie	20	20	20	19	19	19
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	5147	4712	4955	4848	4867	4914
Fundacje	10	10	11	11	12	-
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	150	160	169	176	181	-
POWIAT ŁASKI						
Ogółem	4225	4046	4281	4185	4219	4301
Sektor publiczny	143	144	147	146	145	-
Sektor prywatny	4082	3902	4134	4039	4074	-
Spółki prawa handlowego	131	143	150	152	162	174
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	18	17	17	18	17	-
Spółdzielnie	14	14	14	14	13	13
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	3493	3305	3514	3420	3413	3478
Fundacje	1	1	2	2	3	-
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	122	128	134	137	146	-

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Tabela 16. Podmioty gospodarki narodowej (bez osób fizycznych prowadzących wyłącznie indywidualne gospodarstwa rolne) – stan na 30.09.2013

	ogółem	w tym						osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
		razem	spółki				spółdzielnie	
			w tym			cywilne		
			handlowe		z o. o.			
razem	akcyjne	w tym						
Miasto Zduńska Wola	4376	557	232	6	191	324	11	3424
Gmina Zduńska Wola	922	92	42	0	33	50	0	758
Gmina Sędziejowice	398	25	9	0	7	16	3	319

Źródło: Opracowania własne na podstawie GUS

Tabela 17. Liczba podmiotów gospodarczych w 2012 roku wg sekcji PKD 2007 w Powiatach Zduńskowolskim i Łaskim

Sekcja	Nazwa Sekcji	Powiat Zduńskowolski	Powiat Łaski
-	Ogółem	6133	4219
A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	64	164
B	Górnictwo i wydobywanie	7	3
C	Przetwórstwo przemysłowe	828	597
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	20	6
E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	17	15
F	Budownictwo	857	525
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów mechanicznych, włączając motocykle	1811	1294
H	Transport i gospodarka magazynowa	372	222
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	149	105
J	Informacja i komunikacja	109	73
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	200	113
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	136	58
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	432	283
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	93	70
O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	57	66
P	Edukacja	207	146
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	244	162
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	110	73
S i T	Pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	420	244

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Wykaz najważniejszych przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie oddziaływania MOF Zduńska Wola – Karsznice stanowi załącznik do Planu Rozwoju.

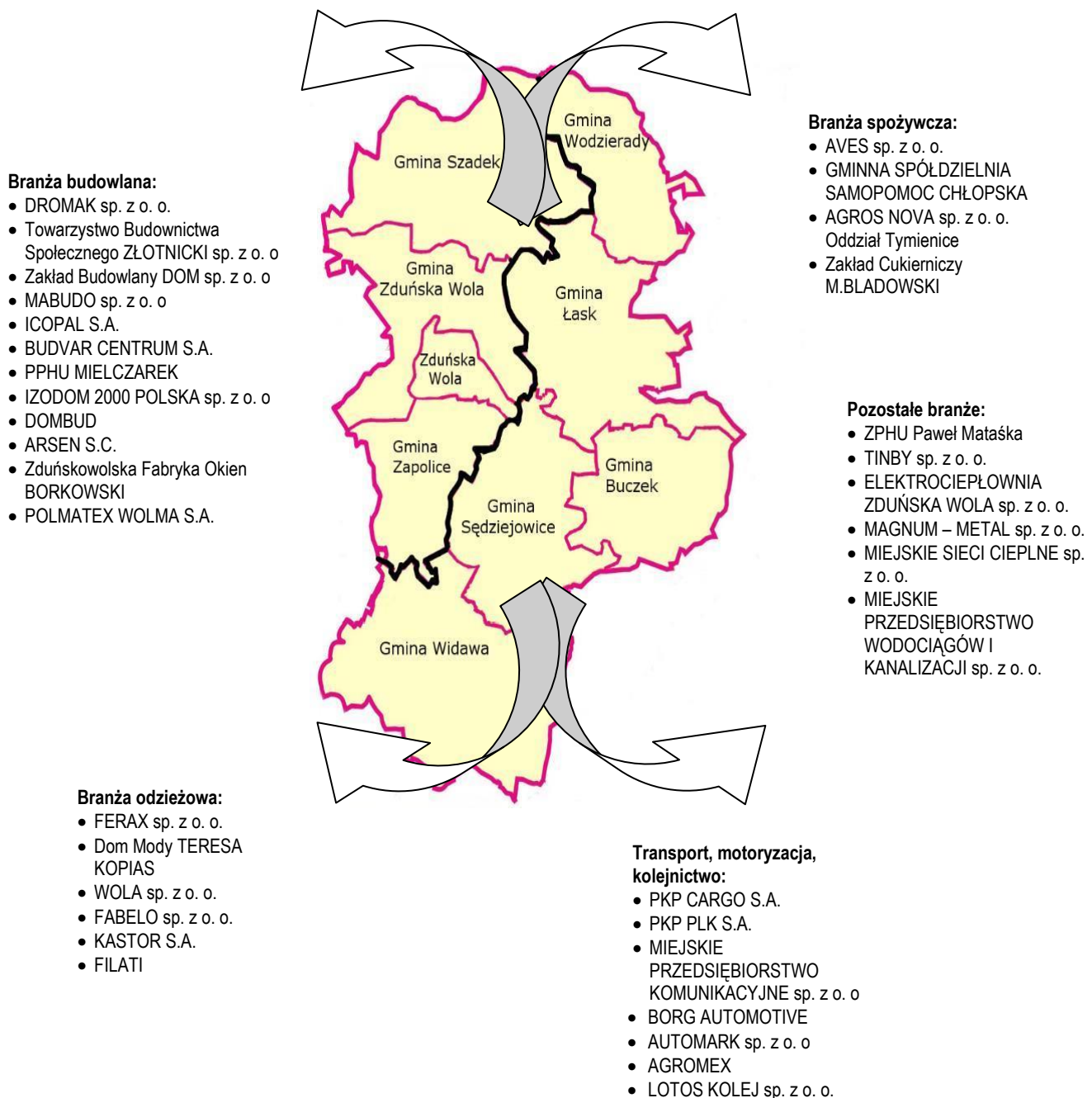
Postępujące w ostatnich dekadach procesy globalizacyjne stworzyły trudniejsze warunki dla działania drobnych przedsiębiorstw handlowych i po okresie intensywnego rozwoju małych sklepów, handlu targowego na początku lat dziewięćdziesiątych – nastąpiła ekspansja super- i hipermarketów oraz centrów o charakterze handlowo – usługowym. Postępuje ona w Polsce zgodnie z tendencją rozwoju światowego handlu, gdyż klienci chętnie korzystają z kompleksowych obiektów wielkopowierzchniowych. Wg danych GUS w roku 2012 na obszarze oddziaływania MOF Zduńska Wola – Karsznice funkcjonowało 36 supermarketów³⁶ (pięć na terenie Powiatu Łaskiego, 12 – Zduńskowolskiego oraz 19 – Sieradzkiego) i 3 hipermarkety³⁷ (1 na terenie Powiatu Łaskiego oraz 2 – Sieradzkiego), a wśród nich m.in. Biedronka, Kaufland, Carrefour, Intermarche, Lidl, Polo Market czy sieciowe składy budowlane, zaopatrywane przez własne hurtownie. Z jednej strony rozwój super i hipermarketów wpływa niekorzystnie na lokalny tradycyjny handel (spadające obroty sklepów i pogarszająca się konkurencyjność małych podmiotów). Z drugiej jednak strony konkurencja silnych sieci handlowych, może stać się impulsem przyspieszającym procesy integracyjne lokalnych firm handlowych oraz zaangażowanie lokalnego kapitału. Kupcy i przedsiębiorcy przechodząc do walki o klienta mogą zacząć konsolidować własne wysiłki i tworzyć własne obiekty oraz wspólne sieci sklepów. Kolejnym krokiem będzie wówczas łączenie sieci produkcyjnej z dystrybucyjną i dystrybucja towarów pod własną wspólną marką. W skali makrologistycznej rolę integratora i koordynatora w łańcuchach dostaw, pełnić mogą centra logistyczne o znaczeniu krajowym i międzynarodowym, współpracujące z podobnymi centrami w innych krajach na

³⁶ Sklep o powierzchni sprzedażowej od 400 m kw. do 2499 m kw. prowadzący sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujący szeroki asortyment artykułów żywnościowych oraz artykułów nieżywnościowych częstego zakupu

³⁷ Sklep o powierzchni sprzedażowej od 2500 m kw. prowadzący sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujący szeroki asortyment artykułów żywnościowych i nieżywnościowych częstego zakupu, zwykle z parkingiem samochodowym

terenie Unii Europejskiej. MOF Zduńska Wola – Karsznice oraz obszar jego oddziaływania, ze względu na swoje korzystne położenie na skrzyżowaniu głównych szlaków komunikacyjnych, może stanowić w przyszłości atrakcyjną ofertę, zarówno do tworzenia nowych centrów dystrybucyjnych (prowadzonych przez podmioty zależne, realizujących usługi logistyczne na rzecz własnego przedsiębiorstwa), jak również funkcjonowania portu i centrum dystrybucyjno – logistycznego, jako podmiotu niezależnego świadczącego usługi dla wielu różnych klientów zewnętrznych.

Rysunek 37. Kluczowe branże na terenie MOF

Źródło: Opracowanie własne

2.3.2. ROLNICTWO

Według danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku, grunty rolne w Powiecie Zduńskowolskim zajmują 22 526,01 ha, co stanowi 61% jego całkowitej powierzchni. Na terenie tym wg GUS funkcjonuje 4 029 gospodarstw rolnych. Głównie są to gospodarstwa rozdrobnione – do 5ha, stanowią one blisko 70% wszystkich gospodarstw rolnych. W Powiecie Łaskim odpowiednio grunty rolne zajmują 39 650,76 ha, czyli 64,2% całkowitej powierzchni Powiatu, natomiast gospodarstwa do 5 ha stanowią 69,4 %.

Tabela 18. Podział użytków rolnych

Rodzaj	Powierzchnia (ha)				
	Powiat Zduńskowolski	Miasto Zduńska Wola	Gmina Zduńska Wola	Powiat Łaski	Gmina Sędziejowice
Grunty ogółem	22 526,01	1 130,88	6 407,60	39 650,76	6 813,79
Użytki rolne ogółem	19 416,76	889,04	5 132,96	32 776,66	5 461,77
Sady ogółem	195,83	14,29	32,42	326,81	48,91
Łąki trwałe	2 745,67	209,55	949,79	6 635,58	836,71
Pastwiska trwałe	348,95	18,39	78,88	738,03	348,95
Lasy i grunty leśne ogółem	1 726,07	90,09	814,37	4 107,69	827,35
Pozostałe grunty	1 383,18	151,75	460,27	2 766,41	524,67

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2010

Tabela 19. Struktura gospodarstw rolnych

Rodzaj	Liczba				
	Powiat Zduńskowolski	Miasto Zduńska Wola	Gmina Zduńska Wola	Powiat Łaski	Gmina Sędziejowice
Ogółem	4 029	552	1 575	5 754	1 178
do 1 ha włącznie	1 346	351	643	1 003	262
1 – 5 ha	1 451	170	626	2 562	555
5 – 10 ha	729	19	200	1 303	248
10 ha i więcej	503	12	106	886	113

Źródło: GUS, Powszechny Spis Rolny 2010

Na obszarze Powiatu Zduńskowolskiego przeważają gleby III (27%), IV (32,6%) i V (24,9%) klasy bonitacyjnej, głównie są to gleby bielcowe właściwe, pseudobielcowe, brunatne właściwe i wylugowane, czarne ziemie zdegradowane, gleby bagienne oraz glejowe i mady. Głównym kierunkiem produkcji rolnej w regionie jest uprawa zbóż i ziemniaków, stanowiących bazę do hodowli bydła, trzody chlewnej, a także drobiu.

W samej gminie miejskiej Zduńska Wola struktura gleb jest podobna jak na terenie całego Powiatu – w większości są to gleby IV, V i VI klasy bonitacyjnej. Największe kompleksy rolne znajdują się:

- w części południowo – zachodniej miasta, w rejonie ulic: Widawskiej i Zduńskiej oraz na południe od osiedla Karsznice,
- w części północnej, w rejonie ulic: Getta Żydowskiego, Tymienieckiej i Klonowej,
- na terenach położonych na południe od ulicy Łaskiej (dawny Krobanówek i Sędzieniejewice).

Większość terenów rolnych należy do osób fizycznych (56%), jedna piąta to własność Miasta, a 12% Skarbu Państwa, pozostałe należą do zakładów pracy, spółdzielni mieszkaniowych oraz pozostałych podmiotów.

W Powiecie Łaskim dominują gleby IV, V i VI klasy bonitacyjnej. Na tle Powiatu wyróżnia się Gmina Sędziejowice, w której gleby klasy III stanowią 22,25 %. Z uwagi na jakość gleb, podobnie jak w Powiecie Zduńskowolskim, dominuje uprawa zbóż oraz ziemniaków. Pojawiają się również uprawy buraków cukrowych – głównie na południu Powiatu, plantacje róż w okolicach Łasku, a także truskawek, z których słynie Gmina Buczek. Sporadycznie pojawiają się plantacje drzew i krzewów ozdobnych oraz uprawy ziół i warzyw. Dominuje tu również hodowla bydła oraz trzody chlewnej.

Teren **Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego** jest w znacznej mierze otwarty (częściowo użytkowany rolniczo, częściowo zaś porośnięty roślinnością łąkową). Gleby dobrych klas – II i III zajmują nie więcej niż 2% powierzchni obszaru i występują głównie w jego północnej części (bezpośrednio na południe od DK 12/14). W przypadku prowadzenia inwestycji konieczne będzie uzyskanie zgody na wyłączenie ich z produkcji rolnej – na mocy obowiązujących przepisów. Na wyznaczonym terenie nie występują większe grupy zieleni leśnej – nieruchomości zalesione i zadrzewione zajmują jedynie ok. 1% powierzchni.

2.3.3. TURYSTYKA

Według danych GUS, w 2011 roku Powiat Zduńskowolski znalazł się na 8. miejscu wśród wszystkich powiatów Województwa Łódzkiego pod względem ilości turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania, natomiast pod względem ilości udzielonych noclegów plasował się na 15. miejscu. W Powiecie dominuje agroturystyka, a do najważniejszych obiektów o tym charakterze należą:

- Stowarzyszenie „Agro Aves” w Gajewnikach – na terenie gospodarstwa, które obejmuje ponad 30 ha znajdują się boiska sportowe, 3 stawy hodowlane, lasy, łąki, kryta ujeżdżalnia, rozprężalnia, parkur piaskowy, 3 murowane stajnie oraz obiekty przeznaczone do organizacji imprez okolicznościowych i konferencji. Na jego terenie organizowane są różnorodne zawody zarówno jeździeckie, jak i w powożeniu bryczką, z festiwalem jeździeckim w miesiącu sierpniu na czele. Jest to zdecydowanie największa impreza tego typu w regionie, przyciągająca tysiące widzów. Gospodarstwo specjalizuje się w organizacji imprez dla zorganizowanych grup, zapewniając aktywny wypoczynek oraz wysoki standard,
- Gospodarstwo Agroturystyczne Stadnina Koni Jarosław Wawrzyniak w Górach Prusinowskich koło Szadku,
- Gospodarstwo Agroturystyczne przy Zespole Szkół Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego w Wojsławicach,
- Gospodarstwo Rolno – Agroturystyczne w Zapolicach,
- "Na Wyspie" Wiesław Rumpel - pole namiotowe w Młodawinie Górnym,
- Gospodarstwo „Agroland” Tomasz i Henryk Wiesławski w Rembieszowie.

Popularna jest również turystyka weekendowa, zlokalizowana głównie wokół Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki, znajdującego się w południowej części Powiatu (Gmina Zapolice). Ochroną objęte zostały doliny rzek: Warty, Widawki, Grabi, Oleśnicy Niecieczy i Wierznicy, a całkowita powierzchnia parku wynosi 25 330 ha. Z uwagi na ograniczoną działalność człowieka, teren parku jest wyjątkowo interesujący jeśli chodzi o botanikę, w szczególności bardzo bogata jest tu flora łąkowa, bagienna i wodna, dająca schronienie rzadkim gatunkom zwierząt.

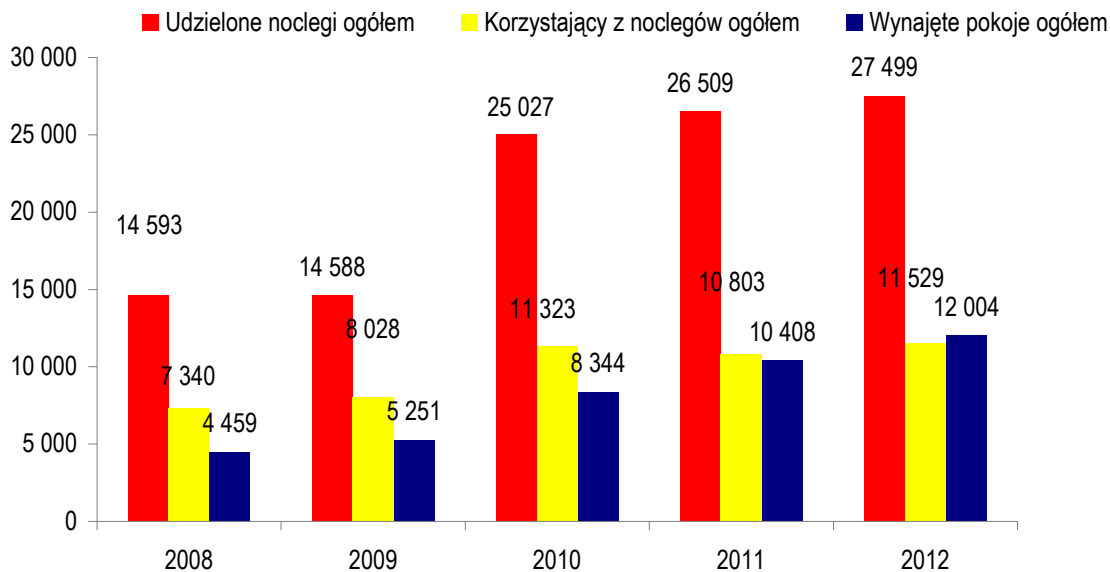
Na terenie Powiatu znajdują się wcześniej wspomniane rezerваты przyrody:

- ścisły rezerwat torfowiskowo – leśny „Korzeń”,
- rezerwat leśny „Jamno”,
- rezerwat leśny „Wojsławice”,
- rezerwat leśny „Jablecznik”.

Teren przecinają różne szlaki turystyczne zarówno piesze, jak i rowerowe:

- „Szlak uroczysk i rezerwatów” (długość 16 km),
- „Szlak wokół Zduńskiej Woli” (długość 22 km),
- „Szlak w środku Polski ziemia znana i nieznaną” (długość 61 km),
- „Szlak Walk nad Wartą we wrześniu 1939 roku” (długość 54,6 km),
- „Szlak Parków Krajobrazowych” (regionalny szlak rowerowy),
- „Skarby Ziemi Sieradzkiej” (regionalny szlak rowerowy).

Rysunek 38. Turystyczne obiekty noclegowe w Powiecie Zduńskowolskim

Źródło: Opracowania własne wg GUS

Z kolei Powiat Łaski można poznać korzystając z takich tras turystycznych jak:

- „Szlak Pabianicki” – wiodący z Pabianic do Łask, oznakowany kolorem zielonym, o długości 26,5 km,
- „Szlak Młynów nad Grabią” – oznaczony kolorem żółtym, pieszy szlak o długości 36 km łączy on zabytki architektury przemysłowej w postaci młynów wodnych nad rzeką Grabią z zabytkami Łasku i okolic oraz przyrodą,
- „Szlak Okrężny Wokół Łodzi” – oznaczony kolorem czerwonym, przebiegający przez dzielnicę Łasku – Kolumnę, główny pieszy szlak turystyczny aglomeracji łódzkiej,
- „Szlak Braci Czeskich” – oznaczony kolorem niebieskim, liczący ok. 41 km rowerowy szlak z Łasku przez Rokitnicę, Zelów, Szczerców do Faustynowa. Podróżując nim można się zapoznać z historią czeskich osadników z XIX wieku, podziwiając zabudowania wojenne oraz użytkowe wraz z Muzeum Braci Czeskich,
- „Łódzka Magistrala Rowerowa” licząca ok. 81 km oznakowana kolorem czerwonym, część transeuropejskiej trasy rowerowej Eurovelo,
- „Szlak kajakowy Grabia – Widawka – Warta”,
- Dwa odcinki planowanego szlaku konnego im. mjr Henryka Dobrzańskiego "Hubala",
- „Szlak bursztynowy” – fragment starożytnego traktu Rzym – Bałtyk.

Na terenie Gminy Sędziejowice znajdują się 2 rezerваты przyrody:

- „Grabica” – atrakcyjny głównie z uwagi na torfowiska przejściowe i niskie oraz eutroficzne bagna z rzadkimi i chronionymi roślinami,
- „Jodły Łaskie” im. Stanisława Kostki Wisińskiego (wybitnego leśnika) – atrakcyjny turystycznie poprzez występowanie ekosystemu leśnego z udziałem jodły z licznymi pomnikowymi okazami dębów, jodeł i sosen

oraz 3 zespoły przyrodniczo – krajobrazowe:

- „Sędziejowicki” - charakterystyczny z uwagi na 110 – letni starodrzew sosnowy na siedlisku boru mieszanego wilgotnego,
- „Luciejów” – rozległa wydma z towarzyszącymi jej źródłami wysiękowymi i oczkami wodnymi, którą pokrywają drzewostany, o zróżnicowanej mozaice siedlisk, pełniące funkcję lasów glebochłonnych,
- „Dolina Grabi”.

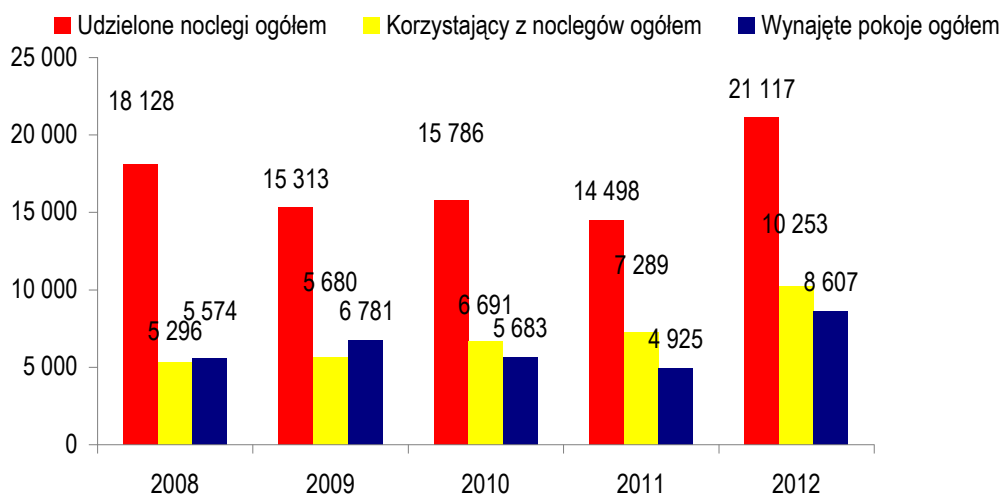
W Powiecie Zduńskowolskim możemy zaobserwować wzrost znaczenia turystyki, w porównaniu z rokiem 2008 liczba obiektów noclegowych ogółem w roku 2012 zwiększyła się dwukrotnie. Znacząco zwiększyły się liczby udzielonych noclegów, wynajętych pokoi oraz ilość osób korzystających z noclegów.

Łask i jego okolice z uwagi na walory przyrodnicze oraz dosyć bliskie położenie względem miast aglomeracji łódzkiej stanowi miejsce atrakcyjne turystycznie. Ziemia Łaska już w okresie międzywojennym była popularnym ośrodkiem wypoczynkowym, w szczególności leżąca nad rzeką Grabią miejscowość Kolumna, na terenie której znajdują się ośrodki wypoczynkowe powstałe już w latach 60-tych XX wieku. Z biegiem czasu zarówno w Kolumnie, jak i w Kwiatkowicach Lesie, Grabi (gm. Sędziejowice), Rokitnicy oraz Kozubach zaczęły rozwijać się zabudowania letniskowe. Obecnie w samej w Gminie Wodzierady znajduje się blisko 1500 działek wypoczynkowych. Jako miejsce letnich wypadów, popularne wśród mieszkańców Łodzi i Pabianic, są również Gminy Buczek oraz Sędziejowice.

Do ważnych punktów na turystycznej mapie Powiatu zaliczyć należy:

- park miejski w Łasku, w którym znajduje się wzniesiony w 1862 roku przez rodzinę Kreskich dworek, a historia samego parku sięga XVIII wieku,
- synagogę z końca XIX w. (obecnie remiza straży pożarnej),
- drewniany kościół św. Ducha w stylu barokowym wzniesiony w 1666 roku,
- strusią fermę w Stanisławowie (gm. Wodzierady) – istnieje od 1996 roku, posiada specjalne wybiegi, na których można podziwiać ptaki, oferuje przejazdy bryczką oraz na kucach, a także miejsce na biwak,
- 32. Bazę Lotnictwa Taktycznego w Łasku, na terenie której odbywa się coroczny piknik lotniczy.

Rysunek 39. Turystyczne obiekty noclegowe w Powiecie Łaskim

Źródło: Opracowania własne wg GUS

W Powiecie Łaskim, pomimo dwukrotnego zwiększenia się ilości turystycznych obiektów noclegowych w latach 2008 – 2012, można zaobserwować wahania pod względem ilości udzielonych noclegów oraz wynajętych pokoi. Według danych GUS zajmuje on 16. miejsce wśród wszystkich powiatów w Województwie Łódzkim pod względem ilości turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania oraz 19. pod względem ilości udzielonych noclegów.

W bezpośredniej strefie oddziaływania Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego najczęściej odwiedzane obiekty noclegowe przedstawia rysunek numer 39.

Rysunek 40. Turystyczne obiekty noclegowe na terenie MOF

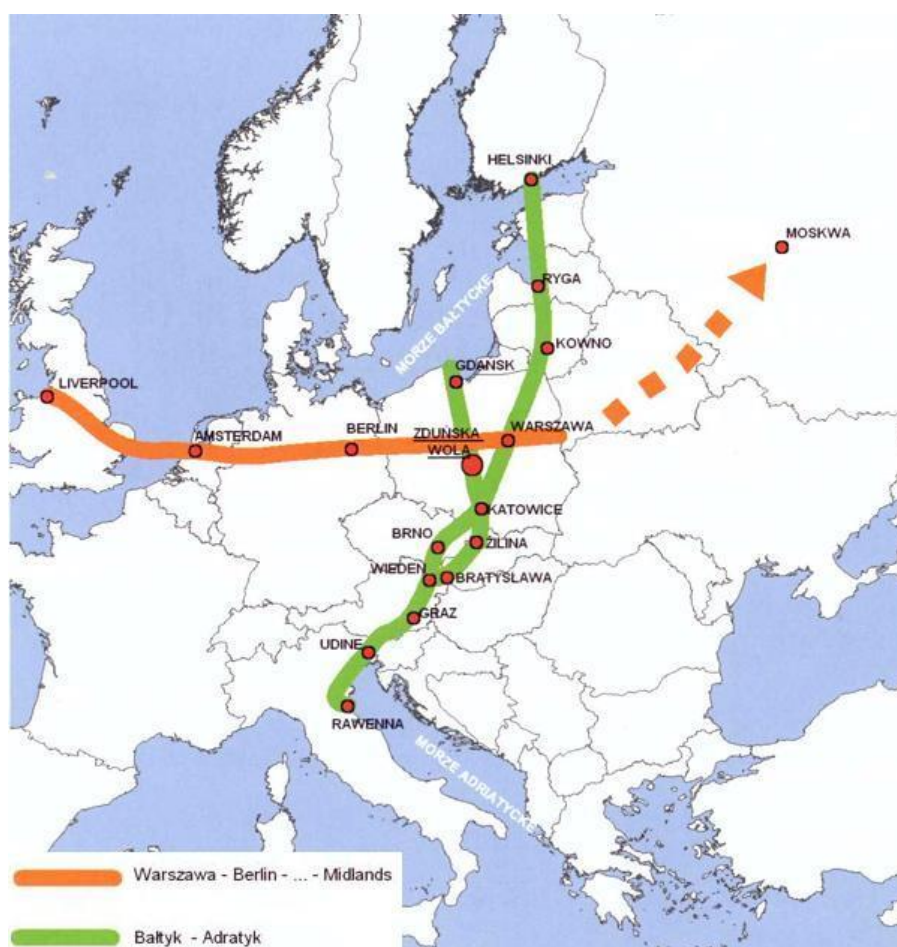
<ul style="list-style-type: none"> • Hotel „Opis” ul. Wierzbowa 2, 98 - 220 Zduńska Wola • Hotel „Pod Słońcem” ul. Łaska 215, 98 - 220 Zduńska Wola • Hotel "Hades" Centrum, ul. S. Złotnickiego 21 98-220 Zduńska Wola • Hotel „Biesiada” ul. Łaska 104, 98-220 Zduńska Wola • Hotel „Ostrówek” Ostrówek 16, 98-220 Zduńska Wola • Hotel „U Niny” ul. Zielona 57, 98-220 Zduńska Wola • Pokoje Gościnne „Agad” ul. Kwiatowa 6, 98-220 Zduńska Wola • Szkolne Schronisko Młodzieżowe ul. Dolna 41, 98-220 Zduńska Wola • Schronisko Młodzieżowe (Bursa Szkolna) ul. Okrzei 11, 98-220 Zduńska Wola • Stowarzyszenie Agro – Aves Stajnia Gajewniki Gajewniki 2, 98-220 Zduńska Wola • HADES "Hades Ostrówek" Michałów 69, 98-220 Zduńska Wola 	<ul style="list-style-type: none"> • Hotel GRAF ul. Piotrkowska 10, 98-100 Łask – Kolumna • Centrum Konferencyjno – Wypoczynkowe Dzikie Wino ul. Hallera 49, 98-100 Wiewiórczyn k/Łasku • Zajazd JAMBOŁ Restauracja – Kawiarnia ul. Armii Ludowej 46, 98 - 100 Łask • Zajazd – Bar ZACHĘTA Rokitnica 3, 98-100 Łask • Motel - Restauracja "KOMINEK" ul. Borowikowa 4, 98-100 Łask • Hotel Przygoń ul. Iglasta 8, 98-100 Łask – Kolumna • Noclegi Pracownicze ul. Traugutta 53, 98-100 Łask • Pokoje Gościnne ul. Mickiewicza 5, 98-100 Łask • Columna Medica Resort ul. Wakacyjna 8, 98-100 Łask
Powiat Zduńskowolski	Powiat Łaski

Źródło: opracowanie własne na podstawie stron www.powiatzdunskowolski.pl i www.lask.com.pl

2.3.4. ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA

Szczególna lokalizacja Powiatu Zduńskowolskiego, na terenie którego między innymi funkcjonować będzie Miejski Obszar Funkcjonalny Zduńska Wola – Karsznice, sprzyja inwestowaniu oraz lokowaniu w nim działalności gospodarczych. Położenie w centralnej części Polski oraz Europy sprawia, że przez Powiat Zduńskowolski oraz Łaski przebiegają ważne szlaki komunikacyjne, zarówno infrastruktury drogowej, jak i kolejowej. Nie bez znaczenia pozostaje również nieduża odległość Portu Lotniczego Łódź im. Władysława Reymonta. Systematycznie polepszający się stan infrastruktury drogowej, a także krzyżujące się dwa, bardzo ważne dla transportu polskiego oraz europejskiego, szlaki kolejowe: wschód – zachód oraz południe – północ, łączący Śląsk z portami morskimi, a w europejskim wymiarze Bałtyk z Adriatykiem. Szlaki te leżą w układzie sieci międzynarodowych korytarzy transportowych zilustrowanych na mapie poniżej.

Rysunek 41. Położenie MOF na tle korytarzy paneuropejskich

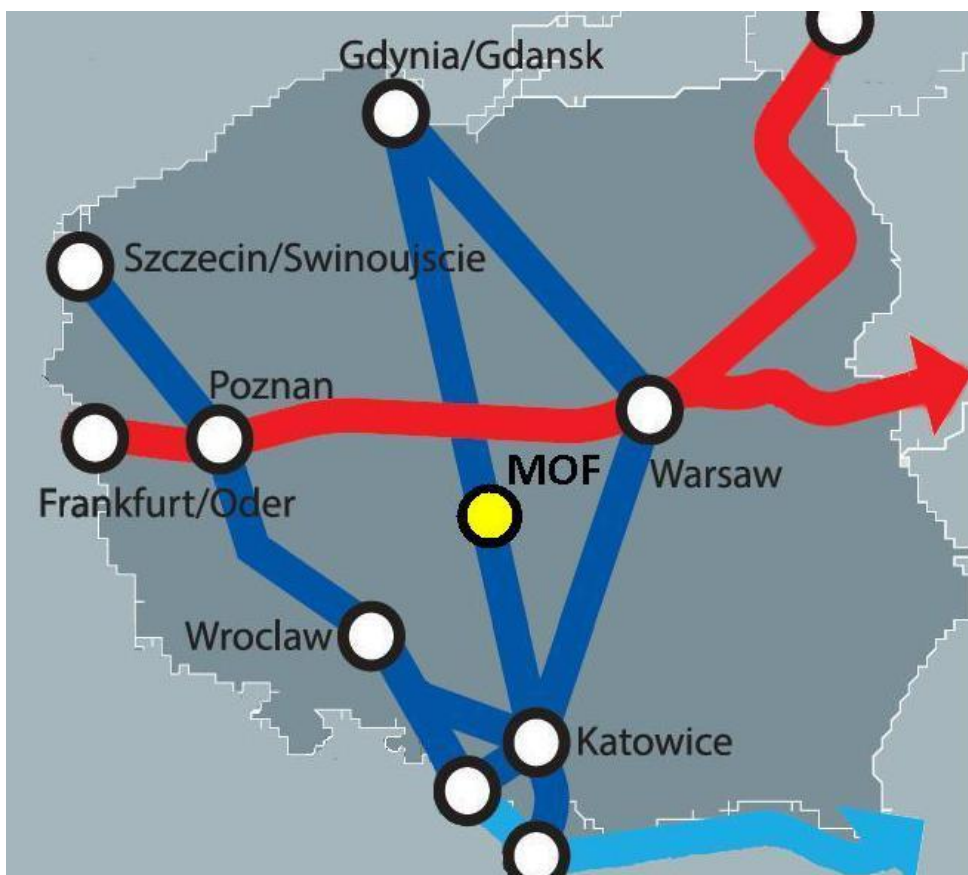
Źródło: Opracowania Folder MOF Zduńska Wola - Karsznice

Na atrakcyjność inwestycyjną MOF Zduńska Wola – Karsznice wpłynie również budowa drogi ekspresowej S8, która przebiegać będzie przez bezpośrednią strefę oddziaływania MOF i pośrednio prowadzi do największego w Polsce węzła autostrad, na którym krzyżują się trasy: E30 (autostrada A2) będąca komponentem korytarza paneuropejskiego Warszawa – Berlin – Midlands oraz E75 (autostrada A1) – korytarz Bałtyk – Adriatyk.

Miejski Obszar Funkcjonalny Zduńska Wola - Karsznice leży:

- 40 km od Łodzi,
- 170 km do Wrocławia i Warszawy,
- 200 km do Poznania,
- 240 km do Krakowa,
- 390 km do Gdańska,
- 470 km do Szczecina.

Rysunek 42. Położenie MOF na tle korytarzy paneuropejskich

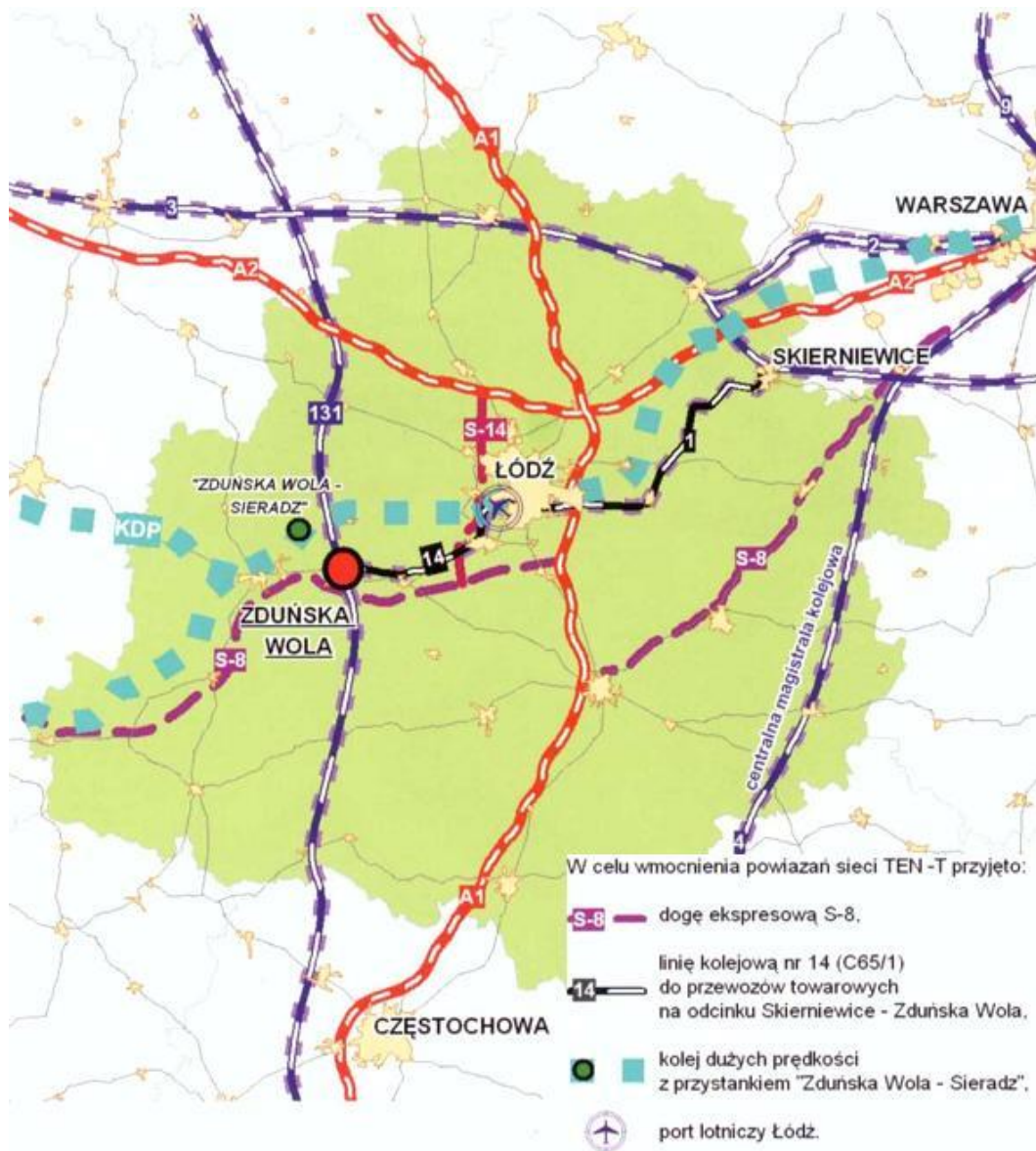

Źródło: Opracowanie własne na podstawie mapy Komisji Europejskiej

W 2010 roku Powiat Zduńskowolskim zajął 1. miejsce w Województwie Łódzkim oraz 6. w kraju w rankingu klasyfikującym samorządy pod względem wydatków na infrastrukturę techniczną. Ranking przeprowadził miesięcznik „Wspólnota” oraz Uniwersytet Warszawski, a tak wysoką lokatę udało się osiągnąć głównie dzięki realizacji wielomilionowych inwestycji drogowych. W kolejnych latach 2011 i 2012 Powiat pozostał konsekwentny w działaniach i odpowiednio zajmował w ww. rankingu miejsca 2. i 6.

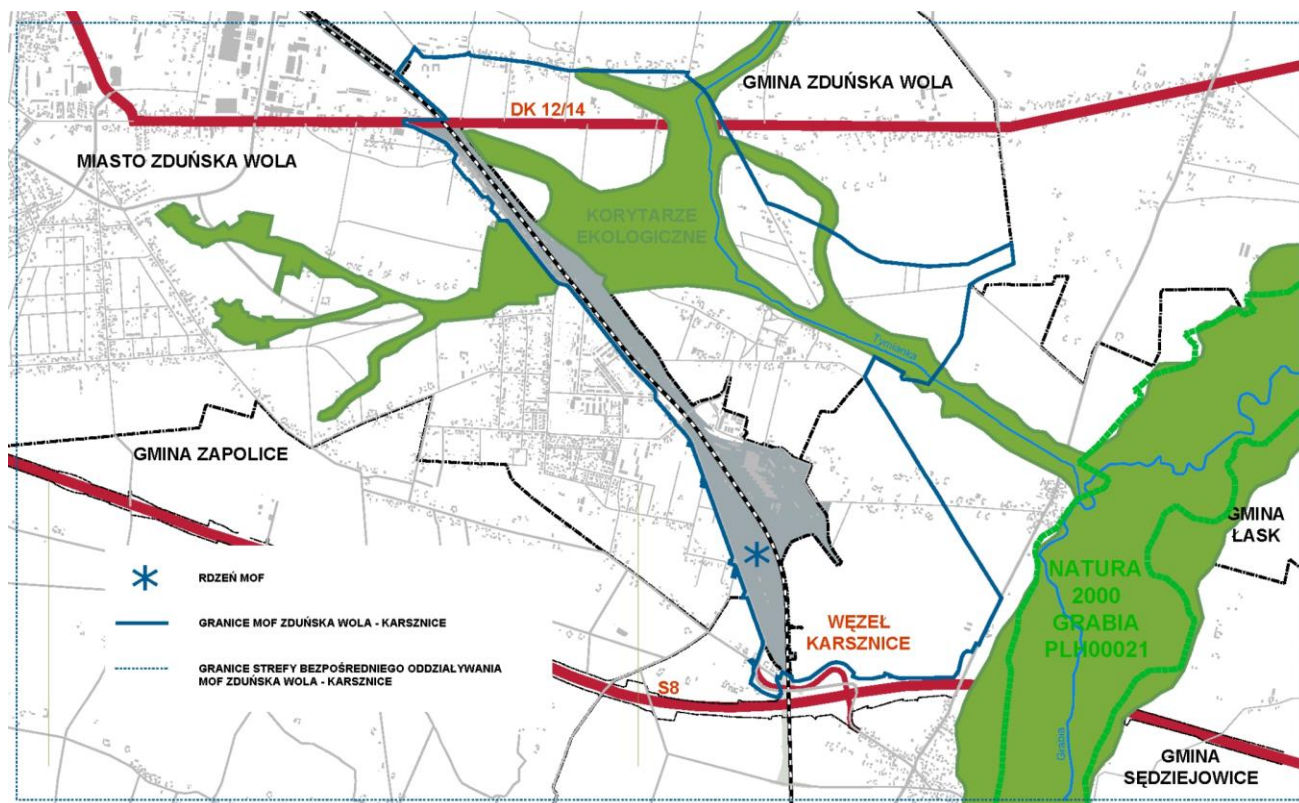
Szczególną funkcję w systemie komunikacyjnym Obszaru pełni również będąca w budowie droga ekspresowa S14 (Zachodnia Obwodnica Łodzi), która w końcowym etapie połączy drogę ekspresową S8 z autostradą A2.

Rysunek 43. Położenie MOF w Województwie Łódzkim

Źródło: Opracowania Folder MOF Zduńska Wola – Karsznice

Rysunek 44. Położenie MOF na tle infrastruktury komunikacyjnej

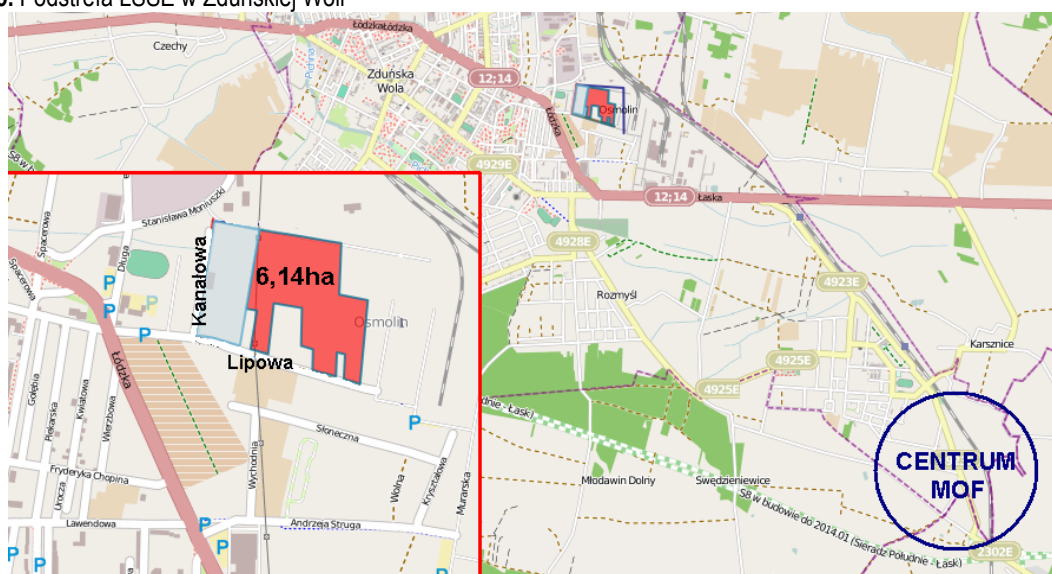
Źródło: Opracowania własne

Ważnym czynnikiem wpływającym na atrakcyjność inwestycyjną jest również sytuacja demograficzna. Na terenie Powiatu Zduńskowolskiego występuje stosunkowo wysoka średnia gęstość zaludnienia oraz liczba osób w wieku produkcyjnym.

Kolejnym elementem zwiększającym atrakcyjność regionu są plany związane z Koleją Dużych Prędkości, która przez Powiat będzie przebiegać trasą relacji Warszawa – Wrocław oraz Warszawa – Poznań ze stacją pośrednią w miejscowości Czartki (między Zduńską Wolą a Sieradzem).

We wschodniej części Miasta Zduńska Wola, przy drodze krajowej 12/14 znajduje się podstrefa Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej o powierzchni 6,1417 ha. Dzięki wyżej wymienionym szlakom komunikacyjnym oraz bliskości aglomeracji łódzkiej, dostępności mediów i bliskości ścisłego centrum Miasta jest to oferta godna uwagi inwestorów.

Rysunek 45. Podstrefa ŁSSE w Zduńskiej Woli

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://sse.lodz.pl/>

Samo Miasto Zduńska Wola posiada tradycje industrialne, będąc ciągle ośrodkiem przemysłu lekkiego, a także materiałów budowlanych. Na terenach sąsiadujących, rozwijającymi się gałęziami, są z kolei branże wyrobów włókienniczych oraz owocowo – warzywna.

Tabela 20. Liczba jedn. w przewozach intermodalnych w Polsce

	I kwartał	II kwartał	III kwartał	IV kwartał
2013	165 032	167 982	176 274	
2012	155 515	163 163	157 457	168 434
2011	98 473	112 223	130 166	148 047
Zmiana 2013/12	6,12 %	3,57%	11,95%	

Źródło: Departament Regulacji Rynku Kolejowego Wydział Analiz

Z uwagi na położenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Zduńska Wola – Karsznice najistotniejszym punktem pod względem atrakcyjności inwestycyjnej jest utworzenie na jego terenie Portu Multimodalnego. Znajduje to uzasadnienie we wzroście międzynarodowej wymiany towarowej. Już początku XX wieku, dostrzeżono konieczność efektywnego połączenia różnych środków transportu i zwiększenia ich ekonomiczności. Skutkiem tego jest dynamiczny rozwój transportu kombinowanego, multimodalnego w przewozach transeuropejskich. Kształtujący się model transportu, elastycznie odpowiadający na potrzeby rynku, znalazł odzwierciedlenie w dokumentach strategicznych Unii Europejskiej. Wspomniane wcześniej usytuowanie MOF na skrzyżowaniu korytarzy europejskiej sieci TEN-T pozwala na sprawne i optymalne dystrybuowanie towarów, zarówno w ramach wewnątrzspółnotowej dostawy towarów, jak i ich eksport poza granice UE.

W regionie łódzkim dobrym przykładem, udanych inwestycji związanych z transportem modalnym, może być terminal intermodalny w Kutnie. O wyborze Kutna, jako miejsca lokalizacji zdecydowało przede wszystkim położenie miasta w centralnej Polsce, na skrzyżowaniu głównych korytarzy i dróg transportowych. Obiekt mieści się przy linii kolejowej E20 (Berlin – Warszawa – Moskwa) oraz, podobnie jak MOF Zduńska Wola Karsznice, w pobliżu głównej linii kolejowej nr 131,

Tabela 21. Masa towarów w przewozach intermodalnych w Polsce

Tysiący ton	I kwartał	II kwartał	III kwartał	IV kwartał
2013	2 059,1	2 095,4	2 172,1	
2012	1 895,6	2 048,5	1 986,4	2 125,3
2011	1 198,3	1 363,7	1 578,7	1 765,5
Zmiana 2013/12	8,63%	2,29%	9,35%	

Źródło: Departament Regulacji Rynku Kolejowego Wydział Analiz

w korytarzu transportowym Bałtyk – Adriatyk, a także w sąsiedztwie dróg krajowych i autostrad. Budowa terminalu rozpoczęła się wiosną 2010 roku. Roczne możliwości przeładunkowe obiektu wynosiły na starcie 100 tys. TEU38, docelowo 200 tys. TEU, przy powierzchni 80 tys. m² i 4 tys. TEU możliwości składowych. Od samego początku uruchomienia terminalu jego możliwości składowe i przeładunkowe wykorzystywane są niemal w maksymalnym stopniu, a wolumen obsługiwanych ładunków dynamicznie i systematycznie wzrasta. W ciągu pierwszego roku funkcjonowania, na Terminalu Kutno, obsługanych zostało blisko 90 tys. TEU. Średnio miesięcznie w 2012 roku w Kutnie przeładowywanych zostało sto kilkadziesiąt pociągów kontenerowych. Ilość przeładunków na terminalu na przestrzeni ostatnich 3 lat wzrosła o 300%. Od 32 tys. TEU na koniec 2010 roku na tymczasowym terminalu w Krzewiu, przez 67 718 TEU w roku 2011 do maksymalnych możliwości przeładunkowych w roku 2012 – w związku z czym pojawiła się konieczność rozbudowy obiektu w celu obsługi większych potoków ładunków.³⁹ Spółka PCC Intermodal S.A., która uruchomiła terminal w Kutnie, ma również zamiar w ciągu najbliższych czterech, pięciu lat wybudować w kraju od siedmiu do ośmiu kolejnych terminalni, otwartych na obsługę klientów wszystkich branż.⁴⁰

³⁸ TEU (twenty-feet equivalent unit) - jednostka pojemności używana często w odniesieniu do portów i statków. Jest ona równoważna objętości kontenera o długości 20 stóp.

³⁹ Informacje na temat terminala podane za http://www.pccintermodal.pl/bazy/pccintermodal.nsf/id/PL_News_Rok_terminalu_Kutno

⁴⁰ Wywiad z prezesem Dariuszem Stefańskim, http://www.biznes.newseria.pl/news/pcc_intermodal_inwestuje_w_p538851701

Dane zawarte w powyższych tabelach ilustrują, jak szybko rozwija się transport intermodalny w Polsce i jak perspektywiczna jest to branża usług. Trzeci kwartał 2013 roku zanotował prawie 12% skok jeśli chodzi o liczbę jednostek uczestniczących oraz prawie 10% wzrost, biorąc pod uwagę masę towarów w przewozach intermodalnych w stosunku do trzeciego kwartału 2012 roku. Zdecydowanie największy udział w tranzycie stanowiły w 2012 roku wg danych Urzędu Transportu Kolejowego⁴¹ przewozy w komunikacji do Czech, w tym m.in. z Rosji (ponad 16% tranzytu przez Polskę), Stanów Zjednoczonych (12%), Ukrainy (6%). Rozwój przewozów tranzytowych uzależniony będzie w przyszłości od zapewnienia przez infrastrukturę punktową możliwości sprawnego przeładunku oraz skrócenia czasu przejazdu. Wymagać to będzie rewitalizacji i modernizacji infrastruktury liniowej w głównych korytarzach transportowych. Wg danych UTK ze względu na wysokie koszty realizacji przewozów przez kolej oraz niską jakość obecnych parametrów linii kolejowych, przewozy kontenerów na krótkich odcinkach tras są mało opłacalne. Rentowność przewozów intermodalnych wzrasta wraz z odległością przewozu, stąd większość stanowią przewozy międzynarodowe. W 2012 roku usługi transportu intermodalnego realizowało na polskim rynku dziewięciu przewoźników kolejowych: PKP Cargo S.A., PKP LHS sp. z o.o., Lotos Kolej Sp. z o.o., DB Schenker Rail Polska S.A., CTL Express sp z o.o., CTL Logistics Sp. z o.o., STK S.A., Majkoltrans Sp z o.o., Rail Polska Sp. z o.o. Największy udział w przewozach intermodalnych należy od lat do spółek Grupy PKP. Na koniec 2012 roku wyniósł on w masie przetransportowanych jednostek, aż 66,3%, a w trzecim kwartale 2013 roku 58,3%. Drugie miejsce na liście przewoźników pod względem wielkości transportu intermodalnego stanowi spółka Lotos Kolej, której udział w rynku w roku 2012 wyniósł 20,4%, zaś w trzecim kwartale 2013 roku 14,2%. Obie spółki w swoich koncepcjach biznesowych dostrzegają wagę udziału różnych gałęzi transportu w łańcuchu logistycznym.

Jednym z celów strategicznych Grupy PKP Cargo jest rozwijanie działalności w rosnących i atrakcyjnych segmentach rynku w Polsce, takich jak transport intermodalny, jak również kontynuacja ekspansji na rynki zagraniczne poprzez rozwój przewozów w paneuropejskich korytarzach transportowych (Wschód – Zachód oraz Północ – Południe). Grupa PKP Cargo zamierza kontynuować swoją działalność na rynkach Europy Środkowo Wschodniej i Europy Zachodniej, koncentrując wysiłki na rozwoju przewozów w Niemczech, w Czechach, na Słowacji, w Austrii, na Węgrzech i w Belgii poprzez rozwijanie możliwości handlowych i operacyjnych w celu pozyskiwania nowych klientów.⁴² Usługi spedycyjne w kraju i za granicą to ważny element kompleksowego pakietu usług realizowanych przez operatora logistycznego, jakim jest grupa PKP CARGO Logistics, w skład której wchodzi m.in. spółki :

- PS Trade Trans Sp. z o.o. (spedycja międzynarodowa, oferta spółki obejmuje: spedycję kolejową i samochodową, organizację transportu morskiego, śródlądowego i lotniczego, przewozy promowe pociągów i samochodów ciężarowych między Polską a Skandynawią, przewozy ładunków ponadgabarytowych i wyjątkowo ciężkich, kompleksowe usługi celne, logistykę biomasy i zbóż, przeładunki w portach morskich i terminalach lądowych, logistykę magazynową, własne zaplecze logistyczne),
- CARGOSPED Sp. z o.o. (spedycja krajowa, oferta spółki obejmuje: organizację przewozów kolejowych i spedycję kolejową na terenie Europy Środkowo – Wschodniej, w szczególności w takich krajach jak: Austria, Węgry, Czechy, Słowacja, Rumunia, Bułgaria, Słowenia i Niemcy),
- PKP CARGO International (spedycja poza granicami Polski, oferta spółki obejmuje: kompleksową organizację przewozu ładunków, magazynowanie, usługi dodatkowe dla ładunków transportowanych w systemie przewozów intermodalnych, do których zaliczyć należy kontenery wielkie według standardu ISO i UIC, nadwozia wymienne i naczepy siodłowe).

Z kolei Grupa Lotos będąca obecnie właścicielem, drugiego najważniejszego na polskim rynku przewoźnika, spółki Lotos Kolej, w najbliższej przyszłości zamierza skupić się na swojej działalności podstawowej, czyli poszukiwaniu i wydobyciu surowców oraz produkcji i sprzedaży paliw. Stąd plany wyłączenia spółki Lotos Kolej ze struktur Grupy. Spółka może być wydzielona

⁴¹ Statystyki podane za Departamentem Regulacji Rynku Kolejowego Urzędu Transportu Kolejowego

⁴² Informacje nt celów strategicznych PKP Cargo za <http://www.pkp-cargo.pl/pl/about/28/4/Strategia.html>

w całości lub w części z grupy Lotos. Jedną z proponowanych opcji jest połączenie Lotos Kolej z innymi przewoźnikami, a następnie wprowadzenie nowego podmiotu kolejowego na Giełdę Papierów Wartościowych.

2.3.5. SYTUACJA FINANSOWA PARTNERÓW PROJEKTU (MOF)

Jak wynika z analizy danych za lata 2008 – 2012, systematycznie wzrasta wartość dochodów budżetowych w omawianych jednostkach, z wyjątkiem ostatniego okresu w Powiecie Zduńskowolskim. Mimo to, w 2012 roku, dochody w tym Powiecie w porównaniu z rokiem 2008 wzrosły o blisko 35%. Znaczący wzrost dochodów budżetowych zanotowała również Gmina Zduńska Wola – niewiele ponad 31% oraz Miasto Zduńska Wola – systematyczny wzrost spowodował zwiększenie się dochodów w 2012 o blisko 26% w porównaniu z 2008r. Powiat Łaski zanotował w omawianym okresie wzrost dochodów o 25%. Natomiast najslabszy wzrost dochodów budżetu zanotowała Gmina Sędziejowice – 9,6%.

Tabela 22. Budżet JST w latach 2008 – 2012

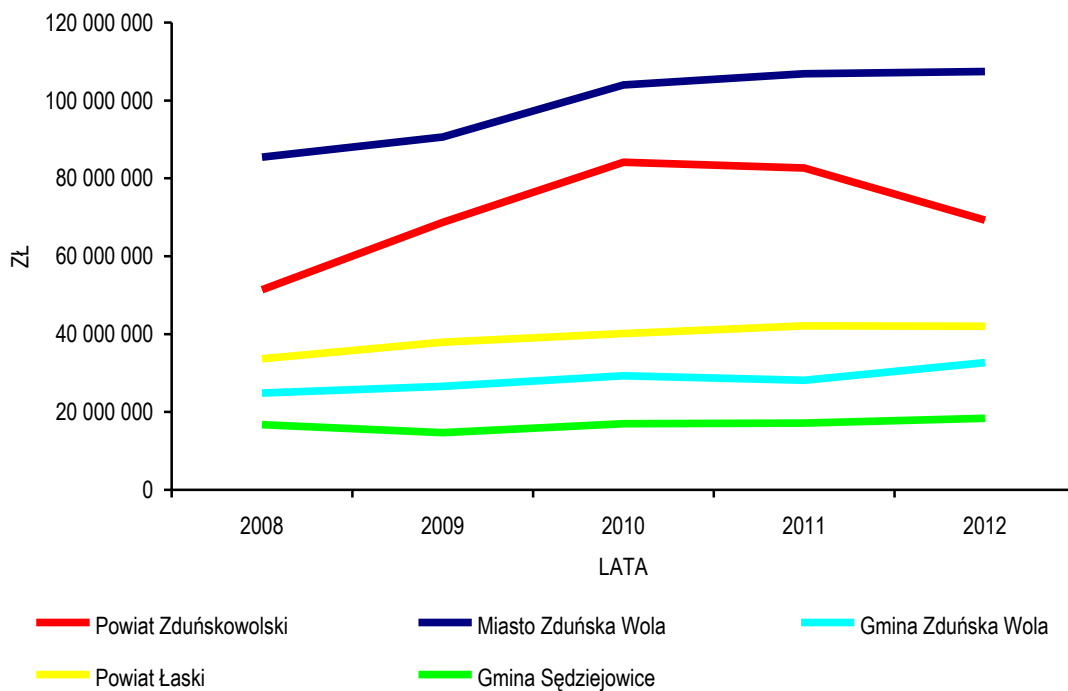
		2008	2009	2010	2011	2012
Powiat Zduńskowolski	Dochody	51 368 385,01	68 731 630,90	84 123 054,01	82 612 972,26	69 264 722,83
	Wydatki	49 890 798,69	70 678 342,84	90 077 239,11	82 693 878,17	68 218 841,20
Miasto Zduńska Wola	Dochody	85 429 091,66	90 587 628,14	103 954 381,88	106 884 205,14	107 481 757,00
	Wydatki	91 031 105,44	99 943 896,46	117 683 183,05	109 273 396,23	100 535 966,75
Gmina Zduńska Wola	Dochody	24 873 544,62	26 598 077,78	29 264 184,86	28 192 402,62	32 675 016,75
	Wydatki	23 309 568,79	32 106 150,28	32 834 488,19	31 238 827,53	29 584 857,63
Powiat Łaski	Dochody	33 651 943,45	37 922 956,45	40 164 151,73	42 136 133,37	42 041 375,81
	Wydatki	34 520 331,73	37 284 310,12	41 554 737,14	41 632 651,83	37 631 987,12
Gmina Sędziejowice	Dochody	16 771 974,15	14 725 950,54	16 983 873,35	17 179 060,63	18 389 292,47
	Wydatki	14 929 882,93	14 846 524,62	20 257 579,72	15 787 132,09	17 398 426,37

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich lat wśród budżetów jednostek wchodzących w MOF możemy zaobserwować wahania, jednak generalnie istnieje tendencja spadku wydatków w stosunku do wzrostu dochodów. Znaczący jest fakt, że we wszystkich analizowanych jednostkach ubiegły – 2012 rok zakończono kwotami wydatków niższymi niż wpływy do budżetów.

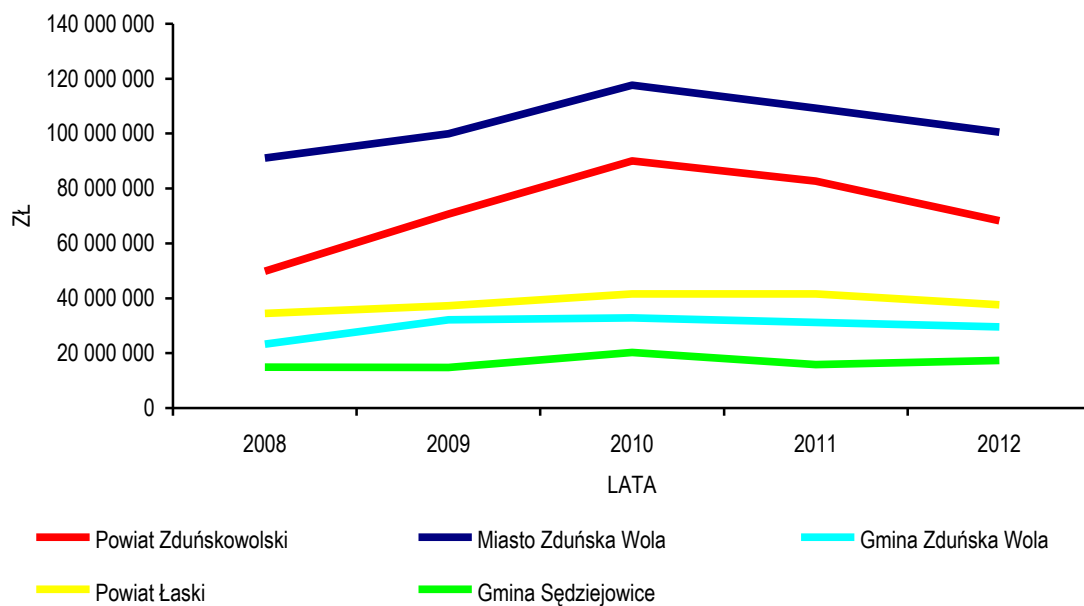
Na poniższych wykresach można zaobserwować znacząco polepszającą się kondycję budżetu Miasta Zduńska Wola. Widoczna jest również tendencja wzrostowa dochodów budżetu Gminy Sędziejowice przy okresowych wahaniami wydatków oraz nieznaczny lecz systematyczny spadek wielkości wydatków przy wzroście wielkości dochodów Gminy Zduńska Wola. Wykresy również wskazują na optymistyczną prognozę wzrostową dochodów w Powiecie Łaskim przy spadku wielkości wydatków od 2011 roku. Budżet Powiatu Zduńskowolskiego cechuje się porównywalnymi wahaniami wielkości dochodów do wielkości wydatków.

Rysunek 46. Dochody JST w latach 2008 – 2012

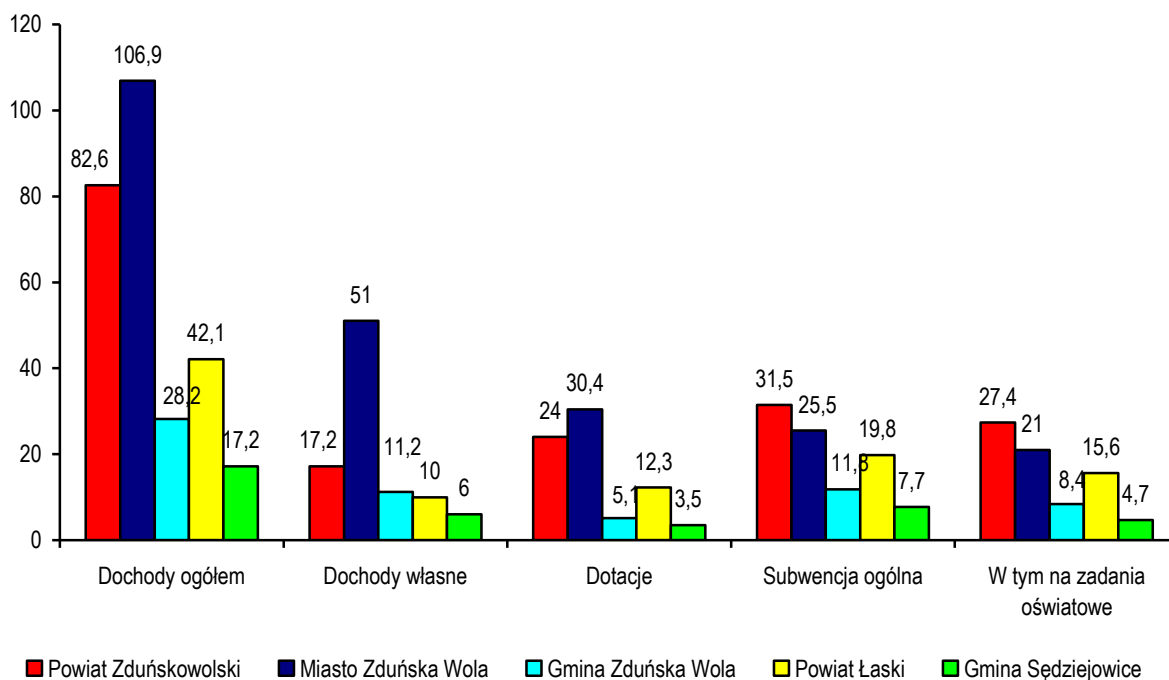
Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Rysunek 47. Wydatki JST w latach 2008 – 2012

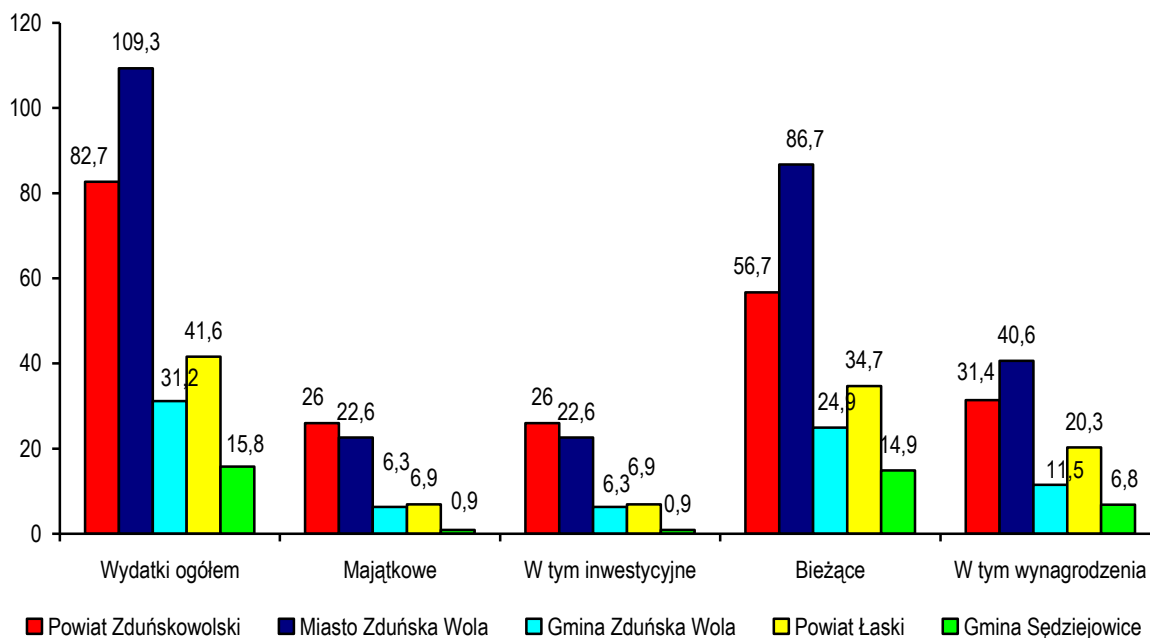
Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Rysunek 48. Dochody budżetów poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego w 2011 roku (w mln zł.)

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Rysunek 49. Wydatki budżetów poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego w 2011 roku (w mln zł.)

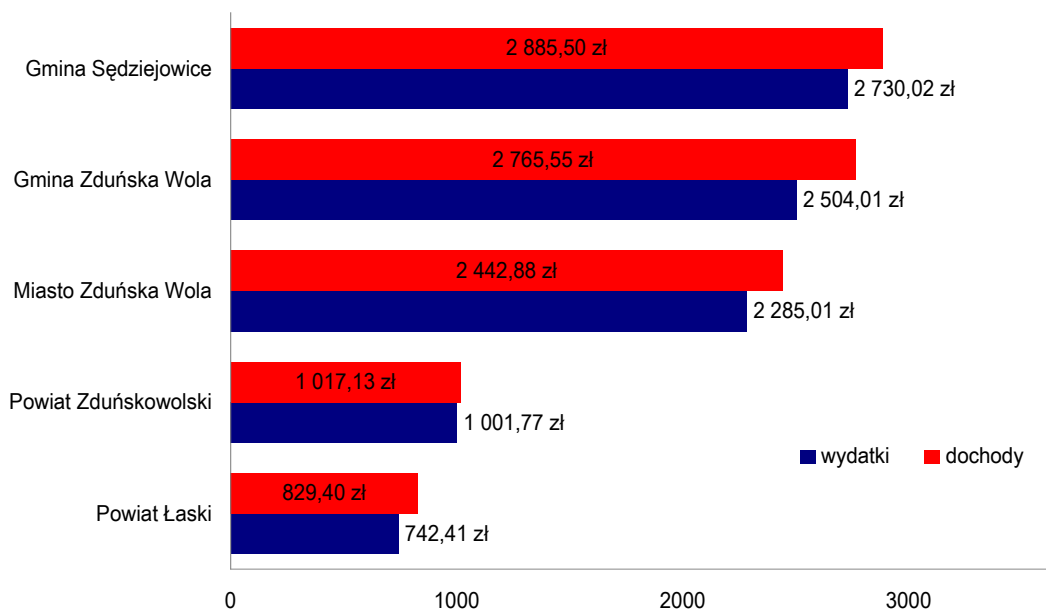

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Przeliczając dochody i wydatki budżetu na 1 mieszkańca, najwyżej uplasowała się Gmina Sędziejowice przy dochodach na poziomie 2 885,50 zł i wydatkach o niższych 155,5 zł na osobę. Rozpatrując różnicę pomiędzy dochodami a wydatkami, najkorzystniej w 2012 roku wypadła Gmina Zduńska Wola, w której wynosiła ona 261 zł. W przypadku powiatów należy

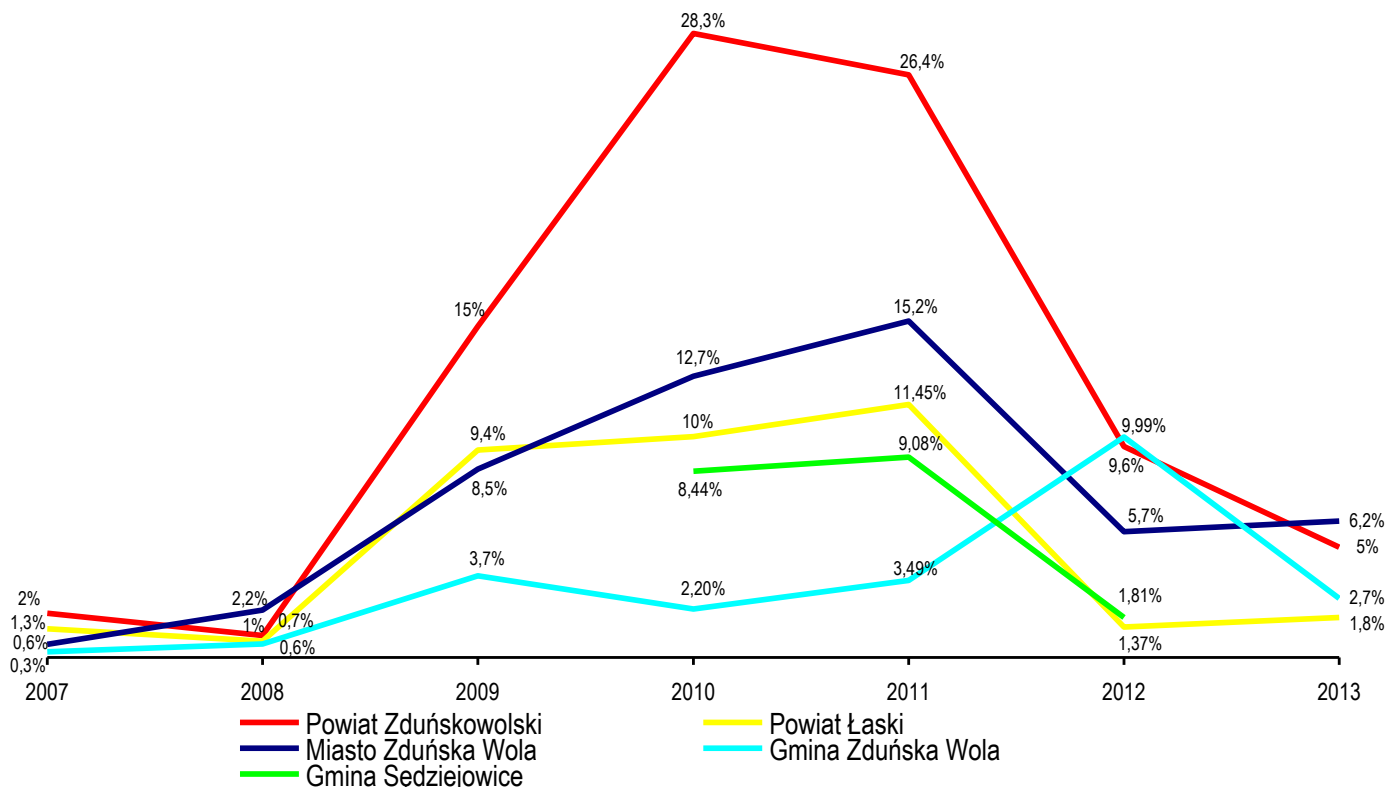
zaznaczyć, iż Powiat Zduńskowolski posiadał zarówno więcej dochodów, jak i wydatków z budżetu w przeliczeniu na 1 mieszkańca od Powiatu Łaskiego. Każda z jednostek tworzących MOF Zduńska Wola – Karsznice odnotowała wyższe dochody od wydatków.

Rysunek 50. Dochody i wydatki budżetów na 1 mieszkańca w roku 2012 wg JST

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Rysunek 51. Środki w dochodach budżetów na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w latach 2007 – 2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS oraz JST

Wykres z rysunku numer 51 ilustruje, jaki procent stanowiły środki na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w dochodach wszystkich analizowanych jednostek samorządu terytorialnego, wchodzących w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Zduńska Wola – Karsznice w poprzedniej perspektywie finansowej Unii Europejskiej, czyli w horyzoncie czasowym 2007 – 2013. Najbardziej optymalne wykorzystanie środków przypadło na lata 2009 – 2012, a jednostką najskuteczniejszą w ich pozyskiwaniu był Powiat Zduńskowolski. W 2010 roku na 84,1 mln złotych dochodów budżetu jednostki – 23,8 mln stanowiły omawiane środki, w 2011 roku rozkład wyglądał następująco: 21,8 mln na 82,6 mln dochodów, a w 2012 roku 6,6 mln na 69,3 mln dochodów. Drugie miejsce pod tym względem zajęło Miasto Zduńska Wola (w którym w 2010 na 104 mln dochodów 13,2 mln to środki na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych, a w kolejnych latach: 16,3 mln na 106,9 mln dochodów w 2011 i 6,1 mln na 107,5 mln dochodów w 2012). Miejsce trzecie zajął Powiat Łaski – w latach 2010 i 2011 odsetek ten kształtował się na poziomie 11,6 – 11,8 %, a w 2012 roku spadł do 1,43%. Również podobny odsetek zarówno w 2010 i 2011 zanotowała Gmina Sędziejowice – na poziomie 8,4 – 9,1 % oraz również spadł w 2012 – wyniósł 1,81 % (0,33 mln na 18,4 mln dochodów). Nieco inaczej w porównaniu z ww. jednostkami przedstawia się sytuacji Gminy Zduńska Wola, gdzie odsetek środków na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych osiągnął najwyższy poziom w 2012 roku – wyniósł blisko 10% (3,2 mln na 32,6 mln dochodów)

Poniższe zestawienie prezentuje wartości dochodów i wydatków ogółem wraz z podziałem na określone klasyfikacje budżetowe. Najważniejszą kategorię wydatków stanowiły zarówno w Powiecie Łaskim, jak i Zduńskowolskim oświata i wychowanie oraz pomoc społeczna.

Tabela 23. Wydatki ogółem Powiatów Łaskiego i Zduńskowolskiego łącznie z podległy im gminami wg działów Klasyfikacji Budżetowej w 2011 r. (w %)

	Powiat Zduńskowolski	Powiat Łaski
Rolnictwo i łowiectwo	0,0	0,1
Transport i łączność	32,9	20,2
Gospodarka mieszkaniowa	0,1	0,1
Administracja publiczna	6,2	13,1
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	5,7	8,4
Oświata i wychowanie	31,2	31,1
Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	13,9	9,8
Edukacyjna opieka wychowawcza	4,3	8,1
Gospodarka komunalna i ochrona środowiskowa	0,0	0,1
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,1	0,3
Kultura fizyczna	0,1	0,0
Działalność usługowa	0,7	2,1
Ochrona zdrowia	3,2	5,4
Pozostałe	1,6	1,3

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

2.4. SONDAŻ OPINII SPOŁECZNEJ

Badanie ankietowe przeprowadzone zostało na przełomie listopada i grudnia 2013 roku w związku z realizacją projektu „Wyznaczenie miejskiego obszaru funkcjonalnego o charakterze transportowo – przemysłowym na terenie Powiatu Zduńskowolskiego i Powiatu Łaskiego wokół węzła drogi ekspresowej S8 Zduńska Wola Karsznice oraz magistrali kolejowej Śląsk – Porty”. W badaniu wzięło udział 800 osób - mieszkańców Powiatu Zduńskowolskiego i Łaskiego oraz 25 przedsiębiorców działających na terenie Powiatu Zduńskowolskiego.

Badanie miało pomóc w poznaniu opinii mieszkańców i stworzeniu na jej podstawie założeń do Planu Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Zduńska Wola – Karsznice. Ankiety z mieszkańcami przeprowadzane były w ramach projektu związanego z wyznaczeniem i zagospodarowaniem obszaru o charakterze transportowo – przemysłowym.

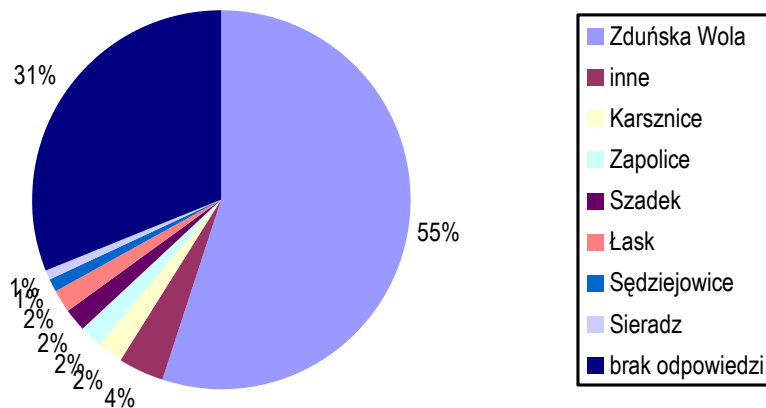
2.4.1. WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO Z MIESZKAŃCAMI

Miejszem badania było Miasto Zduńska Wola (ze szczególnym uwzględnieniem osiedla Karsznice) oraz kilka okolicznych miejscowości : Marzenin, Sędziejowice, Zapolice oraz Miasto Łask. Respondenci zostali dobrani drogą losową. W badaniu udział wzięło **800 osób**, w tym 347 kobiet i 179 mężczyzn (274 osoby nie określiły swojej płci w metryczce).

Najliczniejszą grupą wiekową biorącą udział w badaniu były osoby w wieku do 18 roku życia (261 respondentów). Następnie 40-59 lat (187 respondentów) i kolejno, 19-39 lat (141 respondentów) i 60 lat i powyżej, (41 respondentów). 170 respondentów nie określiło swojego wieku w metryczce. Osoby biorące udział w badaniu zadeklarowały zróżnicowane poziomy wykształcenia. Najwięcej było respondentów z wykształceniem średnim (155 osób), następnie z podstawowym, (151 osób) i kolejno z wyższym (132 osoby) oraz z zawodowym (75 osób). Ponad 30% (287) respondentów nie określiło swojego wykształcenia w metryczce.

Jeśli chodzi o miejsce zamieszkania osób biorących udział w badaniu to zdecydowanie najwięcej było mieszkańców Zduńskiej Woli (440 osób, z osiedla Karsznice 18 osób), następnie zamieszkałych w Szadku (22 osoby), w Łasku (15 osób), Zapolicach (14 osób), Sędziejowicach (10 osób) i w Sieradzu (9 osób) oraz 30 osób zamieszkałych w innych mniejszych okolicznych miejscowościach. W 242 przypadkach osoby nie określiły swojego miejsca zamieszkania.

Rysunek 52. Respondenci wg miejsca zamieszkania

Źródło: Opracowanie własne

OBSZARY

W pytaniu pierwszym ankietowane osoby zostały poproszone o wskazanie trzech (z ośmiu wskazanych poniżej) najistotniejszych obszarów, które powinny być najważniejsze dla regionu w perspektywie najbliższych lat:

Obszar 1 Kultura i nauka

Obszar 2 Rozrywka, rekreacja i sport

Obszar 3 Infrastruktura i transport

Obszar 4 Rozwój potencjału społeczno – gospodarczego

Obszar 5 Rozwój potencjału turystycznego

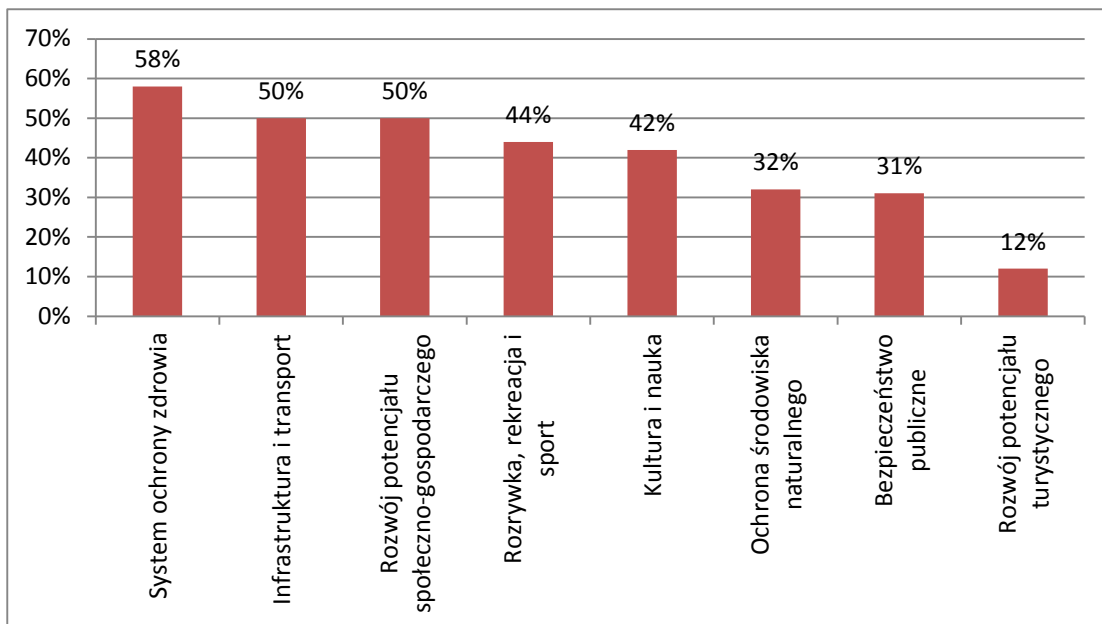
Obszar 6 Ochrona środowiska naturalnego

Obszar 7 System ochrony zdrowia

Obszar 8 Bezpieczeństwo publiczne

Najwięcej respondentów wybrało system ochrony zdrowia (aż 461 osób), następnie w kolejności rozwój potencjału społeczno – gospodarczego (402 osoby), infrastruktura i transport (401 osób), rozrywka, rekreacja i sport (354 osoby), kultura i nauka (333 osoby), ochrona środowiska naturalnego (253 osoby), bezpieczeństwo publiczne (244 osoby) i najmniej, bo 93 osoby, rozwój potencjału turystycznego.

Rysunek 53. Obszary priorytetowe w opinii ankieterowanych mieszkańców

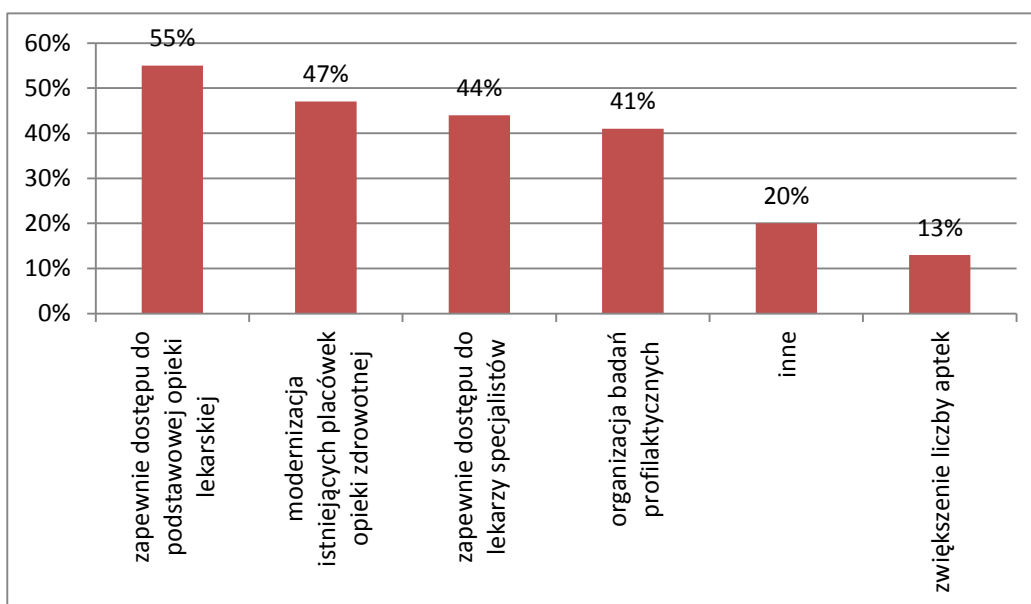

Źródło: Opracowanie własne

Następnie respondenci byli poproszeni o wybranie 3 najważniejszych działań, jakie powinny być podjęte w konkretnych obszarach.

W obszarze systemu ochrony zdrowia najwięcej wskazań uzyskała odpowiedź związana z zapewnieniem dostępu do podstawowej opieki lekarskiej (441 osób), następnie w kolejności sygnalizowano potrzeby dotyczące modernizacji istniejących placówek opieki zdrowotnej (379 osób) oraz zapewnienia dostępu do lekarzy specjalistów np. ginekologów (355 wskazań). Dalej podkreślano potrzebę organizacji badań profilaktycznych (331 osób). Kampanie prozdrowotne wymieniano również w kategorii „inne” obok opinii, iż potrzeba łatwiejszego dostępu do lekarzy i informacji na temat wystarczającej liczby aptek w regionie (158 osób). Zwiększenia liczby aptek oczekuje jedynie 103 respondentów.

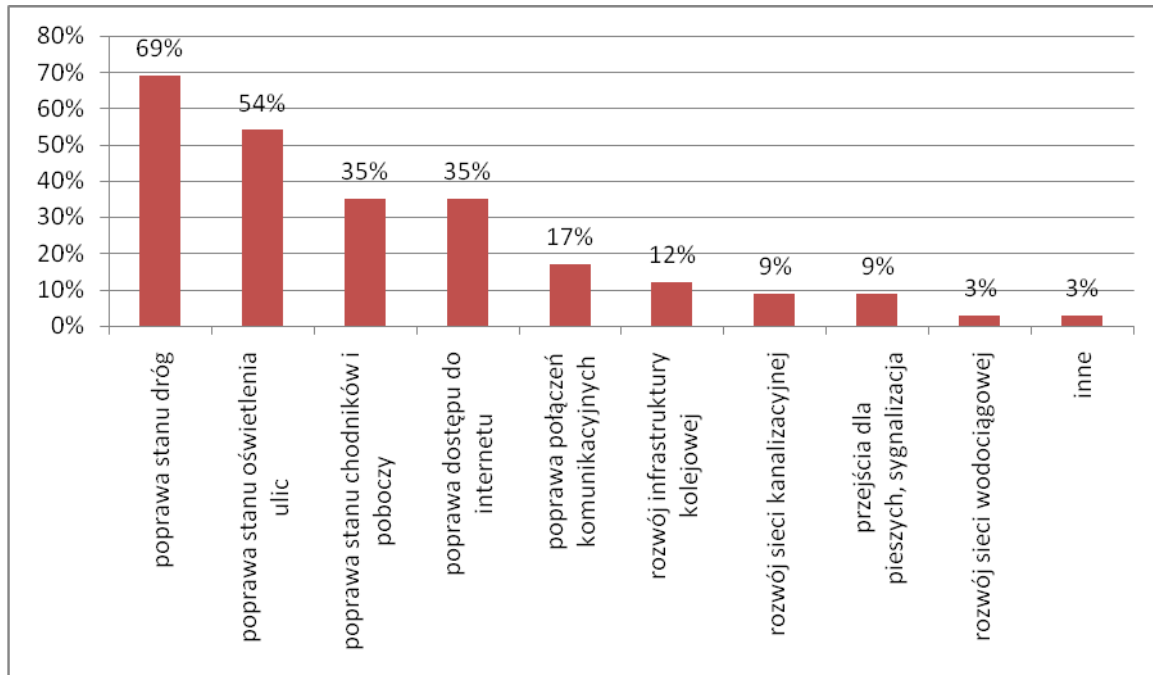
Rysunek 54. Obszar ochrony zdrowia

Źródło: Opracowanie własne

W obszarze infrastruktury i transportu najwięcej, bo aż 574 osoby wskazały na potrzebę poprawy stanu dróg. Wśród pozostałych odpowiedzi wymieniano kolejno: potrzebę poprawy stanu oświetlenia ulic (379 osób), poprawy stanu chodników i poboczy (353 osoby), poprawy dostępu do Internetu (279 osób), poprawy połączeń komunikacyjnych z większymi ośrodkami miejskimi np. z Łodzią i okolicznymi miejscowościami (257 osób), konieczność rozwoju infrastruktury kolejowej (budowa portu przeładunkowego) (211 osób), rozwoju sieci kanalizacyjnej (207 osób), tworzenia przejść dla pieszych, sygnalizacji świetlnej (204 osoby), rozwoju sieci wodociągowej (92 osoby). Wśród odpowiedzi, które respondenci wskazywali w kategorii inne (23 osoby) najczęściej powtarzały się kwestie dotyczące potrzeby poprawy stanu dróg.

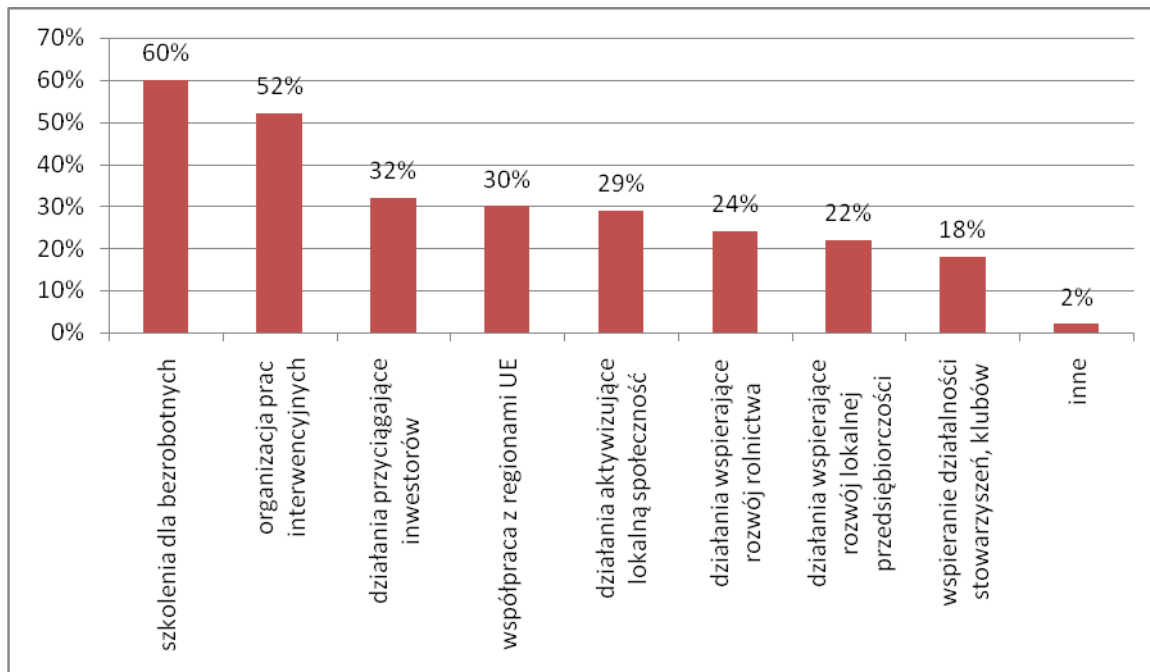
Rysunek 55. Obszar infrastruktury i transportu

Źródło: Opracowanie własne

W obszarze rozwój potencjału społeczno – gospodarczego odpowiedzi rozkładały się następująco: najwięcej, bo aż 476 osób wskazało na potrzebę organizacji szkoleń dla osób poszukujących pracy. Następne w kolejności najczęściej pojawiały się wypowiedzi dotyczące konieczności organizacji prac interwencyjnych (414 osób), podejmowania działań przyciągających inwestorów, tworzenia nowych miejsc pracy i promocji regionu (259 osób). Równie często wskazywano na potrzebę, nawiązania współpracy z regionami UE w celu wymiany gospodarczej (242 osoby) oraz podejmowanie działań aktywizujących lokalną społeczność, takich jak wspieranie osób bezrobotnych, organizowanie dla nich szkoleń i zachęcanie do podjęcia pracy (228 osób), czy działania wspierające rozwój rolnictwa np. dofinansowania dla rolników (188 osób) i wspierające rozwój lokalnej przedsiębiorczości np. tworzenie nowych miejsc pracy, dofinansowania (178 osób). Wsparcia działalności lokalnych klubów i stowarzyszeń oczekuje 146 respondentów.

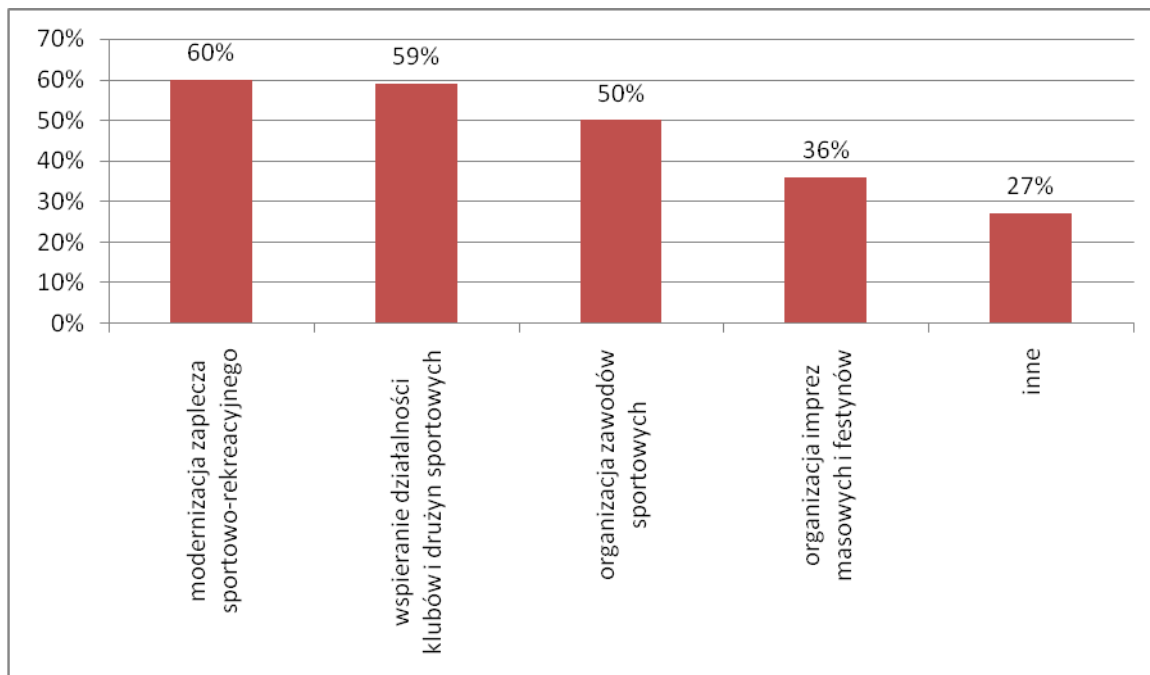
Rysunek 56. Obszar potencjału społeczno – gospodarczego

Źródło: Opracowanie własne

W obszarze rozrywki, rekreacji i sportu odpowiedzi rozkładały się następująco: najwięcej odpowiedzi dotyczyło modernizacji istniejącego zaplecza sportowo – rekreacyjnego (481 wskazań), następnie w kolejności wymieniano potrzebę wspierania działalności klubów i drużyn sportowych (472 osoby), organizacji zawodów sportowych (400 osoby) oraz imprez masowych i festynów – w szczególności koncertów (285 osób). Wśród innych głosów odnotowano m.in. te, które dotyczyły budowy krytego basenu oraz skateparku (219 wskazań).

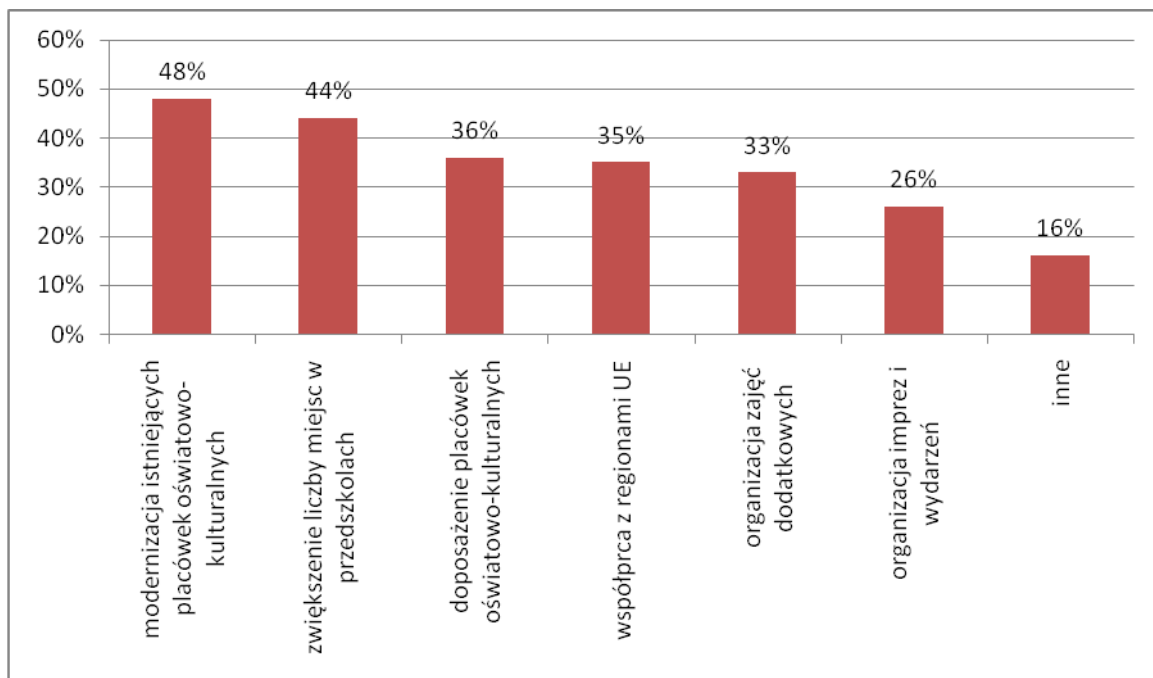
Rysunek 57. Obszar rozrywki i rekreacji, sportu

Źródło: Opracowanie własne

W obszarze kultury i nauki wyniki przedstawiały się następująco: najwięcej osób (382) wskazało na modernizację istniejących placówek oświatowo – kulturalnych np. biblioteki, MDK (Miejski Dom Kultury). Następnie w kolejności wskazywano na potrzebę zwiększenia liczby miejsc w przedszkolach (354 osoby), doposażenia placówek oświatowo – kulturalnych w niezbędny sprzęt np. komputerowy (287 osób) oraz współpracy z regionami UE w celu wymiany edukacyjnej i kulturowej (283 osoby). Na potrzebę organizacji zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży np. kół zainteresowań, zajęć sportowych zwróciło w ankietach uwagę 260 osób, 211 z nich podkreśliło, iż należy organizować imprezy i wydarzenia o charakterze kulturalnym np. koncerty, wystawy. Wśród pozostałych odpowiedzi (inne) najczęściej wskazywano ponownie na potrzebę organizacji koncertów oraz konieczność dostosowania kształcenia do potrzeb rynku pracy (131 osób).

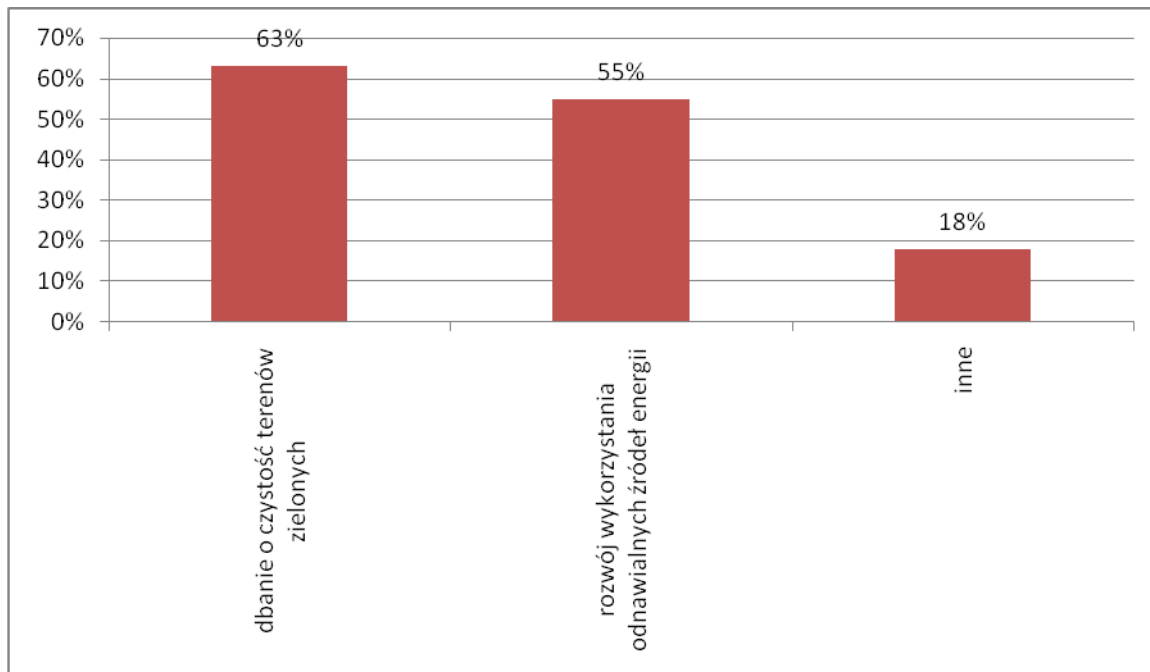
Rysunek 58. Obszar kultury i nauki

Źródło: Opracowanie własne

W obszarze ochrony środowiska naturalnego najczęściej wskazywano na potrzebę dbania o czystość terenów zielonych (506 osób), a także konieczność rozwoju wykorzystania odnawialnych źródeł energii (441 osób). Wśród pozostałych odpowiedzi (inne) najczęściej sygnalizowano potrzebę dbania o czystość zbiorników wodnych, segregacji śmieci oraz wykorzystania potencjału wód termalnych, jako odnawialnego źródła energii (140 osób).

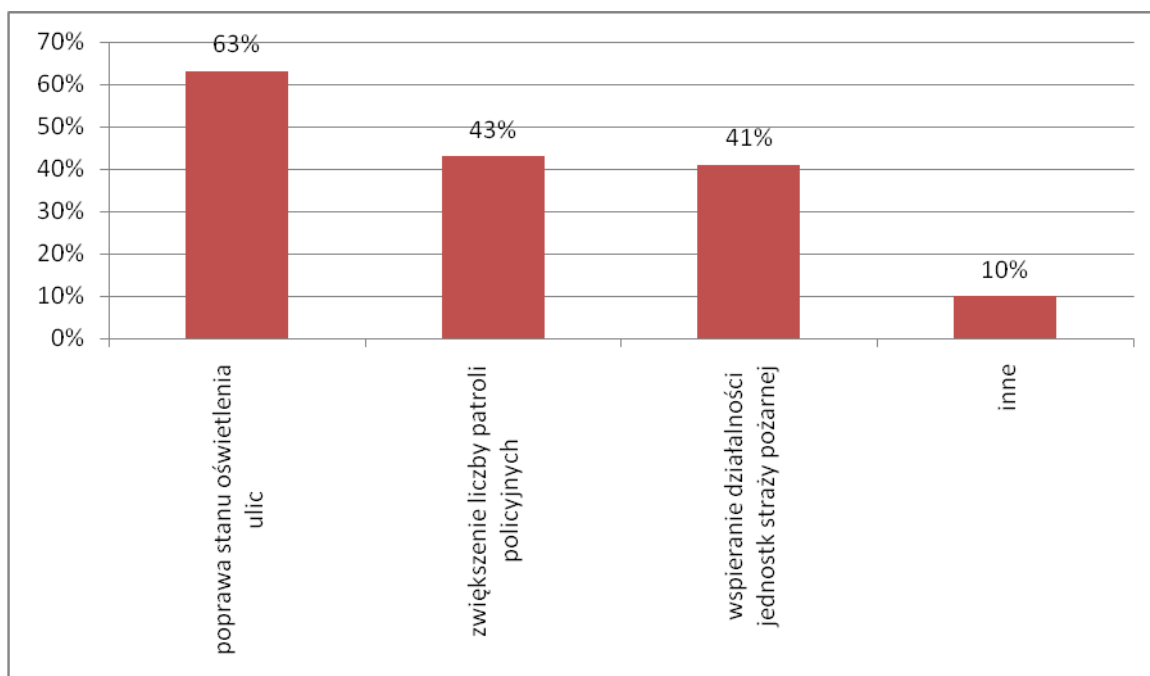
Rysunek 59. Obszar środowiska naturalnego

Źródło: Opracowanie własne

W obszarze związanym z bezpieczeństwem publicznym najczęściej (502) osób zwróciło uwagę na potrzebę poprawy stanu oświetlenia ulic, zwiększenia liczby patroli policyjnych (344 osoby) oraz wspieranie działalności jednostek straży pożarnej (327 osób). Wśród pozostałych odpowiedzi (inne) odnotowano ponownie głosy mówiące o potrzebie dofinansowania straży pożarnej i o zwiększenia ilości patroli policji (76 osób).

Rysunek 60. Obszar bezpieczeństwa publicznego

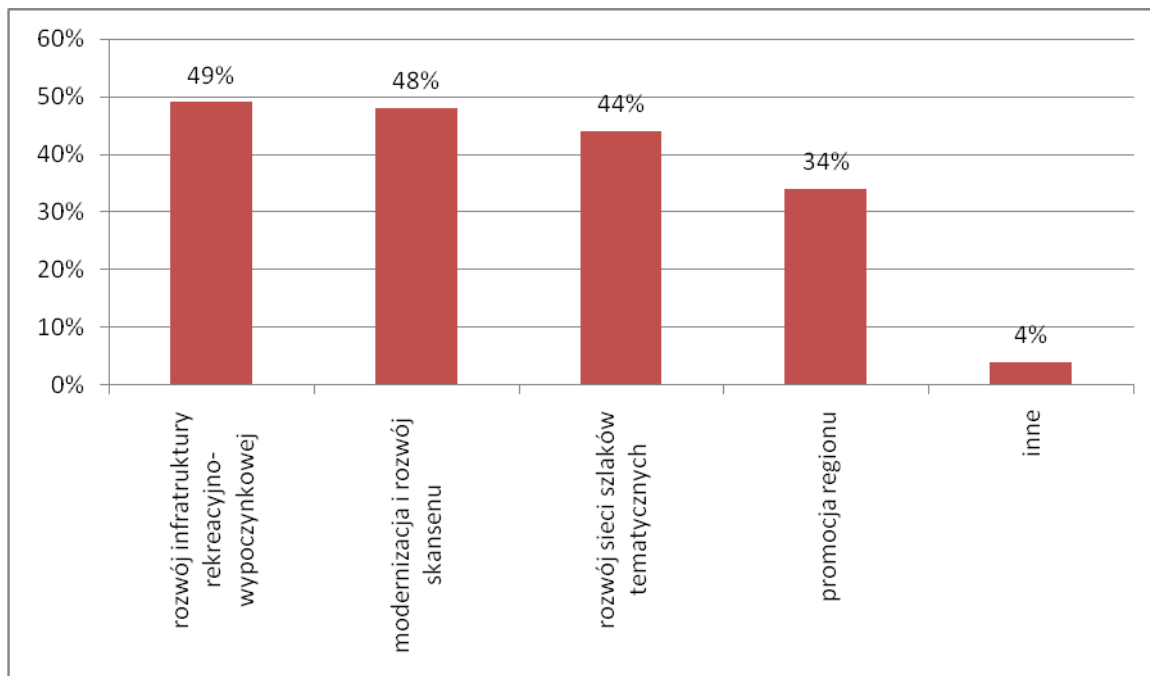

Źródło: Opracowanie własne

W obszarze rozwój potencjału turystycznego najczęściej wskazań uzyskała odpowiedź dotycząca potrzeby rozwoju infrastruktury rekreacyjno – wypoczynkowej (395 osób). Następnie w kolejności najczęściej wymieniano potrzebę modernizacji i rozwoju

skansenu związanego z koleją (385 osób). Niewiele mniej osób podkreśliło wagę rozwoju sieci szlaków tematycznych w regionie (354 osoby). Pozostali wskazywali na konieczność podejmowania działań promocyjnych np. poprzez kampanie reklamowe zachęcające turystów czy promocje atrakcji turystycznych (272 osoby).

Rysunek 61. Obszar potencjału turystycznego

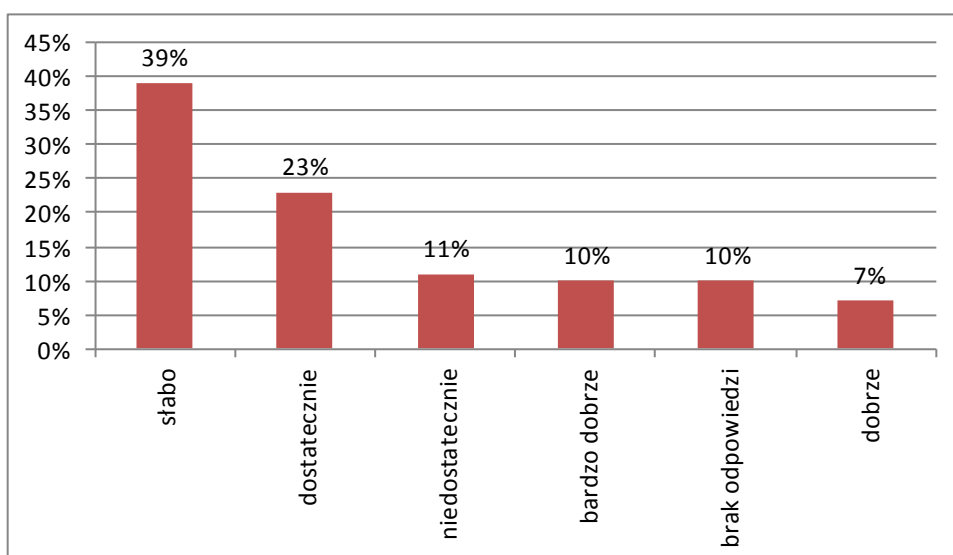

Źródło: Opracowanie własne

OCENA DZIAŁALNOŚCI MIASTA I REGIONU

Jeśli chodzi o ocenę działalności w kwestii przygotowania do wspierania przedsiębiorczości w zakresie działań innowacyjnych, to odpowiedzi rozkładały się następująco: najwięcej, bo aż 311 osób oceniło je jako słabe, 180 osób uznało je za dostateczne, jako niedostateczne określiło je 89 osób. Tylko 82 osoby uznały, że region jest bardzo dobrze przygotowany do wspierania przedsiębiorczości, zaś 54 respondentów określiło ten stopień jako dobry. 84 osoby nie odpowiedziały na to pytanie.

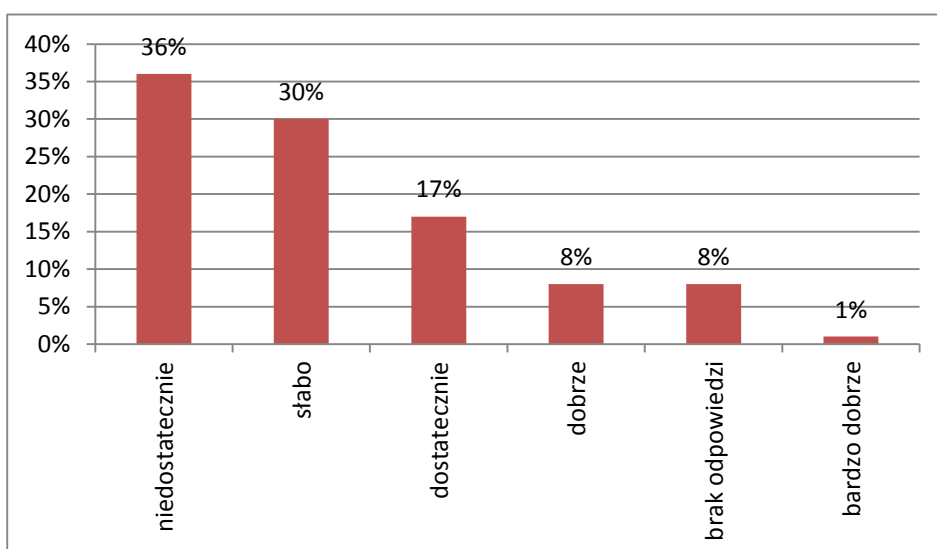
Rysunek 62. Przygotowanie do wspierania przedsiębiorczości

Źródło: Opracowanie własne

Przygotowanie do wspierania osób utalentowanych oceniło jako niedostatecznie 290 osób, a 237 uznało go za słabe. Jako dostateczne określiło je 138 respondentów, ale tylko 65 z nich oceniło je jako dobre, zaś 11 – bardzo dobre. 59 osób nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Rysunek 63. Przygotowanie do wspierania osób utalentowanych

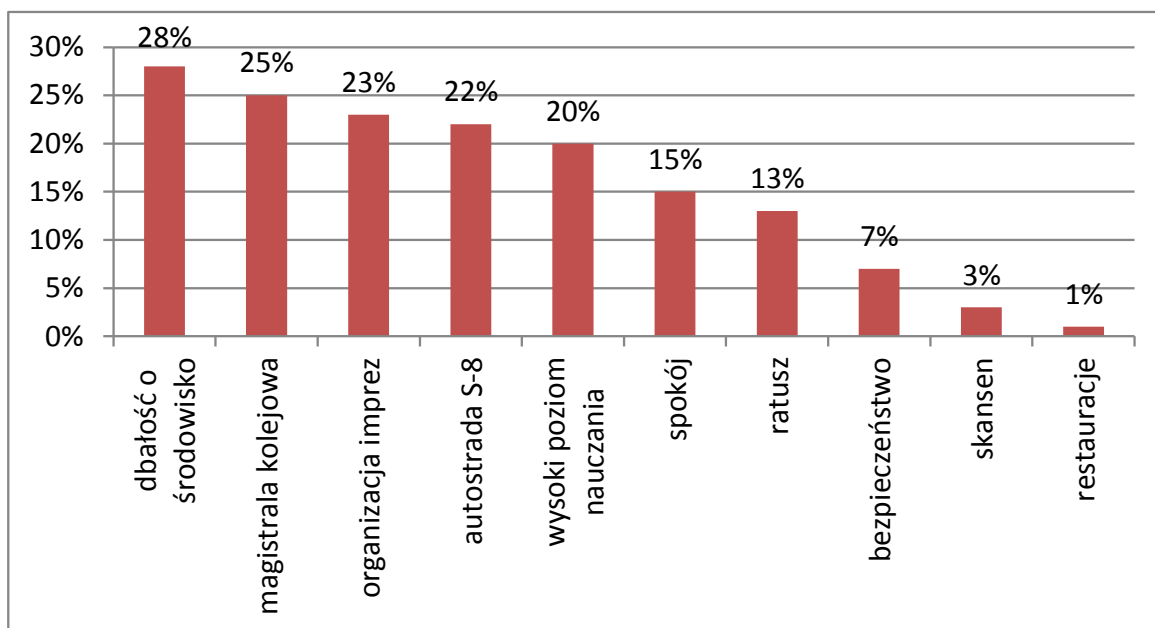
Źródło: Opracowanie własne

SŁABE I MOCNE STRONY REGIONU W OPINII RESPONDENTÓW

W kolejnym pytaniu respondenci poproszeni byli o wskazanie mocnych i słabych stron regionu.

Jako mocne strony regionu najczęściej wymieniano dbałość o środowisko i dużą ilość terenów zielonych (221 osób), magistralę kolejową (196 osób), organizację imprez plenerowych (182 osoby), bliskość drogi ekspresowej S8 (174 osoby), wysoki poziom nauczania (162 osoby), spokój (118 osób), ratusz (106 osób), bezpieczeństwo (58 osób), skansen (27 osób) oraz dużą ilość restauracji (9 osób). Pośród „innych” mocnych stron regionu wskazywano na mieszkańców regionu, dobrą lokalizację i bliskość miasta Łodzi.

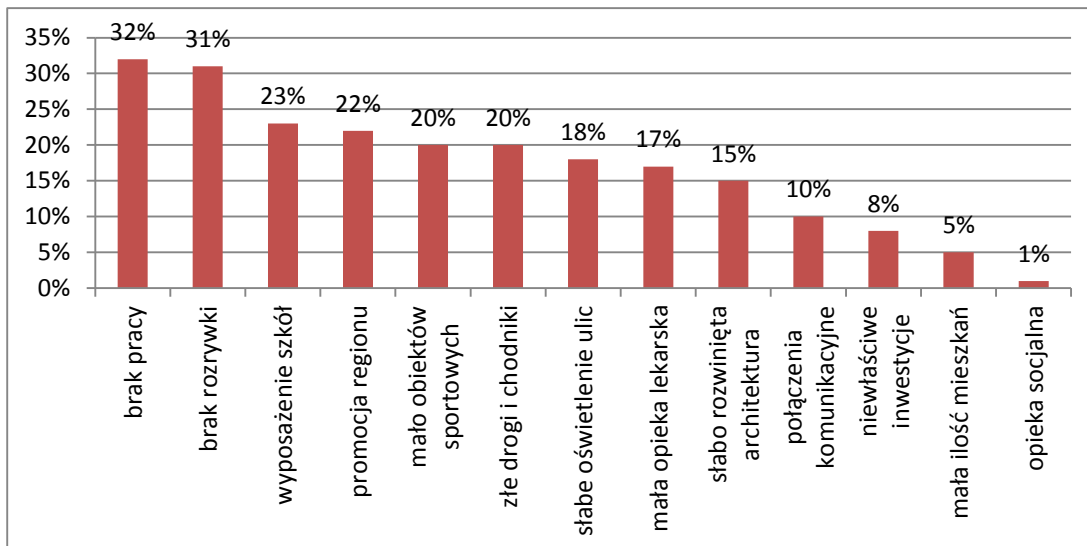
Rysunek 64. Mocne strony

Źródło: Opracowanie własne

Wymieniając słabe strony regionu najczęściej wskazywano na brak miejsc pracy (255 osób), a dalej brak rozrywki, miejsc dla młodych osób (234 osoby), słabą promocję regionu (184 osoby), niewystarczające wyposażenie szkół (182 osoby), ograniczoną liczbę obiektów sportowych (158 osób), zły stan dróg i chodników (162 osoby), słabe oświetlenie ulic (142 osoby), niewystarczającą opiekę lekarską (139 osób). Część odpowiedzi dotyczyła kwestii słabo rozwiniętej architektury (116 osób), czy niewystarczającej ilości połączeń komunikacyjnych z innymi miastami (76 osób). 57 respondentów wskazało na niezbyt trafne wybory dotyczące realizowanych inwestycji (np. budowa ratusza), a 37 osób zasygnalizowało problem związany ze zbyt małą ilością mieszkań dostępnych na rynku. 11 ankietowanych wskazało jako słabą stronę działalność opieki socjalnej.

Rysunek 65. Słabe strony

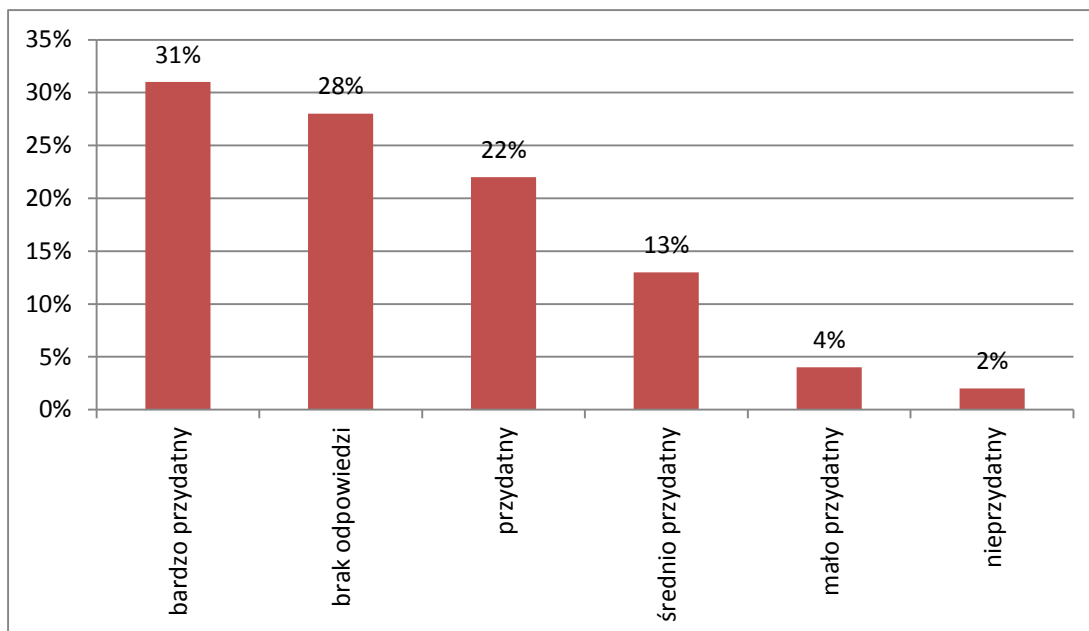

Źródło: Opracowanie własne

OCENA POMYSŁU ZAGOSPODAROWANIA OBSZARU WOKÓŁ WĘZŁA DROGOWEGO S-8 I MAGISTRALI KOLEJOWEJ

Pomysł zagospodarowania obszaru wokół węzła drogowego S8 i magistrali kolejowej został oceniony jako bardzo przydatny przez 248 respondentów, 176 z nich uznało go za przydatny, a kolejne 105 jako średnio przydatny. Tylko 35 ankietowanych osób określiło go jako mało przydatny, a jedynie 17 za zupełnie nieprzydatny. Aż 219 respondentów nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Rysunek 66. Ocena pomysłu zagospodarowania obszaru MOF

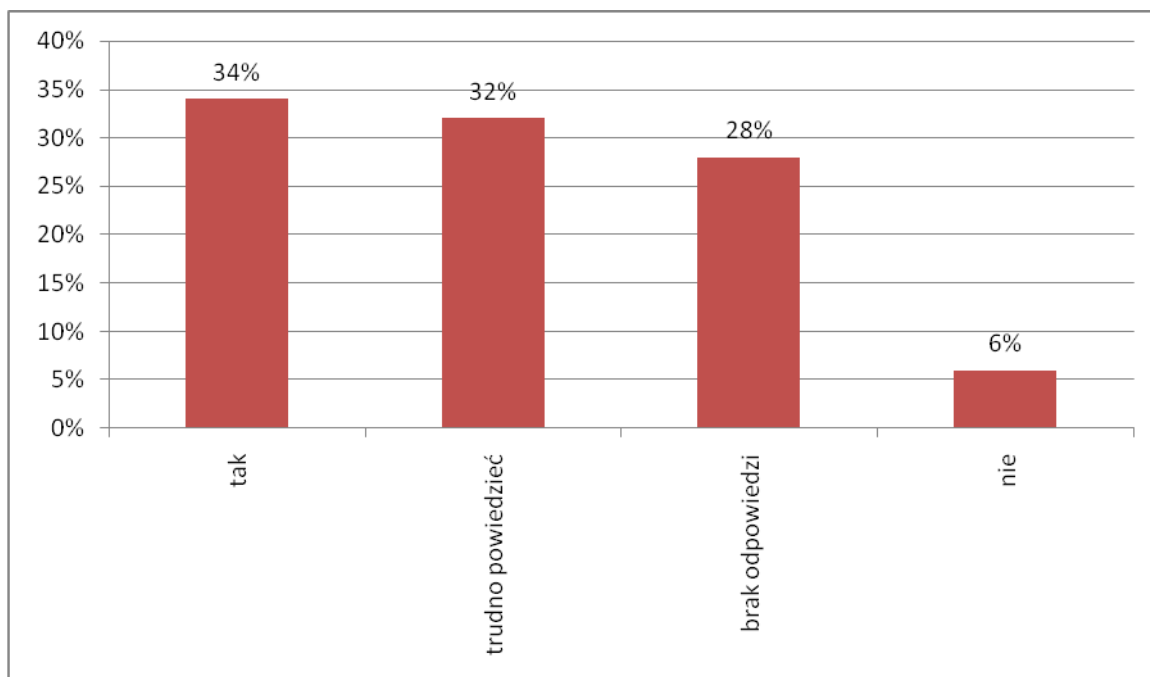

Źródło: Opracowanie własne

Większość osób, która odpowiedziała na pytanie czy zagospodarowanie tego terenu wpłynie na rozwój regionu – wskazała na odpowiedź twierdzącą (268), tylko 51 respondentów uznało, iż nie będzie ono miało żadnego wpływu. Aż 256 spośród

ankietowanych nie potrafiło ocenić wpływu inwestycji na rozwój regionu („trudno powiedzieć”), a kolejne 225 osób nie odpowiedziało w ogóle na zadane pytanie.

Rysunek 67. Czy zagospodarowanie terenu MOF wpłynie na rozwój regionu

Źródło: Opracowanie własne

Na dalszą część pytania, w jaki sposób wpłynie na rozwój regionu, respondenci najczęściej odpowiadali w bardzo ogólny sposób – podkreślali, że stworzy to nowe możliwości, więcej miejsc pracy, a także że ułatwi komunikację z innymi miastami.

2.4.2. WYNIKI WYWIADÓW INDYWIDUALNYCH/GRUPOWYCH

Oprócz ankiet z mieszkańcami powiatów/miast/gmin realizujących projekt zostały przeprowadzone również wywiady pogłębione z przedsiębiorcami mającymi swoje firmy na terenach związanych z niniejszym projektem.

Cztery z wywiadów zostały przeprowadzone bezpośrednio, natomiast 17 telefonicznie, a 4 mailowo.

Celem badania było określenie możliwych powiązań i szans na rozwój istniejących firm z przyszłym wykorzystaniem Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Zduńska Wola Karsznice.

7 osób, z którymi był przeprowadzany wywiad było właścicielami firm, w trzech przypadkach byli to pracownicy, pozostali to menadżerowie lub dyrektorzy firmy.

16 z firm zatrudniało do 10 pracowników, 4 firmy do 20 pracowników i dwie do 60 pracowników. W przypadku 3 firm nie udało się uzyskać takiej informacji. W przypadku jednej firmy „załoga” przekraczała 800 osób.

W przypadku 8 firm właściciele posiadali partnerów lokalnych, a w przypadku 9 tylko krajowych, w 1 firmie posiadano partnera zagranicznego, w przypadku 2 - lokalnych i krajowych, a w przypadku 5 lokalnych, krajowych i zagranicznych.

Jako przyczyny powstania firmy w tym regionie najczęściej (w przypadku 7 firm) wymieniane było miejsce zamieszkania, w przypadku 3 firm sytuacja gospodarza regionu, po 4 przedsiębiorców wymieniło brak konkurencji w danej branży w regionie, a w przypadku pozostałych pojedyncze przyczyny takie jak: tradycja, przejęcie interesu, czy obecność producentów z danego obszaru.

Badanie ukazało, że 9 przedsiębiorstw miało charakter usługowy, 7 produkcyjny, 7 handlowy, a 2 przemysłowy.

Dziewięć firm wykorzystywało transport jedynie w celach własnych, 10 nie wykorzystywało w ogóle, a 4 do eksportu. W przypadku przedsiębiorstw korzystających z transportu był to transport samochodowy. Wskazywali transport kolejowy jako zbyt wolny i droższy.

Jako plusy rozwoju obszaru funkcjonalnego o charakterze transportowo – przemysłowym wymieniano: zwiększenie ilości klientów, większej dostępności do rynków poza lokalnym i poprawę jakości dróg (pojedyncze odpowiedzi).

Budowa portu przeładunkowego była oceniona jako pożyteczna przez 13 przedsiębiorców. Zaskakująco, jako niepotrzebna przez 6 osób oraz jako obojętna przez kolejnych 6. Część negatywnych odpowiedzi wynikało z wątpliwości, co do sukcesu przedsięwzięcia

przy obecnym stanie torów kolejowych i magistrali w Karsznicach. Taka diagnoza negatywnie nastawiała do budowy portu.

Budowa portu była też oceniana względem korzyści dla regionu. 11 przedsiębiorców odpowiedziało, że będzie to korzystne działanie, 9 - że zarówno dla ich firmy jak i dla regionu, a jeden, że tylko dla jego firmy. Zaś 4 z przedsiębiorców nie miało zdania w tej sprawie.

16 przedsiębiorców odpowiedziało, że nie będzie korzystać z portu przeładunkowego, natomiast 7 wyraziło chęć korzystania, dla dwóch będzie to zależne od warunków.

15 przedsiębiorców odpowiedziało, że budowa portu przeładunkowego nie wpłynie w żaden sposób na rozwój ich firmy. Brak przewidywanej daty realizacji znacząco obniżał wiarygodność projektu. Sześciu uczestników ankiety określiło, że być może wpłynie to na rozszerzenie przez nich działalności. Dwóch odpowiedziało, że będą szybciej i sprawniej mogli realizować zadania w swojej działalności. Pozostałych dwóch nie miało zdania w tej sprawie.

Tylko w jednej firmie udziału miała firma zagraniczna, w pozostałych 24 nie.

Co do oczekiwań wobec gminy to 11 przedsiębiorców zwróciło uwagę na konieczność poprawy stanu dróg, trzech na konieczność promowania regionu i poprawy infrastruktury. Pojawiały się też pojedyncze odpowiedzi na temat poprawienia połączeń komunikacyjnych, zrównoważenia energetycznego, rozwoju turystyki, przyznawania dotacji czy niższych podatków.

2.4.1. KONSULTACJE SPOŁECZNE

Celem głównym konsultacji społecznych było zapewnienie wysokiego poziomu uspołecznienia procesu tworzenia dokumentów o charakterze strategicznym, czyli włączenie do procesu najważniejszych podmiotów życia gospodarczego oraz wszystkich zainteresowanych rozwojem MOF Zduńska Wola – Karsznice. Zebranie różnych środowisk podczas konsultacji zapewniło partycypacyjny model podejmowania decyzji, było okazją do pozyskania opinii, poznania stanowisk i propozycji od osób, które pośrednio lub bezpośrednio odczuwają skutki działań podejmowanych w ramach MOF Zduńska Wola – Karsznice.

Konsultacje obejmowały cztery spotkania:

- 18.11.2013 r. w Powiatowym Międzyszkolnym Ośrodku Sportowym w Zduńskiej Woli,
- 19.11.2013 r. w sali Ochotniczej Straży Pożarnej w Marzeninie,
- 20.11.2013 r. w siedzibie Starostwa Powiatowego w Łasku,
- 22.11.2013 r. w Miejskim Domu Kultury w Zduńskiej Woli (filia w Karsznicach).

Łącznie wzięło w nich udział ponad 190 osób (wg list obecności) – przedstawiciele władz samorządowych, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i lokalni mieszkańcy. Każdy z uczestników otrzymał broszurę informacyjną zawierającą podstawowe informacje na temat projektu oraz mapy poglądowe przedstawiające m.in. proponowane położenie Portu Multimodalnego Zduńska Wola – Karsznice.

Podczas spotkań prezentowano koncepcję stworzenia planu rozwoju wraz z koncepcją zagospodarowania MOF Zduńska Wola – Karsznice, przybliżono ideę zapowiedzianych na styczeń 2014 roku warsztatów charette oraz zaproponowano metodologię

delimitacji obszaru MOF. Kolejnym punktem spotkania była dyskusja, którą w trakcie warsztatów moderowali przedstawiciele Mconnection i Łódzkiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A.

Wszyscy uczestnicy spotkania dostrzegali szanse jakie wynikają z magistrali kolejowej, położenia w pobliżu węzła komunikacyjnego – miejsca idealnego dla utworzenia portu przeładunkowego oraz terenów przemysłowo – magazynowych. Niezbędne jest wg nich stworzenie planów zagospodarowania przestrzennego oraz rozwój infrastruktury na potencjalnych terenach inwestycyjnych. Jednocześnie w związku z przewidywanym wzrostem ruchu samochodowego, w toku rozmów podkreślano m.in. konieczność zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańców oraz ograniczenie przedsięwzięć uciążliwych dla środowiska naturalnego (Gmina Sędziejowice). Na spotkaniu w Łasku zwrócono uwagę na dostępność terenów, które mogłyby posłużyć do tworzenia kolejnej podstrefy ekonomicznej oraz wzrastające zainteresowanie inwestorów realizacją swojej działalności w regionie. Kwestia odpowiedniego poprowadzenia „łącznika” pomiędzy DK 12/14 a drogą S8 była postrzegana jako kluczowa z punktu widzenia przygotowania i udostępnienia jak największej ilości terenów inwestycyjnych po wschodniej stronie planowanego Portu Multimodalnego.

Kolejną kwestią poruszaną w trakcie konsultacji (Miasto Zduńska Wola) była konieczność podejmowania działań informacyjnych, wyjaśniających pojęcia transportu multimedialnego, ideę portu przeładunkowego oraz potrzebę prowadzenia spójnej polityki informacyjnej dającej mieszkańcom szansę na świadome współuczestniczenie w procesie tworzenia MOF Zduńska Wola – Karsznice. Na spotkaniach podkreślano także, że już w toku przygotowań do realizacji inwestycji, w celu minimalizowania jej kosztów społecznych, należy zabezpieczyć odpowiednie środki finansowe przeznaczone na wypłaty odszkodowań dla mieszkańców. W tle spotkań pojawiały się sygnały na temat możliwości wykorzystania wód geotermalnych, po wcześniejszym zdiagnozowaniu ich potencjału, jak również konieczności inwestowania w rozwój szkolnictwa technicznego i zawodowego na terenie Powiatów Zduńskowolskiego i Łaskiego. Przedstawione w ramach spotkań uwagi i opinie zostały odnotowane oraz wykorzystane przy opracowywaniu Planu Rozwoju Zduńska Wola – Karsznice.

2.5. ANALIZA SWOT

2.5.1. SWOT - OBSZAR MOF

<i>Mocne strony</i>	<i>Słabe strony</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Tereny inwestycyjne położone w bezpośrednim sąsiedztwie węzłów komunikacyjnych, • dobry stan sieci drogowej układu podstawowego, • aktywna współpraca jednostek samorządowych w celu realizacji interesów regionu i skuteczne pozyskiwanie dofinansowania (inwestycje infrastrukturalne, projekt MOF), • obecność dużych przedsiębiorstw w regionie, • potencjał kadrowy zróżnicowany pod względem wykształcenia i kwalifikacji zawodowych, • tereny przeznaczone pod zabudowę. 	<ul style="list-style-type: none"> • Problem odwodnienia terenów (zlewnia rzek), • stopień wyposażenia terenów w urządzenia infrastruktury kanalizacyjnej i wodociągowej, • wymagający rozbudowy stan sieci drogowej układu uzupełniającego, • stopień wyposażenia terenów w urządzenia infrastruktury gazowej, • nieuźbrożone tereny inwestycyjne, • prywatna własność gruntów, ich rozdrobnienie oraz zabudowa utrudniająca przeprowadzanie inwestycji, • ograniczone środki finansowe samorządów lokalnych.
<i>Szanse</i>	<i>Wyzwania</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Położenie na przecięciu najważniejszych krajowych i międzynarodowych szlaków komunikacyjnych (transeuropejski korytarz VI, węzeł S8 Zduńska Wola – Karsznice, DK 12/14, linia kolejowa nr 131 Śląsk – Porty, linia kolejowa nr 14 Łódź Kaliska - Forst), • wzrost udziału transportu intermodalnego na rynku przewozów w Polsce, • nowe regulacje europejskiej polityki spójności i polskiej polityki rozwoju wprowadzające nacisk na terytorialny wymiar polityk publicznych (Miejskie Obszary Funkcjonalne), • działalność w regionie podmiotów gospodarczych z branży transportu kolejowego, • komplementarność z regionalnymi, krajowymi i unijnymi dokumentami strategicznymi uwzględniającymi obszar polityki transportowej (preferujące rozwój transportu intermodalnego i przeznaczane na niego środki finansowe), • porozumienia i kooperacja samorządów na rzecz rozwoju regionu (np. Konsorcjum Samorządów leżących na linii Bałtyk – Adriatyk, Konsorcjum samorządów dla rewitalizacji magistrali węglowej Śląsk - Porty, Porozumienie Złoczewskie), • położenie w obszarze oddziaływania Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego i innych ośrodków miejskich (Łask, Sieradz) jako potencjalnych odbiorców usług świadczonych przez MOF Zduńska Wola – Karsznice, • Łódzka Kolej Aglomeracyjna – usprawnienie połączeń komunikacyjnych z aglomeracją. 	<ul style="list-style-type: none"> • Stan krajowej infrastruktury komunikacyjnej (postępująca degradacja magistrali, ograniczane plany inwestycji drogowych), • ograniczenie wsparcia finansowego ze źródeł zewnętrznych, • położenie nieruchomości, infrastruktury kolejowej i jej otoczenia we własności wielu podmiotów stanowiących spółki PKP, • wysokie wymagania efektywności inwestycji portu intermodalnego – popyt na usługi przeładunkowe portu, • wzrost zapotrzebowania na nośniki energetyczne z przyłączeniem nowych odbiorców (strefa, port), • wzrastający poziom hałasu przy głównych szlakach komunikacyjnych, • konkurencja inicjatyw zlokalizowanych poza MOF o podobnym charakterze ekonomicznym i inwestycyjnym, • zakłócenia we współpracy lokalnych samorządów (partnerów).

Źródło: Opracowanie własne

2.5.2. SWOT - OBSZAR BEZPOŚREDNIEGO ODDZIAŁYWANIA MOF

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Istnienie terenów inwestycyjnych, w tym terenów podstrefy ŁSSE, • tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową, stanowiące zaplecze dla potencjalnej kadry MOF, • dobrze rozwinięta sieć wodociągowa i energetyczna w mieście Zduńska Wola, • modernizowana oczyszczalnia ścieków (miasto), elektrociepłownia, • aktywna współpraca jednostek samorządowych w celu realizacji interesów regionu i skuteczne pozyskiwanie dofinansowania (inwestycje infrastrukturalne, projekt MOF), • działalność organizacji i stowarzyszeń (stanowiących potencjał dla realizacji działań promocyjno-informacyjnych), • obecność dużych przedsiębiorstw w regionie, • potencjał kadrowy zróżnicowany pod względem wykształcenia i kwalifikacji zawodowych, • tradycje wielokulturowości, • silne poczucie tożsamości lokalnej (osiedle Karsznice). • skansen taboru kolejowego w Karsznicach. • przedsiębiorczość mieszkańców. • oferta edukacyjna, w tym prężnie funkcjonujące szkoły o profilach technicznych (tradycje technikum kolejarskiego). 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczająca liczba połączeń komunikacyjnych (ośrodki miejskie – obszary peryferyjne), • stan infrastruktury kanalizacyjnej i wodociągowej , • wymagający rozbudowy stan sieci drogowej układu uzupełniającego (drogi, infrastruktura w pasie drogowym – ścieżki rowerowe, chodniki, pobocza, oświetlenie, przejścia dla pieszych, sygnalizacja), • gęstość infrastruktury gazowej, • problem odwodnienia terenów (zlewnia rzek), • nieuzbrojone tereny inwestycyjne, • kwestia własności gruntów, ich rozdrobnienie, • ograniczone środki finansowe samorządów lokalnych, • bezrobocie mieszkańców i zwiększająca się liczba osób korzystających z pomocy społecznej, • zmniejszająca się liczba osób w wieku produkcyjnym, • odpływ młodych wykształconych ludzi do większych ośrodków miejskich, • ograniczona sprawność obecnego systemu komunikacyjnego na terenach miejskich (izolacja dzielnic i wiejskich), • stan techniczny skansenu kolejowego, • wymagający systematycznej modernizacji stan techniczny wewnątrz (pomieszczeń) niektórych obiektów kulturalno – oświatowych, • niewielka liczba instytucji otoczenia biznesowego.
Szanse	Wyzwania
<ul style="list-style-type: none"> • Położenie na przecięciu najważniejszych krajowych i międzynarodowych szlaków komunikacyjnych (transeuropejski korytarz VI, węzeł S8 Zduńska Wola – Karsznice, DK 12/14, linia kolejowa nr 131 Śląsk – Porty, linia kolejowa nr 14 Łódź Kaliska - Forst), • komplementarność z regionalnymi, krajowymi i unijnymi dokumentami uwzględniającymi obszar polityki transportowej (preferujące rozwój transportu intermodalnego i przeznaczane na niego środki finansowe), • wzrost udziału transportu intermodalnego na rynku przewozów w Polsce, • porozumienia i kooperacja samorządów na rzecz rozwoju regionów (np. Konsorcjum Samorządów leżących na linii Bałtyk – Adriatyk, Konsorcjum samorządów dla rewitalizacji magistrali węglowej Śląsk-Porty, Porozumienie Złoczewskie), • potencjał obszarów gospodarczych – potencjalnych odbiorców usług, • położenie w obszarze oddziaływania Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego, • bliskość ośrodków akademickich (Łódź,), • Łódzka Kolej Aglomeracyjna – usprawnienie połączeń komunikacyjnych z aglomeracją, • Kolej Dużych Prędkości, • możliwość rozwijania inwestycji na bazie OZE (fotowoltaika, elektrownie wiatrowe, geotermia). 	<ul style="list-style-type: none"> • Stan krajowej infrastruktury komunikacyjnej (postępująca degradacja magistrali, ograniczone inwestycje drogowe), • trudności związane z realizacją inwestycji łącznika (stan zainwestowania obszaru), • wzrastający poziom hałasu przy głównych szlakach komunikacyjnych, • wzrost liczby wypadków komunikacyjnych, • ujemny przyrost naturalny (starzenie się społeczeństwa) • dobra klasa gleb utrudniająca przeznaczenie niektórych terenów pod inwestycje, • krótkookresowe strategie wiodących firm z branży logistycznej (max. 2-letnie), • koszty transportu kombinowanego zbyt wysokie dla MŚP, • zagrożenia związane z przewozem substancji niebezpiecznych, • konkurencja inicjatyw zlokalizowanych poza MOF o podobnym charakterze ekonomicznym i inwestycyjnym, • zakłócenia we współpracy lokalnych samorządów (partnerów), • zakłócenie historycznej struktury osiedla Karsznice i terenów sąsiednich, • tereny Natura 2000 – utrudnienia inwestycyjne.

Źródło: Opracowanie własne

2.5.3. SWOT - OBSZAR POŚREDNIEGO ODDZIAŁYWANIA MOF

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Istnienie terenów inwestycyjnych, • działalność organizacji i stowarzyszeń (stanowiących potencjał dla realizacji działań promocyjno-informacyjnych), • tereny ciekawe krajobrazowo (lasy, rzeki, rezerwat Jablecznik – gm. Zduńska Wola; Wojślawice, Park Krajobrazowy Międzyrzecza Warty i Widawki – gmina Zapolice), • tereny Natura 2000, • szlaki turystyczne (krajobrazowe i historyczne), • oferta kulturalna (ośrodki kultury, biblioteki, muzea, ciekawy kalendarz imprez). 	<ul style="list-style-type: none"> • Dostępność komunikacyjna (kwestia połączeń z ośrodkami miejskimi). • ograniczone środki finansowe samorządów lokalnych. • wymagający rozbudowy stan sieci drogowej układu uzupełniającego, (drogi, infrastruktura w pasie drogowym – ścieżki rowerowe, chodniki, pobocza, oświetlenie, przejścia dla pieszych, sygnalizacja). • niewielka liczba instytucji otoczenia biznesowego, bezrobocie mieszkańców i zwiększająca się liczba osób korzystających z pomocy społecznej, • zmniejszająca się liczba osób w wieku produkcyjnym, • odpływ młodych wykształconych ludzi do większych ośrodków miejskich, • ograniczona liczba miejsc o charakterze wypoczynkowo-rekreacyjnym.
Szanse	Wyzwania
<ul style="list-style-type: none"> • Położenie wzdłuż najważniejszych krajowych i międzynarodowych szlaków komunikacyjnych, • możliwość rozwijania inwestycji na bazie OZE (fotowoltaika, elektrownie wiatrowe, geotermia). • porozumienia i kooperacja samorządów na rzecz rozwoju regionów (np. Konsorcjum Samorządów leżących na linii Bałtyk – Adriatyk, Konsorcjum samorządów dla rewitalizacji magistrali węglowej Śląsk-Porty, Porozumienie Złoczewskie), • potencjał obszarów gospodarczych – potencjalnych odbiorców usług, • położenie w obszarze oddziaływania Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego (potencjalny rynek zbytu dla usług, zaplecze akademickie), • Łódzka Kolej Aglomeracyjna – usprawnienie połączeń komunikacyjnych z aglomeracją, • Kolej Dużych Prędkości. • lotnisko w Łasku (aktywizacja działań w celu wykorzystania na potrzeby lotnictwa cywilnego). 	<ul style="list-style-type: none"> • Wydłużający się czas realizacji inwestycji, • wzrost liczby wypadków komunikacyjnych, • ujemny przyrost naturalny (starzenie się społeczeństwa), • dobra klasa gleb utrudniająca przeznaczenie niektórych terenów pod inwestycje, • koszty transportu kombinowanego zbyt wysokie dla MŚP, • zagrożenia związane z przewozem substancji niebezpiecznych, • konkurencja inicjatyw zlokalizowanych poza MOF o podobnym charakterze ekonomicznym i inwestycyjnym, • zakłócenia we współpracy lokalnych samorządów (partnerów).

Źródło: Opracowanie własne

3. OPRACOWANIE CELÓW STRATEGICZNYCH, GŁÓWNYCH KIERUNKÓW ROZWOJU PLANOWANYCH DO OSIĄGNIĘCIA W WYNIKU POSZCZEGÓLNYCH INICJATYW INWESTYCYJNYCH

Misja i wizja porządkują przyszłość Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Zduńska Wola – Karsznice, wyznaczają ramy, w których ma być realizowana strategia oraz stanowią wzorzec określający jej tożsamość, charakter oraz sposób postępowania. Określenie misji i wizji przedsięwzięcia pozwala stworzyć fundamenty dla zamierzonych działań i opcji.

3.1. WIZJA I MISJA ORAZ STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU

Celem wyznaczenia wizji i misji jest określenie zoptymalizowanego kierunku rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Zduńska wola – Karsznice. Wizja określa stan docelowy – idealny obraz MOF Zduńska Wola – Karsznice w przyszłości, zaś misja opisuje sposób, w jaki zamierza się go osiągnąć.

WIZJA:

**MIEJSKI OBSZAR FUNKCJONALNY ZDUŃSKA WOLA – KARSZNICE
KLUCZOWYM CENTRUM LOGISTYCZNYM I INWESTYCYJNYM
NA SZLAKU KOMUNIKACYJNYM KORYTARZA TRANSEUROPEJSKIEGO
BAŁTYK – ADRIATYK**

MISJA:

**STWORZENIE I ROZWÓJ MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO ZDUŃSKA WOLA – KARSZNICE,
KONKURENCYJNEGO NA POLSKIM RYNKU CENTRUM LOGISTYCZNO - INWESTYCYJNEGO
DZIĘKI WYKORZYSTANIU ATUTÓW SFERY GOSPODARCZEJ ORAZ JEDNOCZESNYM WSPARCIU DLA SFERY
SPOŁECZNEJ I ŚRODOWISKOWEJ**

3.2. STRATEGICZNE ORAZ OPERACYJNE CELE MOF ZDUŃSKA WOLA - KARSZNICE:

Mając na uwadze określoną w poprzednim rozdziale wizję i misję Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Zduńska Wola – Karsznice, jak również ocenę jego potencjału, zdefiniowano katalog **pięciu podstawowych celów strategicznych** oraz przyporządkowanych im **dwunastu celów operacyjnych**, skoncentrowanych na sprecyzowanych działaniach jakie powinny zostać podjęte w przyszłości. Cele zapisane w niniejszym dokumencie określają kierunki, w których w najbliższej przyszłości powinny podążać samorzady skupione w partnerstwie na rzecz rozwoju MOF Zduńska Wola – Karsznice. Należy podkreślić, że zbiór proponowanych działań operacyjnych jest zbiorem otwartym, stanowi tylko propozycję i tym samym nie należy go traktować, jako wyczerpującego wszystkie możliwości stojące przed samorządami.

	CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE
A	ZAGOSPODAROWANIE OBSZARU TRANSPORTOWO-PRZEMYSŁOWEGO I STWORZENIE CENTRUM LOGISTYCZNEGO	A.1 Poprawa dostępności komunikacyjnej
		A.2 Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej dla strefy gospodarczej
		A.3 Spójna infrastruktura techniczna
		A.4 Stworzenie Portu Multimodalnego, jako drogowo – kolejowego centrum logistycznego
B	MOF ZDUŃSKA WOLA – KARSZNICE WAŻNYM PARTNEREM SFERY BIZNESU I PROMOTOREM PRZEDSIĘBIORCZOŚCI	B.1 Platforma współpracy podmiotów branży logistycznej
		B.2 Wzmocnienie sfery lokalnej przedsiębiorczości
C	NAUKA I INNOWACJA IMPULSEM ROZWOJU MOF ZDUŃSKA WOLA – KARSZNICE	C.1 MOF Zduńska Wola – Karsznice partnerem ośrodków akademickich i naukowych w dziedzinie B+R
		C.2 Konkurencyjne kadry dla MOF (szkolnictwo techniczne, zawodowe, kształcenie ustawiczne)
D	REGION MOF ZDUŃSKA WOLA – KARSZNICE PRZYJAZNY DLA MIESZKAŃCÓW I ŚRODOWISKA NATURALNEGO	D.1 Zagospodarowanie przestrzeni publicznej, poprawa warunków życia mieszkańców MOF i jego otoczenia
		D.2 Wzmacnianie potencjału kulturowego i lokalnej tożsamości
E	MOF ZDUŃSKA WOLA – KARSZNICE PARTNERSTWEM NA RZECZ ROZWOJU SAMORZĄDÓW	E.1 Wzmocnienie partnerstwa lokalnych samorządów i wypracowanie modelu sprawnego zarządzania MOF Zduńska Wola – Karsznice
		E.2 MOF Zduńska Wola – Karsznice wspólną marką promocji lokalnych samorządów

3.2.1. CEL A

ZAGOSPODAROWANIE OBSZARU TRANSPORTOWO-PRZEMYSŁOWEGO I STWORZENIE CENTRUM LOGISTYCZNEGO

CEL A.1 Poprawa dostępności komunikacyjnej

Korzystne położenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego na najważniejszych szlakach komunikacyjnych relacji północ – południe oraz wschód – zachód stanowi podstawowy argument przemawiający za realizacją inwestycji związanych z utworzeniem w jego ramach centrum przeładunkowego oraz magazynowo – przemysłowego. Wskazała je także jako mocną stronę regionu blisko co czwarta osoba pytana w ramach badań ankietowych. Jednym z najważniejszych obszarów wymagających podjęcia zdecydowanych działań, bez których niemożliwy będzie efektywny jego rozwój, jest poprawa dostępności komunikacyjnej regionu, zarówno poprzez system transportu, jak i nowoczesną infrastrukturę. Tylko dobrze rozwinięta infrastruktura może wzmocnić spójność przestrzenną, gospodarczą i społeczną regionu, a poprzez to wzmocnić jego konkurencyjność na arenie krajowej i międzynarodowej, podczas gdy jej brak może stać się „wąskim gardłem” hamującym wzrost gospodarczy.

Bardzo ważne jest szybkie i skuteczne zespolenie systemu transportowego oraz budowa brakujących elementów infrastruktury pozwalających ten system uruchomić i efektywnie wykorzystywać. W tym celu należy także podjąć kroki w kierunku wyznaczenia terenów (poprzez uwzględnienie ich w zapisach planistycznych) na potrzeby związane z MOF.

Kwestia budowy łącznika pomiędzy drogami DK 12/14 a S8 jest szczególnie istotna ze względu na optymalne wykorzystanie zasobów terenowych mogących stanowić bazę pod przyszłe inwestycje magazynowe i przemysłowe oraz ze względu na czynnik społeczny (połączenie komunikacyjne umożliwiające skomunikowanie obszaru Miasta Zduńska Wola z drogą S8 za pośrednictwem DK12/14).

Ważnym elementem wzmacniającym potencjał MOF, będzie zwiększenie spójności otaczającej go przestrzeni bezpośredniego wpływu. Miejski Obszar Funkcjonalny oddziaływać będzie nie tylko na obszar Miasta Zduńska Wola, ale również na tereny do tej pory posiadające charakter głównie wiejski, co sprzyjać będzie tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy – stąd niezbędnym warunkiem będzie zapewnienie systemu gwarantującego dostępność tych obszarów m.in. poprzez poprawę skomunikowania peryferii (również skracanie czasu podróży) z ich najbliższymi ośrodkami miejskimi, na którą zwracali również uwagę mieszkańcy biorący udział w badaniu ankietowym. Obszar infrastruktury i transportu został wskazany przez ponad połowę wszystkich respondentów, jako drugi najistotniejszy czynnik rozwoju regionu w perspektywie najbliższych lat – w ankietach podkreślali oni przede wszystkim konieczność poprawy stanu lokalnej infrastruktury drogowej.

W celu udrożnienia obszaru miejskiego niezbędna może okazać się przebudowa systemu drogowego prowadzona pod kątem bezpieczeństwa ruchu. Narastające natężenie ruchu pojazdów związane z funkcjonowaniem Portu Multimodalnego oraz inwestycji powstających w jego otoczeniu, może stanowić poważne obciążenie dla obecnego systemu drogowego, stąd ważnym elementem będą działania i inwestycje nakierowane na uspokojenie ruchu na drogach prowadzących przez miasto i małe miejscowości np. poprzez budowę obwodnic, czy ograniczanie roli transportu indywidualnego na rzecz transportu publicznego (skoordynowana sieć środków transportu zbiorowego, kwestia zapewnienia dogodnych przesiadek i ogólne podniesienie jakości jego funkcjonowania).

Kwestią niezależną od samorządów skupionych w partnerstwie na rzecz stworzenia MOF, ale mającą bezpośredni wpływ na zwiększenie dostępności komunikacyjnej regionu, pozostaje realizacja planów związanych z Łódzką Koleją Aglomeracyjną,

która ma w przyszłości połączyć Powiat Zduńskowolski z Aglomeracją Łódzką. Planowany termin uruchomienia tego połączenia to lata 2014 – 2015. Usprawnienie dzięki temu komunikacji regionalnej pozwoli na zainicjowanie dalszego rozwoju gospodarczego i społecznego samorządów, przez których tereny będzie przebiegać linia ŁKA. Uruchomienie linii wiązać się będzie z nowymi miejscami pracy, zwiększeniem mobilności potencjalnych pracowników, uaktywnieniem procesów rewitalizacyjnych i zwiększeniem/podniesieniem aktywności obszarów inwestycyjnych.

W celu zwiększenia dostępności komunikacyjnej MOF w dalszej perspektywie czasowej, warto wziąć pod uwagę element transportu lotniczego. Znajdujące się w obszarze oddziaływania MOF lotnisko w Łasku jest obecnie wykorzystywane do celów wojskowych, nie należy jednak zaprzestawać działań dążących do wykorzystania lotniska do celów cywilnych, w tym handlowych, które w przyszłości mogłyby wzbogacić ofertę przewozową Portu Multimodalnego w MOF Zduńska Wola – Karsznice.

Proponowane działania:

- modernizacja i rozbudowa lokalnej infrastruktury drogowej,
- wyznaczenie i budowa łącznika pomiędzy drogą S8 a DK 12/14,
- poprawa skomunikowania obszarów peryferyjnych z centrami (Zduńska Wola, Łask),
- budowa obwodnicy południowej (Zduńska Wola),
- lobbying na rzecz wykorzystania potencjału lotniska w Łasku do celów transportu towarowego cywilnego.

CEL A.2 Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej dla strefy gospodarczej

Obszar MOF dzięki swojemu korzystnemu położeniu na przecięciu ważnych szlaków komunikacyjnych oraz bliskości dużych ośrodków miejskich, jest terenem interesującym dla potencjalnego inwestora. Bezpośredni wpływ na zwiększenie jego atrakcyjność gospodarczej będą miały kolejne inwestycje – związane z budową Portu Multimodalnego oraz wyznaczeniem i uruchomieniem stref gospodarczych. Pociągnie to za sobą zwiększenie liczby nowych miejsc pracy i wzrost konkurencyjności regionu. Jednym z pierwszych działań nakierowanych na tworzenie stref gospodarczych są kwestie związane z wyznaczeniem i przygotowaniem nowych, dobrze skomunikowanych i uzbrojonych terenów. Dla potencjalnego inwestora istotne jest również uregulowanie kwestii ich własności. W zależności od kondycji finansowej jednostek można rozważyć wprowadzanie zachęt finansowych w postaci czasowych ulg, czy zwolnień podatkowych. Krokiem służącym pozyskiwaniu nowych inwestorów powinno być przygotowanie kompleksowej oferty, prezentującej zarówno tereny pod przyszłe inwestycje, jak również sugerującej jakie branże są dla regionu perspektywiczne. Oferta inwestycyjna i usługowa MOF powinna być skierowana do szerokiego grona odbiorców, a do jej promocji warto zaangażować wszystkie samorządy należące do partnerstwa. Idealnym rozwiązaniem byłoby skoordynowanie działań samorządów, utworzenie przy każdym urzędzie komórki odpowiedzialnej za kontakt z potencjalnym inwestorem, w której miałby on szansę na otrzymanie jednego i spójnego w brzmieniu przekazu na temat warunków współpracy. Do celów promocyjnych warto również rozważyć wykorzystanie z potencjału jaki oferują organizacje pozarządowe np. Lokalne Grupy Działania, łącząc ich oferty z ofertą inwestycyjną.

Dobra praktyka – Strefa Przemysłowa „Zielonych Dobczyc” (Strefa Aktywności Gospodarczej) www.dobczyce.pl

Strefa Przemysłowa "Zielonych Dobczyc" zlokalizowana jest w centralnej części Małopolski. Obejmuje obszar 51 ha, z czego 29 ha to tereny już zagospodarowane przez inwestorów. Na terenie Gminy przecinają się drogi wojewódzkie nr 964 Kraków – Wieliczka, Dobczyce – Mszana Dolna i nr 967 Myślenice – Bochnia. Dojazd bezpośredni do Strefy Przemysłowej w Dobzyczach następuje traktem drogowym w pełni przygotowanym do ruchu ciężkiego. „Zielone Dobczyce” to Strefa Aktywności Gospodarczej działająca na mocy ustawy o Specjalnych Strefach Ekonomicznych.

Dzięki prowadzonej przez Gminę polityce zrównoważonego rozwoju, która ma na celu m.in. integrację ładu ekologicznego, ekonomicznego i społecznego, Dobczyce stały się miejscem atrakcyjnym nie tylko dla turystów, ale także dla przedsiębiorców. Było to możliwe dzięki utworzeniu Strefy Przemysłowej. Zakładano, iż jej powstanie pociągnie za sobą kolejne inwestycje i pobudzi ogólny rozwój całego regionu. Ze względu na niekorzystne tendencje na rynku pracy, założenie strefy stanowiło szczególnie priorytet w pracy samorządu.

Działania gminne poszły w kierunku dostosowania terenu do wymagań inwestorów i dynamicznie rozwijających się zakładów. Równie istotnym przedsięwzięciem stało się zmodernizowanie oczyszczalni ścieków oraz zwiększenie przepustowości, dostosowując jej parametry do wymogów unijnych oraz do zapotrzebowania, jakie stwarzał fakt lokalizacji w bliskim sąsiedztwie tak dużej liczby zakładów. Przebudowa oczyszczalni, sieci kanalizacyjnej i opadowej a także budowa i modernizacja dróg na obszarze strefy była możliwa dzięki uzyskaniu dofinansowania w ramach programu PHARE SSG 2002. Strefa jest nadal modernizowana. Dzięki pozyskanym pieniądзом z MRPO 2007 – 2013 dokonano kolejnych inwestycji w Strefie. Zmodernizowano drogi, kanalizację i oświetlenie. Aktywne pozyskiwanie inwestorów wiązało się z długim procesem negocjacji, połączonym z dodatkowymi działaniami takimi jak zamknięciem składowiska odpadów. W dobczyckiej strefie nie stosuje się ulg podatkowych. Wartość podatku od nieruchomości kształtuje się na poziomie: nieruchomości - 17,10 zł za 1 m², grunty - 0,66 zł za 1 m², za budowle (utwardzone place, wolnostojące maszyny itp.) - 2% wartości budowli.

Proponowane działania:

- sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z wyznaczonymi terenami inwestycyjnymi,
- utworzenie i rozwój stref gospodarczych, centrum logistycznego,
- regulacja stanu prawnego terenów przeznaczonych pod szandarowe inwestycje (gwarancja stabilności inwestycji: umowy długoterminowe, powiązanie strategii głównych partnerów z rozwojem MOF),
- utworzenie konsorcjów prywatnych właścicieli nieruchomości,
- powołanie komórek organizacyjnych do obsługi potencjalnych inwestorów,
- przygotowanie katalogu wspólnej oferty inwestycyjnej,
- udział w wydarzeniach międzynarodowych promujących wspólne tereny inwestycyjne (np. Expo Real w Monachium),
- wykorzystanie potencjału lokalnych organizacji do promocji oraz współpracy (np. z inwestorami).

CEL A.3 Spójna infrastruktura techniczna

Podobnie jak w innych regionach Województwa Łódzkiego, również na terenie MOF i obszaru jego oddziaływania, występują potrzeby związane z rozwojem i systematyczną modernizacją pozostałej infrastruktury technicznej. Dlatego podejmować należy działania nakierowane na zmniejszenie dysfunkcyjności technicznego zaplecza regionu. W planach utworzenia spójnej infrastruktury warto także uwzględnić niezaspokojone potrzeby zgłaszane przez mieszkańców regionu (26% postuluje rozwój sieci kanalizacyjnej, a 12% wodociągowej), jak również potrzeby środowiska naturalnego. Inwestycje w infrastrukturę winny uwzględniać kompleksowe uzbrojenie terenu, poprawę jakości otoczenia, jak również perspektywę działalności gospodarczych prowadzonych w regionie. Obok rozwoju infrastruktury drogowej, zwiększającej dostępność komunikacyjną regionu, modernizacja i rozbudowa pozostałej infrastruktury technicznej wpłynie pozytywnie na rozwój przedsiębiorczości w obszarze MOF, a w szczególności na rozwój stref gospodarczych planowanych w pobliżu mającego powstać Portu Multimodalnego. Działania winny skoncentrować się na rozbudowie i modernizacji sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, w tym kanalizacji deszczowej, modernizacji oczyszczalni ścieków (Tymienice, Brody, Marzenin, Lichawa, PKP Cargo). Ponadto, biorąc pod uwagę przeznaczenie terenów w granicach MOF pod realizację inwestycji o charakterze przeladunkowym i wyznaczenie obszarów pod strefy gospodarcze, należy liczyć się z potrzebą modernizacji i rozbudowy infrastruktury energetycznej. Warto także wspierać wykorzystanie efektywnych systemów ciepłowniczych, opartych o proekologiczne rozwiązania, przy równoczesnym ograniczaniu systemów indywidualnych, będących źródłem zanieczyszczeń powietrza. Należy pamiętać, że wymienione powyżej działania stanowią jedynie propozycję inicjatyw, których katalog może i powinien być uzupełniany w zależności od aktualnego zapotrzebowania.

Proponowane działania:

- modernizacja i rozbudowa infrastruktury energetycznej (monitorowanie aktualnego stanu sieci energetycznej na terenie MOF i ustalenie prognozowanego zapotrzebowania),
- modernizacja i rozbudowa infrastruktury wodociągowej,
- modernizacja i rozbudowa infrastruktury kanalizacyjnej,
- modernizacja oczyszczalni ścieków,
- uzbrojenie terenów inwestycyjnych (uzupełnienie brakujących elementów uzbrojenia technicznego terenów inwestycyjnych dla poprawy ich atrakcyjności lokalizacyjnej),
- opracowanie ekspertyz dotyczących warunków glebowych (m.in. uwzględniających posadowienie inwestycji na glebach murszowo – mineralnych),
- opracowanie studium ochrony przeciwpowodziowej dla rzeki Tymianki.

CEL A.4 Stworzenie Portu Multimodalnego, jako drogowo-kolejowego centrum logistycznego

Mając na uwadze wzrost wolumenu przewozów ładunków, ograniczony czas na ich organizację przez załadowców przy jednocześnie silnej konkurencji dotyczącej szybkości dostaw, rosnące zanieczyszczenie środowiska, zatłoczenie dróg i przejść granicznych, coraz większą popularność w ostatnich latach zyskuje rynek przewozów multimodalnych. Załadowca przekazując swój ładunek operatorowi przewozów multimodalnych nie musi martwić się o to, czy jego ładunek zgodnie z planem dotrze do celu, gdyż tymi kwestiami zajmuje się już operator. Obecnie transport multimodalny jest najczęściej stosowanym rozwiązaniem w świecie międzynarodowych przewozów jednostek ładunkowych w relacji dom – dom, gdyż tylko w tym systemie ładunek może dotrzeć prosto od producenta do odbiorcy. Należy odejść od gałęziowego oceniania transportu, a spojrzeć nań jako na jeden łańcuch. Takim współczesnym wyrazem tendencji występujących w nowoczesnym transporcie staje się transport multimodalny (przewozy multimodalne).⁴³

Tendencje te odzwierciedlają również kierunki polityki wspólnotowej UE, zgodnie z której wymogami ilość przewozów towarowych na drogach do 2030 roku powinna zostać zredukowana o ok. 30%, a do 2050 roku o połowę. Obecnie udział kolei w przewozach intermodalnych w Polsce to ok. 4%, natomiast w pozostałych krajach UE jest on blisko czterokrotnie wyższy. Prognozy rozwoju transportu kombinowanego w Polsce wg raportu „Business Monitor International Poland Freight Transport”⁴⁴ przewidują, iż w średnim terminie (2013-2017) powinien on wzrosnąć o 13,5% w przypadku transportu drogowego i aż 21,5% w sektorze przewozów kolejowych.

Pomimo systematycznego wzrostu liczby przewozów ładunkowych wykorzystujących więcej niż jedną gałąź transportu – w 2012 roku przewoźnicy przetransportowali rekordową liczbę jednostek ładunkowych (łącznie 644,6 tys. sztuk) o łącznej masie przekraczającej 8 mln ton, co w porównaniu do roku 2011 stanowiło wzrost przewozów odpowiednio o 36,4% oraz 24,4% i było najlepszym wynikiem odnotowanym w polskiej historii kolejowych przewozów intermodalnych⁴⁵ - rozwój transportu kombinowanego w Polsce wymaga rozbudowy i modernizacji związanej z nim infrastruktury. Oprócz zapewnienia dobrej jakości infrastruktury kolejowej, konieczne jest zwiększenie liczby terminali i stworzenie regionalnych centrów logistycznych przy wszystkich dużych polskich aglomeracjach miejskich. Istotne jest również zapewnienie neutralności terminali i centrów logistycznych oraz możliwości ich wykorzystywania przez wszystkich uczestników rynku.⁴⁶

Odpowiedzią na te potrzeby będzie budowa Portu Multimodalnego na obszarze MOF Zduńska Wola – Karsznice, realizowana w oparciu o korzystne położenie na przecięciu najważniejszych szlaków komunikacyjnych oraz wykorzystująca potencjał infrastrukturalny istniejącej na tym terenie magistrali kolejowej. Aby port efektywnie spełniał swoją funkcję i stał się atrakcyjny dla odbiorców, powinien być jak najbardziej dostępny pod względem czasu, kosztów i odległości do głównych węzłów komunikacyjnych regionu. Dlatego strategiczne dla rozwoju regionu będzie dążenie do tworzenia korzystnych warunków zarówno technicznych, prawno – organizacyjnych, jak i finansowych umożliwiających budowę, a później funkcjonowanie portu. Jak wskazują wyniki ankiet, przeprowadzonych wśród mieszkańców, ponad połowa respondentów uznaje plany zagospodarowania obszarów wokół węzła drogowego i magistrali kolejowej za przydatne, ale już tylko jedna trzecia upatruje w tym korzyści dla społeczno – gospodarczego rozwoju regionu. Stąd istotne na etapie inwestycji związanych z budową portu i związanej z nim infrastruktury powinno być uwzględnienie kwestii ładów przestrzennych oraz walorów przyrodniczo – krajobrazowych, jak również możliwości separowania funkcji uciążliwych (natężenie ruchu samochodów ciężarowych) w celu uniknięcia konfliktów przestrzennych i społecznych.

⁴³ Adam Salomon, Spedycja w handlu morskim. Procedury i dokumenty, Gdańsk 2003

⁴⁴ Dane podane za biznesalert.pl, Duży potencjał dla rozwoju transportu intermodalnego w Polsce (03.10.2013)

⁴⁵ Ocena Funkcjonowania Rynku Transportu Kolejowego i Stanu Bezpieczeństwa Ruchu Kolejowego w 2012 roku, UTK 2013

⁴⁶ Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030), Ministerstwo Transportu, budownictwa i gospodarki morskiej (Ministerstwo Infrastruktury) 2013

Proponowane działania:

- budowa terminalu,
- modernizacja i rozbudowa istniejącego układu kolejowego (układu torowego),
- budowa dróg dojazdowych,
- zakup i instalacja urządzeń przeładunkowych,
- modernizacja i rozbudowa istniejącego systemu sterowania ruchem kolejowym.

3.2.2. CEL B**MOF ZDUŃSKA WOLA – KARSZNICE WAŻNYM PARTNEREM SFERY BIZNESU I PROMOTOREM PRZEDSIĘBIORCZOŚCI****CEL B.1 Platforma współpracy podmiotów branży logistycznej**

Obok inicjatyw z zakresu B+R, które zostaną uwzględnione w kolejnych celach strategicznych, szansą na zwiększenie konkurencyjności MOF w regionie mogą stać się skutecznie działające zrzeszenia branżowe realizowane np. w postaci klastrów. Dają one nieporównywalnie większe możliwości od np. izb gospodarczych zrzeszających wyłącznie przedsiębiorców, oferując możliwość współpracy międzysektorowej. Wspieranie tworzenia klastra może stanowić ważny element polityki gospodarczej lokalnych samorządów. Do inicjatywy klastrowej powinni zostać w pierwszym rzędzie zaproszeni przedsiębiorcy (zarówno duże, jak i małe firmy) z branż kluczowych dla rozwoju funkcji logistycznej MOF, instytucje otoczenia biznesu, instytucje naukowe, samorządy jak również zainteresowane osoby fizyczne. Klaster będzie miał wówczas szansę stać się prawdziwą platformą współpracy, skupiskiem wzajemnie powiązanych podmiotów działających w pokrewnych sektorach. Przyczyni się do łączenia firm i instytucji oraz posiadanych przez nie zasobów i wprowadzania na rynek gotowych, wspólnych lub komplementarnych produktów i usług. Istotną cechą klastra jest różnorodność skupionych w jego ramach podmiotów oraz demokratyzacja podejmowanych projektów (jeden projekt nie musi odpowiadać wszystkim członkom klastra). Klastry wpływają na zwiększenie produktywności, przyciągają przedsiębiorcze i utalentowane jednostki, są również magnesem przyciągających inwestorów. Stała współpraca, wymiana doświadczeń i realizacja wspólnych przedsięwzięć powinny być również ukierunkowane na tworzenie powiązań kooperacyjnych o charakterze ponadregionalnym, przez które podmioty mogłyby wejść jako wspólny gracz również na rynek zagraniczny.

Istotną kwestią jest sposób finansowania działalności instytucji klastrowej. Część przedsiębiorców (szczególnie tych małych i średnich) obawiać się może przynależności do klastra z uwagi na koszty, choćby członkowskie, potrzebne na utrzymanie organizacji. Dlatego należy wziąć pod uwagę taki model finansowania, w którym opłaty nie będą stanowiły bariery dla przynależności do klastra (dofinansowanie z funduszy unijnych, wsparcie lokalnych i regionalnych samorządów).

Klaster Logistyczno – Transportowy „Północ – Południe” z siedzibą w **Gdańsku** jest oddolną inicjatywą pomorskiego biznesu. Działa w branży logistyka – transport – dystrybucja, która jest wiodącym sektorem gospodarki regionu niezbędnym do jej efektywnego i sprawnego funkcjonowania.

Klaster jest innowacyjnym partnerstwem trójsektorowym (biznes – nauka – samorząd) o charakterze otwartym, do którego mogą przystępować podmioty fizyczne i prawne.

Celami działalności Klastra są:

- efektywna współpraca sektora naukowo – badawczego z sektorem przedsiębiorstw, lepsze warunki rozwoju proeksportowo ukierunkowanych firm i klastrów gospodarczych, a także wzrost poziomu inwestycji w branżach o największym potencjale rozwoju opartych o specyficzne potencjały województwa,
- zapewnienie sprawnych powiązań transportowych z centrami gospodarczymi Polski i Europy, integracja systemu transportu zbiorowego dla zwiększenia spójności wewnętrznej regionu i mobilności mieszkańców, w tym poprawa dostępności drogowej i kolejowej obszarów o najniższej dostępności w regionie,
- wzrost bazy dochodowej obszarów w zasięgu oddziaływania korytarzy i węzłów transportowych (m.in. porty morskie, lotnicze, terminale intermodalne). Pomorskie powinno stać się istotnym węzłem transportowo-logistycznym w kraju i w Regionie Morza Bałtyckiego.

Waloński Klaster Logistyczny (Belgia)

Walonia ma rozbudowaną infrastrukturę transportową, zarówno drogową, jak i kolejową, lotniczą czy wodną śródlądową. Obszar obsługiwany z Walonii za pomocą samochodu dostawczego w czasie 8 – godzinnego dnia pracy, obejmuje 60% rynku Europy Zachodniej. Lokalizacja centrów logistycznych na terenie Walonii sprawia, że są one położone w pobliżu rynków konsumenckich i produkcyjnych. Dzięki dogodnemu położeniu stała się ona idealną platformą dystrybucyjną na rynki Francji i Niemiec. Waloński Klaster Logistyczny jest jednym z 11 klastrów działających w prowincji. Polityka rządu odnosi się do całej grupy klastrów, które zostały objęte jednolitymi procedurami (w tym legislacyjnymi). Klaster Transportowo – Logistyczny działa w Walonii od lipca 2004 r. w celu promocji Walonii jako kraju logistycznego (w oryginale: THE land of Logistics). Klaster łączy przedsiębiorstwa z branży TSL (usługodawców, przedsiębiorstwa produkcyjne, edukacyjne i inne) i koordynuje lokalne inicjatywy ukierunkowane na rozwój sektora transportowego i logistycznego na obszarze Walonii. Liczbę partnerów szacuje się na 163, w większości z obszaru Walonii (miasto Liege). Partnerami są głównie przedsiębiorstwa miejscowe z liczbą pracowników nie przekraczającą 500. Głównym zadaniem każdego klastra jest konfigurowanie sieci powiązań pomiędzy organizacjami biznesowymi. Podstawową misję stanowi identyfikacja sieci powiązań, perspektyw ich rozwoju oraz ocena potrzeb utworzenia grup lub podgrup organizacji. Osiągnięcie celów było możliwe poprzez podjęcie działań w dwóch kierunkach zdefiniowanych podczas warsztatów zorganizowanych przez klaster transportowo – logistyczny:

- działania w ramach lokalnych obszarów – klaster zdefiniował trzy lokalne obszary geograficzne, wokół których skupił swoje działania: obszar prowincji Liege, obszar Luksemburga (wraz z obszarami sąsiednimi – Lorraine we Francji i Saary w Niemczech) oraz obszar Hainaut, w skład którego wchodzi prowincje Namur i Brabant w Belgii oraz francuskie obszary Nord-Pas-de Calais i Ardennes,
- otwartość na Chiny i kraje Europy Centralnej i Wschodniej – regiony te zostały zidentyfikowane jako perspektywiczne dla rozwoju transportu i logistyki; zwraca się uwagę na konieczność budowania partnerskich relacji z władzami lokalnymi, jak i z lokalnymi przedsiębiorstwami transportowymi i logistycznymi. W celu budowy partnerskich relacji, klaster podjął dwie misje – jedną w Chinach (w roku 2004 łącznie z belgijską misją gospodarczą) i drugą w Bratysławie (Słowacja).

⁴⁷ E. Dobrzyńska, Europejskie klastry logistyczne, w: *Ekonomia i zarządzanie*, Białystok 2011

Proponowane działania:

- powołanie klastra branży logistyczno – transportowej,
- aktywne wsparcie dla oddolnych inicjatyw klastrowych, prowadzące do sytuacji, w której stają się one dobrymi przykładami oraz inspiracją dla innych w przyszłości,
- powołanie w wybranych, specjalizujących się instytucjach otoczenia biznesu punktów kontaktowych udzielających merytorycznego wsparcia dla oddolnych inicjatyw klastrowych,
- inicjowanie programów wsparcia (działania badawczo – rozwojowe, internacjonalizacja i eksport), stymulujących podmioty do współpracy,
- powołanie organu (instytucjonalnego) do koordynowania działalności klastra oraz inicjowania i wspierania realizacji podjętych zadań (np. konsorcjum, stowarzyszenie, fundacja, izba gospodarcza, lokalna grupa działania),
- opracowanie inicjatyw klastrowych (wspólnych działań, przedsięwzięć),
- promowanie strategicznej grupy podmiotów w ramach klastra,
- skoncentrowanie się na dostawcach, klientach, partnerach, instytucjach i ich umiejętnościach,
- integracja z sąsiadującymi branżami, umożliwiająca generowanie synergii przy korzystaniu ze wspólnych rozwiązań technologicznych, informacji, kompetencji, segmentów rynkowych i kanałów dystrybucji,
- promowanie dobrych praktyk poprzez kampanie medialne, konferencje, seminaria, warsztaty w zakresie korzyści wynikających z włączenia się w powiązania klastrowe,
- organizacja i udział w konferencjach tematycznych,
- prezentacja oferty MOF na targach branżowych,
- wymiana doświadczeń – wizyty studyjne.

CEL B.2 Wzmocnienie sfery lokalnej przedsiębiorczości

Mając na uwadze zrównoważony rozwój regionu, działania skierowane na pozyskiwanie inwestorów zewnętrznych, należy uzupełniać wsparciem dla lokalnych przedsiębiorców. Jedną z podstawowych kwestii powinna być mobilizacja lokalnego potencjału przedsiębiorczego, pobudzenie aktywności mieszkańców regionu, tak aby sami mogli wykorzystać potencjał jaki jest związany z atrakcyjną lokalizacją miejsca ich zamieszkania. Uruchomienie punktów konsultacyjnych pomagających w założeniu własnej działalności gospodarczej, pomoc w pozyskiwaniu środków finansowych na start lub rozwój już istniejącego przedsięwzięcia to działania, wspierające rozwój mikro i małych przedsiębiorstw, które w przyszłości mogą stanowić dobre zaplecze usług wspomagających działalność gospodarczą inwestorów zewnętrznych. Podejmowanie działalności gospodarczej jest często związane z ryzykiem ponoszenia wysokich kosztów jej rozpoczęcia, warto zatem rozważyć wprowadzenie systemu ulg, zachęt podatkowych ułatwiających funkcjonowanie firm na lokalnym rynku. Działania te będą również odpowiedzią na nienajlepsze oceny wystawione przez biorących udział w badaniu ankietowym mieszkańców, którzy stwierdzili, iż obecnie region jest przygotowany do wspierania lokalnej przedsiębiorczości „słabo” (39%) i „niedostatecznie” (11%). Działaniem zmierzającym do rozwoju lokalnej aktywności gospodarczej może stać się optymalizacja wykorzystania lokalnych zasobów poprzez utworzenie sieci współpracy i przygotowanie zintegrowanej oferty towarów i usług. Oferta taka powinna być przygotowana ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb MOF.

Dobra praktyka – portal biznesowy solidnypartner.eu

Portal biznesowy **solidnypartner.eu** jest platformą marketingową dla uczestników rynku oferujących towary i usługi wysokiej jakości, bądź ich poszukujących. Portal zapewnia wiele usług bezpłatnie lub po atrakcyjnych cenach, m.in. system współpracy poleconych firm, kompleksowe usługi finansowe (pozyskiwanie funduszy europejskich, dotacji, kredyty, leasing, inżynieria finansowa i in.) i ubezpieczeniowe dla firm i osób indywidualnych, profesjonalne doradztwo personalne, szkolenia, usługi marketingowe (badania rynku, mailing, telemarketing, reklamę i in.), serwis sprzedaży i zakupów oszczędnościowych dla firm, katalog firm i giełdę ofert. Celem portalu biznesowego solidnypartner.eu jest prezentowanie dobrych firm i zachęcanie do współpracy z nimi, promowanie wysokiej jakości produktów i usług, a także ułatwianie kontaktów handlowych oraz przekonanie jego użytkowników (potencjalnych kontrahentów i klientów), że w gronie firm kierujących się zasadami rzetelności i odpowiedzialności standardem jest zawieranie wzajemnie korzystnych transakcji.

Jednym z głównych celów jest stworzenie „strefy zwiększonego bezpieczeństwa w biznesie”.

Podstawowy wpis w portalu jest darmowy, a zamieszczanie ofert bezpłatne. Szerszą prezentację oraz wiele różnych preferencji (m.in. w wynikach wyszukiwania) i uprawnienie do atrakcyjnych zniżek na usługi i produkty, oferowane przez portal oraz firmy i serwisy partnerskie, zapewniają Konto Silver i Konto Gold. Jednocześnie posiadacze tych kont mogą skorzystać z rabatów na usługi i produkty, oferowanych przez portal i jego partnerów w ramach partnerskiego systemu sprzedaży, czy z promocji w serwisie sprzedaży i zakupów oszczędnościowych dla firm. Znaczącą grupę w bazie portalu stanowią laureaci Programu „Solidny Partner”, realizowanego pod patronatem Przedstawicielstwa Komisji Europejskiej w Polsce i Prezesa NBP (program w swej 18 – letniej historii wyłonił ponad 1100 laureatów).

Proponowane działania:

- organizacja punktów konsultacyjnych (lokalne okienko przedsiębiorczości),
- realizacja szkoleń w zakresie zakładania i prowadzenia własnej działalności,
- wspieranie tworzenia sieci współpracy lokalnych przedsiębiorców i ich zintegrowanej oferty dla MOF,
- uruchomienie systemu ulg i zachęt pobudzających aktywność gospodarczą,
- współpraca z instytucjami otoczenia biznesowego,
- wykorzystanie potencjału turystycznego skansenu kolejowego w Karsznicach,
- rozwinięcie Inkubatora Przedsiębiorczości – dostosowanie istniejącej już infrastruktury w celu zwiększenia jej potencjału, co pozwoli na efektywniejsze wspieranie osób chcących prowadzić/otworzyć działalność gospodarczą,
- poprawa dostępu do kapitału, przede wszystkim w formie instrumentów finansowych,
- realizacja szkoleń w zakresie zakładania i prowadzenia własnej działalności.

3.2.3. CEL C

NAUKA I INNOWACJA IMPULSEM ROZWOJU MOF ZDUŃSKA WOLA – KARSZNICE

CEL C.1 MOF Zduńska Wola – Karsznice partnerem ośrodków akademickich i naukowych w dziedzinie B+R

Wzrost gospodarczy we współczesnym świecie uwarunkowany jest rozwojem zasobów niematerialnych, takich jak wiedza i innowacje. Dzięki zasobom niematerialnym przedsiębiorstwa uzyskują nowe podstawy do skutecznej konkurencyjności. Wśród zasobów takich warto wymienić m.in.: wprowadzanie innowacyjnych produktów i usług oraz tworzenie i dostarczanie w szybkim czasie dobrej jakości produktów i usług, jak również doskonalenie procesów⁴⁸. Technologia staje się więc jednym z podstawowych czynników wpływających na poziom innowacyjności różnych podmiotów. Cały cykl innowacji (od pomysłu – koncepcji do jej realizacji) rozpoczyna się często w sferze B+R (badawczo – rozwojowej), ale aby projekty mogły zostać wdrożone do zakresu działań przedsiębiorstw, potrzeba już ścisłej współpracy poszczególnych podmiotów, realizujących cały cykl przygotowania i wdrożenia innowacji. Bardzo istotnym czynnikiem jest przeprowadzenie sprawnego zorganizowania i zarządzania przekazywania informacji. Wybór transferu technologii (lub produktu) jest często determinowany np. wielkością przedsiębiorstwa (duże jednostki stać na przeprowadzanie i wykorzystywanie wyników własnych badań, natomiast małe i średnie podmioty będą poszukiwały wsparcia zewnętrznego). Źródłem projektów są najczęściej jednostki naukowe lub inne instytucje otoczenia. I tutaj właśnie otwiera się pole do polityki innowacyjnej, działań wspierających, inicjowanych przez samorządy skupione w partnerstwie MOF. Jej głównym celem powinno być nawiązanie współpracy z głównymi ośrodkami naukowymi regionu i nie tylko, wspieranie komercjalizacji nowych technologii oraz wspieranie tworzenia nowoczesnej infrastruktury otoczenia, służącej rozwojowi i wdrażaniu innowacji. W realizacji tego celu należy uwzględnić konieczność podnoszenia świadomości przedsiębiorców na temat wymiernych korzyści, jakie mogą przynieść badania naukowe i ich dobrze wykorzystane wyniki, również poprzez działania o charakterze promocyjnym – informacyjnym, jak i finansowym. Wsparcie procesów transferu wiedzy będzie można odnaleźć również w kolejnej perspektywie finansowej UE (2014 – 2020), która przewiduje realizację założeń zawartych w strategii Europa 2020, a skupionych wokół inteligentnego rozwoju gospodarki opartej na wiedzy i innowacji, zrównoważonym rozwoju poprzez wspieranie efektywnego wykorzystania zasobów, wzmocnienie konkurencyjności, czy też rozwoju wspierającym włączenie społeczne poprzez wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia i zapewnieniu spójności terytorialnej i społecznej.

⁴⁸ A. Kukliński, *Gospodarka oparta na wiedzy [w:] Wyzwania dla Polski XX wieku*, red. A. Kukliński, Warszawa 2001

Dobra praktyka – Broker innowacji (Małopolska) ⁴⁹

Broker Innowacji to platforma współpracy między sferą nauki, biznesu i administracji. Projekt zakłada testowanie różnorodnych narzędzi, które mają wzmocnić relacje środowiska biznesowego oraz naukowego, sprzyjające rozwojowi innowacji i transferu wiedzy w Małopolsce. Projekt wspiera przede wszystkim przedsiębiorstwa z sektora MŚP, ale także studentów oraz naukowców zajmujących się technologiami IT i ICT, poprzez działalność trzech biur:

- Centrum Sieci Współpracy – spotkania animatorów sieci współpracy, branżowe giełdy informacji oraz spotkania „Lessons Learned”, a także Europejski Festiwal Gier Digital Dragons,
- Zaplecze Ogniw Pośredniczących (ZOP) – szkolenia ogólne i specjalistyczne dla małych i średnich przedsiębiorstw i studentów, Szkoła Przedsiębiorczości oraz spotkania „Business to Academics”,
- Ośrodek Prognoz Technologicznych (OPT) – realizacja koncepcji Obserwatorium Technologicznego wypracowanej w wyniku projektu foresight „Perspektywa technologiczna Kraków – Małopolska 2020”.

Proponowane działania:

- współpraca w ośrodkami naukowymi (np. Uniwersytetem Łódzkim, Politechniką Łódzką, Instytutem Badań Kolejowych) w zakresie wdrażania nowoczesnych technologii w przedsiębiorstwach działających w obszarze oddziaływania MOF (aspekty techniczne, organizacyjne, ekonomiczne),
- listy intencyjne, porozumienia,
- stworzenie platformy wymiany doświadczeń oraz wspólnych projektów B+R (przedsiębiorców i ośrodków naukowych) i ich promocja,
- przygotowanie oferty „spersonalizowanej” dla absolwentów uczelni wyższych zachęcające do przedstawiania swoich projektów dla MOF.

CEL C.2 Konkurencyjne kadry dla MOF (szkolnictwo techniczne, zawodowe, kształcenie ustawiczne)

Dane statystyczne GUS oraz analizy międzynarodowej giełdy Teleroute⁵⁰ wskazują, że systematycznie zwiększa się ilość przewożonych towarów, wielkość powierzchni magazynowych, a także liczba ofert pracy w działach logistyki, spedycji i transportu. Rozwój branży TLS pociąga za sobą rosnące zapotrzebowanie na wykwalifikowanych pracowników, na których nie zawsze w czasie potrafi odpowiedzieć system edukacyjny.

Jak z kolei pokazały analizy przeprowadzane na potrzeby Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020, istnieje poważny problem z niedopasowaniem oferty edukacyjnej do potrzeb lokalnego rynku pracy, a szczególnie zbyt mała skala kształcenia w kierunkach technicznych.

Warto więc podejmować działania w celu dopasowania do specyfiki działalności MOF systemu edukacyjnego, również w wymiarze kształcenia ustawicznego oraz ich współpracy z instytucjami pośrednictwa pracy. Obecnie region zduńskowski posiada jeszcze zasoby kadrowe wykształcone w kierunkach związanych z transportem kolejowym, w dawnym technikum kolejarskim (ostatni rocznik zakończył naukę w latach 90 – tych), ale postępująca w całym województwie w ostatnich dwóch

⁴⁹ <http://www.brokerinnowacji.malopolska.pl/>

⁵⁰ Transport towarów III kw. 2012, raport udostępniony na www.egospodarka.pl

dekadach degradacja szkolnictwa zawodowego, a także jego coraz mniejszy prestiż społeczny spowodowały, iż na rynku zaczyna brakować fachowców.

Kształtowanie polityki edukacyjnej na terenach samorządów, będących partnerami przy realizacji MOF, powinno obejmować opracowanie i wprowadzenie spójnego programu zapewniającego systematyczne podnoszenie konkurencyjności lokalnych zasobów kadrowych. Prowadzone mogłyby być w oparciu o istniejącą już strukturę oświatową, którą doceniają i wymieniają jako mocną stronę regionu jego mieszkańcy (zwracając jednak uwagę na potrzebę doposażenia placówek w niezbędny sprzęt). Takie działanie wzmocni pozycję mieszkańców regionu na rynku pracy i pośrednio przeciwdziałać będzie negatywnym zjawiskom społecznym w regionie, spowodowanym przez bezrobocie i wykluczenie społeczne. Brak pracy to największa bolączka regionu w opinii 34% ankietowanych mieszkańców, najczęściej wskazywaną jako słaba strona. W sporządzonym przez Łódzką Akademię Humanistyczno – Ekonomiczną raporcie⁵¹ zdiagnozowano cztery podstawowe bariery hamujące rozwój kształcenia zawodowego w województwie łódzkim.

Wymieniono w nim:

- ✓ negatywne stereotypy – niska ocena prestiżu wykształcenia zawodowego (zarówno przez młodzież, rodziców, jak i pracodawców),
- ✓ brak centralnego wsparcia – obawy związane z likwidacją placówek szkolnictwa zawodowego,
- ✓ deficyty kadrowe – brak specjalistów (praktyków) przyuczających do zawodu,
- ✓ konkurencję uczelni wyższych – młodzież chętniej i łatwiej wybiera szkoły ogólne ze względu na otwartą ścieżkę do dalszego kształcenia.

Odpowiedzią na te problemy mogą być działania nakierowane na zwiększenie w społeczności lokalnej świadomości korzyści związanych z uzyskaniem wykształcenia zawodowego i technicznego, promujących branże kluczowe dla przyszłego rozwoju MOF (np. poprzez systemy stypendialne dla osób pobierających naukę na określonych kierunkach). W celu elastycznego reagowania na potrzeby lokalnego rynku pracy, należy na bieżąco monitorować dane dotyczące zawodów deficytowych i nadwyżkowych, a następnie we współpracy z instytucjami pośrednictwa pracy oraz lokalnymi przedsiębiorcami przygotowywać listę szkoleń oraz staży umożliwiających rozwój i podniesienie kwalifikacji zawodowych. Działania powinny uzupełniać kursy i staże dla osób bezrobotnych, absolwentów szkół ponadgimnazjalnych i z zakładów pracy zagrożonych zwolnieniami, targi pracy, festiwal zawodów.

Na poziomie szkół ponadgimnazjalnych warto zaangażować się w tworzenie klas patronackich, dzięki którym wzrósłby poziom merytoryczny placówek, zaś zaangażowani we współpracę przedsiębiorcy mieliby gwarancję dobrego przygotowania absolwentów do pracy na konkretnych stanowiskach oraz wymierne korzyści związane z obecnością praktykantów w ich organizacjach.

Dobra praktyka – współpraca z pracodawcami

Klasa patronacka Kolei Mazowieckich w Warszawie:

Zespół Szkół im. inż. Stanisława Wysockiego d. „Kolejówka” w Warszawie to najstarsza techniczna szkoła średnia w Polsce, posiadająca trwałe miejsce w dziejach polskiej i warszawskiej oświaty. Od początku swego istnienia związana z dziejami kolei żelaznych, przez wszystkie lata zasilala kadre pracowników kolei setkami dobrze przygotowanych absolwentów. Ceniono ich jako dobrych fachowców i zatrudniano w różnych przedsiębiorstwach, wyższych uczelniach na wielu odpowiedzialnych stanowiskach. Obecnie absolwenci „Kolejówki” zatrudniani są m.in. w Kolejach Mazowieckich. Spółka rozpoczęła współpracę z Zespołem Szkół im. Stanisława Wysockiego d. „Kolejówka” w Warszawie już w 2006 r. kiedy to objęła patronatem klasy o profilu technik elektroenergetyk transportu szynowego. Głównym aspektem współpracy ze szkołą jest przede wszystkim realizacja praktyk na

⁵¹ Kształcenie w logistyce i transporcie szansą województwa łódzkiego. Raport z badania jakościowego, AHE w Łodzi

terenie spółki (w Sekcjach Napraw i Eksploatacji Taboru), a w dalszej perspektywie możliwość zatrudnienia oraz kształcenia zawodowego w Kolejach Mazowieckich. W trakcie dwudziestodniowych praktyk zawodowych uczniowie, pod okiem fachowców, zdobywają praktyczne wiadomości z zakresu organizacji ruchu kolejowego i przewozów pasażerskich, a także zapoznają się z zasadami bezpiecznej jazdy m.in. poprzez jazdę w kabinie maszynisty. Współpraca spółki ze szkołą to także szansa dla uczniów na znalezienie pracy bezpośrednio po ukończeniu edukacji.

W 2013 roku spółka rozpoczęła także współpracę z Zespołem Szkół w Tłuszczu, z klasami o profilach: technik elektroenergetyk transportu szynowego oraz technik transportu. Wdrożyła także program stypendialny dla najlepszych uczniów ostatnich klas wybranych szkół średnich.

Klasa patronacka Solarisa w ZSZ w Murowanej Goślinie :

Współpraca pomiędzy Solarisem a zawodówką w Murowanej Goślinie została zapoczątkowana w 2006 r. Przyświecającym jej celem było kształcenie przyszłej kadry pracowniczej, przy jednoczesnym wspieraniu lokalnego szkolnictwa i inwestowaniu w miejscowy rynek pracy. Firma swój sukces zawdzięcza wykwalifikowanym kadrom. Ważna jest dla niej inwestycja w wiedzę, a także umiejętności młodych ludzi. Szybki oraz intensywny rozwój w obszarze produkcji autobusów oraz tramwajów sprawia, że firma planuje zatrudnienie specjalistów z odpowiednim wyprzedzeniem. Pierwszych sześciu absolwentów, którzy ukończyli cykl szkolenia w 2010 r. znalazło pracę w bolechowskiej fabryce. W kolejnych latach liczba osób przystępujących do programu systematycznie się zwiększała. W roku szkolnym 2012/2013 do klasy patronackiej uczęszczało już dwadzieścia osób, co stanowi dowód zasadności i efektywności projektu, a także zachętę dla młodzieży do kształcenia się w zawodzie objętym przez firmę patronatem. Program nauki jest ułożony w sposób umożliwiający uczniom poznanie całego procesu produkcyjnego. Regularna zmiana brygad, w których uczą się sprawia, że na początku nauki w trzeciej klasie wykonują już 75% zadań i czynności przypisanych etatowemu pracownikowi. Wszyscy uczestnicy programu pracują w oparciu o status pracownika młodocianego odbywającego praktyczną naukę zawodu. W trakcie trwającej 36 miesięcy nauki otrzymują wynagrodzenie zgodne z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 28 maja 1996 roku w sprawie przygotowania zawodowego młodocianych i ich wynagrodzenia. Są przy tym, tak samo, jak pracownicy etatowi, objęci świadczeniami z Zakładowym Funduszem Świadczeń Pracowniczych. Program Praktycznej Nauki Zawodu Solaris Bus&Coach przy współpracy z innymi szkołami zawodowymi objął również fabrykę w Środzie Wielkopolskiej, gdzie uczniowie uczą się w zawodzie ślusarz, przygotowując się do pracy na stanowisku spawacza.

Na łódzkim rynku usług edukacyjnych współpracę patronacką podjęły m.in.:

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 9 w Łodzi z firmami BSH Sprzęt Gospodarstwa Domowego Sp. z o.o., Dalkia Łódź S.A., PGE Miasto Łódź - współpraca jest prowadzona w oparciu o listy intencyjne oraz umowy patronackie. Firmy sponsorują remonty pracowni zawodowych, doposażają je w sprzęt techniczno – dydaktyczny. Organizowane są wycieczki i praktyki zawodowe, zajęcia dydaktyczne, bezpłatne kursy nauki niemieckiego, dodatkowe praktyki zawodowe w czasie wakacji za wynagrodzeniem, stypendia i nagrody dla najlepszych uczniów. Przewidywane efekty to przygotowanie uczniów do wykonywania zadań zawodowych w rzeczywistym środowisku pracy, poszerzenie ich wiedzy na temat nowoczesnych technologii i podniesienie jakości kształcenia zawodowego.

Zespół Szkół Techniczno – Informatycznych w Łodzi podpisał umowę partnerską z firmą Gillette International Poland Sp. z o.o. Uczniowie odbywają praktyki zawodowe w firmie, zajęcia specjalizujące dla mechatroników, wycieczki dydaktyczne. Oprócz przygotowania do pracy w warunkach przemysłowych, odnotowano również wzrost odsetka uzyskiwanych dyplomów technika mechatronika w Łodzi (70%). Szkoła wspólnie z firmą realizuje działania promujące szkolnictwo zawodowe. Dzięki patronatowi wyremontowano salę i otwarto nową pracownię komputerową. Szkoła podpisała także umowę o patronacie naukowym z Politechniką Łódzką (Wydział Mechaniczny) – zainteresowana młodzież uczestniczy w ćwiczeniach laboratoryjnych np. z materiałoznawstwa, automatyki, elektroniki prowadzonych przez pracowników naukowych PŁ. Uczniowie mają również możliwość słuchania wykładów poszerzających ich wiedzę techniczną z różnych dziedzin, prowadzonych na terenie szkoły

i uczelni. Kompleksowa oferta edukacyjna pozwala zapoznać się nie tylko z warsztatem zawodowym ale również daje możliwość rozwoju twórczego myślenia, kojarzenia abstrakcyjnego, niekonwencjonalnego podejścia do problemu, zdolności technicznych, talentów.

Kolejnym krokiem ku stworzeniu potencjału kadrowego regionu obok systemu kształcenia mógłby być zintegrowany system informacyjny prowadzony we współpracy z Powiatowymi Urzędami Pracy, którego rolą byłoby kojarzenie osób poszukujących pracy (niezależnie od miejsca zameldowania) oraz powstających w MOF firm.

Proponowane działania:

- identyfikacja potrzeb kadrowych lokalnych przedsiębiorców oraz inwestorów zewnętrznych,
- rozwój szkolnictwa zawodowego i technicznego, dostosowanie oferty do potrzeb rynku (np. klasy patronackie – listy intencyjne), promocja branż technicznych wśród młodzieży (np. systemy stypendialne),
- organizacja przez PUP staży i szkoleń zawodowych odpowiadających bieżącym i przyszłym potrzebom rynku, kluczowych dla inwestorów,
- współpraca i koordynacja działań pomiędzy jednostkami PUP w Zduńskiej Woli i Łasku (np. stworzenie systemu zintegrowanej informacji na temat miejsc pracy).

3.2.4. CEL D

REGION MOF ZDUŃSKA WOLA – KARSZNICE PRZYJAZNY DLA MIESZKAŃCÓW I ŚRODOWISKA NATURALNEGO

CEL D.1 Zagospodarowanie przestrzeni publicznej, poprawa warunków życia mieszkańców MOF i jego otoczenia

Podejmując działania stymulujące rozwój gospodarczy MOF poprzez budowę portu przeładunkowego oraz terenów pod przyszłe inwestycje, należy brać pod uwagę ich wpływ na sferę społeczną. Inicjatywy związane z MOF powinny zakładać, że region (a szczególnie Miasto Zduńska Wola) stanie się miejscem otwartym dla każdego poprzez uwzględnienie potrzeb mieszkańców i prowadzenie działań służących włączeniu społecznemu. Szczególnie ważną kwestią jest np. w przypadku inwestycji drogowych przebiegających przez tereny prywatne, zapewnienie środków na odszkodowania dla dotychczasowych właścicieli nieruchomości i sprawne ich przekazywanie. Należy pamiętać, by realizowane działania inwestycyjne nie prowadziły do wykluczenia poszczególnych grup osób. Każdy podejmowany nowy projekt powinien sprzyjać eliminacji barier kulturowych i społecznych, a przez to pozytywnie wpływać na codzienne życie mieszkańców.⁵² Stąd nie należy zapominać o potrzebie działań związanych z rewitalizacją obszarów problemowych, tak aby przeciwdziałać narastaniu niekorzystnych zjawisk i konfliktów społecznych. W swoich ankietach mieszkańcy często zwracali uwagę na konieczność modernizacji i doposażania funkcjonujących, na terenie oddziaływania MOF, placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych, jak i rekreacyjnych. Wydaje się to szczególnie ważne, jeśli ośrodki znajdujące się w strefie oddziaływania MOF, chcą wygrać w rywalizacji o przyciągnięcie i zatrzymanie na swoich terenach najlepszej jakości kapitału ludzkiego, przedsiębiorców i inwestorów. Szukać oni bowiem będą silnych gospodarczo ośrodków, w których dobrze się mieszka i żyje. Przewidując przyszły rozwój gospodarczy regionu należy już dziś wyznaczyć kierunki rozwoju sieci osadniczej i zagwarantować miejsca m.in. pod budownictwo mieszkaniowe. Konieczne będzie również monitorowanie sytuacji pod kątem oferty edukacyjnej oraz opiekuńczej, tak aby ludzie chcący pracować w MOF mieli możliwość znalezienia dla swoich dzieci miejsc w przedszkolach i szkołach. Działania te powinny również uwzględniać spójność terytorialną wewnątrz obszaru oddziaływania MOF. Perspektywa gwałtownego rozwoju

⁵² Przyszłość miast. Miasta przeszłości. Raport ośrodka analitycznego THINKTANK, Warszawa 2013

obszarów transportowych i przemysłowo – magazynowych skłania do podejmowania działań w celu tworzenia i ochrony wysokiej jakości przestrzeni publicznej. Jako przestrzeń sprzyjająca interakcjom społecznym, powinna być ona dostępna dla mieszkańców każdej części miasta lub gminy. Jak podkreślono w „Karcie Lipskiej na rzecz zrównoważonego rozwoju miast europejskich”⁵³ zwarta struktura zasiedlenia stanowi podstawę efektywnego i zrównoważonego wykorzystania posiadanych zasobów. Można ją osiągnąć za pomocą planowania przestrzennego i miejskiego, które poprzez dokładną kontrolę dostępności gruntu i spekulacyjnych inwestycji budowlanych zapobiega beładnej zabudowie. W planach warto uwzględnić strategię łączenia mieszkań, miejsc pracy, edukacji, zaopatrzenia i spędzania wolnego czasu w dzielnicach miejskich.

Kolejną istotną kwestią, zgłaszaną w trakcie konsultacji społecznych, jest zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa. Dotyczy ono zarówno kwestii podstawowych, związanych ze zwiększającymi się ryzykiem wypadków komunikacyjnych, jak również uwzględnieniem w planach rozwoju MOF ograniczenia jego uciążliwości dla środowiska. W tym celu warto podejmować m.in. działania nakierowane na systematyczne doposażenie i modernizację jednostek straży pożarnej, policji i wypracowanie systemu szybkiego reagowania w sytuacjach kryzysowych. Biorąc pod uwagę konieczność pogodzenia konkurencyjności regionu z kwestiami środowiskowymi należy rozważyć możliwość wykorzystania w przyszłości alternatywnych źródeł energii np. występujących na terenie Zduńskiej Woli pokładów wód geotermalnych, które umożliwią redukcję emisji CO₂ i poprawią efektywność energetyczną.

Proponowane działania:

- rewitalizacja terenów poprzemysłowych,
- modernizacja infrastruktury mieszkaniowej, kulturalnej, oświatowej i rekreacyjnej,
- wyznaczenie terenów mieszkaniowych i rozwój mieszkalnictwa wraz z infrastrukturą towarzyszącą,
- rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej,
- zapewnienie opieki przedszkolnej,
- zapewnienie środków finansowych na odszkodowania (zw. z wyłączeniami, szkodami powstałymi w związku z realizacją inwestycji MOF),
- poprawa bezpieczeństwa mieszkańców np. poprzez modernizację i systematyczne doposażenie jednostek straży pożarnej (szczególnie znajdujących się najbliżej węzła komunikacyjnego, gwarantujących szybką pomoc w sytuacjach kryzysowych),
- ograniczenie inwestycji uciążliwych dla mieszkańców i środowiska naturalnego,
- wykorzystanie OZE (m.in. geotermia, fotowoltaika, energia wiatrowa).

CEL D.2 Wzmacnianie potencjału kulturowego i lokalnej tożsamości

Czynnikiem o rosnącym znaczeniu dla nowoczesnego rozwoju jest kultura, czyli przyjęte przez społeczeństwo wartości, normy zachowań, kody umożliwiające porozumiewanie się oraz praktyki warunkujące współpracę. To one w głównym stopniu determinują gotowość do podejmowania ryzyka oraz działań twórczych i innowacyjnych, mają istotny wpływ na zdolność do współdziałania i tworzenie kapitału społecznego. We współczesnym, szybko zmieniającym się społeczeństwie, kultura jest głównym źródłem służącym tworzeniu osobistych i grupowych tożsamości oraz nadawania sensu działaniom indywidualnym i zbiorowym. W efekcie kultura nabiera coraz większego znaczenia jako czynnik rozwoju, sama ulegając pod wpływem zmian cywilizacyjnych głębokim przeobrażeniom. W ich wyniku kultura staje się przestrzenią innowacji, w której poszukiwane i testowane są nowe formy podmiotowości, uczestnictwa, konsumpcji oraz wytwarzania wartości. Wywierają one bezpośredni (m.in. w postaci przemysłów kultury i przemysłów kreatywnych) oraz pośredni wpływ na rozwój społeczno – gospodarczy.⁵⁴

⁵³ Karta Lipska na rzecz zrównoważonego rozwoju miast europejskich, Lipsk 2007

⁵⁴ Strategia Rozwoju Kraju 2020, Warszawa 2012

Proponowane w tym celu działania koncentrują się wokół wzmacniania lokalnej tożsamości i potencjału aktywnych wspólnot. Poprzez udział np. w wydarzeniach kulturalnych nawiązujących do przemysłowo – kolejarskiej historii regionu, można wspierać rozwój aktywności, kreatywności i relacji między członkami społeczności, a także zaangażowanie w dobro wspólne. Warto wzmacniać tu wszelkie inicjatywy posiadające możliwość zrzeszania mieszkańców i krzewienia pozytywnych obrazów regionu, gdyż zbudowany na takiej podstawie kapitał społeczny stanowiąc będzie jeden z filarów efektywnego funkcjonowania MOF. Trzeba mieć jednak świadomość, iż działania nakierowane na wzmacnianie identyfikacji społeczności z miejscem, w którym mieszka lub z którego pochodzi, mogą wymagać wsparcia zewnętrznego np. samorządów (w postaci stworzenia wspólnej marki regionu), czy projektów i przedsięwzięć, których idealnym partnerem mogą stać się funkcjonujące już organizacje pozarządowe. Formą współpracy samorządów z organizacjami trzeciego sektora może tu być np. partnerstwo publiczno – społeczne, zakładające współpracę pomiędzy jednostkami publicznymi a podmiotami niezaliczanymi do sektora finansów publicznych i niedziałającymi w celu osiągnięcia zysku, na zasadach określonych w Ustawie z dnia 23 kwietnia 2003 r. o pożytku publicznym i wolontariacie (Dz. U. Nr 96 poz. 873, z późn. zm.). Istotne jest również promowanie postaw obywatelskich i myślenia w kategoriach interesu publicznego, a także zapewnienie mieszkańcom przestrzeni do dyskusji o sprawach lokalnych np. poprzez umożliwienie debat społecznych w lokalnych mediach.

Proponowane działania:

- organizacja wydarzeń i wspieranie inicjatyw integrujących społeczność lokalną,
- wspieranie przekształcenia placówek świadczących powszechny dostęp do kultury w miejsca spotkań i dialogu,
- poprawa dostępu do kultury i wspieranie różnorodności działań,
- wprowadzenie partnerstwa publiczno – społecznego umożliwiającego wykorzystanie istniejącej infrastruktury na potrzeby inicjatyw obywatelskich,
- wspieranie współpracy MOF z organizacjami pozarządowymi.

3.2.5. CEL E

MOF ZDUŃSKA WOLA – KARSZNICE PARTNERSTWEM NA RZECZ ROZWOJU SAMORZĄDÓW

CEL E.1 Wzmocnienie partnerstwa lokalnych samorządów i wypracowanie modelu sprawnego zarządzania MOF Zduńska Wola – Karsznice

Istniejące w kraju i regionie dobre perspektywy do rozwoju transportu multimodalnego, zależne są przede wszystkim od dobrej polityki transportowej państwa oraz zgranej współpracy wszystkich zainteresowanych podmiotów – lokalnych samorządów, przedsiębiorców. W związku z tym duże znaczenie dla efektywnego funkcjonowania MOF Zduńska Wola – Karsznice mieć będą relacje pomiędzy partnerami samorządowymi. Należy podejmować wszelkie możliwe działania służące wzmocnieniu obecnego partnerstwa np. utworzenie stowarzyszenia samorządów MOF Zduńska Wola – Karsznice, z określoną strukturą i podziałem kompetencji. Ujednolicone byłyby praktyki administracyjne np. przyjmowania korespondencji elektronicznej, czy delegacji przedstawicieli na wydarzenia istotne z punktu widzenia rozwoju MOF. Stała struktura ułatwiłaby koordynację współpracy i działanie w sposób sformalizowany, a poprzez ustalenie np. harmonogramu nadała tempo realizacji zamierzonych inicjatyw. Ułatwiłoby to rozwiązywanie potencjalnych problemów wynikających z fragmentaryzacji władzy np. opóźnień w procesach decyzyjnych, kwestii planowania przestrzennego, zanieczyszczeń, niekontrolowanej suburbanizacji, czy transportu.

Ponieważ inwestycje w infrastrukturę wymagają dofinansowania ze strony państwa, istotna jest silna reprezentacja interesów MOF zarówno na szczeblu regionalnym, jak i ogólnopolskim przy podkreślaniu wagi jaką ma dla regionu utworzenie nowej,

bogatej i spójnej oferty przewozowej. Samorządy skupione na rozwoju MOF powinny ustalić nie tylko strategię wspólnej promocji, ale również kolejne projekty istotne pod względem zwiększania funkcjonalności, jak np. rozwój zintegrowanego systemu transportowego obejmującego ośrodki miejskie i wiejskie wszystkich lokalnych partnerów.

Partnerstwo i porozumienie samorządów powinno być opracowane w celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju MOF Zduńska Wola – Karsznice przy dobrej woli wszystkich zaangażowanych w nie stron.

Kwestią, którą należy rozważyć jest także powołanie w przyszłości podmiotu, który byłby odpowiedzialny za zarządzanie majątkiem powstałym w wyniku realizacji projektu MOF Zduńska Wola – Karsznice. Konieczne bowiem będzie wprowadzenie ram organizacyjnych i prawnych umożliwiających zarządzanie nieruchomościami oraz ich utrzymanie i konserwację. W porozumieniu ze wszystkimi zainteresowanymi stronami warto ustalić strukturę organizacyjną i regulamin jej funkcjonowania. Podmiot zarządzający mógłby obok zadań administracyjnych, infrastrukturalnych i finansowych zaangażować się również w działania o charakterze marketingowym. Zarządzanie nieruchomościami dotyczyłoby m.in. : zarządzania infrastrukturą drogową (remonty, zimowe i letnie utrzymanie dróg), zarządzania sieciami technicznymi (wodociągi, kanalizacja), zarządzania gruntami. Procesy te winny odbywać się przy pomocy spółek wybranych w ramach partnerstwa JST lub też poprzez wybór operatorów zarządzających poszczególną infrastrukturą na podstawie wspólnych zamówień publicznych.

Proponowane działania:

- utworzenie stowarzyszenia, a w jego ramach np. komisji tematycznych,
- współpraca samorządów w celu wspólnej reprezentacji interesów MOF (np. w otoczeniu ŁOM),
- utworzenie spójnych systemów informacyjnych i promocji,
- współpraca w celu stworzenia zintegrowanej siatki połączeń komunikacyjnych (ustalenie modelu współfinansowania),
- tworzenie przez samorządy komplementarnych projektów – nakierowanych na rozwój MOF,
- stworzenie spółki/spółek lub też wybór operatora/operatorów odpowiedzialnych za zarządzanie majątkiem powstałym w wyniku realizacji MOF.

CEL E.2 MOF Zduńska Wola – Karsznice wspólną marką promocji lokalnych samorządów

W celu uzyskania przewagi konkurencyjnej na rynku konieczne jest zaistnienie na trwałe w świadomości potencjalnego klienta czy odbiorcy, jak również przyszłego pracownika i mieszkańca regionu.

Podstawową kwestią związaną z budową wizerunku MOF Zduńska Wola – Karsznice, powinno być stworzenie bazy pod świadomie zarządzaną i uporządkowaną markę MOF. Chodzi tu przede wszystkim o określenie takich jej cech, które wyróżniają ją będą od potencjalnych konkurentów, a jednocześnie w sposób precyzyjny identyfikować się będą i na trwałe wpiszą się w świadomość grup docelowych. Pierwszym krokiem ku temu może stać się przyjęcie podstaw strategii marki oraz kluczowych założeń do kampanii promocyjnych czy relacji z otoczeniem oraz przyjęcie i wypromowanie symboli oraz produktów markowych MOF Zduńska Wola – Karsznice. Istotne będzie ogłoszenie i wdrożenie symboliki odwołującej się do unikalnych cech MOF Zduńska Wola – Karsznice (konkurs na hasło reklamowe, logotyp, linię reklamową, opracowanie księgi znaku) oraz opracowanie planów promocyjnych w zakresie działań promocyjno – reklamowych (wydawnictwa, reklama, targi, materiały reklamowe), wydarzeń i imprez, kierunków i form relacji z otoczeniem (zewnętrznym i wewnętrznym). Relacje i promocja skierowana do wewnątrz (do obecnych mieszkańców regionu) jest jak wskazują badania ankietowe nie mniej ważna od promocji zewnętrznej. Aż 32% wszystkich ankietowanych osób stwierdza, że „trudno powiedzieć” jaki wpływ

na rozwój gospodarczo – społeczny będzie miało zagospodarowanie MOF, a 24% uznaje za słabą stronę regionu jego obecną promocję.

Stworzenie planu promocji, reklamy i relacji z otoczeniem powinno być skoordynowane z ważniejszymi wydarzeniami gospodarczymi (targi), czy o charakterze kulturalnym, sportowym tak, aby uwzględnić jak najszersze spektrum odbiorców planowanego przekazu.

Przy realizacji tego typu działań samorzady powinny współpracować m.in. z agencjami reklamowymi oraz lokalnymi mediami, zrzeszeniami przedsiębiorców, organizacjami pozarządowymi i instytucjami działającymi na ich terenie.

Korzyści z budowy silnej marki dla MOF Zduńska Wola – Karsznice to przede wszystkim:

- ✓ wzrost zainteresowania usługami transportowymi,
- ✓ impuls dla kolejnych inwestycji – rozwój stref gospodarczych,
- ✓ rozwijanie współpracy z pomiędzy przedstawicielami branżowymi (np. transport),
- ✓ powstawanie nowych miejsc pracy,
- ✓ lepsza identyfikacja mieszkańców z MOF Zduńska Wola – Karsznice.

Proponowane działania:

- opracowanie i wdrożenie Księgi Znak,
- opracowanie i przyjęcie założeń działań promocyjnych (strategii promocyjnej dla MOF),
- stworzenie MOF Zduńska Wola – Karsznice jako wspólnego mianownika w działaniach promocyjnych poszczególnych samorządów,
- opracowanie materiałów i przekazów o charakterze promocyjno – informacyjnym,
- udział przedstawicieli MOF Zduńska Wola – Karsznice w targach branżowych.

3.3. KATALOG PRZYKŁADOWYCH PROJEKTÓW, W TYM PROJEKTÓW KLUCZOWYCH:

W tabeli poniżej wykazane wskazane zostały przykładowe projekty kluczowe służące rozwojowi całego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Zduńska Wola – Karsznice.

Opis projektów zawiera:

- wstępny opis zarysu rzeczowego,
- ramy czasowe
- potencjalne źródła finansowania
- ścieżkę procesu inwestycyjnego (wymagane decyzje i pozwolenia).
- odwołanie do poszczególnych celów operacyjnych planu rozwoju

Tabela 24. Katalog przykładowych projektów kluczowych

L.p.	Cele operacyjne	Propozycja projektu	Przykładowy zakres projektu	Proponowane ramy czasowe	Wymagane decyzje/pozwolenia	Źródła finansowania
A. Zagospodarowanie obszaru transportowo – przemysłowego i stworzenie centrum logistycznego						
A.1.	Poprawa dostępności komunikacyjnej.	Łącznik S8 - poprawa dostępności terenów inwestycyjnych oraz kolejowego węzła multimodalnego poprzez budowę infrastruktury drogowej pomiędzy węzłem S8 Zduńska Wola - Karsznice a drogą krajową 12(14).	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa drogi powiatowej o szerokości pasa drogowego min. 20 m (w tym jezdni o szer. 7m) wraz z wykupem nieruchomości przeznaczonych pod drogę, • przebudowa wiaduktu nad torami na ulicy Kolejowej w Zduńskiej Woli, • budowa skrzyżowań bezkolizyjnych o ruchu okrężnym (typu rondo), • budowa przepustów poprzecznych, wjazdów na wszystkie nieruchomości oraz elementów odwodnienia korony drogi, • budowa ciągu pieszo – rowerowego na odcinku zabudowanym łączącym wieś Karsznice z ul. Karsznicą, • budowa oświetlenia ulicznego na odcinku zabudowanym łączącym wieś Karsznice z ul. Karsznicą, • budowa włączenia projektowanej drogi w drogę krajową Nr 12 (14), 	2014 – 2020	<ul style="list-style-type: none"> • Ocena oddziaływania na środowisko, • zmiana przeznaczenia terenów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na potrzeby związane z MOF, • dokumentacja projektowa, • decyzje Zezwolenia na Realizację Inwestycji Drogowej [zgodnie z Ustawą z 10 kwietnia 2003r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (tzw. specustawa)], • decyzje organów administracji architektoniczno – budowlanej i ochrony środowiska. 	<p>Programy współfinansowane z funduszy Unii Europejskiej (w tym Regionalny Program Operacyjny WŁ 2014-2020).</p> <p>Środki z budżetów samorządów.</p>

L.p.	Cele operacyjne	Propozycja projektu	Przykładowy zakres projektu	Proponowane ramy czasowe	Wymagane decyzje/pozwolenia	Źródła finansowania
			<ul style="list-style-type: none"> wykonanie pełnego oznakowania pionowego i poziomego, wykonanie elementów ograniczających negatywne oddziaływanie ruchu pojazdów na mieszkańców (ekrany), budowa drogi łączącej wieś Karsznice z S8 na węźle Zduńska Wola – Karsznice, inteligentne systemy transportu; wyposażenie dróg, ulic w infrastrukturą służącą obsłudze transportu publicznego (np. zatoczki, podjazdy, zjazdy) oraz pasażerów (np. przystanki, wysepki). 			
A.2.	Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej – strefa gospodarcza.	Utworzenie strefy aktywności gospodarczej na terenie MOF Zduńska Wola – Karsznice.	<ul style="list-style-type: none"> Wydzielenie i przygotowanie do inwestycji obszarów odpowiadających zapotrzebowaniu potencjalnych inwestorów, kompleksowe uzbrojenie terenów przeznaczonych na nową strefę aktywności gospodarczej, opracowanie pełnej wspólnej oferty terenów inwestycyjnych, zapewnienie wysokiej jakości obsługi inwestorów - stworzenie systemu wsparcia eksperckiego w zakresie planowania inwestycji, tworzenie preferencji dla inwestorów podejmujących współpracę z MŚP z regionu. 	2014 – 2020	<ul style="list-style-type: none"> Opracowanie studium wykonalności projektu, zmiana przeznaczenia terenów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, dokumentacja projektowa, decyzja o pozwoleniu na budowę, decyzje organów administracji architektoniczno-budowlanej i ochrony środowiska, realizacja projektu w systemie „zaprojektuj i wybuduj”, obejmującym kompleksowe przygotowanie dokumentacji projektowo-budowlanej oraz realizację późniejszych robót budowlanych. 	<p>Programy współfinansowane z funduszy Unii Europejskiej (w tym Regionalny Program Operacyjny WŁ 2014-2020).</p> <p>Środki z budżetów samorządów.</p>
A.3.	Spójna infrastruktura techniczna.	Infrastruktura dla strefy gospodarczej na potrzeby rozwoju MOF Zduńska Wola – Karsznice.	<ul style="list-style-type: none"> Zaprojektowanie i budowa/modernizacja dróg dojazdowych do strefy, zaprojektowanie i budowa/modernizacja kanalizacji deszczowej, sanitarnej, oświetlenia przebudowa sieci teletechnicznych, modernizacja i rozbudowa infrastruktury energetycznej, modernizacja i rozbudowa infrastruktury wodociągowej, modernizacja i rozbudowa infrastruktury kanalizacyjnej, modernizacja oczyszczalni ścieków, 	2014 – 2020	<ul style="list-style-type: none"> Opracowanie studium wykonalności projektu, zmiana przeznaczenia terenów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, dokumentacja projektowa, decyzja o pozwoleniu na budowę decyzje organów administracji architektoniczno-budowlanej i ochrony środowiska. 	<p>Programy współfinansowane z funduszy Unii Europejskiej (w tym Regionalny Program Operacyjny WŁ 2014-2020).</p> <p>Środki z budżetów samorządów.</p>

L.p.	Cele operacyjne	Propozycja projektu	Przykładowy zakres projektu	Proponowane ramy czasowe	Wymagane decyzje/pozwolenia	Źródła finansowania
			urządzenie zieleni, montaż elementów małej architektury.			
A.4.	Stworzenie Portu Multimodalnego jako drogowo – kolejowego centrum logistycznego.	Budowa na terenie osiedla Zduńska Wola – Karsznice Intermodalnego Terminalu Przeładunkowego z właściwą mu organizacją i infrastrukturą umożliwiającą przeładunek jednostek transportowych.	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa nowego terminalu przeładunkowego wraz z budową dróg dojazdowych, • zintegrowany system operacyjny do zarządzania terminalem i procesem przeładunku towarów celem zapewnienia wzrostu efektywności inwestycji, • modernizacja bocznic kolejowych, • modernizacja torów kolejowych, • zakup specjalistycznego sprzętu do przeładunku kontenerów, • układ torowy z torami załadunkowymi i wyładunkowymi, • infrastruktura energetyczna, telekomunikacyjna, wodnokanalizacyjna, • stanowiska do tankowania samojezdnych urządzeń przeładunkowych, • zakup i instalacja systemu sterowania ruchem. 	2014 – 2020	<ul style="list-style-type: none"> • Dokumentacja projektowa, • decyzja o pozwoleniu na budowę, • decyzje organów administracji architektoniczno – budowlanej i ochrony środowiska. 	<p>Programy współfinansowane z funduszy Unii Europejskiej, (w tym Regionalny Program Operacyjny WŁ 2014-2020).</p> <p>Środki z budżetów samorządów.</p> <p>Współfinansowanie prywatne.</p> <p>Realizacja inwestycji w ramach Partnerstwa Publiczno Prywatnego (PPP).</p>
B. MOF Zduńska Wola – Karsznice – ważnym partnerem sfery biznesu i promotorem przedsiębiorczości						
B.1.	Platforma współpracy podmiotów branży logistycznej.	Stworzenie klastra branży logistyczno – transportowej.	<ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie warunków techniczno-organizacyjnych funkcjonowania powiązania kooperacyjnego – klastra, • opracowanie wspólnej strategii rozwoju powiązania kooperacyjnego i jej wdrażania, • przygotowanie wspólnych inwestycji niezbędnych dla funkcjonowania i rozwoju klastra – zakup środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, • przygotowanie wspólnego katalogu konkurencyjnych usług o charakterze, innowacyjnym i ich wprowadzenie na rynek, • przygotowanie działań marketingowych promujących działalność klastra. 	2014 – 2016	<ul style="list-style-type: none"> • Porozumienie – umowa o współpracy i powołaniu klastra wraz z regulaminami funkcjonowania organów klastra. 	<p>Programy współfinansowane z funduszy Unii Europejskiej (w tym Regionalny Program Operacyjny WŁ 2014-2020).</p> <p>Środki z budżetów samorządów.</p> <p>Współfinansowanie prywatne.</p>

L.p.	Cele operacyjne	Propozycja projektu	Przykładowy zakres projektu	Proponowane ramy czasowe	Wymagane decyzje/pozwolenia	Źródła finansowania
B.2.	Wzmocnienie sfery lokalnej przedsiębiorczości.	Centrum Wspierania Przedsiębiorczości.	<ul style="list-style-type: none"> Organizacja punktów konsultacyjnych, rozwińnięcie Inkubatora Przedsiębiorczości - dostosowanie istniejącej już infrastruktury w celu zwiększenia jej potencjału, co pozwoli na efektywniejsze wspieranie osób chcących prowadzić/otworzyć działalność gospodarczą, poprawa dostępu do kapitału, przede wszystkim w formie instrumentów finansowych, realizacja szkoleń w zakresie zakładania i prowadzenia własnej działalności, wspieranie tworzenia sieci współpracy lokalnych przedsiębiorców i ich zintegrowanej oferty dla MOF – krzewienie inicjatywy klastrowej, uruchomienie systemu ulg podatkowych i zachęt pobudzających aktywność gospodarczą, współpraca z instytucjami otoczenia biznesu. 	2014 – 2020	<ul style="list-style-type: none"> Porozumienie – umowa o współpracy i powołaniu (np. w formie stowarzyszenia) wraz z regulaminami funkcjonowania organów, podpisanie porozumień o współpracy z Instytucjami okołobiznesowymi z Województwa Łódzkiego (Łódzka Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., Business Centre Club, Klub 500, Izby Handlowe itp.). 	<p>Programy współfinansowane z funduszy Unii Europejskiej (w tym Regionalny Program Operacyjny WŁ 2014-2020).</p> <p>Środki z budżetów samorządów.</p>
Nauka i innowacja impulsem rozwoju MOF Zduńska Wola – Karsznice						
C.1.	MOF Zduńska Wola – Karsznice – partnerem dla ośrodków akademickich i naukowych w dziedzinie B+R.	Centrum Nauki i Nowych Technologii.	<ul style="list-style-type: none"> Platforma współpracy branży kluczowej dla przedsiębiorczości, zwłaszcza poprzez: inicjowanie i tworzenie regionalnych systemów informacji naukowej, technicznej, ekonomicznej i organizacyjnej (zgodnie z założeniami Regionalnej Strategii Innowacji dla Województwa Łódzkiego LORIS 2030), Realizacja projektów prowadzonych w oparciu o model łączący: badania – edukację – innowacje „od pomysłu do przemysłu”, ułatwianie transferu wiedzy i innowacji do sektora przedsiębiorstw, nawiązanie współpracy między przedsiębiorcami, samorządami i sferą B+R, m. in. dostęp do bezpłatnych konsultacji udzielanych przez specjalistów branżowych, promocję „dobrych praktyk” z zakresu wspólnych projektów sfery nauki i biznesu o znaczeniu strategicznym dla regionu. 	2014 – 2020	<ul style="list-style-type: none"> Podpisanie porozumień o współpracy z uczelniami wyższymi, przedsiębiorstwami, przygotowanie wniosku o dofinansowanie. 	<p>Programy współfinansowane z funduszy Unii Europejskiej (w tym Regionalny Program Operacyjny WŁ 2014-2020).</p> <p>Środki z budżetów samorządów.</p> <p>Współfinansowanie prywatne.</p>

L.p.	Cele operacyjne	Propozycja projektu	Przykładowy zakres projektu	Proponowane ramy czasowe	Wymagane decyzje/pozwolenia	Źródła finansowania
		Rozwój potencjału akademickiego poprzez aktywizację szkolnictwa wyższego w kierunku kształcenia wysoko wykwalifikowanych kadr w branży logistycznej.	<ul style="list-style-type: none"> • Uruchomienie nowych, innowacyjnych sprofilowanych kierunków kształcenia i dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku MOF Zduńska Wola – Karsznice (branża logistyczna) – współpraca z uczelniami wyższymi, • stworzenie platformy wymiany zintegrowanej informacji na temat miejsc pracy/ praktyk dla absolwentów, • uruchomienie funduszy stypendialnych wspierających studentów uczących się na kierunkach istotnych dla rozwoju regionu MOF Zduńska Wola – Karsznice. 	2014 – 2020	<ul style="list-style-type: none"> • Przeprowadzenie badania wśród przedsiębiorców i młodzieży na temat zapotrzebowania na ofertę edukacyjną, • przygotowanie wniosku o dofinansowanie. 	<p>Programy współfinansowane z funduszy Unii Europejskiej (w tym Regionalny Program Operacyjny WŁ 2014-2020).</p> <p>Środki z budżetów samorządów.</p> <p>Współfinansowanie prywatne.</p>
C.2.	Konkurencyjne kadry dla MOF Zduńska Wola – Karsznice (szkolnictwo techniczne, zawodowe i ustawiczne).	Rozwój szkolnictwa zawodowego i technicznego poprzez dostosowanie oferty do potrzeb rynku.	<ul style="list-style-type: none"> • Promocja branż technicznych wśród młodzieży i ich rodziców – realizacja inicjatyw mających na celu zmianę stereotypu szkoły zawodowej, • kompleksowe uruchamianie nowych kierunków kształcenia posiadających uzasadnienie rynkowe (w oparciu o zamówienia (lub uzgodnienia) z lokalnymi przedsiębiorstwami, organizacjami biznesowymi i służbami rynku pracy) – przygotowanie infrastruktury, przygotowanie kadry nauczycielskiej, zaplecza do kształcenia praktycznego, • utworzenie klas patronackich – działania prowadzące do ponadprogramowego poszerzenia wiedzy uczniów szkół ponadgimnazjalnych z zakresu np.: logistyki, transportu drogowego i kolejowego, obsługi maszyn sterowanych numerycznie, • stworzenie bezpośrednio w szkołach laboratoriów i pracowni do praktycznej nauki zawodu, • wprowadzenie programów stypendialnych premiujących za wyniki w nauce oraz wspierających osoby niezamożne w podjęciu edukacji na kierunkach technicznych, • organizacja praktyk w firmach skupionych w strefie gospodarczej. 	2014 – 2020	<ul style="list-style-type: none"> • Przeprowadzenie badania wśród przedsiębiorców i młodzieży na temat zapotrzebowania na ofertę edukacyjną • podpisanie porozumień o współpracy z uczelniami zawodowymi, przedsiębiorstwami • przygotowanie wniosku o dofinansowanie. 	<p>Programy współfinansowane z funduszy Unii Europejskiej (w tym Regionalny Program Operacyjny WŁ 2014-2020).</p> <p>Środki z budżetów samorządów.</p> <p>Współfinansowanie prywatne.</p>

L.p.	Cele operacyjne	Propozycja projektu	Przykładowy zakres projektu	Proponowane ramy czasowe	Wymagane decyzje/pozwolenia	Źródła finansowania
		Kształcenie ustawiczne.	<ul style="list-style-type: none"> Budowanie świadomych postaw w zakresie konieczności uczenia się i zdobywania nowych/dodatkowych kwalifikacji w świetle dokonujących się zmian na rynku pracy, wzrost wiedzy na temat dostępnej oferty i metod poszukiwania informacji o kształceniu ustawicznym, organizacja ścieżek kształcenia ustawicznego dostosowanych do oferty miejsc pracy, zmian gospodarczych. 	2014 – 2020	<ul style="list-style-type: none"> Przeprowadzenie badania wśród przedsiębiorców na temat zapotrzebowania na ofertę edukacyjną, przygotowanie wniosku o dofinansowanie. 	<p>Programy współfinansowane z funduszy Unii Europejskiej (w tym Regionalny Program Operacyjny WŁ 2014 – 2020).</p> <p>Środki z budżetów samorządów.</p>
		System zintegrowanej informacji na temat miejsc pracy.	<ul style="list-style-type: none"> Organizacja przez PUP staży i szkoleń zawodowych odpowiadających bieżącym i przyszłym potrzebom rynku, kluczowych dla inwestorów, współpraca i koordynacja działań pomiędzy jednostkami PUP w Zduńskiej Woli i Łasku (baza miejsc pracy/szkoleń/staży/praktyk). 	2014 – 2020	<ul style="list-style-type: none"> Opracowanie dokumentacji w postaci procedur działania „Zintegrowanej informacji”, powołanie koordynatora, podpisanie porozumień między urzędami pracy działającymi na terenie MOF, podpisanie porozumień z przedsiębiorcami. 	<p>Programy współfinansowane z funduszy Unii Europejskiej (w tym Regionalny Program Operacyjny WŁ 2014 – 2020).</p> <p>Środki z budżetów samorządów.</p> <p>Współfinansowanie prywatne.</p>
D. Region MOF Zduńska Wola – Karsznice – przyjazny dla mieszkańców i środowiska naturalnego						
D.1.	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej, poprawa warunków życia mieszkańców MOF i jego otoczenia.	Racjonalizacja zużycia energii w budynkach użyteczności publicznej oraz zasobach komunalnych należących do jednostek samorządu terytorialnego w celu zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery.	<ul style="list-style-type: none"> Kompleksowe przedsięwzięcia termomodernizacyjne, przebudowa systemów grzewczych wraz z wymianą lub modernizacją energochłonnych i nie ekologicznych źródeł ciepła, również w skojarzeniu z technologiami odnawialnych źródeł energii (docieplenie obiektu, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, wymiana systemów wentylacji i klimatyzacji, wymiana oświetlenia wewnętrznego na energooszczędne). 	2014 – 2020	<ul style="list-style-type: none"> Dokumentacja projektowa, decyzje organów administracji architektoniczno-budowlanej i ochrony środowiska. 	<p>Programy współfinansowane z funduszy Unii Europejskiej (w tym Regionalny Program Operacyjny WŁ 2014 – 2020).</p> <p>Środki z budżetów samorządów.</p> <p>Współfinansowanie prywatne.</p>
		Wykorzystanie Odnawialnych Źródeł Energii.	<ul style="list-style-type: none"> Inwestycja w infrastrukturę wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii odnawialnej w oparciu o OZE, np.: kompleksowa modernizacja systemów grzewczych dla obiektów użyteczności publicznej 	2014 – 2020	<ul style="list-style-type: none"> Dokumentacja projektowa, decyzje organów administracji architektoniczno-budowlanej i ochrony środowiska. 	<p>Programy współfinansowane z funduszy Unii Europejskiej (w tym Regionalny Program Operacyjny WŁ 2014 – 2020).</p>

L.p.	Cele operacyjne	Propozycja projektu	Przykładowy zakres projektu	Proponowane ramy czasowe	Wymagane decyzje/pozwolenia	Źródła finansowania
			<ul style="list-style-type: none"> z zastosowaniem OZE, obejmująca źródło – przesył – odbiór, budowa i modernizacja sieci elektroenergetycznych umożliwiających przyłączanie jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych w oparciu o energię np. geotermalną/słoneczną, inwestycje wykorzystujące nowoczesne technologie oraz <i>know how</i> w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii. 			<p>Środki z budżetów samorządów.</p> <p>Współfinansowanie prywatne.</p>
		Stworzenie przyjaznej przestrzeni miejskiej oraz poprawa jakości życia mieszkańców.	<ul style="list-style-type: none"> Rewitalizacja przestrzeni przemysłowych, modernizacja budynków, aranżacja terenów zielonych i otoczenia budynków, wprowadzenie systemu monitoringu, budowa/rozbudowa obiektów sportowo – rekreacyjnych, organizacja placów zabaw. 	2014 – 2020	<ul style="list-style-type: none"> Dokumentacja projektowa, decyzje organów administracji architektoniczno – budowlanej i ochrony środowiska. 	<p>Programy współfinansowane z funduszy Unii Europejskiej (w tym Regionalny Program Operacyjny WŁ 2014 – 2020).</p> <p>Środki z budżetów samorządów.</p> <p>Współfinansowanie prywatne.</p>
D.2.	Wzmocnienie potencjału kulturowego i lokalnej tożsamości.	<p>„Pociąg do kultury” - wzmocnienie tożsamości oraz upowszechnianie dorobku kultury na terenie MOF Zduńska Wola – Karsznice.</p> <p>„Stoi na stacji lokomotywa...” – dzień dziecka regionu łódzkiego w skansenie lokomotyw Zduńska Wola – Karsznice.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Działania dotyczące kultywowania tradycji oraz rozwijania nowych umiejętności i praktyk w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego związane z koleją, upowszechnianie dorobku kultury oraz zwiększenie obecności kultury w życiu codziennym – reaktywacja Skansenu Lokomotyw, wspieranie działań dotyczących dialogu międzykulturowego i międzypokoleniowego, promowanie wykorzystania potencjału kulturowego i lokalnych tożsamości w rozwoju regionalnym, organizacja wydarzeń kulturalnych na terenie Zduńskiej Woli – Karsznice. 	2014 – 2020	<ul style="list-style-type: none"> Przygotowanie wniosku o dofinansowanie. 	<p>Programy współfinansowane z funduszy Unii Europejskiej (w tym Regionalny Program Operacyjny WŁ 2014 – 2020).</p> <p>Środki z budżetów samorządów.</p>

L.p.	Cele operacyjne	Propozycja projektu	Przykładowy zakres projektu	Proponowane ramy czasowe	Wymagane decyzje/pozwolenia	Źródła finansowania
E. MOF Zduńska Wola – Karsznice – partnerstwo na rzecz rozwoju samorządów						
E.1.	Wzmocnienie partnerstwa lokalnych samorządów i wypracowanie modelu sprawnego zarządzania MOF Zduńska Wola – Karsznice.	MOF Zduńska Wola – Karsznice ważnym ośrodkiem gospodarczym na mapie Polski i Europy.	<ul style="list-style-type: none"> • Wspólne planowanie przestrzeni funkcjonalnej MOF Zduńska Wola – Karsznice, • opracowanie wspólnych strategii rozwoju MOF Zduńska Wola – Karsznice, • tworzenie wzorcowych rozwiązań, dobrych praktyk, wymiana doświadczeń, • powołanie struktury zarządzającej MOF pomiędzy JST biorącymi udział w realizacji w projekcie. 	2014 – 2020	<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie struktury zarządzającej MOF, • wybór wykonawcy do stworzenia Księgi znaku MOF Zduńska Wola – Karsznice. 	Programy współfinansowane z funduszy Unii Europejskiej (w tym Regionalny Program Operacyjny Wł. 2014 – 2020). Środki z budżetów samorządów.
E.2.	MOF Zduńska Wola – Karsznice – wspólną marką promocji lokalnych samorządów.	MOF Zduńska Wola – Karsznice kluczowa marka gospodarcza Województwa Łódzkiego.	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie księgi znaków MOF, • opracowanie strategii promocji wraz z harmonogramem działań, • organizacja działań promujących MOF zarówno pod kątem inwestycyjnym, turystycznym i kadrowym, • organizacja i udział w konferencjach branżowych, • organizacja „dni otwartych” terenów inwestycyjnych. 	2014 – 2020		

Źródło: opracowanie własne

3.4. SPOSOBY I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA DZIAŁAŃ

Zadania MOF Zduńska Wola – Karsznice, położonego na terenie Powiatów/Miast/Gmin w Polsce realizowane są głównie z dochodów własnych i subwencji należnych z tytułu prawa oraz innych źródeł finansowania, których pozyskanie zależy od inwencji i zaangażowania władarzy Powiatów/Miast/Gmin.

Sformułowane w niniejszym Planie Rozwoju i stanowiące podstawę do podejmowania i realizacji konkretnych projektów MOF Zduńska Wola – Karsznice, cele strategiczne i operacyjne, mogą być finansowane zarówno z dochodów własnych Powiatu/Miasta/Gminy, jak i środków zewnętrznych, takich jak np.:

- środki z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego (2014 – 2020),
- środki z programów krajowych współfinansowanych z Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego (2014 – 2020),
- środki z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- Norweski Mechanizm Finansowy, Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- środki z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- środki z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- pożyczki i kredyty bankowe, w tym pożyczki częściowo umarżalne, kredyty preferencyjne np. Bank Ochrony Środowiska, WFOŚiGW,
- instrumenty zwrotne – JESSICA, JEREMIE,
- środki inwestorów prywatnych, w tym w formule PPP,
- środki z Wojewódzkiego Urzędu Pracy,
- środki z Powiatowego Urzędu Pracy,
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (chronione miejsca pracy, rewitalizacja przestrzeni pod kontem potrzeb osób niepełnosprawnych).

W momencie przygotowywania niniejszego dokumentu, w związku z nadchodzącym nowym okresem programowania 2014 – 2020, określenie szczegółowego katalogu możliwych źródeł finansowania ze środków UE nie jest możliwe z uwagi na trwającą fazę projektową prac nad określeniem zakresu i wymiaru wsparcia.

W nowym okresie programowania Polityki Spójności (tj. na lata 2014 – 2020) zmianie ulegnie logika interwencji oraz sposób i warunki ukierunkowania dostępnych środków z budżetu UE. W perspektywie lat 2014 – 2020 podstawę systemu wdrażania programów operacyjnych UE stanowić będzie zasada zintegrowanego podejścia do rozwoju oraz koncentracja zasobów na ograniczonej liczbie celów wskazanych w strategii „Europa 2020”. Zmianie ma ulec także formuła wydatkowania dostępnych środków. Większe znaczenie zostanie przypisane mechanizmom zwrotnego finansowania (możliwość wielokrotnego obrotu funduszami UE) oraz pozyskania dodatkowych środków pochodzących od inwestorów prywatnych i publicznych (efekt dźwigni finansowej). W ramach programów operacyjnych do dyspozycji będziemy mieć ponad 76,8 mld euro, które zostaną przeznaczone na różnego rodzaju przedsięwzięcia, przede wszystkim zwiększające innowacyjność i konkurencyjność gospodarki, poprawę spójności społecznej i terytorialnej oraz podnoszenie sprawności i efektywności państwa.

W latach 2014 – 2020 realizowanych będzie 6 krajowych programów operacyjnych, w tym jeden ponadregionalny dla województw Polski Wschodniej, a także 16 programów regionalnych. Samorządy województw będą zarządzać większą niż obecnie pulą europejskich pieniędzy – w latach 2007 – 2013 miały do dyspozycji ok. 25 proc. wszystkich środków dla Polski, w nowej perspektywie będzie to niemal 40 proc. całej puli.

4. POWIĄZANIE PLANU ROZWOJU Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI WYŻSZEGO RZĘDU

Zadania realizowane w ramach Planu Rozwoju MOF powinny być również komplementarne z innymi dokumentami określającymi rozwój danego obszaru (np. strategią rozwoju powiatu/gminy/miasta jeśli istnieje), stanowić ich uzupełnienie i przyczyniać się do kompleksowego, zrównoważonego rozwoju danego obszaru.

Wyznaczając cele strategiczne i operacyjne dla rozwoju MOF Zduńska Wola – Karsznice przeanalizowano szereg dokumentów strategicznych zarówno na poziomie regionalnym jak i krajowym, aby określić ich spójność w realizacji poszczególnych celów/działań. Spójność dokumentów strategicznych określa poniższa tabela 24.

Tabela 25. Spójność z dokumentami strategicznymi

L.p.	Cele operacyjne	Zgodność z dokumentami strategicznymi	
A. Zagospodarowanie obszaru transportowo – przemysłowego i stworzenie centrum logistycznego			
A.1.	Poprawa dostępności komunikacyjnej.	Strategia Rozwoju Kraju 2020 Aktywne Społeczeństwo, Konkurencyjna Gospodarka, Sprawne Państwo.	Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka. Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu. II.7.2. Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych II.7.3. Udrożnienie obszarów miejskich.
		Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju.	Obszar równoważenia potencjału rozwojowego Regionów. Cel 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych. Kierunek interwencji : Zwiększenie stopnia dyfuzji połączeń wieś-miasto w celu dynamizowania rozwoju zarówno terenów miejskich, jak też obszarów wiejskich. Cel 9. Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego. Kierunek interwencji: Sprawna modernizacja, rozbudowa i budowa zintegrowanego systemu transportowego Kierunek interwencji: Udrożnienie obszarów miejskich i metropolitarnych.
		Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.	Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej. 3.2. Zmniejszenie zewnętrznych kosztów transportu. 3.2.1. Zmniejszenie zewnętrznych kosztów transportu, w tym kosztów środowiskowych.
		Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020.	Filar 3. Spójność przestrzenna. Cel operacyjny 7. Wysoka jakość i dostępność infrastruktury transportowej i technicznej. 7.1.1. Rozwój drogowych, kolejowych, lotniczych powiązań o zewnętrznych i wewnętrznych o znaczeniu strategicznym.

L.p.	Cele operacyjne	Zgodność z dokumentami strategicznymi	
		Strategia Rozwoju Powiatu Zduńskowolskiego do 2020.	Sfera ekonomiczna Priorytet rozwoju: Rozwój gospodarczy i poprawa pozycji konkurencyjnej Powiatu Cel 4: Poprawa dostępności poprzez rozwój infrastruktury transportowej i komunikacyjnej
		Strategia Rozwoju Powiatu Łaskiego na lata 2007 – 2015.	Cel strategiczny: ekonomiczny. Cel główny: Budowa nowoczesnej gospodarki zapewniającej trwały rozwój Powiatu Łaskiego. Obszar priorytetowy 1: Dostępność logistyczna/Infrastruktura techniczna. Cele szczegółowe: Zwiększenie dostępności logistycznej na obszarze powiatu poprzez rozwój i poprawę infrastruktury transportowej, komunikacyjnej oraz technicznej.
		Strategia Rozwoju Miasta Zduńska Wola do 2020.	Cel generalny: wspieranie rozwoju gospodarczego. Cel operacyjny: wspieranie przedsiębiorczości oraz tworzenie warunków dla nowych inwestycji gospodarczych (dążenie do realizacji łącznika pomiędzy drogą ekspresową S8 (węzeł Marzenin) a drogą krajową 12/14).
		Strategia Rozwoju Gminy Zduńska Wola na lata 2013 – 2020.	Perspektywa interesariusza. Cel strategiczny 1.1: zapewnić odpowiedni dostęp do komunikacji drogowej na terenie Gminy.
		Strategia Rozwoju Gminy Sędziejowice na lata 2012 – 2020.	Główny cel: zapewnienie godnego poziomu życia i rozwoju społeczności lokalnej. Cel strategiczny 2: infrastruktura techniczna i drogowa oraz ochrona środowiska infrastruktury technicznej i drogowej oraz ochronę środowiska przyrodniczego. Poprawa warunków cywilizacyjnych mieszkańców poprzez inwestycje w zakresie. Cel strategiczny 3: przedsiębiorczość Tworzenie warunków do inwestycji generujących nowe miejsca pracy.
		Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego.	Strefa działania: powiązania infrastrukturalne. Cel główny: zwiększenie dostępności Województwa poprzez rozwój ponadlokalnych systemów infrastruktury. Rozwój intermodalnego transportu towarowego i logistyki: integracja systemów komunikacyjnych dla intermodalnego transportu towarowego.
A.2.	Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej – strefa gospodarcza.	Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020.	Filar 1. Spójność gospodarcza. Cel operacyjny 3. Zintegrowane środowisko przedsiębiorczości dla rozwoju gospodarki. 3.1. Kształtowanie innowacyjnego środowiska przedsiębiorczości i powiązań o sieciowych. 3.1.4. Prowadzenie kompleksowej polityki „przyciągania” inwestorów.
		Strategia Rozwoju Powiatu Zduńskowolskiego do 2020.	Sfera ekonomiczna Priorytet rozwoju: Rozwój gospodarczy i poprawa pozycji konkurencyjnej powiatu Cel1 : Stworzenie nowoczesnej bazy gospodarczej w powiecie
		Strategia Rozwoju Powiatu Łaskiego na lata 2007 – 2015.	Cel strategiczny: ekonomiczny. Cel główny: budowa nowoczesnej gospodarki zapewniającej trwały rozwój Powiatu Łaskiego. Obszar priorytetowy 1: dostępność logistyczna/Infrastruktura techniczna: <ul style="list-style-type: none"> • rozwój bazy logistycznej i zaplecza transportu dla centralnego węzła komunikacyjnego Obszar priorytetowy 2: atrakcyjność inwestycyjna. Cele szczegółowe:

L.p.	Cele operacyjne	Zgodność z dokumentami strategicznymi	
			<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie dostępności uzbrojonych terenów inwestycyjnych, • zintensyfikowanie współpracy handlowej z partnerami zagranicznymi.
		Strategia Rozwoju Miasta Zduńska Wola do 2020.	<p>Cel Generalny : Wspieranie rozwoju gospodarczego Cel operacyjny: Wspieranie przedsiębiorczości oraz tworzenie warunków dla nowych inwestycji gospodarczych Cel operacyjny: Analiza i monitorowanie zewnętrznych i wewnętrznych czynników rozwoju gospodarczego (analiza oczekiwań inwestorów pod kątem inwestowania na terenie miasta)</p>
		Strategia Rozwoju Gminy Zduńska Wola na lata 2013 – 2020.	<p>Perspektywa interesariusza. Cele strategiczne. 1.4. Stworzyć atrakcyjną ofertę inwestycyjną dla potencjalnych inwestorów. Perspektywa procesów wewnętrznych. Cele strategiczne. 3.3. Rozwój partnerstw z sektorem publicznym i prywatnym.</p>
		Strategia Rozwoju Gminy Sędziejowice na lata 2012 – 2020.	<p>Główny cel: zapewnienie godnego poziomu życia i rozwoju społeczności lokalnej Cel strategiczny 3: przedsiębiorczość. Tworzenie warunków do inwestycji generujących nowe miejsca pracy.</p>
A.3.	Spójna infrastruktura techniczna	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.	<p>Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego. 2.5. Tworzenie korzystnych warunków dla działalności gospodarczej.</p>
		Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020.	<p>Filar 3. Spójność przestrzenna. Cel operacyjny 7. Wysoka jakość i dostępność infrastruktury transportowej i technicznej. 7.2. Wzmocnienie i rozwój systemów infrastruktury technicznej. 7.2.1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego, w tym elektroenergetyka, ciepłownictwo, gazownictwo. 7.2.2. Rozwój systemów wodno – kanalizacyjnych. 7.2.3. Racjonalizacja gospodarki odpadami.</p>
		Strategia Rozwoju Powiatu Zduńskowolskiego do 2020.	<p>Sfera ekonomiczna. Priorytet rozwoju: Rozwój gospodarczy i poprawa pozycji konkurencyjnej Powiatu. Cel 1: Stworzenie nowoczesnej bazy gospodarczej w Powiecie. Cel 4: Poprawa dostępności poprzez rozwój infrastruktury transportowej i komunikacyjnej.</p>
		Strategia Rozwoju Powiatu Łaskiego na lata 2007 – 2015.	<p>Cel strategiczny: ekonomiczny Cel główny: budowa nowoczesnej gospodarki zapewniającej trwały rozwój Powiatu Łaskiego Obszar priorytetowy 1: dostępność logistyczna/infrastruktura techniczna. Cel szczegółowy: zwiększenie dostępności logistycznej na obszarze powiatu poprzez rozwój i poprawę infrastruktury transportowej, komunikacyjnej oraz technicznej.</p>
		Strategia Rozwoju Miasta Zduńska Wola do 2020.	<p>Cel Generalny: wspieranie rozwoju gospodarczego. Cel operacyjny: wspieranie przedsiębiorczości oraz tworzenie warunków dla nowych inwestycji gospodarczych. Cel Generalny: wzmocnienie pozycji Zduńskiej Woli jako ważnego ośrodka w regionie. Cel operacyjny: podniesienie atrakcyjności miasta poprzez ukształtowanie wizerunku marki Zduńskiej Woli. Cel operacyjny: ukształtowanie pozycji miasta jako regionalnego bieguna wzrostu oraz lidera w subregionie. Cel operacyjny: analiza i monitorowanie zewnętrznych i wewnętrznych czynników rozwoju gospodarczego (analiza</p>

L.p.	Cele operacyjne	Zgodność z dokumentami strategicznymi	
			<p>i dostosowanie profili kształcenia do potrzeb lokalnego i subregionalnego rynku pracy).</p> <p>Cel generalny: racjonalne kształtowanie przestrzeni miasta. Cel operacyjny: modernizacja przestrzeni i struktury funkcjonalnej miasta poprzez efektywne zarządzanie i właściwe użytkowanie przestrzenne miasta zapewniające utrzymanie ład przestrzennego. Cel operacyjny: efektywne gospodarowanie zasobami komunalnymi i wspieranie budownictwa mieszkaniowego. Cel operacyjny: modernizacja i rozwój infrastruktury miejskiej. Cel operacyjny: rozwój funkcji kulturotwórczej i edukacyjnej miasta poprzez wzmocnienie bazy instytucjonalnej i materialnej.</p>
		Strategia Rozwoju Gminy Zduńska Wola na lata 2013 – 2020.	<p>Perspektywa interesariusza. Cel strategiczny 1.1. Zapewnić odpowiedni dostęp do komunikacji drogowej na terenie Gminy. Perspektywa procesów wewnętrznych. Cel strategiczny 3.2. Odpowiednie zagospodarowanie przestrzenne Gminy pod zabudowę mieszkaniową i inwestycyjną.</p>
		Strategia Rozwoju Gminy Sędziejowice na lata 2012 – 2020.	<p>Główny cel: zapewnienie godnego poziomu życia i rozwoju społeczności lokalnej. Cel strategiczny 2: infrastruktura techniczna i drogowa oraz ochrona środowiska. Poprawa warunków cywilizacyjnych mieszkańców poprzez inwestycje w zakresie infrastruktury technicznej i drogowej oraz ochronę środowiska przyrodniczego. Cel strategiczny 3: przedsiębiorczość. Tworzenie warunków do inwestycji generujących nowe miejsca pracy.</p>
A.4.	Stworzenie Portu Multimodalnego jako drogowo – kolejowego centrum logistycznego.	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.	<p>Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej. 3.2.3. Utworzenie zintegrowanego multimodalnego systemu transportowego. 3.4. Zarządzanie strategiczne i etapowanie inwestycji.</p>
		Strategia Rozwoju Transportu.	<p>Cel strategiczny 1: stworzenie zintegrowanego systemu transportowego. Transport intermodalny – sieć węzłów przeladunkowych (terminali intermodalnych, centrów logistycznych).</p>
		Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020.	<p>Filar 1. Spójność gospodarcza. Cel operacyjny 1. Zaawansowana gospodarka wiedzy i innowacji. 1.1. Rozwój nowoczesnych technologii na rzecz inteligentnych specjalizacji regionalnych. 1.1.1 Rozwój specjalistycznych usług wykorzystujących nowoczesne i inteligentne technologie. Filar 3. Spójność przestrzenna. Cel operacyjny 7. Wysoka jakość i dostępność infrastruktury transportowej i technicznej. 7.1.3. Rozwój proekologicznego transportu towarowego, w tym węzłów intermodalnych i logistyki transportowej.</p>
		Strategia Rozwoju Powiatu Zduńskowolskiego do 2020.	<p>Sfera ekonomiczna. Priorytet rozwoju: rozwój gospodarczy i poprawa pozycji konkurencyjnej Powiatu. Cel1 : Stworzenie nowoczesnej bazy gospodarczej w Powiecie</p>

L.p.	Cele operacyjne	Zgodność z dokumentami strategicznymi	
		Strategia Rozwoju Powiatu Łaskiego na lata 2007 – 2015.	<p>Cel strategiczny: ekonomiczny Cel główny: Budowa nowoczesnej gospodarki zapewniającej trwały rozwój Powiatu Łaskiego. Obszar priorytetowy 1: dostępność logistyczna/Infrastruktura techniczna. Cel szczegółowy: rozwój bazy logistycznej i zaplecza transportu dla centralnego węzła komunikacyjnego. Obszar priorytetowy 2: atrakcyjność inwestycyjna. Cel szczegółowy: zintensyfikowanie współpracy handlowej z partnerami zagranicznymi.</p>
		Strategia Rozwoju Miasta Zduńska Wola do 2020.	<p>Cel Generalny: wspieranie rozwoju gospodarczego. Cel operacyjny: wspieranie przedsiębiorczości oraz tworzenie warunków dla nowych inwestycji gospodarczych. Cel Generalny: wzmocnienie pozycji Zduńskiej Woli jako ważnego ośrodka w regionie. Cel operacyjny: ukształtowanie pozycji Miasta jako regionalnego bieguna wzrostu oraz lidera w subregionie.</p>
		Strategia Rozwoju Gminy Zduńska Wola na lata 2013 – 2020.	<p>Perspektywa interesariusza. Cele strategiczne: 1.4. Stworzyć atrakcyjną ofertę inwestycyjną dla potencjalnych inwestorów.</p>
		Strategia Rozwoju Gminy Sędziejowice na lata 2012 – 2020.	<p>Główny cel: zapewnienie godnego poziomu życia i rozwoju społeczności lokalnej Cel strategiczny 3: przedsiębiorczość. Tworzenie warunków do inwestycji generujących nowe miejsca pracy.</p>
		Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego.	<p>Strefa działania: powiązania infrastrukturalne. Cel główny: zwiększenie dostępności województwa poprzez rozwój ponadlokalnych systemów infrastruktury. Rozwój intermodalnego transportu towarowego i logistyki: <ul style="list-style-type: none"> • integracja systemów komunikacyjnych dla intermodalnego transportu towarowego, • rozwój centrów logistycznych. Strefa działania: powiązania środowiskowe i kulturowe Cel główny: kształtowanie tożsamości regionalnej z wykorzystaniem walorów przyrodniczych, kulturowych i turystycznych w regionie. Rozwój różnych form turystyki z wykorzystaniem walorów przyrodniczych i kulturowych oraz zagospodarowania turystycznego (Skansen Taboru Kolejowego). Kształtowanie rozpoznawalnej marki turystycznej województwa poprzez rozwój wizerunkowych produktów turystycznych (Skansen Taboru Kolejowego). Strefa działania: środowisko przyrodnicze. Cel główny: ochrona i poprawa stanu środowiska Ochrona powierzchni ziemi i gleb: <ul style="list-style-type: none"> • ochrona złóż kopalni – wykorzystanie w ciepłownictwie zasobów wód geotermalnych, • poprawa jakości wód powierzchniowych (oczyszczalnie ścieków). </p>
A.2.	Spójna infrastruktura techniczna.	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.	<p>Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego. 2.5. Tworzenie korzystnych warunków dla działalności gospodarczej.</p>

L.p.	Cele operacyjne	Zgodność z dokumentami strategicznymi	
		Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020.	<p>Filar 3. Spójność przestrzenna. Cel operacyjny 7. Wysoka jakość i dostępność infrastruktury transportowej i technicznej. 7.2. Wzmocnienie i rozwój systemów infrastruktury technicznej. 7.2.1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego, w tym elektroenergetyka, ciepłownictwo, gazownictwo. 7.2.2. Rozwój systemów wodno – kanalizacyjnych. 7.2.3. Racjonalizacja gospodarki odpadami.</p>
		Strategia Rozwoju Powiatu Zduńskowolskiego do 2020.	<p>Sfera ekonomiczna. Priorytet rozwoju: rozwój gospodarczy i poprawa pozycji konkurencyjnej Powiatu. Cel 1: Stworzenie nowoczesnej bazy gospodarczej w Powiecie. Cel 4: Poprawa dostępności poprzez rozwój infrastruktury transportowej i komunikacyjnej.</p>
		Strategia Rozwoju Powiatu Łaskiego na lata 2007 – 2015.	<p>Cel strategiczny: ekonomiczny. Cel główny: budowa nowoczesnej gospodarki zapewniającej trwały rozwój powiatu Łaskiego. Obszar priorytetowy 1: dostępność logistyczna/infrastruktura techniczna. Cel szczegółowy: zwiększenie dostępności logistycznej na obszarze powiatu poprzez rozwój i poprawę infrastruktury transportowej, komunikacyjnej oraz technicznej.</p>
		Strategia Rozwoju Miasta Zduńska Wola do 2020.	<p>Cel generalny: wspieranie rozwoju gospodarczego. Cel operacyjny: wspieranie przedsiębiorczości oraz tworzenie warunków dla nowych inwestycji gospodarczych.</p> <p>Cel generalny: wzmocnienie pozycji Zduńskiej Woli jako ważnego ośrodka w regionie. Cel operacyjny: podniesienie atrakcyjności miasta poprzez ukształtowanie wizerunku marki Zduńskiej Woli. Cel operacyjny: ukształtowanie pozycji miasta jako regionalnego bieguna wzrostu oraz lidera w subregionie. Cel operacyjny: analiza i monitorowanie zewnętrznych i wewnętrznych czynników rozwoju gospodarczego (analiza i dostosowanie profili kształcenia do potrzeb lokalnego i subregionalnego rynku pracy).</p> <p>Cel generalny: racjonalne kształtowanie przestrzeni miasta. Cel operacyjny: modernizacja przestrzeni i struktury funkcjonalnej miasta poprzez efektywne zarządzanie i właściwe użytkowanie przestrzenne miasta zapewniające utrzymanie ładu przestrzennego. Cel operacyjny: efektywne gospodarowanie zasobami komunalnymi i wspieranie budownictwa mieszkaniowego. Cel operacyjny: modernizacja i rozwój infrastruktury miejskiej. Cel operacyjny: rozwój funkcji kulturowej i edukacyjnej miasta poprzez wzmocnienie bazy instytucjonalnej i materialnej.</p>
		Strategia Rozwoju Gminy Zduńska Wola na lata 2013 – 2020.	<p>Perspektywa interesariusza. Cel strategiczny 1.1. Zapewnić odpowiedni dostęp do komunikacji drogowej na terenie Gminy. Perspektywa procesów wewnętrznych. Cel strategiczny 3.2. Odpowiednie zagospodarowanie przestrzenne Gminy pod zabudowę mieszkaniową i inwestycyjną.</p>

L.p.	Cele operacyjne	Zgodność z dokumentami strategicznymi	
		Strategia Rozwoju Gminy Sędziejowice na lata 2012 – 2020.	<p>Główny cel: zapewnienie godnego poziomu życia i rozwoju społeczności lokalnej.</p> <p>Cel strategiczny 2: infrastruktura techniczna i drogowa oraz ochrona środowiska. Poprawa warunków cywilizacyjnych mieszkańców poprzez inwestycje w zakresie infrastruktury technicznej i drogowej oraz ochronę środowiska przyrodniczego.</p> <p>Cel strategiczny 3: przedsiębiorczość. Tworzenie warunków do inwestycji generujących nowe miejsca pracy.</p>
B. MOF Zduńska Wola – Karsznice – ważnym partnerem sfery biznesu i promotorem przedsiębiorczości			
B.1.	Platforma współpracy podmiotów branży logistycznej.	Strategia Rozwoju Kraju 2020 Aktywne Społeczeństwo, Konkurencyjna Gospodarka, Sprawne Państwo.	<p>Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka.</p> <p>Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki. II.2.4. Poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej. II.3.3. Zapewnienie kadr dla B+R. II.3.4. Zwiększenie wykorzystania rozwiązań innowacyjnych (polityka klastrowa).</p> <p>Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu. II.7.2. Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych. II.7.3. Udrożnienie obszarów miejskich.</p>
		Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju.	<p>Obszar konkurencyjności i innowacyjności gospodarki. Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna.</p> <p>Cel 4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki Kierunek interwencji : zwiększenie dostępności powszechnych programów kształtowania postaw przedsiębiorczych i wspierania przedsiębiorczości, opartej o postawy proinnowacyjne, kreatywne, umiejętność współpracy.</p> <p>Obszar równoważenia potencjału rozwojowego regionów.</p> <p>Cel 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.</p>
		Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020.	<p>Filar 1. Spójność gospodarcza.</p> <p>Cel operacyjny 1. Zaawansowana gospodarka wiedzy i innowacji. 1.1. Rozwój nowoczesnych technologii na rzecz inteligentnych specjalizacji regionalnych. 1.1.1 Rozwój specjalistycznych usług wykorzystujących nowoczesne i inteligentne technologie (wspieranie technologii związanych z obsługą logistyczną).</p> <p>Cel operacyjny 3. Zintegrowane środowisko przedsiębiorczości dla rozwoju gospodarki. 3.1. Kształtowanie innowacyjnego środowiska przedsiębiorczości i powiązań o sieciowych. 3.1.1 Tworzenie klastrów gospodarczych. 3.1.2 Tworzenie platform informatycznych dla przedsiębiorczości.</p> <p>Cel 4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki.</p>
B.2.	Wzmocnienie sfery lokalnej przedsiębiorczości.	Strategia Rozwoju Kraju 2020 Aktywne Społeczeństwo, Konkurencyjna Gospodarka, Sprawne Państwo.	<p>Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka.</p> <p>Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki. II.2.4. Poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej.</p>
		Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju.	<p>Obszar konkurencyjności i innowacyjności gospodarki. Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna.</p> <p>Cel 4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki Kierunek interwencji: zwiększenie dostępności powszechnych programów kształtowania postaw przedsiębiorczych i wspierania przedsiębiorczości, opartej o postawy proinnowacyjne, kreatywne, umiejętność współpracy.</p>

L.p.	Cele operacyjne	Zgodność z dokumentami strategicznymi	
		Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.	Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego. 2.5. Tworzenie korzystnych warunków dla działalności gospodarczej.
		Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020.	Filar 1. Spójność gospodarcza. Cel operacyjny 2. Nowoczesny kapitał ludzki i rynek pracy. 2.1. Kształtowanie i rozwój kadr dla gospodarki innowacyjnej. 2.1.3. Kształtowanie proinnowacyjnych postaw przedsiębiorców. 2.2. Kształtowanie aktywnych postaw na rynku pracy. 2.2.1. Aktywizacja zawodowa ludności (wsparcie osób zakładających własną działalność gospodarczą). Cel operacyjny 3. Zintegrowane środowisko przedsiębiorczości dla rozwoju gospodarki. 3.1. Kształtowanie innowacyjnego środowiska przedsiębiorczości i powiązań o sieciowych. 3.1.5. Rozwój instytucji otoczenia biznesu, w tym ośrodków dyfuzji rozwiązań innowacyjnych. 3.2. Rozwój MŚP i sektora rolnego. 3.2.1. Poprawa konkurencyjności MŚP.
		Strategia Rozwoju Powiatu Zduńskowolskiego do 2020.	Sfera ekonomiczna. Priorytet rozwoju: rozwój gospodarczy i poprawa pozycji konkurencyjnej Powiatu. Cel 1: stworzenie nowoczesnej bazy gospodarczej w Powiecie.
		Strategia Rozwoju Powiatu Łaskiego na lata 2007 – 2015.	Cel strategiczny: ekonomiczny. Cel główny: budowa nowoczesnej gospodarki zapewniającej trwały rozwój Powiatu Łaskiego. Obszar priorytetowy 2: atrakcyjność inwestycyjna. Cele szczegółowe: <ul style="list-style-type: none"> • rozwój inwestycji na rzecz wspierania instytucji otoczenia biznesu. • zintensyfikowanie współpracy handlowej z partnerami zagranicznymi. Obszar priorytetowy 4: przedsiębiorczość i rynek pracy Cele szczegółowe: <ul style="list-style-type: none"> • wspieranie i promocja przedsiębiorczości na obszarze Powiatu.
		Strategia Rozwoju Miasta Zduńska Wola do 2020.	Cel generalny: wspieranie rozwoju gospodarczego. Cel operacyjny: wspieranie przedsiębiorczości oraz tworzenie warunków dla nowych inwestycji gospodarczych. Cel operacyjny: analiza i monitorowanie zewnętrznych i wewnętrznych czynników rozwoju gospodarczego (wspieranie rozwoju instytucji otoczenia biznesu).
		Strategia Rozwoju Gminy Zduńska Wola na lata 2013 – 2020.	Perspektywa interesariusza. Cele strategiczne: 1.4. Stworzyć atrakcyjną ofertę inwestycyjną dla potencjalnych inwestorów. Perspektywa procesów wewnętrznych. Cele strategiczne: 3.3. Rozwój partnerstw z sektorem publicznym i prywatnym.
		Strategia Rozwoju Gminy Sędziejowice na lata 2012 – 2020.	Główny cel: zapewnienie godnego poziomu życia i rozwoju społeczności lokalnej. Cel strategiczny 3: przedsiębiorczość. Tworzenie warunków do inwestycji generujących nowe miejsca pracy.

L.p.	Cele operacyjne	Zgodność z dokumentami strategicznymi	
C. Nauka i innowacja impulsem rozwoju MOF Zduńska Wola – Karsznice			
C.1.	MOF Zduńska Wola – Karsznice – partnerem dla ośrodków akademickich i naukowych w dziedzinie B+R.	Strategia Rozwoju Kraju 2020 Aktywne Społeczeństwo, Konkurencyjna Gospodarka, Sprawne Państwo.	Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka. Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki. II.3.3. Zapewnienie kadr dla B+R.
		Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju.	Obszar równoważenia potencjału rozwojowego regionów. Cel 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych. Kierunek interwencji: wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast (wspieranie potencjałów gospodarczych obszarów miejskich - inwestycje w naukę, B+R, innowacyjność, instytucje kultury i sztuki).
		Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020.	Filar 1. Spójność gospodarcza. Cel operacyjny 1. Zaawansowana gospodarka wiedzy i innowacji 1.1. Rozwój nowoczesnych technologii na rzecz inteligentnych specjalizacji regionalnych. 1.1.1. Rozwój sfery B+R. Cel operacyjny 3. Zintegrowane środowisko przedsiębiorczości dla rozwoju gospodarki. 3.1. Kształtowanie innowacyjnego środowiska przedsiębiorczości i powiązań sieciowych. 3.1.3. Współpraca między przedsiębiorcami, samorządami i sferą B+R.
C.2.	Konkurencyjne kadry dla MOF Zduńska Wola – Karsznice (szkolnictwo techniczne, zawodowe i kształcenie ustawiczne).	Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju.	Obszar konkurencyjności i innowacyjności gospodarki. Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna. Cel 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki. Kierunek interwencji: poprawa jakości i efektywności kształcenia i szkolenia zawodowego na wszystkich poziomach, połączona ze zwiększeniem jego atrakcyjności poprzez silniejsze powiązanie z rynkiem pracy.
		Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020.	Filar 1. Spójność gospodarcza Cel operacyjny 2. Nowoczesny kapitał ludzki i rynek pracy. 2.1. Kształtowanie i rozwój kadr dla gospodarki innowacyjnej. 2.1.2. Rozwój szkolnictwa zawodowego. 2.2. Kształtowanie aktywnych postaw na rynku pracy. 2.2.1. Aktywizacja zawodowa ludności.
		Strategia Rozwoju Miasta Zduńska Wola do 2020.	Cel Generalny: wspieranie rozwoju gospodarczego. Cel operacyjny: wspieranie przedsiębiorczości oraz tworzenie warunków dla nowych inwestycji gospodarczych. Cel operacyjny: analiza i monitorowanie zewnętrznych i wewnętrznych czynników rozwoju gospodarczego (analiza i dostosowanie profili kształcenia do potrzeb lokalnego i subregionalnego rynku pracy).
		Strategia Rozwoju Powiatu Zduńskowolskiego do 2020.	Sfera społeczna. Priorytet rozwoju: wzrost ogólnego poziomu cywilizacyjnego. Cel 2: podniesienie poziomu wykształcenia i rozwój kulturowy mieszkańców. Sfera ekonomiczna. Priorytet rozwoju: Rozwój gospodarczy i poprawa pozycji konkurencyjnej Powiatu. Cel 1: stworzenie nowoczesnej bazy gospodarczej w Powiecie.

L.p.	Cele operacyjne	Zgodność z dokumentami strategicznymi	
		Strategia Rozwoju Powiatu Łaskiego na lata 2007 – 2015.	<p>Cel strategiczny: społeczne. Cel główny: poprawa warunków życia społeczeństwa Powiatu. Obszar priorytetowy 1: wiedza i kompetencje. Cele szczegółowe: poprawa jakości kształcenia na wszystkich poziomach nauczania.</p>
		Strategia Rozwoju Gminy Sędziejowice na lata 2012 – 2020.	<p>Główny cel: zapewnienie godnego poziomu życia i rozwoju społeczności lokalnej. Cel strategiczny 1: infrastruktura społeczna. Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez powszechny dostęp do kultury, oświaty, sportu i rekreacji.</p>
D. Region MOF Zduńska Wola – Karsznice – przyjazny dla mieszkańców i środowiska naturalnego			
D.1.	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej i poprawa warunków życia mieszkańców MOF Zduńska Wola – Karsznice i jego otoczenia	Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju.	<p>Obszar konkurencyjności i innowacyjności gospodarki Kapitał Ludzki. Cel 6 - Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfarestate”. Kierunek interwencji: promocja dzietności poprzez zmniejszenie kosztów związanych z opieką oraz wychowaniem dzieci, szczególnie wynikających z łączenia kariery zawodowej z życiem rodzinnym.</p> <p>Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko Cel 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska. Kierunek interwencji: modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych.</p> <p>Obszar równoważenia potencjału rozwojowego regionów Cel 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych. Kierunek interwencji: rewitalizacja obszarów problemowych w miastach. Kierunek interwencji: stworzenie warunków sprzyjających tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy na wsi i zwiększaniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie – miasta. Kierunek interwencji: zwiększenie stopnia dyfuzji połączeń wieś-miasto w celu dynamizowania rozwoju zarówno terenów miejskich, jak też obszarów wiejskich.</p>
		Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego.	<p>Strefa działania: środowisko przyrodnicze. Cel główny: ochrona i poprawa stanu środowiska. Ochrona powierzchni ziemi i gleb:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ochrona złóż kopalni – wykorzystanie w ciepłownictwie zasobów wód geotermalnych, • poprawa jakości wód powierzchniowych (oczyszczalnie ścieków).
		Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020.	<p>Filar 1. Spójność gospodarcza. Cel operacyjny 1. Zaawansowana gospodarka wiedzy i innowacji. 1.2. Rozwój nowoczesnej gospodarki energetycznej. 1.2.2. Rozwój „zielonych przemysłów” i usług na rzecz wykorzystywania OZE.</p> <p>Filar 2. Spójność społeczna. Cel operacyjny 5. Wysoki standard i dostęp do usług publicznych. 5.1. Rozwój usług i poprawa dostępu do sektora edukacji.</p>

L.p.	Cele operacyjne	Zgodność z dokumentami strategicznymi	
			<p>5.1.1. Rozwój bazy żłobków i przedszkoli. 5.1.2. Podniesienie standardu placówek edukacyjnych na wszystkich etapach kształcenia. 5.3. Rozwój usług i poprawa dostępu do sektora kultury, sportu, turystyki i rekreacji. 5.3.1. Rozwój bazy kultury, sportu, turystyki i rekreacji. 5.3.2. Rozwój usług kultury, sportu, turystyki i rekreacji.</p> <p>Filar 3. Spójność przestrzenna. Cel operacyjny 7. Wysoka jakość i dostępność infrastruktury transportowej i technicznej. 7.2. Wzmocnienie i rozwój systemów infrastruktury technicznej. Cel operacyjny 9. Zrównoważony system osadniczy. 9.1. Wzmacnianie systemu powiązań funkcjonalnych. 9.1.1. Rozwój funkcji komplementarnych i specjalistycznych oraz powiązań funkcjonalnych ośrodka metropolitalnego i ośrodków subregionalnych (biegunów wzrostu), w układach wewnątrzregionalnych i ponadregionalnych.</p>
D.1.	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej i poprawa warunków życia mieszkańców MOF Zduńska Wola – Karsznice i jego otoczenia.	Strategia Rozwoju Powiatu Zduńskowolskiego do 2020.	<p>Sfera społeczna. Priorytet rozwoju: Wzrost ogólnego poziomu cywilizacyjnego. Cel 1: Podniesienie jakości życia. Cel 2: Podniesienie poziomu wykształcenia i rozwój kulturowy mieszkańców.</p>
		Strategia Rozwoju Miasta Zduńska Wola do 2020.	<p>Cel generalny: racjonalne kształtowanie przestrzeni miasta Cel operacyjny: modernizacja przestrzeni i struktury funkcjonalnej miasta poprzez efektywne zarządzanie i właściwe użytkowanie przestrzenne miasta zapewniające utrzymanie ład przestrzennego. Cel operacyjny: efektywne gospodarowanie zasobami komunalnymi i wspieranie budownictwa mieszkaniowego. Cel operacyjny: modernizacja i rozwój infrastruktury miejskiej.</p>
		Strategia Rozwoju Powiatu Łaskiego na lata 2007 – 2015.	<p>Cel strategiczny: społeczne. Cel główny: poprawa warunków życia społeczeństwa Powiatu. Obszar priorytetowy 2: jakość życia. Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawa bezpieczeństwa i porządku publicznego, • wzrost znaczenia kultury, sportu i rekreacji w życiu mieszkańców.
		Strategia Rozwoju Gminy Zduńska Wola na lata 2013 – 2020.	<p>Perspektywa interesariusza. Cele strategiczne: 1.2. Rozbudowywać i modernizować infrastrukturę techniczną i społeczną sprzyjającą rozwojowi mieszkalnictwa na terenie Gminy. 1.5. Poprawić jakość środowiska na terenie Gminy m.in. poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii. Perspektywa procesów wewnętrznych. Cele strategiczne. 3.2. Odpowiednie zagospodarowanie przestrzenne Gminy pod zabudowę mieszkaniową i inwestycyjną.</p>
		Strategia Rozwoju Gminy Sędziejowice na lata 2012 – 2020.	<p>Główny cel: zapewnienie godnego poziomu życia i rozwoju społeczności lokalnej. Cel strategiczny 2: infrastruktura techniczna i drogowa oraz ochrona środowiska. Poprawa warunków cywilizacyjnych mieszkańców poprzez inwestycje w zakresie infrastruktury technicznej i drogowej oraz ochronę środowiska przyrodniczego.</p>

L.p.	Cele operacyjne	Zgodność z dokumentami strategicznymi	
D.2.	Wzmacnianie potencjału kulturowego i lokalnej tożsamości	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego.	Strefa działania: powiązania środowiskowe i kulturowe. Cel główny: kształtowanie tożsamości regionalnej z wykorzystaniem walorów przyrodniczych, kulturowych i turystycznych w regionie. Rozwój różnych form turystyki z wykorzystaniem walorów przyrodniczych i kulturowych oraz zagospodarowania turystycznego (Skansen Taboru Kolejowego). Kształtowanie rozpoznawalnej marki turystycznej województwa poprzez rozwój wizerunkowych produktów turystycznych (Skansen Taboru Kolejowego).
		Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020.	Filar 4. Spójność społeczna. Cel operacyjny 4. Wysoki poziom kapitału społecznego i silne społeczeństwo obywatelskie. 4.2. Wzmacnianie tożsamości regionalnej. 4.2.1. Kształtowanie świadomości regionalnej i lokalnej opartej na historycznej i kulturowej różnorodności. 4.2.2. Wzmacnianie rozwoju funkcji symbolicznych.
E. MOF Zduńska Wola – Karsznice – partnerstwo na rzecz rozwoju samorządów			
E.1.	Wzmocnienie partnerstwa lokalnych samorządów i wypracowanie modelu sprawnego zarządzania MOF Zduńska Wola – Karsznice.	Strategia Rozwoju Powiatu Zduńskowolskiego.	Sfera ekonomiczna. Priorytet rozwoju: rozwój gospodarczy i poprawa pozycji konkurencyjnej Powiatu. Cel 2. Promocja powiatu i jego produktów.
		Strategia Rozwoju Miasta Zduńska Wola do 2020.	Cel generalny – wzmocnienie pozycji Zduńskiej Woli jako ważnego ośrodka w regionie. Cel operacyjny: ukształtowanie pozycji miasta jako regionalnego bieguna wzrostu oraz lidera w subregionie (współpraca z innymi samorządami w celu realizacji inwestycji i zadań ponadlokalnych).
		Strategia Rozwoju Miasta Zduńska Wola do 2020.	Cel generalny – wzmocnienie pozycji Zduńskiej Woli jako ważnego ośrodka w regionie. Cel operacyjny: ukształtowanie pozycji miasta jako regionalnego bieguna wzrostu oraz lidera w subregionie (współpraca z innymi samorządami w celu realizacji inwestycji i zadań ponadlokalnych).
E.2.	MOF Zduńska Wola – Karsznice – wspólną marką promocji lokalnych samorządów.	Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020.	Filar 4. Spójność społeczna. Cel operacyjny 4. Wysoki poziom kapitału społecznego i silne społeczeństwo obywatelskie. 4.2. Wzmacnianie tożsamości regionalnej. 4.2.3. Promocja marki „Łódzkie”.
		Strategia Rozwoju Miasta Zduńska Wola do 2020.	Cel generalny – wzmocnienie pozycji Zduńskiej Woli jako ważnego ośrodka w regionie. Cel operacyjny: podniesienie atrakcyjności miasta poprzez ukształtowanie wizerunku marki Zduńskiej Woli.
		Strategia Rozwoju Gminy Zduńska Wola na lata 2013 - 2020	Perspektywa procesów wewnętrznych Cele strategiczne: 3.1. Skuteczna promocja Gminy.

Źródło: Opracowanie własne

5. WDRAŻANIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA PLANU ROZWOJU

Osiągnięcie zamierzonych celów strategicznych i kierunków rozwoju wymaga stworzenia efektywnych mechanizmów gwarantujących konsekwentne wdrażanie, monitorowanie i ewaluację efektów Planu Rozwoju MOF Zduńska Wola – Karsznice. Plan Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Zduńska Wola – Karsznice jest dokumentem otwartym, a w związku z tym musi dynamicznie reagować na potrzeby wynikające ze zmieniających się uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych. Aby elastycznie reagować na nowe sytuacje oraz oceniać czy planowane i realizowane działania przynoszą, w zastanych warunkach, zamierzone rezultaty należy systematycznie monitorować i przeprowadzać ewaluację wdrażania planów strategicznych.

5.1. WDRAŻANIE PLANU ROZWOJU

Wdrażanie Planu Rozwoju to proces, w którym sformułowane w dokumencie długoterminowe cele i kierunki działań przekłada się na poziom programów i działań operacyjnych. Elementem procesu wdrażania są również działania związane z propagowaniem i upowszechnianiem informacji na temat jej założeń oraz zawartości. Działania te mają na celu w szczególności aktywizację wybranych organizacji i środowisk do współdziałania w realizacji Planu. Plan stanowi dokument o charakterze kierunkowym i koncepcyjnym. W celu wdrożenia Planu Rozwoju na poziomie operacyjnym opracowane zostaną dokumenty o charakterze proceduralnym (np. programy operacyjne), które szczegółowo wskażą sposób realizacji poszczególnych celów strategicznych oraz podział odpowiedzialności w tym zakresie. Część z nich zostanie oparta o już istniejące dokumenty, co w uzasadnionych przypadkach wymagało będzie ich dostosowania do nowych celów strategicznych.

5.2. MONITOROWANIE PLANU ROZWOJU

Monitorowanie Planu Rozwoju to proces polegający na analizie postępów w osiągnięciu zakładanych celów strategicznych. Proces ten składa się z szeregu działań m.in. zbierania danych i informacji, analizy uzyskanych danych, wyznaczenia wartości określonych wskaźników efektywności (ang. KPIs – key performance indicators) oraz ich porównania z przyjętymi celami efektywnościowymi, oceny finalnych wyników i przygotowywania cyklicznych raportów z oceny realizacji zapisów planu.

W przypadku negatywnej oceny procesu realizacji określonych celów strategicznych, należy zidentyfikować źródła ewentualnych odchyleń od ustalonych celów efektywnościowych oraz wypracować założenia działań korekcyjnych, a następnie je wdrożyć.

W praktyce proces monitorowania planu rozwoju warto przeprowadzać w cyklach corocznych, a do jego realizacji oddelegować osobę lub zespół osób reprezentujący władze danego samorządu. Ich główną funkcją będzie pozyskiwanie informacji na temat realizowanych działań/projektów oraz ocena dotychczasowych rezultatów wdrażania planu rozwoju wraz z rekomendacjami niezbędnych działań naprawczych.

5.3. OCZEKIWANE WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘĆ I EWALUACJA PLANU ROZWOJU

Efektom procesu monitorowania Planu Rozwoju powinny być coroczna ewaluacja efektów realizacji Planu, obejmująca w szczególności zestawienia wartości zdefiniowanych i monitorowanych w danym okresie wskaźników efektywności realizacji poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych.

Proponuje się coroczną ewaluację wyników wdrażania Planu Rozwoju, na podstawie efektów zadań i projektów, które są w fazie realizacji lub zostały w danym roku zakończone.

W poniższym zestawieniu tabelarycznym ujęto przykład wskaźników efektywności (KPIs), które zdefiniowane zostały dla celu operacyjnego B.2 Wzmocnienie sfery lokalnej przedsiębiorczości.

Zaproponowane wskaźniki efektywnościowe (KPIs) stanowią zbiór otwarty, tj. w trakcie realizacji celów strategicznych, operacyjnych i poszczególnych działań mogą ulegać one zmianom, korektom, rozszerzeniom o dodatkowe wskaźniki.

Tabela 26. Monitorowane wskaźniki efektywności w obszarze celu B.2

	Wskaźnik	Źródło danych	Jednostka miary	Zakładany poziom w roku n	Rzeczywisty poziom w roku n	Odchylenie od zakładanego poziomu [%]
	Liczba przeprowadzonych szkoleń/kursów z zakresu przedsiębiorczości	<ul style="list-style-type: none"> • sprawozdania okresowe, • sprawozdania okresowe organizacji pozarządowych • dokumentacja szkoleniowa 	sztuka			
	Utworzone na terenie MOF Zduńska Wola - Karsznice sieci współpracy/powiązania kooperacyjnych	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba funkcjonujących sieci współpracy 	sztuka	WZÓR		
	Liczba nowopowstałych przedsiębiorstw	<ul style="list-style-type: none"> • CEIDG • GUS • Bank Danych Lokalnych • ewidencja Urzędu Gminy/Miasta 	sztuka			
	Ulgi i zachęty finansowe dla przedsiębiorców	<ul style="list-style-type: none"> • Wysokość przyznanych ulg/liczba przedsiębiorstw 	sztuka			

Źródło: Opracowanie własne

BIBLIOGRAFIA

LISTA DOKUMENTÓW I STRON INTERNETOWYCH WYKORZYSTANYCH PRZY OPRACOWANIU STRATEGII.

Dokumenty i publikacje:

1. A. Kukliński, Gospodarka oparta na wiedzy [w:] Wyzwania dla Polski XX wieku, red. A. Kukliński, Warszawa 2001
2. A. Salomon, Spedycja w handlu morskim. Procedury i dokumenty, Gdańsk 2003
3. E. Dobrzyńska, Europejskie klastry logistyczne, w: Ekonomia i zarządzanie, Białystok 2011
4. Ekspertyza pn. Poprawa efektywności energetycznej transportu w Polsce – analiza dostępnych środków i propozycje działań
5. Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, Komisja Europejska, Bruksela 2010
6. Karta Lipska na rzecz zrównoważonego rozwoju miast europejskich
7. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030
8. Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich”, MRR, Warszawa, 2013r.
9. Kształcenie w logistyce i transporcie szansą województwa łódzkiego. Raport z badania jakościowego, AHE w Łodzi
10. Ocena Funkcjonowania Rynku Transportu Kolejowego i Stanu Bezpieczeństwa Ruchu Kolejowego w 2012 roku, UTK 2013
11. Podręcznik spedytora. Transport-spedycja-logistyka, Polska Izba Spedycji i Logistyki, Gdynia 2011
12. Polityka miejska. Inspiracje Programu EPSON 2013
13. Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju
14. Przyszłość miast. Miasta przeszłości. Raport ośrodka analitycznego THINKTANK, Warszawa 2013
15. Raport o stanie środowiska w Województwie Łódzkim w 2012 r., WIOŚ w Łodzi
16. Regionalna Strategia Innowacji Województwa Łódzkiego LORIS 2030
17. Ryś R., Miejskie obszary funkcjonalne w polityce spójności 2014-2020, prezentacja ze spotkania minister Elżbiety Bieńkowskiej z przedstawicielami województw i miast na prawach powiatu w dn. 24 stycznia 2013 r. w Warszawie;
18. Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)
19. Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne Społeczeństwo, Konkurencyjna Gospodarka, Sprawne Państwo
20. Strategia Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
21. Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020
22. Strategia Rozwoju Powiatu Zduńskowolskiego do 2020
23. Strategia Rozwoju Powiatu Łaskiego na lata 2007 – 2015
24. Strategia Rozwoju Miasta Zduńska Wola na lata 2013 – 2020
25. Strategia Rozwoju Gminy Zduńska Wola na lata 2013 – 2020
26. Strategia Rozwoju Gminy Sędziejowice na lata 2012 – 2020
27. Śleszyński P., Czapiewski K., „Znaczenie ośrodków miejskich oraz ich hierarchicznych powiązań dla regionalnego i lokalnego rozwoju ekonomicznego i społecznego Polski Wschodniej” – ekspertyza wykonana na zlecenie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego na potrzeby aktualizacji Strategii rozwoju społeczno – gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020., Warszawa 2011
28. Transport towarów III kw. 2012, raport udostępniony na www.egospodarka.pl
29. Wykaz farm wiatrowych w Województwie Łódzkim (stan na dzień 31.12.2013 r.) Regionalnej Dyrekcji Środowiska w Łodzi
30. Raport Energetyka wiatrowa w Polsce, TPA Horwath 2010

Strony internetowe:

1. www.powiatzdunskowolski.pl
2. www.lask.com.pl
3. www.gminasedziejowice.eu
4. www.ugzw.com.pl
5. www.zdunskawola.pl
6. www.biznesalert.pl
7. www.utk.gov.pl
8. www.stat.gov.pl
9. www.lka.lodz.pl
10. www.mrr.gov.pl
11. www.lodzkie.pl
12. www.rpo.lodzkie.pl
13. www.parp.gov.pl
14. www.stat.gov.pl

SPIS TABEL I RYSUNKÓW

Spis rysunków:

Rysunek 1. Zasięg strefy pośredniego oddziaływania Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Zduńska Wola – Karsznice	14
Rysunek 2. Schemat MOF Zduńska Wola – Karsznice na tle szlaków komunikacyjnych oraz podziału administracyjnego	17
Rysunek 3. Schemat MOF na tle układu komunikacyjnego, podziału administracyjnego oraz obszarów Natura 2000 i korytarzy ekologicznych	18
Rysunek 4. Mapa Powiatu Zduńskowolskiego oraz Powiatu Łaskiego z podziałem na gminy	20
Rysunek 5. Plan Miasta Zduńska Wola	21
Rysunek 6. Widokówka przedstawiająca rynek w Zduńskiej Woli z początku XX wieku	22
Rysunek 7. Widokówka przedstawiająca panoramę Karsznic, cmentarz wojenny z okresu I wojny światowej oraz osiedle kolejarskie z czasów II wojny światowej	24
Rysunek 8. Ocena stanu jednostkowych części wód badanych na terenie województwa łódzkiego w latach 2010-2012	29
Rysunek 9. Liczba ludności w Powiatach Zduńskowolskim i Łaskim w latach 2002 – 2012	34
Rysunek 10. Liczba ludności w Mieście i Gminie Zduńska Wola oraz Gminie Sędziejowice	34
Rysunek 11. Mapa korytarzy transeuropejskich TEN – T	36
Rysunek 12. Planowany przebieg Kolei Dużych Prędkości w Polsce	37
Rysunek 13. Schemat linii KDP i jej połączeń z Centralną Magistralą Kolejową (CMK)	38
Rysunek 14. Mapa Gminy Zduńska Wola	40
Rysunek 15. Ulica Karsznicka w Zduńskiej Woli - I etap po przebudowie	41
Rysunek 16. Przebudowa drogi powiatowej Nr 4915E Zduńska Wola - Ptaszkowice do granic powiatu	41
Rysunek 17. Wyremontowana ulica Zielona w Zduńskiej Woli	42
Rysunek 18. Przebieg drogi ekspresowej S8 przez Powiaty Zduńskowolski i Łaski	46
Rysunek 19. Plan tras linii Łódzkiej Kolei Aglomeracyjnej	47
Rysunek 20. Układ drogowy – autostrady, drogi ekspresowe i inne drogi krajowe	50
Rysunek 21. Produkcja odpadów w Powiatach Zduńskowolskim i Łaskim w latach 2006 – 2012	54
Rysunek 22. Produkcja odpadów w Gminie Zduńska Wola w latach 2006 – 2012	54
Rysunek 23. Farmy wiatrowe uzgodnione w Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Łodzi zlokalizowane w Powiecie Zduńskowolskim i Powiecie Łaskim (stan na dzień 31.12.2013)	58
Rysunek 24. Parowóz Towarowy Ty246	60
Rysunek 24. Natura 2000 na obszarze MOF	63
Rysunek 26. Stopa bezrobocia rejestrowanego w Powiatach Zduńskowolskim i Łaskim w procentach	68
Rysunek 27. Liczba bezrobotnych w Powiatach Zduńskowolskim i Łaskim od roku 2008 do października 2013	68
Rysunek 28. Bezrobotni zarejestrowani w 2012 roku wg wykształcenia w Powiatach Zduńskowolskim i Łaskim	70
Rysunek 29. Bezrobotni zarejestrowani wg płci w Powiecie Zduńskowolskim	70
Rysunek 30. Bezrobotni zarejestrowani wg płci w Powiecie Łaskim	71
Rysunek 31. Ranking zawodów według liczby zarejestrowanych bezrobotnych w Powiecie Zduńskowolskim w I półroczu 2013 roku	71
Rysunek 32. Ranking zawodów według liczby zarejestrowanych bezrobotnych w Powiecie Łaskim w I półroczu 2013 roku	72
Rysunek 33. Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych w Powiecie Zduńskowolskim	75
Rysunek 34. Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych w Powiecie Łaskim	75
Rysunek 35. Wskaźnik zagrożenia przestępczością kryminalną na 100 tys. mieszkańców w 2012 roku	83
Rysunek 36. CKM Technologie Sp. z o. o. w podstrefie ŁSSE w Zduńskiej Woli	85
Rysunek 37. Kluczowe branże na terenie MOF	89
Rysunek 38. Turystyczne obiekty noclegowe w Powiecie Zduńskowolskim	92
Rysunek 39. Turystyczne obiekty noclegowe w Powiecie Łaskim	94
Rysunek 40. Turystyczne obiekty noclegowe na terenie MOF	94
Rysunek 41. Położenie MOF na tle korytarzy paneuropejskich	95
Rysunek 42. Położenie MOF na tle korytarzy paneuropejskich	96
Rysunek 43. Położenie MOF w Województwie Łódzkim	97
Rysunek 44. Położenie MOF na tle infrastruktury komunikacyjnej	98
Rysunek 45. Podstrefa ŁSSE w Zduńskiej Woli	98
Rysunek 46. Dochody JST w latach 2008 – 2012	102
Rysunek 47. Wydatki JST w latach 2008 – 2012	102
Rysunek 48. Dochody budżetów poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego w 2011 roku (w mln zł.)	103
Rysunek 49. Wydatki budżetów poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego w 2011 roku (w mln zł.)	103
Rysunek 50. Dochody i wydatki budżetów na 1 mieszkańca w roku 2012 wg JST	104
Rysunek 51. Środki w dochodach budżetów na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w latach 2007 – 2013	104
Rysunek 52. Respondenci wg miejsca zamieszkania	107
Rysunek 53. Obszary priorytetowe w opinii ankietowanych mieszkańców	108
Rysunek 54. Obszar ochrony zdrowia	108

Rysunek 55. Obszar infrastruktury i transportu	109
Rysunek 56. Obszar potencjału społeczno – gospodarczego	110
Rysunek 57. Obszar rozrywki i rekreacji, sportu	110
Rysunek 58. Obszar kultury i nauki	111
Rysunek 59. Obszar środowiska naturalnego	112
Rysunek 60. Obszar bezpieczeństwa publicznego	112
Rysunek 61. Obszar potencjału turystycznego	113
Rysunek 62. Przygotowanie do wspierania przedsiębiorczości	114
Rysunek 63. Przygotowanie do wspierania osób utalentowanych	114
Rysunek 64. Mocne strony	115
Rysunek 65. Słabe strony	116
Rysunek 66. Ocena pomysłu zagospodarowania obszaru MOF	116
Rysunek 67. Czy zagospodarowanie terenu MOF wpłynie na rozwój regionu	117

Spis tabel:

Tabela 1. Rozkład poszczególnych wskaźników wymiarów delimitujących	12
Tabela 2. Podsumowanie celów strategicznych i celów operacyjnych	16
Tabela 3. Struktura klas bonitacyjnych gleb w Powiecie Zduńskowolskim i Gminie Sędziejowice (udział %)	32
Tabela 4. Przyrost naturalny w latach 2002 – 2012. Stosunek urodzeń żywych do zgonów na 1000 mieszkańców	35
Tabela 5. Lista dróg powiatowych w Gminie Sędziejowice	48
Tabela 6. Długość sieci gazowniczej w Powiecie Zduńskowolskim w latach 2006 - 2012	56
Tabela 7. Sprzedaż energii cieplnej wg. rodzaju odbiorców w latach 2006 - 2012 w Powiecie Zduńskowolskim (Jednostka miary–GJ)	58
Tabela 8. Liczba ludności w wieku produkcyjnym w latach 2002 – 2012	66
Tabela 9. Struktura ludności w latach 2002 – 2012	67
Tabela 10. Bezrobotni w Powiecie Zduńskowolskim i Łaskim	69
Tabela 11. Edukacja w latach 2009 – 2012	75
Tabela 12. Edukacja w latach 2009 – 2012	76
Tabela 13. Opieka zdrowotna w Powiecie Zduńskowolskim	81
Tabela 14. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON	87
Tabela 15. Podmioty gospodarki narodowej (bez osób fizycznych prowadzących wyłącznie indywidualne gospodarstwa rolne) – stan na 30.09.2013	87
Tabela 16. Liczba podmiotów gospodarczych w 2012 roku wg sekcji PKD 2007 w Powiatach Zduńskowolskim i Łaskim	88
Tabela 17. Podział użytków rolnych	90
Tabela 18. Struktura gospodarstw rolnych	90
Tabela 19. Liczba jedn. w przewozach intermodalnych w Polsce	99
Tabela 20. Masa towarów w przewozach intermodalnych w Polsce	99
Tabela 21. Budżet JST w latach 2008 – 2012	101
Tabela 22. Wydatki ogółem Powiatów Łaskiego i Zduńskowolskiego łącznie z podległy im gminami wg działów Klasyfikacji Budżetowej w 2011 r. (w %)	105
Tabela 23. Katalog przykładowych projektów kluczowych	143
Tabela 24. Spójność z dokumentami strategicznymi	152
Tabela 25. Monitorowane wskaźniki efektywności w obszarze celu B.2	165

ZAŁĄCZNIK 1: Wykaz firm

NAZWA FIRMY	MIEJSCOWOŚĆ	BRANŻA
• „AUTOSIR” Sp. z o.o.	Zduńska Wola	Autoryzowany dealer Fiata,
• Auto Lider sp. z o.o. „Renault”	Zduńska Wola	Autoryzowany dealer Renault,
• PHU „WEBERCAR” sp. z o.o.	Zduńska Wola	Autoryzowany dealer samochodowy,
• „AUTOWEBER” sp. z o.o.	Zduńska Wola	Autoryzowany dealer VW ,
• PHU „Skorpion”	Gmina Zduńska Wola	Bar gastronomiczny ,
• Automark Sp. z o.o.	Zduńska Wola	Naprawa i serwis
• PHU „ALPOL”	Kolumna	Branża budowlana,
• „Dortex”	Gucin	Branża drewno-meblarska,
• „Lupol” Spółka z o.o	Łask	Branża stolarska,
• „Dromak” sp. z o.o.	Gmina Zduńska Wola	Budowa dróg ,
• Towarzystwo Budownictwa Społecznego „ZŁOTNICKI” sp. z o.o.	Zduńska Wola	Budownictwo mieszkaniowe ,
• PPHU „Alma”	Sędziejowice	Cukiernictwo,
• „TRAKO” sp. z o.o.	Zduńska Wola	Dealer Opel ,
• PPHU Centrum Owczarek Sp.J.	Zduńska Wola	Drukarnia ,
• „WARTATEX” Sp. z o.o.	Szadek	Dziewiarstwo ,
• PKP CARGO S.A. Zakład Taboru w Łodzi-Sekcja Zduńska Wola Karsznice	Zduńska Wola Karsznice	Ekspedycja taboru trakcyjnego ,
• Miejskie Sieci Ciepłe sp. z o.o.	Zduńska Wola	Eksploatacja i budowa sieci ciepłych oraz dostawa energii cieplnej ,
• PKP PLK S.A. Zakład Linii Kolej. W Łodzi-Sekcja w Zduńskiej Woli Karsznice	Zduńska Wola Karsznice	Eksploatacja linii kolejowych ,
• Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o.	Zduńska Wola	Eksploatacja sieci wodociągów i kanalizacji oraz zaopatrzenie w wodę ,
• F.H. GAJEWCZYK	Zduńska Wola	Firma handlowa ,
• „Firma nasienna Granum	Wodzierady	Firma nasienna,
• „FOTO-MAX”	Zduńska Wola	Fotolaboratorium i sklep fotograficzny ,
• Scarabeus	Gmina Zduńska Wola	Gastronomia,
• Restauracja „RETRO”	Gmina Zapolice	Gastronomia ,
• „KORNIK”	Zduńska Wola	Hurtownia,
• „BIMEX”	Zduńska Wola	Hurtownia art. Metalowych ,
• „CORRECT” S.J.	Zduńska Wola	Hurtownia artykułów biurowych ,
• „EMAL”	Zduńska Wola	Hurtownia chemiczno - kosmetyczna ,
• „ELEKTRYK” Sp. z o.o.	Zduńska Wola	Hurtownia mat. Elektroinstalacyjnych,
• P.W. „Dor-Dach” s.c.	Zduńska Wola	Hurtownia materiałów budowlanych ,
• „BOMAZ”	Gmina Zduńska Wola	Hurtownia spożywcza ,
• „DOMIX”	Zduńska Wola	Hurtownia Sprzętu AGD ,
• Zakład Budowlany „DOM”	Zduńska Wola	Usługi budowlane
• BK Bussines Krzysztof Białkowski,	Łask	Materiały budowlane ,

<ul style="list-style-type: none"> • GIEROS - Andrzej Gieros • „FABELO” Sp z o.o. • „Zwoltext Włóknina” Sp. z o.o. 	Kwiatkowice Kolonia Zduńska Wola Zduńska wola	Obróbka metali, Producent elementów obuwia , Producent koców i ręczników ,
<ul style="list-style-type: none"> • „Polmatex Wolma” SA • „KASTOR” • „MAGNUM - METAL” Sp. z o.o. 	Zduńska Wola Łask Zduńska Wola	Producent konstrukcji stalowej , producent koszul męskich, Producent maszyn i narzędzi do wyrobu żaluzji i rolet ,
<ul style="list-style-type: none"> • „MABUDO” Sp. z o.o. • „ICOPAL”S.A. 	Zduńska Wola Zduńska Wola	Producent materiałów budowlanych , Producent materiałów izolacyjnych i termoizolacyjnych ,
<ul style="list-style-type: none"> • „ESKAM” 	Zduńska Wola	Producent narzut i kocy ,
<ul style="list-style-type: none"> • Zakład obuwia „EXBUT” 	Zduńska Wola	Producent obuwia ,
<ul style="list-style-type: none"> • Dom Mody Teresa Kopias, • PPHU „AMADO” • „FASON” 	Łask Zduńska Wola Zduńska Wola	producent odzieży, Producent odzieży , Producent odzieży ,
<ul style="list-style-type: none"> • PPH „ALMAX” • PPHU „Jawinex” 	Zduńska Wola Zduńska Wola	Producent odzieży damskiej , Producent odzieży damskiej ,
<ul style="list-style-type: none"> • „ADDA GROUP” • Zduńskowolska Fabryka Okien Borkowski 	Zduńska Wola Zduńska Wola	Producent odzieży zawodowej , Producent okien
<ul style="list-style-type: none"> • „Budvar CENTRUM” S.A. 	Zduńska Wola	Producent okien ,
<ul style="list-style-type: none"> • BIOCLAR - SZKILNIK • PPHU „MIELCZAREK” • PPH „GREJDI” 	Zapolyce Zduńska Wola Zduńska Wola	Producent okien , Producent okien, drzwi, rolet, żaluzji , Producent pieczywa ,
<ul style="list-style-type: none"> • „AVES” Sp. z o.o. • „KRZYSŁAW SYSTEM s.c. 	Gmina Zduńska Wola Zduńska Wola	Producent przetworów z drobiu , Producent rolet, bram ,
<ul style="list-style-type: none"> • INSTALPLAST ŁASK Sp z o.o. • „Izodom 2000 Polska Sp. z o.o. 	Łask Zduńska Wola	producent systemów rurowych, Producent systemu budowy domów ,
<ul style="list-style-type: none"> • Zakład Cukierniczy – M. Bładowski • Zakład Cukierniczy - Kłak • Zakład Cukierniczy – M. Witczak, K. Pokora • Zakład Cukierniczy – A. Brzeźnicka 	Zduńska Wola Zduńska Wola Zduńska Wola Zduńska Wola	Producent wyrobów cukierniczych , Producent wyrobów cukierniczych , Producent wyrobów cukierniczych , Producent wyrobów cukierniczych ,
<ul style="list-style-type: none"> • Zakład Cukierniczy – J. Fidler, B. Kubczyk • Ferax Sp z o.o. 	Zduńska Wola Zduńska Wola	Producent wyrobów cukierniczych , Producent wyrobów pończosznicych ,
<ul style="list-style-type: none"> • Wola Sp. z o.o. • PPHU „DENTEX” Sp. z oo 	Zduńska Wola Zduńska Wola	Producent wyrobów pończosznicych , Producent zębów akrylowych ,
<ul style="list-style-type: none"> • ZPWC „Gardena” Sp. s o.o. 	Gmina Zduńska Wola	Produkcja cukierków ,
<ul style="list-style-type: none"> • „Met-Pol” Sp. z o.o. 	Gmina Zduńska Wola	Produkcja części i zespołów do kombajnów i maszyn rolniczych ,
<ul style="list-style-type: none"> • „STEMOT” s.j. • Borg Automotiv 	Gmina Zapolyce Zduńska Wola	Produkcja części samochodowych , Dystrybucja materiałów ciemnych i regenerowalnych części samochodów
<ul style="list-style-type: none"> • Tinby Sp z o.o. • Elektrociepłownia Zduńska Wola Sp z o.o. • „BATIF” Sp z o.o. 	Zduńska wola Zduńska Wola Gmina Zduńska Wola	Produkcja systemów wentylacyjnych dla rolnictwa Produkcja energii cieplnej i elektrycznej , Produkcja odzieży damskiej ,

<ul style="list-style-type: none"> • Zakłady Odzieżowe „OIRO” Sp. z o.o. • PPH „Sutex” 	Gmina Zduńska Wola Gmina Zduńska Wola	Produkcja odzieży ochronnej, Produkcja odzieży, bielizniarstwo, dziewiarstwo ,
<ul style="list-style-type: none"> • „Packservice” Ltd. • ZPHU „Gospodarz” 	Teodory Gmina Zduńska Wola	Produkcja opakowań, Produkcja pieczywa ,
<ul style="list-style-type: none"> • Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska 	Szadek	Produkcja piekarska, masarska i mieszanek paszowych ,
<ul style="list-style-type: none"> • Filati 	Gmina Zduńska Wola	Produkcja przędzy, wyrobów pończosznicznych, odzieży dzianej , Produkcja soków ,
<ul style="list-style-type: none"> • Synthe Polska „Ogrody Natury” 	Gmina Zduńska Wola	
<ul style="list-style-type: none"> • „KAWIKS” • „Bartos” • „Kępa” • „Agros Nova” Sp. z o.o. Oddział Tymienice • PKP CARGO S.A. w Łodzi-Sekcja w Zduńskiej Woli Karsznice 	Patoki Łask Czestków Gmina Zduńska Wola Zduńska Wola Karsznice	przetwórstwo mięsne, przetwórstwo mięsne, przetwórstwo mięsne, Przetwórstwo owocowo-warzywne , Przewozy i ekspedycja ,
<ul style="list-style-type: none"> • MPK sp. z o.o. 	Zduńska Wola	Przewozy pasażerskie ,
<ul style="list-style-type: none"> • „HADES” • Galeria Zdrowia i Urody • Studio Urody „MIRA” • „DOMBUD” • „Arsen” s.c. • „ARIS” • PPHU „EKO-CAL” s.c. 	Zduńska Wola Zduńska Wola Zduńska Wola Zduńska Wola Zduńska Wola Zduńska Wola Gmina Zduńska Wola	Restauracja, hotel , Salon kosmetyczny , Salon kosmetyczny , Sprzedż materiałów budowlanych , Sprzedż farb i lakierów , Sprzedż farb, lakierów , Sprzedż kotłów CO ,
<ul style="list-style-type: none"> • PPHU „ELBLUM” 	Zduńska Wola	Sprzedż kwiatów doniczkowych, ciętych i krzewów ozdobnych , Sprzedż materiałów budowlanych , Sprzedż materiałów budowlanych , Tartaczniactwo, stolarstwo i wyrób mebli , Urządzenia do piekarni i cukierni ,
<ul style="list-style-type: none"> • „HYDRO-TERM” • „MUSTER” • „PPH KOTLINKI” – Jadwiga i Krzysztof Manios • „Bagmasz” 	Zduńska Wola Zduńska Wola Gmina Szadek Gmina Zduńska Wola	
<ul style="list-style-type: none"> • Rolnicze Centrum Handlowe „WILK” • Przedsiębiorstwo PKS 	Gmina Zapolice Zduńska Wola	Usługi handlowe , Usługi transportowe ,
<ul style="list-style-type: none"> • „TERMOBUD” sp. z o.o. • „Wolanka” • Packservice” Spółka z o.o. • ZPHU Paweł Mataśka 	Gmina Zapolice Gmina Zduńska Wola Teodory Gmina Zduńska Wola	Usługi w zakresie budownictwa , Usługi w zakresie tkactwa , Wyroby sztuczne, Wyrób i sprzedaż przedmiotów z drewna, metalu, tektury i papieru ,
<ul style="list-style-type: none"> • ZWKS „Modus” 	Gmina Zduńska Wola	Wytwórca koncentratów spożywczych
<ul style="list-style-type: none"> • „CEZ -MAR”- Wytwórnia Pasz Granulowanych i Koncentratów – Cezary Mazurowski 	Gmina Szadek	Wytwórca pasz granulowanych i koncentratów ,
<ul style="list-style-type: none"> • ZMW „Pol-Mat” • „IN-BUD” 	Gmina Zduńska Wola Zduńska Wola	Zakład mięsno- wędliniarski , Zakład robót inżynieryjno-budowlanych